

הישיבה המאתיים-ושמונים-וארבע של הכנסת השמינית

יום רביעי, כ"ט אדר ב' תשל"ו (31 מארס 1976)
ירושלים, הכנסת, שעה 9:00

א. הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את הישיבה האחרונה של כנס החורף של הכנסת. הסעיף הראשון בסדר היום : הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון בממשלה. את ההצעה יביא חברי הכנסת וילנר.

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את הישיבה האחרונה של כנס החורף של הכנסת. הסעיף הראשון בסדר היום : הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון בממשלה. את ההצעה יביא חברי הכנסת וילנר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אדוני היושב-ראש, אני, כמציע, דורש להתנהג בכבוד לכנסת. לא ייתכן משטר כזה של רצח וגם ברחת פחדנים ! תבואו, תשיבו לעניין, תגידו מה אתם חושבים ; אבל לברוח מהאחריות — זו פחדנות של הממשלה, ממשלה שמצפונה לא טהור ; ממשלה שידיה מגואלות בדם של חפים מפשע.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אבקש לדעת : היכן הממשלה שתשיב על הצעת אי-אמון ? היכן הממשלה הרצחנית ? לא די במה שעשתה אתמול ? איך אפשר להציע אי-אמון לממשלה בלי נוכחות הממשלה האשמה, שצריכה להשיב על ההצעה ?

מנחם הכהן (המערך) :
תבטיח לך. מחרחרי מלחמה ! שוטרי נאצים !

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
לא ייתכן שהממשלה תברח מאחריות, לא ייתכן שהממשלה תחרימ את הישיבה הזאת. רוצחים בדם קר לפי החלטה מראש לערוך פוגרום באוכלוסיה הערבית, ועכשיו רוצים להתחמק מאחריות. זו האמת. כמו בכפר-קאסם...

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת תופיק טובי, אין בתקנון שום הוראה הנוגעת להשתתפות הממשלה בעת שמציעים הצעת אי-אמון.

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת וילנר, אני מבקש ממך להתחיל מיד בהצעתך.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אבקש רשות להצעה לסדר : אבקש להפסיק את הישיבה עד בואה של הממשלה להשיב על הצעת סיעת רק"ח להביע אי-אמון לממשלה על מעשי הרצח השפלים שנעשו אתמול.

יופי עירד (המערך) :
לפי דעתי הוא כבר סיים אותה. את העיקר הוא אמר כבר.

היו"ר מ. שחל :
אני דוחה את הבקשה.

נסים אליעד (מפלגה ליבראלית עצמאית) :
אתם אויבי העם הערבי ואויבי העם היהודי. על ראשכם הדם הזה.

חברי הכנסת וילנר, אבקש ממך לעלות לדוכן ולהציע את הצעתך.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אתה מחסה על האחראים לרצח. מי שמחפה הוא שותף לרצח.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
בושה, בושה. לא רק שמבצעים רצח, אלא גם לא רוצים להשיב. בושה וחרפה מה שאתם עושים כאן. יש להתבייש בממשלה הזאת, בשלטון הזה. אתם שלטון רוצחים. בושה מה שהממשלה עושה, היא בורחת מאח-שמות, היא בורחת מועקת הדם. לאן היא בורחת ? היכן היא ? בושה וחרפה לשלטון החוק והסדר הזה. גם רוצחים וגם נעלמים. גם רוצחים וגם לא רוצים להשיב. כיצד ייתכן הדבר ? איזה חוק וסדר הוא זה ? היכן ראש הממשלה ? היכן שר המשטרה ? היכן ראש הטבחים ? שיעמוד כאן וישיב. זו בושה וחרפה. אני דורש שהממשלה תימצא כאן ותשיב על ההאשמות הכבדות.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
הממשלה אחראית למה שקרה אתמול. הממשלה אחראית לדם שנשפך. הממשלה תיכננה את הטרור מראש. גם בכפר-קאסם נסיתם להסתיר את האמת.

מנחם הכהן (המערך) :
רוצחים, מסיתים לרצח.

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת אליעד וחברי הכנסת טובי, אני קורא אתכם לסדר בפעם הראשונה. אם תמשיכו להפריע אקרא אתכם בפעם השנייה, ובפעם השלישית אבקש שיוציאו מן האולם כל חבר הכנסת שיפריע למהלך הישיבה.

היו"ר מ. שחל :
חברי הכנסת תופיק טובי, אני קורא אותך לסדר ואבקש ממך לשבת.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (שריד, טובי, שחל, וילנר, והכהן, קורן, שכטרמן, דרובלס) —

אברהם שכטרמן (הליכוד) :
פרובוקאטור.

יוסי שריד (המערך) :
יש פה אנשים שבאו כבר עם היסטריה מוכנה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
לא ניתן להשתיק את הפשע ולא ניתן לממשלה להתחמק.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת טובי, זוהי הפעם השנייה שאני קורא אותך לסדר.

(חבר-הכנסת מ. הכהן קורא קרי-את-ביניים)

חבר-הכנסת הכהן, אני קורא אותך לסדר. אבקש מכולם לשמור על התאפקות. חבר-הכנסת וילנר, תתחיל בנאומך.

(חבר-הכנסת נ. אליעד קורא קרי-את-ביניים)

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת אליעד, וחבר-הכנסת טובי, אני מודיע שאם תהיה עוד פעם הפרעה לסדר אבקש להוציא מה-אולם כל חבר הכנסת שיפריע למהלך הישיבה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא אשר בגינו מציעה סיעתנו היום להביע אי-אמון לממשלה נוגע לשאלה ייחודית ביותר של חיינו — — —

מנחם הכהן (המערך) :
חבר-הכנסת טובי, אתה שותף לרצח.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת הכהן, אני פונה אליך אישית בפעם השנייה ואבקש לשמור על הסדר.

דוד קורן (המערך) :
המסית. לרצח יושב פה.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
הוא יושב פה כדי להאשים אתכם. תשמעו את דבריו. לא תצאו נקיים מהדם הזה. זה פשע במדיניות שלכם. זה רצח בדם קר.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת טובי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

אבקש מחבר-הכנסת וילנר להמשיך דבריו.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא אשר בגינו מציעה סיעתנו הקומוניסטית להביע אי-אמון לממשלה נוגע ליסודות חיינו בארץ הזאת כמדינה ישראלית ריבונית. אנחנו מציעים להביע אי-אמון לממשלה בהטיחנו את האשמה עליה שהיא מראש, במתכונן ובמתכוון, הח' ליטה בכל האמצעים, ולו האכזריים ביותר, ולו במחיר פוגרום על האוכלוסיה הערבית — —

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
— — — לסכל את השביתה הכללית שהוכרזה כחוק מצד האוכלוסיה הערבית, להגנת האדמות הערביות, ליום 30 במאס השנה, אתמול.

ה-30 במאס 1976 ייכנס להיסטוריה כיום השביתה הכללית של ערביי ישראל נגד הפקעת האדמות הערביות, בעד שוויון זכויות, בעד כיבוד זכויות האדם והאזרח, בעד דמוקרטיה ושלוש. אלה היו המטרות של השביתה, ולא אחרות.

יום ה-30 במאס 1976 ייכנס להיסטוריה כיום של פוגרום שנערך נגד האוכלוסיה הערבית בישראל מצד השלטונות, מתוכנן מראש, כדי ללמד לקח, לפי הקונצ'ה הרשמית שהערבים מבינים רק את שפת הכוח.

הממשלה, או ביתר דיוק השרים שהחליטו ביום שישי האחרון על הנחתת מהלומה טרוריסטית ביום השביתה על האוכלוסיה הערבית, והשרים האחראים ישירות — ראש-הממשלה רבין, שר-הבטחון פרס, שר-המשטרה הלל זארחים ויועציהם הגלויים והסמויים — אלה אחראים למה שקרה אתמול, לרצח של שישה אנשים חפים מפשע, לפגיעה של עשרות רבות של אזרחים ערבים ללא עוול בכפם. באמצעי התקשורת ובהודעות רשמיות משטריות וממשלתיות מנסים לסלף ולהסתיר את העובדות כמו לפני עשרים שנה, אחרי הטבח בכפר-קאסם, כשהסתירו במשך שבוע שלם את העובדות ורק אחרי שבוע התחיל להסתנן לציבור מה באמת קרה בכפר-קאסם. קודם סיפרו בכלל סיפור בדים, אך לבסוף האמת נתגלתה ונאלצו להעמיד לדין את האחראים הישירים. עכשיו, באותה שיטה של שקר, של כזב, מחזירים לעתונות, לראדיו, לטלוויזיה, ידיעות לא נכונות, דברים שלא היו ומסתירים את מה שבאמת היה.

היה זה נסיון לשבור בכוח הזרוע את השביתה הכללית של האוכלוסיה הערבית.

מתתיהו דרובלס (הליכוד) :
בוגד שכמוך. תתבייש לך. לך למקום שממנו באת.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אין חוק בישראל האומר שלערבי אסור לשבות ול-יהודי מותר לשבות. אם יש רצון להכניס חוק כזה — תגידו בגלוי. יש שוויון זכויות או אין שוויון זכויות ?

מתתיהו דרובלס (הליכוד) :
עם "שוויון זכויות" היו מכניסים אותך במקום שממנו באת.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת דרובלס, אני פונה אליך.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
היה זה נסיון לשבור בכוח הזרוע את השביתה. היתה התגרות מכוונת באוכלוסיה הערבית. אנחנו נדרוש, הציבור הדמוקרטי היהודי, ולא רק הערבי, ידרוש חקירה עד הסוף, כמו במקרה בכפר-קאסם.

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (וילנר, דרובלס, מ. כהן, שחל, הורביץ, בארי) —

ימים את הנמל? האם ירו באנשי "גוש אמונים" כשהתנגשו עם הצבא, הרביצו לחיילים וציפצפו על פקודות גמולה? האם ירו בהם? ומה אם שובתים בתי-ספר? האם משרד החינוך בעצמו לא אירגן שביתות של בתי-ספר על רקע פוליטי, כאשר הביא ילדים בהמון לעצרת נגד ברית-המועצות? זה מותר במדינת ישראל? מדוע אסור הדבר לתלמידים ערבים, שחיים את החיים של הציבור שלהם וגם הם רוצים למחות נגד הפקעת הקרקעות?

היתה התגרות מכוונת ומתוכננת של השלטון שהחליט — וכל העתונים כתבו את זה — לנקוט קו נוקשה, קו קיצוני, נגד האוכלוסיה הערבית, אם תשבות.

זה מה שקרה אתמול דומה לזה מה שקרה בכפר-קאסם, אבל בתנאים אחרים. כשהודיע בן-גוריון בכנסת ב-12 בדצמבר 1956 על מה שקרה, הוא אמר: "ולא ייעשה עוד כך בישראל". ובכל זאת אתמול נעשה. אז נאלצו להביא למשפט את רב-סרן מלינקי ממשמר הגבול, אותו משמר הגבול שהתפרע אתמול. ובפסק-הדין של בתי-המשפט, בראשותו של השופט הלוי, שהוא עכשיו חבר כנסת, נאמר: "אין אדם, ובכלל זה איש צבא ומשטרה, רשאי להרוג או לצוות להרוג אדם אלא במקרים יוצאים מן הכלל, המוגדרים בחוק הכתוב והבלתי-כתוב. אין שום חוק בעולם המרשה להרוג מפירי עוצר סתם". ועוד נאמר שזה יכול להיות "במקרים נדירים ביותר" — גם אז אמר זאת השופט הלוי — ומתוך התחשבות, כמובן, במידת הכוח הדרושה כאמצעי אחרון". אתמול בוצע, איפוא, הרג חמור כמו זה של כפר-קאסם.

אני רוצה להגיד שכל הנסיון הזה, להעמיד את כל מה שקרה כאילו זה עניין של רק"ח או של רק"ח לבדו, לא יצלח. חברי הכנסת, אתם טועים טעות חמורה ביותר. זה לא עניין רק של רק"ח. כלל האוכלוסיה הערבית שבתה אתמול, למרות האיומים. מה לא עשיתם כדי לשבור את השביתה — הממשלה, הצבא, משמר הגבול, המשטרה, משרד החינוך, משרד הפנים? מי לא פעל נגד השביתה? ובכל זאת, האוכלוסיה הערבית שבתה יותר מן המשוער, והשביתה התבטאה בסיסמה: נגד הפקעת האדמות הערביות, נגד אי-שווי הזכויות. שום איש באוכלוסיה הערבית לא עירער על זכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל.

(קריאות: או — —)

יגאל הורביץ (הליכוד):
אתה מערער.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זאת עלילת-דם על האוכלוסיה הערבית בישראל. זוהי עלילת-דם על המפלגה הקומוניסטית שלנו. אנחנו פאטריוטים ישראלים, ובתור שכאלה מוקיעים אנו את הפשעים שלכם נגד העם הערבי.

ידידה בארי (הליכוד):
אתם מייצגים את השובניסם הערבי.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
אנו עומדים על זכות קיומה הריבוני של מדינת ישראל.

התקפת הדמים על האוכלוסיה הערבית בוצעה ללא כל עילה. זה התחיל בלילה, ערב יום השביתה, בכניסת כוחות גדולים של משמר הגבול לכפרים עראבה, דיר-חנא וסכנין. ללא כל התגרות, כשרק נכנסו, התחילו בזריקת פצצות גז ובמכות באלות על עוברים ושבים, לפני שקרה איזה שהוא דבר. רק כתגובה על כך התחילו צעירים ליידות אבנים, ואז התחיל הטבח, ריחות באנשים, פצועים, הרגים. מובן שזה שילבה את הרחוקות. אחר כך הטל עוצר. אומרים שבסכנין נהרגו השלושה ונפצעו רבים מפני שהפרו את העוצר. לי יש עדויות אחרות מאנשי דת, מאנשים שראו במו עיניהם, שגם זה לא נכון. ההרגים נהרגו ביריות לתוך הבתים שלהם, לא בחוץ בשעת העוצר. הכל צריך להיחקר.

רק אתמול קבע בתי-המשפט שקצין המשטרה אריה ענבר שיקר בבית-המשפט, לא בשטח כיבוש ולא בין ערביי ישראל, אלא לגבי יהודי. הוא היכה מכות רצח אסיר יהודי, ובבית-המשפט אמר שהאסיר הכה אותו. אבל השופט קבע שהקצין של משטרת ישראל הוא שקרן ובדאי. אותו אופי יש להודעות על מה שקרה אתמול בקרב האוכלוסיה הערבית. אני בתור יהודי, בתור אזרח ישראלי —

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

תתבייש לך. אתה לא יהודי בכלל. אנחנו מתביישים בך.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

— בתור אדם שכל חייו לוחם לאחווה וידידות בין יהודים וערבים —

מאיר כהן (הליכוד):

איזה יהודי? אתה לא יהודי. אנחנו מתביישים בך.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אנחנו סמל של המאבק לאחווה וידידות בין העמים.

(חברי הכנסת י. בן-מאיר קורא קריאת-ביניים)

הד"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, תנו לחברי-הכנסת וילנר לסיים.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

אנחנו בעד אחווה וידידות בין יהודים וערבים בארץ הזאת. אנחנו בעד שלום בין ישראל והעמים הערבים. מי כמונו מסמלים את האחדות ואת האחווה בין יהודים וערבים? אבל אחווה וידידות יכולות להיות רק על בסיס של שוויון, רק על בסיס של כבוד הדדי, רק כך יהיו יחסים תקינים וידידותיים בין יהודים וערבים במדינת ישראל.

אני שואל: ומה אם פה ושם ילדים הקימו מחסום — כלום זו סיבה לירות באנשים? כאשר תושבי ראש-העין, יהודים, הקימו מחסומים, הפכו מכוניות בכביש ראשי, המשטרה טיפלה בזה — האם ירו בתושבי ראש-העין? לא ירו, אף שהקימו מחסום, אף ששרפו מכוניות, אף שלא איפשרו את התנועה בכביש. האם ירו בנהגי "אגד" כשחסמו את הכבישים בזמן שביתתם? האם ירו בפועלי נמל אילת, שזה עכשיו סגרו לתדש

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית
 חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד
 החדשה להביע אי-אמון לממשלה (שחל, וילנר, דרובלס,
 גרופר, אליעד, טובי) —

- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר, סיימת.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 שום איש מאתנו ושום איש באוכלוסיה הערבית איננו
 מתייחס לגליל כאל שטח כבוש. אנחנו הרי תובעים שלום
 על בסיס הקווים — — —
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר — — —
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 זה חשוב מאוד. אנחנו תובעים שלום על בסיס הקו-
 ויים של 4 ביוני 1967.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר, אני מבקש : משפט אחרון,
 לסיום.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 לכן, מי שמערער על שייכותו של הגליל למדינת
 ישראל זה לא הקומוניסטים, זה לא האוכלוסיה הערבית,
 אלא הממשלה, המתייחסת לתושבי הגליל הערבים ולאוכ-
 לוסיה הערבית בישראל ביחס של אפליה ודיכוי לאומי,
 כאל אוכלוסיה בשטח כבוש. אתם גם ביצעתם התקפה
 נפשעת על ביתו ובני משפחתו של חבר-הכנסת תי-
 פיק זיאד, ראש עיריית נצרת.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר, תודה רבה.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 אני רוצה לסיים — — —
- היו"ר מ. שחל :**
 לא חבר-הכנסת וילנר, יש מסגרת של זמן, ואני
 מבקש — — —
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 הפריעו לי.
- היו"ר מ. שחל :**
 הפריעו, ולקחתי את זה בחשבון. רשות הדיבור לראש
 הממשלה ... טוב, משפט אחרון.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 ההתפרעויות של משמר הגבול נמשכות. הלילה —
 ומסתירים זאת בכלי התקשורת — התקיף משמר הגבול
 בטייבה, פרץ לבתים, שבר דלתות, התקיף ופצע נשים
 וילדים וביצע שוב מעצרים.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר, חבר-הכנסת וילנר, סיימת.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 אנחנו תובעים דבר אחד — — —
- היו"ר מ. שחל :**
 סיימת, חבר-הכנסת וילנר. סיימת. עברת הרבה
 על הזמן ; חבר-הכנסת וילנר, אני קורא אותך לסדר.
- מתתיהו דרובלס (הליכוד) :**
 הגאום שלך נגמר. רד כבר.
- היו"ר מ. שחל :**
 אל תעזור לי, חבר-הכנסת דרובלס.
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 אנחנו מציעים איפוא להביע אי-אמון לממשלה, בתור
 אחראית לרצח של תושבים ערבים, לפוגרום על האוכ-
 לוסיה הערבית.
- פסח גרופר (הליכוד) :**
 ארטיסט.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר — — —
- מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 אנו תובעים להקים ועדת חקירה שתחקור את מה
 שקרה, עד הסוף. אנחנו מזהירים : המדיניות הזאת של
 הממשלה עלולה להביא אסון על ישראל.
- נסים אליעד (המפלגה הליברלית העצמאית) :**
 רד, רד.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת וילנר, סיימת את דבריך. רשות הדיבור
 לראש הממשלה.
- (ק ר י א ו ת)**
- אני מבקש מכל חברי הכנסת לא לעזור ליושב-
 ראש בניהול הישיבה. הוא משתדל לנהל אותה בדיוק
 לפי התקנון.
- תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 למה ראש הטבחיים לא יענה ?
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת טובי, אני מבקש ממך לשבת. הזהרתני
 אותך פעמיים. אני מבקש ממך לשבת.
- מתתיהו דרובלס (הליכוד) :**
 — — — בושה וחרפה.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת דרובלס, חבר-הכנסת דרובלס, אני קורא
 אותך לסדר.
- תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :**
 בושה לך ולכל מי שמחפה על רצח אורחים ער-
 בים.
- היו"ר מ. שחל :**
 חבר-הכנסת דרובלס, חבר-הכנסת טובי, אני מבקש
 לשבת. חבר-הכנסת טובי, לא תהפוך את ישיבת הכנסת
 לשורה של קריאות-ביניים, שאתה שותף להן מהתחלה
 עד הסוף. אני מבקש ממך, תשב ותשמור על הסדר.
 אני מבקש מראש הממשלה להתחיל.

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (הלל, זיאר, שחל, בדר, רבין, וילנר, טובי) —

שר-הממשלה ש. הלל :

אני מבקש — — — הוא לא ידבר כך — — —

(חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוז-לינו קוראת קריאת-ביניים)

תופיק זיאר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
זוהי מדיניות רצח.

(קריאות)

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת זיאר, אני מבקש לשמור על הסדר. אני מבקש מחברי הכנסת לשבת.

יוחנן בדר (הליכוד) :
— — — ילדים.

תופיק זיאר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
יש זכות לילדים להפגין ברחובות שלהם.

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת זיאר, אני מבקש ממך לשמור על הסדר, ואני מבקש ממך... חבר-הכנסת זיאר, לא תשבית את ישיבת הכנסת. קראתי אותך לסדר פעם ראשונה. אני תובע ממך לשמור על סדר כאן. אני מבקש מראש הממשלה להתחיל.

ראשי-הממשלה י. רבין :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ניסוחה של הצעת אי-האמון של סיעת רק"ח בכנסת, ודבריו של נציגה כאן היום, הם המשך מסע ההסתה אשר מנהלת מפלגה זו כנגד רקמת היחסים החיובית בין יהודים וערבים בישראל, אשר נרקמה תוך מאמץ רב במשך 28 שנים, מאז קמה ישראל כמדינה יהודית ריבונית. מאז קמה עצמאות ישראל עשו הממשלות השונות, ההסתדרות, המפלגות הציוניות וגופים ציבוריים רבים אחרים מאמץ צים רבים להביא לידי ביטוי מעשי את שיווי הזכויות המלא של ערביי ישראל. מאמצים אלה הוכתרו בהצלחה ניכרת בכל תחומי החיים של ערביי ישראל.

כל העובר ברחבי הארץ ורואה את הישגי ערביי ישראל בתחומי החקלאות, התעשייה, ההשכלה והבריאות, יוכל להתברך ולברך הישגים אלה. ישראל כיבדה ותמי שיד לכבד את ייחודם הדתי והתרבותי של ערביי ישראל.

לאחרונה גברה ההסתה הנפשעת על-ידי גורמים אנטי-ישראליים, ובראשם רק"ח בתוך ישראל, המסתייעת — — —

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

הממשלה זה לא ישראל. אנחנו מגינים על ישראל. איך אפשר להגיד כך על המפלגה הקומוניסטית? אני מוחה נגד הביטוי הזה. המפלגה שלנו איננה אנטי-ישראלית. אנחנו מגינים על ישראל מפני הצביעות הפושעת של הממשלה.

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת וילנר, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה, ואני תובע ממך להפסיק — — —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
גברו ההתעללויות באוכלוסיה הערבית. גבר הדיכוי שלכם.

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת טובי, אתה תשב בשקט ואל תפריע כל הזמן לישיבה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

תקרא לסדר את הבריונים שבאו להתנפל; תקרא לסדר את חברי-הכנסת גרופר.

היו"ר מ. שחל :

מי מתנפל? חבר-הכנסת טובי, אני מבקש ממך לשמור על רמה נאותה בכנסת, ולשמור על הסדר.

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

האם גרופר הוא סדרן? מה הוא עומד פה לפנינו ומאיים?

היו"ר מ. שחל :

חבר הכנסת וילנר; אני קורא לסדר את כל חברי הכנסת המפריעים לישיבה.

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת גרופר... חבר-הכנסת בדר.

(קריאה : לא שומעים).

היו"ר מ. שחל :

תלחש לו.

ראשי-הממשלה י. רבין :

— — המסתייעת בהסתה מן העולם הערבי כדי לערער השתלבות ערביי ישראל בחברה הישראלית.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, העילה, כביכול, למאורעות אתמול היתה ההפקעות בגליל; הפקעות אשר נעשו לצרכי פיתוח אזורי, ולא סקטוריאלי, ואשר מטרתן להביא רווחה כלכלית לתושבי הגליל — ערבים ויהודים כאחד. ההפקעות היו מיהודים וערבים גם יחד, ונעשה מאמץ שתהיינה מינימאליות ושלא תופקע קרקע חקלאית אלא קרקע טרשית ובלתי-מעובדת. ניתנה הוראה לפצות את הבעלים בצורה ההוגנת ביותר בקרקע חלופית או בממון. איפה כאן הגול, כפי שמנסים המסיתים להציג זאת?

גורמים קיצוניים ברחוב הערבי — — —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

28 שנים גולתם והפקעתם, ואתה שואל איפה הגול?

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת תופיק טובי, לא תהפוך את ישיבת הכנסת לישיבה של קריאות-ביניים. אני תובע ממך,

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (שחל, טובי, רבין, זיאד) —

שיהן, פרצו לבתי-ספר, היכו מורים וגירשו את התלמידיים שרצו ללמוד. הם איימו ופגעו בבעלי חנויות שלא רצו להיענות לקריאתם לשבות, הם חסמו צירים, פגעו ברכוש, הציתו מכוניות ופגעו בכוחות הבטחון. עשרות אנשי משטרה וחיילים נפצעו במאורעות אומללים. אין מדינה מתוקנת שתוכל להשלים עם הפרות סדר מסוג זה — —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אתם הפרתם את הסדר, אתם שפכתם דם של אנשי-שום.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת תופיק טובי, אני פונה אליך על-פי סעיף 67 לתקנון. חבר-הכנסת תופיק טובי, שב. אני תובע ממך לשבת. חבר-הכנסת טובי, אני פונה אליך על-פי סעיף 67 ומודיע לך...

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
על סעיפים אתה מדבר ? תפנה אל הממשלה שתקים ועדת חקירה אשר תחקור את הפשעים שבוצעו את-מול.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת תופיק טובי, כשאני מדבר — אתה תש-תוק. שיהיה לך קצת דרך-ארץ לניהול הישיבה. דבר כזה לא קרה, ואתה לא תתחיל בתקדים להפריע לישיבות הכנסת. חבר-הכנסת תופיק טובי, תשמע אותי ותשמע מה שאני מודיע לך. על-פי סעיף 67 לתקנון אני מודיע לך כי קראתי לך פעמיים לסדר.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
עוד לא קרה דבר כזה במדינת ישראל.

תופיק זיאד (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
על-פי אילו סעיפים נרצחו אתמול שישה אזרחים ערבים ?

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת זיאד, אני מבקש שתשב.

תופיק זיאד (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
על-פי אילו סעיפים ירו אתמול על חפים מפשע ?

(חבר-הכנסת מ. הכהן קורא קרי-את-ביניים)

היו"ר מ. שחל :
אני מבקש שתשב, חבר-הכנסת זיאד.

תופיק זיאד (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
על-פי אילו סעיפים מנשלים עם מאדמתו ?

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת זיאד, אני מבקש שתשב. בלי קריאות היסטוריות. אני מבקש שתשב.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
ההיסטוריה היא בביתה של ממשלת פושטי-הרגל, של ממשלת הרוצחים.

חבר-הכנסת תופיק טובי, אני תובע ממך שתשמור על שקט, ואני תובע זאת בפעם האחרונה.

(חבר-הכנסת י. בדר קורא קרי-את-ביניים)

חבר-הכנסת בדר וחבר-הכנסת דוד קורן, אני מבקש לשמור על סדר ולאפשר לי לנהל את הישיבה בצורה מסודרת.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
גדשתם את הסאה במדיניות האכזרית שלכם.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת תופיק טובי, לא ארשה לך להפריע לישיבה. אני מודיע לך זאת בפעם האחרונה.

ראש-הממשלה י. רבין :

— גורמים קיצוניים ברחוב הערבי ניסו לנצל הפקעות אלה להסתה. מהדיווחים שהגיעו אלי במשך יום אתמול שמחתי ללמוד שמרבית ערביי ישראל לא נענו למסיתים, סירבו לתמוך בהם והמשיכו באורח חייהם כרגיל. היו כאלה שנתנו ביטוי לעמדתם בהפגנה, בצורה חוקית ומסודרת, כמקובל במדינה דמוקרטית, ואלה נהנו מזכות ההפגנה הקיימת במדינת ישראל. אולם במקומות מספר היו גילויים חמורים ביותר של הפרת החוק והסדר הציבורי ואלים כלפי כוחות הבטחון.

במקומות רבים, שם לא נענו האזרחים הערבים למסיתים, הם חוייבו לעשות זאת באיומים ובאלימות. אנשי ר"ח ונערים מבנק"י פרצו לבתי מועצות מקומיות — —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אתה החלטת לשבור את האוכלוסיה הערבית, אבל לא תצליח.

היו"ר מ. שחל :
חבר-הכנסת תופיק טובי, אתה לא יכול להפריע למהלך הישיבה. אני מזהיר אותך פעם נוספת. חבר-הכנסת תופיק טובי, אני מזהיר אותך בפעם האחרונה לשמור על הסדר.

(חבר-הכנסת י. בדר קורא קרי-את-ביניים)

חבר-הכנסת בדר, אני מבקש ממך לשמור על הסדר.

ראש-הממשלה י. רבין :
פרצו לבתי מועצות — —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
משמר הגבול פרץ לכפרים ולבתים.

היו"ר מ. שחל :
חבר הכנסת תופיק טובי, אני מזהיר אותך בפעם האחרונה. אם לא תשמור על סדר איאלץ לנקוט צעדים שהתקנון מאפשר לי לנקוט.

ראש-הממשלה י. רבין :
— פרצו לבתי מועצות מקומיות, היכו את רא-

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (שחל, וילנר, רבין, טובי, גרוס, לין, פעיל) —

בשלב זה על-פי התקנון אני מודיע —

(חבר-הכנסת י. ז'. אמיר קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת ז'אק אמיר, אל תעזור לי. חבר-הכנסת טובי, אני מודיע שלא תינתן לך רשות דיבור בישיבה זו, על-פי התקנון.

ראש-הממשלה י. רבין : — אני קורא לערביי ישראל לא לתת יד למסירתם ולהמשיך בשיתוף הפעולה הפורה. נסיון 28 השנים האחרונות וההישגים המשותפים הם התשובה הטובה ביותר למחרת הריב והמסיתים.

אנו מצפים להמשך השותפות, שתהיה דוגמה לחיים יהודיים-ערביים כנים, טובים ויוצרים. הממשלה תמשיך במדיניות החותרת לשילובם המלא של ערביי ישראל —

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אם תמשיכו במדיניות הנוכחית שלכם תביאו אסורנות עוד יותר גדולים על העם הערבי ועל עם ישראל. תתפטר. תתפטר.

ראש-הממשלה י. רבין : — בחברה הישראלית. הממשלה תקיים את הסדר והחוק ותמנע את הפרתם. אני מציע לבית לדחות את הצעת אי-האמון.

היור' מ. שחל : אני מודה לראש הממשלה. ועדת הכנסת החליטה על מתן הודעות מטעם הסיעות, בגבול עד חמש דקות להודעה. רשות הדיבור לחבר-הכנסת גרוס, שימסור הודעה בשם החזית הדתית התורתית.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית): אני מוותר.

היור' מ. שחל : רשות להודעה מטעם סיעת הליכוד לחבר-הכנסת לין.

אמנון ליץ (הליכוד): אני מוותר.

היור' מ. שחל : חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

מאיר פעיל (מוקד): יש עוד כמה חברי כנסת.

היור' מ. שחל : לא קיבלתי הודעה, חבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד): אילו הודעות?

היור' מ. שחל : הודעות לסיעות.

היור' מ. שחל :

חבר-הכנסת תופיק טובי, קראתי לך לסדר. אני קורא לך בפעם השלישית.

בפעם הבאה אצטרך לנקוט צעדים.

(חבר-הכנסת ת. זיאד. קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת זיאד, אתה לא תפר את ישיבת הכנסת. חבר-הכנסת זיאד, אני תובע ממך התאפקות וישיבה מסודרת.

(חבר-הכנסת א. לבנבראון קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת לבנבראון, היו די הפרעות, אני מבקש שתפסיק. חבר-הכנסת לבנבראון, אני קורא אותך לסדר.

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אדוני היושב-ראש, האם מותר, מעל במת הכנסת, להגיד על סיעה בכנסת שהיא אנטי-ישראלית? האם זה לא סימן של התחלת פאשיזם?

היור' מ. שחל :

חבר-הכנסת וילנר, אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה, חבר-הכנסת וילנר. אני קורא אותך בפעם השלישית לסדר, ואני אדרוש שיוציאו אותך מישיבת הכנסת, שזה יהיה ברור. אני מבקש מראש הממשלה להמשיך.

ראש-הממשלה י. רבין :

— וחובת כוחות הבטחון להבטיח את שלומו של הציבור בשמירת החוק והסדר.

רצוני להביע הערכה רבה לכוחות הבטחון, שוטרים וחיללים, שביצעו את תפקידם הקשה בהתאפקות כוחות הבטחון פעלו בהתאם להוראות הממשלה.

בשם הממשלה ובשמי ברצוני להביע צער על קרבנות-השווא של אתמול ושללוח איחולי החלמה מהירה לפצועים. —

מאיר וילנר (הרשימה הקומוניסטית החדשה) : זוהי צביעות.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה): רצחתם — ומצטערים על הרצח? דמעות תנין הן אלה.

היור' מ. שחל :

חבר-הכנסת תופיק טובי, אני מעמיד להצבעה הצעה להוציא אותך מישיבת הכנסת.

(חבר-הכנסת י. שריד קורא קריאת-ביניים)

הצבעה

בעד ההצעה להוציא את חבר-הכנסת

טובי מהישיבה — מיעוט
נגד — רוב

ההצעה להוציא את חבר-הכנסת טובי מהישיבה לא נתקבלה.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (פעיל, שחל, לבני, בארי, גרוס) —

יצאו חלק מכוחות הבטחון מגדרם. עוד ניתן לה- בין התנהגותם של חיילים שנקלעו למטר האבנים והלפידים בסכנין בערב יום 29 למארס 1976. אבל אי-אפשר להשלים עם ההתנהגות הבלתי-אחראית של יחידות מסויימות, שנחפזו לפתוח באש לאחר מכן, כפונקציה של חולשה וקלות-דעת, על אף המצב הח- מור. בעניין זה יש להקים ועדת חקירה. היכן ריי מוני העשו, היכן הגאז המדמיע, היכן הזרנוקים, היכן הטכניקה והטאקטיקה של סוף המאה ה-20? הרי באו- רחי ישראל עסקינן. אבל אינני אומר שאני חושב שבטאקטיקה כזו צריך לטפל גם באזרחים הערבים אם יש בעיות כאלה.

אולם במישור הפוליטי לא צריך ועדת חקירה אלא יש פשוט לנהוג בתבונה ולהציע לאתגר הפלשתיני מוצא של פתרון לאומי מכובד, על-ידי כך שנאפי- שר, ביומתנו, קודם שיאנסו אותנו, הקמת מדינה פלשתינית ביהודה, בשומרון וברצועת-עזה.

איתן לבני (הליכוד):
ובגליל.

מאיר פעיל (מוקד):
רק כך — אני משתמש בביטוי רביוניסטי קצר — ניתן לפרוק את מתח הלאומנות באפיק קונסטרוק- טיבי. רק כך ניתן למצוא לו פתרון טוב.

(חברי הכנסת מ. בגין קורא קרי- את-ביניים)

אני אומר שאני משתמש בביטוי "רק כך" כמו שכתוב בסמל של אצ"ל, אבל המשמעות הפוכה.

ידידה בארי (הליכוד):
אבל זה מתאים לרק"ח.

מאיר פעיל (מוקד):
בגלל ביקורתי זו על הממשלה, שלפעמים בע- וונותי אני רוצה לרחם עליה, אינני יכול לתמוך בה ולכן אמנע.

היו"ר מ. שחל:
חברי הכנסת, אף-על-פי שכמה סיעות הודיעו על ויתור על הודעותיהן, ומאחר שנתתי רשות דיבור לחברי-הכנסת פעיל — ולא היתה רשימה מוכנה — וכמה נציגי סיעות הודיעו על רצונם לדבר, אני נו- תן רשות לכמה חברי כנסת למסור הודעות מטעם סיעותיהם. הראשון — חברי-הכנסת גרוס — ימסור הו- דעה בשם סיעת החזית הדתית התורתית.

(חברי הכנסת ד. זכין קורא קרי- את-ביניים)

חברי-הכנסת זכין, מאחר שהעניין לא היה במקרה זה מוסדר, הודעתי ונימקתי מדוע אני נותן רשות דיבור. לאחר חברי-הכנסת גרוס רשות הדיבור לחבר- הכנסת טובי, שימסור הודעה מטעם סיעת רק"ח.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית דברי עלי לומר שכולנו מצטערים על שפיכות הדמים שהי-

מאיר פעיל (מוקד):

אני מודיע לך שאני רוצה למסור הודעה בשם סיעתי.

היו"ר מ. שחל:
בבקשה, חברי-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אצביע בעד איי-האמון לממשלה כי אני מתנגד לרק"ח — — —

היו"ר מ. שחל:
חברי-הכנסת גרוס, אל תפריע.

מאיר פעיל (מוקד):

חברי הכנסת ממפ"ם, אל תנזפו בתבירי-הכנסת גרוס, הייתי רוצה לראות אתכם מדברים אתו.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אצביע בעד הצעת איי-האמון לממשלה, כי אני מתנגד לרק"ח המ- ציעה את איי-האמון ומנסה להתנשא על גלי הלאו- מנות הקיצונית הערבית, בדיוק כפי שאני מתנגד לחוגים מסויימים בישראל — בליכוד, במפד"ל, בח- זית הדתית התורתית ובמערך, המתנשאים והנישאים ללא בושח על גלי הלאומנות היהודית.

אנו משתתפים כולנו בימים אלה בתהליך עצוב ואומלל של הסלמה בסיכסוך ובאיבה בין מדינת יש- ראל ובין הציבור הפלשתיני של תושבי ישראל, תה- לך המשמש גן-עדן לשיגשוג הולך וגדל של אידי- אולוגיה לאומנית ושל חוגים לאומניים בכל צד, תה- לך שבו יעשו הלאומנים בכל צד את הכל כדי לשבור ולדכא כל קורטוב של מתינות ותבונה שעוד נותר בפאתי החיים הפוליטיים במדינתנו.

ההתפרצויות הפראיות שנעשו בחלק מהישובים הערביים בגליל הן הפרי האחרון שזכינו, כמדינה, לקטוף מן העובדה שאנו חיים בפועל במדינה דו-לאו- מית. עברו שמונה-חשע שנים מאז מלחמת ששת- הימים ודי בהן שהמיעוט הערבי בישראל יבחין כי בעצם אנו חיים במדינה דו-לאומית, שחיים בה 1.6 מיליון ערבים, שהם כוח פוליטי המאפשר להם לצאת לרחוב, דוגמת "גוש אמונים", תוך התבססות על כוח פוליטי של ממש באוכלוסיה שישראל שלטת בה. זו המציאות הטראגית של חזון ארץ-ישראל השלמה אשר, אם תימשך, עוד תלך ותחריף. והלוואי ואתי- בדה.

על רקע זה היו הפקעות הקרקעות בגליל משגה פוליטי ופסיכולוגי פאטאלי, כפי שגרוס אף היועץ של ראש הממשלה לענייני הערבים, לפי מיטב ידיעתי. ההפקעות האחרונות הן שהיו הפעם קאטאליזאטור להתפרצויות, כאשר השלטונות שלנו אינם רוצים לה- בין כי הבעיה היא הרבה יותר פוליטית מאשר כל- כלית-פיתוחית. מאידך גיסא היו הפעם התפרצויות של חלק מערביי ישראל בלתי-נסבלות מבחינת אלימותן, גם לטעמי, דוגמת הלפידים, תופעה המעידה עד כמה עמוקה האיבה הלאומנית הערבית ועד כמה העמיקה הקיצוניות והלאומנות דווקא מאז הרחבת השלטון היש- ראלי בפועל על הגדה המערבית ורצועת-עזה. בתגובה

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (גרוס, שחל, טובי) —

שפיכות הדמים שהיתה בגליל, אולם גם במדינה דמוקרטית כמו ישראל חייבים להבדיל בין דמוקראטיה לבין אנארכיה והפקרות. שום מדינה אינה יכולה להרשות לעצמה תופעות כאלה. נכון שהופקעו אדמות, אבל הן הופקעו גם מיהודים, כפי שהופקעו מערבים. לערבים נתנו שטחים אחרים תמורת אלו שהופקעו ואף שילמו להם. האדמות שהופקעו הן אדמות בור, אדמות בלתי-פריות. הן הופקעו למטרת פיתוח הגליל, ומהפיתוח הזה יהנה גם ערביי ישראל.

אנשי סיעת רקי"ח יודעים זאת היטב, אבל הם מחפשים הודמנות להפר את השקט. הם אינם יכולים להשלים עם החיים השקטים בין יהודים וערבים. זו הסיבה האמיתית להסתות, כי סיעת רקי"ח אינה מעוניינת בשלום ובשקט. לכן אנו נצביע נגד הצעתה להביע אי-אמון לממשלה.

הי"ר מ. שחל :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי, ואחריו לחבר-הכנסת לין. אחרון הנאמים.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא קל לדבר היום מעל דוכן הכנסת על מה שאירע אתמול.

(ק ר י א ו ת : אתה כבר דיברת. את שלך כבר אמרת)

אבל כבן העם הערבי וגם כחבר כנסת היושב באולם הזה 28 שנים חייב אני להשמיע קול הכאב וקול המחאה של האוכלוסייה הערבית על מה שאירע לה אתמול. אתם, הממשלה, נהגתם כלפי האוכלוסייה הערבית כאילו לא היו בניה אורחי מדינת ישראל. כל ההכרה וזאת שלכם, של הממשלה, על שוויון זכויות, על פיתוח, על יחס שווה, אין להן כל שחר וכל אחיזה במציאות נוכח מה שעשתה הממשלה אתמול כלפי האוכלוסייה הערבית, כלפי האוכלוסייה שחשבה במשך כל השנים וגם עכשיו חושבת עצמה לחלק מאורחי מדינת ישראל. שר המשטרה אמר אתמול בטלוויזיה שאוכלוסייה זו היא "בשר מבשרנו". אבל אתם חתכתם בבשר הזה כדי שלא יהיה חלק מבשרכם.

ראש הממשלה ושר המשטרה, אתם תשאו באחריות לגבי עתיד היחסים עם האוכלוסייה הערבית, אם כי אנו, הקומוניסטים, פעלנו ונמשיך לפעול בכל מאודנו לטפח אותם על בסיס של אחווה אמיתית יהודית-ערבית, על בסיס יחסי אחים ושוויון זכויות, ולא על בסיס שלילת זכויות ולא על בסיס של טבח אחרי טבח, מכפר-קאסם ועד 30 במארס 1976.

הממשלה מודיעה שהיא פעלה נגד הפרת החוק. אולם עוד ב-20 לחודש התכנס הפרורם המוביל בראשות ראש הממשלה ושם הוחלט — הדבר פורסם בעתונות שחור על גבי לבן: הפרורם המוביל החליט לשבור את השביתה. החלטתם לשבור את האוכלוסייה הערבית, שלא יהיה לה קול למחות על העוולות אשר נעשות כלפיה. אתם מדברים על הפרות חוק וסדר? צאו לסכנין, צאו לטייבה, ותשמעו מפי האנשים מה עוללו להם שליחי החוק והסדר. אדוני סגן ראש הממשלה, פנו גם אליך, פנו אליך כי חשו את מה שמתכננים כלפי האוכלוסייה

תה אתמול בגליל, וכולנו שותפים לצער ההורים ולצערם של כל אלה אשר סבלו אתמול מן ההתפרעות.

אדוני היושב-ראש, הצעת אי-האמון לממשלה, שהוגשה על-ידי סיעת רקי"ח על רקע ההתפרעות אתמול ביישובי הערבים בגליל נגד צבא הגנה לישראל ואנשי הבטחון, היא בבחינת "הקוואק הנגול". סיעת רקי"ח רוצה להושיב על ספסל הנאשמים את הממשלה, במקום שהיא עצמה תושב על ספסל זה. סיעת רקי"ח היא הנושאת באחריות גדולה לשפיכות הדמים שהיתה אתמול ביישובי הגליל; היא שיוזמה ונייהלה את ההסתה הפרועה והבלתי-מרוסנת בקרב בני-הנוער; היא אחראית לשיטוי בני-הנוער הערבי, כי האוכלוסייה הערבית המבוגרת לא רצתה בזה. ידוע שהיה קונפליקט בין הורים ובין בני-הנוער. ההורים התנגדו בתוקף לשביתה, הם התנגדו להתפרעות. המבוגרים התנגדו לכך משום שביישובים הערביים בגליל היתה התפתחות עצומה במשך 28 השנים האחרונות. אנו גאים על כך שהאוכלוסייה הערבית נהנית משוויון זכויות, עשרות כפרים יישובים חוברו לרשתות החשמל והמים; הם בנו להם בתים, יולות, וגם על כך אנו גאים. הם חיים חיים שקטים ושלווים כמו כל אזרחי ישראל. הם יושבים כאן ללא פחד וללא חשש, לא מהמשטרה ולא משום גורם אחר. הם בטוחים בעצמם כמו כל אזרחי ישראל.

אולם נראה שדווקא זה מפריע לאנשי רקי"ח — החיים השקטים והשלווים בין היהודים והערבים. הם לא רוצים בשקט. הם מעוניינים בהתפרעות, הם מעוניינים בהסתה כדי לגרום לסיכסוכים, כדי לגרום לכך שהשלום והשלווה בין יהודים וערבים יופרו.

רקי"ח רוצה בשפיכות דמים כדי להשיג בכוח מה שאיננה יכולה להשיג בדרכים מדיניות. לכן באה גם כל ההצגה הזאת שהם ערכו היום בכנסת, כדי לדגו דגים במים עכורים וכדי לצבור הון פוליטי משפיכות דמים. אני חושב שבשום מקום, בשום פאר-לאמנט בעולם, לא היה מרשה לעצמו חבר באותו פארלאמנט להשמיע דברים על הממשלה כפי שהושיעו מעו כאן היום: "ממשלה רצחנית"; "רב-הטבחיים" וכיו"ב. זה סימן וכל עם דמוקרטי, שמדינתנו היא מדינה דמוקרטית וכל אחד יכול להגיד מה שהוא רוצה. עם זאת אני חושב שאנו צריכים למחות על מה שנאמר כאן ועל הכינויים שבהם כונתה הממשלה, כפי שכבר ציינתי: ממשלה רצחנית, רב-טבחים וכינויים דומים.

אני שואל את חברי סיעת רקי"ח: מה היה קורה ברוסיה הסובייטית או בכל מדינה דמוקרטית עממית שמאחורי מסך-הברזל, אילו באחת המדינות הללו היה מישור זורק אבנים על חייל או על איש בטחון? אני בטוח שכל אנשי הכפר או העיר הזאת היו מוענשים בשל כך, כל הישוב היה נמחק מעל המפה, כפי שכבר קרה בארצות אלה. האנשים האלה לא היו מגיעים אפילו ל"ארכיפלאג גולאג", אלא היו מכריעים אותם במקום. ויש מקרים כאלה למכביר, כי מי שפוגע בחייל או באיש בטחון אינו רואה עוד את אור העולם.

כפי שאמרתי בראשית דברי, אנו מצטערים על

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית
החדשה להביע אי-אמון לממשלה (טובי, י. כהן, שחל,
— לין)

ועם ישראל יגיד פעם תודה לתופיק זיאד וחבריו, למפ-
לגה הקומוניסטית וחבריה היהודים והערבים, על כך
שהגנו באומץ-לב על זכות האוכלוסיה הערבית ועל
האפשרות של חיים משותפים. תוציאו את הלקח.

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת טובי, גמרת את זמנך.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
אני מבקש, משפט אחרון.

היו"ר מ. שחל :

נתתי לך רשות הדיבור לפנים משורת הדין. אני
מבקש אותך לסיים.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

תוציאו את הלקח, לא באיומים על רק"ח אלא בפיש-
פוש במדיניות שלכם, בבדק-בית, בבדיקת מדיניותכם,
מדיניות האפליה, ההחנקה של הכפר הערבי, האפליה
כלפי הפועל הערבי וכלפי המשכיל הערבי. תנו לאוכ-
לוסיה הערבית להרגיש שהיא חלק מהמדינה הזאת,
ואז נדבר אחרת.

היו"ר מ. שחל :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת לין.

אמנון לין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשמעי כאן היום
את דברי השיטנה של נציגי רק"ח קשה לי שלא להביע
את הרגשת הבוז כלפי אותה מפלגה שמיום הקמת
המדינה מנצלת לרעה את הדמוקרטיה הישראלית ואת
סבלנותנו. כל מגמתה היתה מלכתחילה להביא למשבר
בין יהודים לערבים בארץ, לצורך קידום האינטרסים
האפלים שלהם. שום אדם ושום גורם בארץ ובעולם
כולו לא יוכלו להעלים את ההישגים המפוארים שערביי
ישראל השיגו במדינת ישראל. זאת ועוד : בשום מקום
בעולם לא זכה מיעוט ליחס כה טוב, כה מתקדם וכה
דמוקרטי כמיעוט הערבי בארץ-ישראל. וזאת אף-על-
פי שאין בעולם מדינה כמדינת ישראל הנמצאת במצב
דומה לשלנו.

אנו גאים במעשה הכביר שעשתה מדינת ישראל
לקידום הציבור הערבי בארץ. העם היהודי כולו יכול
להתגאות במעשה הגדול הזה לקידום הציבור הערבי
בארץ, למרות כל המסיתים, מראשית דרכה של המדינה
ועד עצם היום הזה.

חברי הכנסת, לכאורה מנסים עסקני רק"ח להסביר
את הקריאה להתפרעות האלימה שהיינו עדים לה בימים
האחרונים כמאבק נגד קיפוח, כמאבק נגד הפקעת קר-
עות, כמאבק למען נסיגה משטחים. אלא שאנו יודעים
את האמת לאמתה. רק"ח קיבלה על עצמה, לפי הוראות
ממצעבי המדיניות הסובייטית במזרח התיכון, לתאם את
ההשתלבות של ערביי ישראל במוזימה השפלה של הער-
בים להשמד את מדינת ישראל. רק"ח קיבלה על
עצמה לשלב את האזרחים הערבים בכל המהלכים הע-
תידיים למלחמה הזאת נגד עצם קיומה של מדינת
ישראל. הקריאה לשביתת כללית בסיסמת "יום האדמה",
מגמתה היתה ניצול נושא הפקעת הקרקעות המוצדקת

הערבית, ואמרו לך : רוצים שזה יעבור בשקט, רוצים
שהמחאה תעבור בשלווה. לא רציתם לשמוע. החלטתם
בדם קר לשבור את האוכלוסיה הערבית ולשפוך את
דמה, כך שלא תעזו עוד להשמיע את קול מחאתה
נגד ההפקעות, נגד העוולות, נגד ההפליה והקיפוח.
אבל לא תצליחו. רבים מכם מודים כיום שלא הכל
בסדר — למשל, טולידאנו ואחרים מבקשים היום להסיק
מסקנות ומנסים להסביר שלא הכל עשתה רק"ח ושצריך
לראות שיש בעיות לאוכלוסיה הערבית.

נכון, רק"ח היא כלי ביטוי למרירותה של האוכלוסיה
הערבית — —

יגאל כהן (הליכוד) :

כלי ביטוי לשוביניסם הערבי.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

— — היא כלי ביטוי למאבקה הצודק והאמיץ לשון-
יון וזכויות. את זה ננהל בלי פחד מפני מה שאתם
עושים ומאיימים, על יסוד כיבוד זכויות ושוויון זכויות
כחלק ממדינת ישראל.

אתם אומרים : הפרות — —

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת טובי, אני מבקש ממך לסיים.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אני מבקש כמה דקות.

היו"ר מ. שחל :

אני מבקש לשמור על המסגרות בדיוק כפי שנקבעו.
יש לך עוד דקה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

בסדר.

אתם מדברים על הפרות סדר, כביכול. אינכם
יודעים מה שנעשה. אני אומר לממשלה ולראש הממשלה :
אינכם יודעים מה היה בשטח. לעראבה נכנסה שיירת
צבא וחייילים כדי להכות באנשים שהתקהלו ללא כל
התגרות ותמהו למה באות השיירות האלה. אתם מדברים
על הרוג בטירה, ואינכם יודעים שהוא נפל בטייבה.
כל כלי התקשורת מופנים נגד "ההתפרעות" של אנשי
רק"ח בטירה כדי להצדיק את הפשע, את ההריגה בטייבה
שאתם אומרים שהיתה בטירה. אבל ההריגה נעשתה
בטייבה, שם המון שקט ושלו עמד בצדי הכביש.

אתם מדברים על נצרת. זו זכותו של תופיק זיאד
שהכשיל את המוזימה הרצחנית נגד תושבי נצרת. אתם
צריכים להודות לתופיק זיאד. אתם שלחתם את משמר
הגבול לפרוץ אל ביתו בניגוד לכל חסינות של חבר
כנסת, כדי להתגרות בו, כדי להביא אותו לידי התקו-
טות, כדי להביא לתוצאות חמורות בנצרת. הוא הכשיל
את מוזימתכם. — —

היו"ר מ. שחל :

חבר-הכנסת טובי, אתה סיימת.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

— — הוא הכשיל את משמר הגבול וההוראות שלו.

— הצעת סיעת הרשימה הקומוניסטית החדשה להביע אי-אמון לממשלה (ליו, שחל, אנקוריון);
— חוק מילווה חסכון (שחל) —

חברי הכנסת, מיותר לציין כי אין לנו אמון בממ"ש שלה זו, אבל כאשר מדובר בהצעת אי-אמון מצד מפ"ג לגה שאנו רוחשים לה בון, לא ניתן את ידנו להבעת אי-אמון בממשלה; לא ניתן לה יד כאשר היא מוגשת על-ידי אותה מפלגה שאנו מטיחים נגדה אשמה כבדה ואחריות כבדה לכל מה שעלול לקרות לציבור בארץ ולאזרחים בארץ אם, חלילה, הם יצליחו לגרור את שני העמים למשבר. אנחנו לא ניתן יד להבעת אי-אמון המוגשת כאן על-ידי רק"ח, שאנחנו רוחשים לה בון בכל נימי נפשנו.

היו"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. אני מעמיד להצבעה את הצעת סיעת רק"ח להביע אי-אמון לממ"ש שלה.

הצבעה

— מיעוט	בד הזעצה
— רוב	נגד
— 2	נמנעים

הצעת סיעת רק"ח להביע אי-אמון לממשלה לא נתקבלה.

היו"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, קודם שאנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום רוצה אני להודיע הודעה: על-פי סעיף 69(ב) לתקנון אני מודיע כי היתה הפרה חמורה בדברים שנאמרו בקריאות-הביניים. קראתי לסדר על עצם קיום קריאות-הביניים ולא על תכנם. לכן, לפי סעיף 69(ב) לתקנון, אני מעביר את פרוטוקול הישיבה לוועדת הכנסת, כדי שתחליט אם יש מקום להתייחס לתוכן קריאות-הביניים.

ארי אנקוריון (המערך):

תודה רבה בעד הכדור. התקנון נותן ליושב-ראש אמצעים מספיקים לגקוט בעת הצורך.

היו"ר מ. שחל:

אם נשמעת ביקורת על היושב-ראש אני מודה לך. העברתי בהתאם לתקנון וחובתך לטפל בהתאם לכך.

כשלעצמה, שמגמתה איכלוס הגליל, פיתוחו למען טובת כל תושבי הגליל, יהודים וערבים כאחד, ללא כל הבדל. רק"ח ניצלה את הגורם הזה כדי להכין תשתית להשתלבות של ערביי ישראל במאבק אלים לכשתפתח, חלילה, בעתיד מלחמה על ישראל.

כאמור היתה זו רק התחלה ונסיון להכנת התשתית. אולם המלחמה האלימה האמיתית המתוכננת על-ידי רק"ח כדי לסכסך ולסכך את ערביי ישראל עם הציבור היהודי ועם המדינה — המלחמה הזאת עוד עתידה לה-יות ברגעים הקריטיים ביותר של מדינת ישראל, לכש-מעצבי המדיניות יגידו שהגיעה השעה.

ובכן אין לנו אשליות, חברי הכנסת, ואנו לא ניתפס היום לתחרות של הטחת האשמות כלפי האחרים למדיניות המדינה כלפי הציבור הערבי, גם אם יש לנו ביקורת קשה במקרה זה או אחר. אנו קוראים לאזרחים הערבים בארץ: אל תיגררו עוד אחרי ההסתה של רק"ח; אל תכריחו את כוחות הבטחון להגן שוב על בטחון המדינה והשקט והשלווה בישראל; אל תפגעו בחיילי צה"ל — והם לא יפגעו בכם.

בהזדמנות זו אני רוצה להעלות על נס את העדה הדרוזית, שבניה וכפריה הוכיחו פעם נוספת בגרות ציבורית עליונה ויכולת לעמוד נגד גל השיטנה, שרק"ח נתנה לו את הטון וניסתה לגרור גם את העדה הדרוזית בישראל למאבק זה, ללא הצלחה. אני רוצה להעלות על נס את חברי האגודה הערבית-יהודית שהעזו ויכלו, נגד הגל העכור הזה, לקרוא לערביי ישראל לא להיגרר אחרי רק"ח. תבוא עליהם הברכה. כולנו חייבים להת-ייצב לימינם. אני רוצה להעלות על נס אותם ראשי מועצות ערביות אשר העזו ברגעים קשים אלה לקרוא לערביי ישראל שלא להיגרר אחרי ההסתה של רק"ח.

אני קורא גם לממשלת ישראל: הגיע הזמן לאמץ את המדיניות שאנו המלצנו עליה מומן, לתת גיבוי מאקסימלי לכל החוגים החיוביים שבקרב ערביי ישראל — נהם ישנם — במאבקם נגד רק"ח, להעניק להם העדפה ברורה על פני כל האחרים ולנהוג יד קשה ומענישה כנגד המסיתים למיניהם, המנסים לגרור את הישוב הערבי בארץ לסיכסוך ולמשבר עם הציבור היהודי ועם מדינת ישראל.

ב. חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976

(המשך הדיון)

החוק לוועדת הכספים, להכנה לקריאה שנייה ושלי-שית.

הצבעה

ההצעה להעביר את הצעת חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976, לוועדת הכספים נתקבלה.

כד"ר פג 47 י.

היו"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976, שהדיון בו הסתיים אמש בקריאה ראשונה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת

ג. חוק המקדמה, תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בחוק התקציב לשנת הכספים 1975 וחוק התקציב הנוסף לשנת 1975.

היו"ר מ. שחל :

לסעיף 2 בחוק הסתייגות לחבר-הכנסת ארליך, רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארליך.

שמחה ארליך (הליכוד) :

רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להוסיף לסעיף 2 חמש מלים, האומרות שהמקדמה הזאת שתקבל ממשלת ישראל מבנק ישראל לא תהיה צמודה למדד יוקר המחיה, ואני רוצה להסביר את התוספת שאני מציע.

אנחנו מי ישרנו. ככל שעוברים הימים הולכים כדוריי-השלג האדירים האלה וגדלים, וחובות ממשלת ישראל הופכים כבר לאגדות. עוד מעט לא יהיו כבר מכונות הדפסה שיהיו מסוגלות להדפיס כל כך הרבה כסף בגלל ההצמדות. יש צורך לחשוב כיצד לצאת ממעגל-הקסמים של ההצמדות האלה. אני רוצה להפנות את תשומת לב חברי המערך, המרבים לדבר נגד ההצמדות, לכך שאין דבר יותר אבסורדי מהעובדה שבנק ישראל, אשר כל רווחיו עוברים למשרד האוצר, נותן כסף לממשלת ישראל בתנאי הצמדה. אני יודע שיביאו נימוקים על פז'קים ותמ"מים, אבל נימוקים אלה אינם עומדים במבחן המציאות. במקום לקבוע ריבית של 5%, 6%, שהיא בלתי-ריאלית כבר, יש להגדיל את הריבית ולבטל את ההצמדה. לא ייתכן להגיע למצב אבסורדי כזה, שמדינת ישראל לוקחת כספים מבנק ישראל בתנאי הצמדה.

היו"ר מ. שחל :

האם יושב-ראש ועדת הכספים רוצה להשיב ?

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) :
לא.

היו"ר מ. שחל :

אנו עוברים להצבעה על סעיפי החוק וההסתייגויות בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

התיקון של חבר-הכנסת י. פלומין לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ש. ארליך לסעיף 2 לא נתקבל.

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר מ. שחל :

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק המקדמה, תשל"ו—1976, נתקבל.

היו"ר מ. שחל :

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק המקדמה, תשל"ו—1976 — קריאה שנייה ושלישית. את החוק יביא יושב-ראש ועדת הכספים.

ידידיה בארי (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, הודיעו שביום ד' יפתחו את הישיבה בתשובות על שאילתות.

היו"ר מ. שחל :

הכל יבוא לפי הסדר. אני משבח את הצטיינותם של חברי הכנסת שמעירים ליושב-ראש על ניהול הישיבה, אבל אני מציע שיהיה סדר : שהם יהיו חברי כנסת ואני אהיה היושב-ראש.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 45(א) לחוק בנק ישראל, תשי"ד — 1954, קובע כי הבנק רשאי ליתן לממשלה מקדמות ארעיות למימון הוצאותיה, ובלבד שסך כל המקדמות לא יעלה על 20% מסך כל התקציב לשנת הכספים שבה ייתנו המקדמות, למעט תקציב פי-תוח ותקציב מפעלי תחבורה ודואר. מקדמות אלה יוחזרו לא יאוחר מתום אותה שנת כספים.

מטרת החוק המוצע לאפשר לממשלה לקבל מבנק ישראל מקדמה בסכום של 5,650,000,000 לירות למימון הוצאותיה במסגרת תקציב המדינה לשנת הכספים 1975, ולפרוע מקדמה זו אחרי תום שנת הכספים. תנאי המקדמה ומועדי פרעונה ייקבעו בהסכם בין שר האוצר ובין נגיד בנק ישראל ובאישורה של ועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר מ. שחל :

לסעיף 1 הסתייגות לחבר-הכנסת פלומין. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלומין.

יחזקאל פלומין (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסתייגותי איננה הסתייגות במובן המקובל, אלא ליתר דיוק תוספת, על-מנת להבהיר את לשון החוק אשר, נדמה לי, גם אנשי האוצר הודו שניסוחו איננו מושלם.

סעיף 1 לחוק אומר : "הממשלה מורשת בזה לקבל מבנק ישראל והבנק מורשה בזה לתת לממשלה מקדמה בסכום של 5,650,000,000 לירות", וזאת מבלי שיווכר, ולו גם ברמז, שהכוונה היא למקדמה הבאה לכסות את המקדמות השוטפות שבנק ישראל נתן לממשלה בשנת הכספים 1975/76. אם נקרא את החוק ככתבו וכלשונו, ניתן ללמוד ממנו שהממשלה מורשת לקבל מבנק ישראל מקדמה כלשהי בסכום של 5,650,000,000 לירות, ולא דווקא לכיסוי הגרעון של שנת 1975/76. הואיל ומדובר בחוק זה בסכומים משמעותיים במיוחד, הייתי מציע להוסיף לנוסח החוק תוספת, האומרת שהסכום הניתן מבנק ישראל לממשלה יהיה מיועד למימון מקדמה כפי שצויין

— חוק מס מקביל (תיקון) (שחל, ברעם, פלומין); שאלות ותשובות (שחל, מלמד) —

ד. חוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976 (המשך הדיון)

האומדן יש 2.2 מיליוני לירות דמי אישפוז מטעם קופת-החולים הכללית, פירושו של דבר שזוהי תוספת של 600 מיליון לירות. אנחנו מציעים זאת כדי לייעל את ה- אישפוז, ולא להיפך, משום שעל-ידי כך שאנחנו מק-טינים את הסובסידיה ומטילים את מלוא האחריות על קופת-החולים אנחנו מיעלים את האישפוז.

אומדן הגרעון של קופת-החולים הוא 783 מיליון לירות. האישפוז הוא רק תוספת הוצאה או תוספת מעמסה של 600 מיליון לירות על קופת-החולים, לפי החלוקה הבאה: המס המקביל מהווה בערך שליש והעומס המוטל על קופת-החולים ועל המבוטחים, לר-בות היעילות, יכניס 200 עד 250 מיליון לירות. לכן אנחנו רוצים ששירותי האישפוז והרפואה בישראל לא יירדו ירידה תלולה — עם כל הבנתי שזה מעלה את עלות הייצור וזה מכביד — אינני חושב שזוהי הכבדה כל כך גדולה לעומת המשימה לשמור על בריאותם של תושבי מדינת ישראל.

לכן אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת הע-בודה של הכנסת.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

השאלה לא היתה האם בדקו את משק קופת-החולים, אלא אם בדקו את כל משק ההסתדרות או רק חלק ממנו.

היו"ר מ. שחל:

התשובה לא יכולה להינתן כאשר שר העבודה יורד מן הדוכן.

חברי הכנסת, אני מעמיד את הצעת החוק להצ-בעה.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976, לוועדת העבודה, נתקבלה.

ה. שאלות ותשובות

בכך שהכין עבודות גראפיות בשביל הלשכה מחוץ לשעות עבודתו בלשכה, ולעתים גם בשעות עבודתו בלשכה עצמה. בעד עבודות אלה הגיש חשבונות, כשהוא משתמש לצורך זה בשמו הלועזי הקודם, וזאת בידיעת מנהלו. בתאריך 19 בינואר 1976 הורשע הנ-אשם הנ"ל על-ידי השופט א. אבן-ארי.

בגזר-הדין נאמר בין השאר: "יחד עם זאת נראה לבית-המשפט כי יש אמת רבה בדבריו של הנאשם אשר הצהיר היום בבית-המשפט כי הוא נגרר אחרי אנשים אחרים וכי הדברים אשר נעשו על-ידו היו נהוג רגיל ומקובל במשרד הממשלתי. לפלא הדבר בעיני בית-המשפט כיצד המשך העסקתו של הממונה

היו"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: תשובת שר העבודה על הקריאה הראשונה של חוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976. הדיון הסתיים אתמול; תשובת שר העבודה ניתנת היום. רשות הדיבור לשר העבודה.

שר-העבודה מ. ברעם:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני לסכם את הביטוי הקצר. אני רוצה לומר לחברי-הכנסת פלומין ודיציאן שהמס המקביל לא התחיל עם חקיקת החוק. למס המקביל יש מעמד של עשרות בשנים, מעוגן במס-גרת הסכמי העבודה, בשיעור 2.7%. אני חייב להגיד שהשתתפות היחסית של המעסיקים במס המקביל הור-לכת ופחתה במשך השנים האחרונות, ולא גדלה גם בתקופה שהמס לא נגבה ישירות על-ידי הביטוח הלאומי. אין בידי לעזור בנושא זה. לפי הנסיון ולמי המידע שבידינו הרי מס מקביל איננו נגבה רק במדינת ישראל. יש ארצות שבהן המס המקביל מגיע לשיעור 6% של השתתפות המעסיקים בהקצבה של המס המקביל.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

כאשר זה חובה, זה ממלכתי.

שר-העבודה מ. ברעם:

המס המקביל קדם גם לחוק הממלכתי. יחסית, ההש-תתפות של המס המקביל בתקציב של קופת-החולים הכללית, גם כאשר היה וולונטארי, לא היה הרבה יותר קטן מאשר אחרי חקיקת החוק.

שאל אותי חברי-הכנסת פלומין, אם בדקנו את התק-ציב של קופת-החולים. תעיד העובדה שהשתתפות של הממשלה בתשלום בעד יום אישפוז פחתה, או נכון יותר, תשלומי קופת-החולים בעד יום אישפוז גדלו מ-90 לירות ל-350 לירות ליום, הווי אומר שאם לפי

היו"ר מ. שחל:

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: שאלות ותשובות.

5185. נקייטת צעדים נגד מנהל לשכת הפירסום הממשלתית שהעלים עין ממעשים לא-חוקיים של עובדיו

חברי-הכנסת א. מלמד שאל את שר המשפטים ביום ט"ו באדר א' תשל"ו (16 בפברואר 1976):

בבית-משפט השלום בתל-אביב, ת.פ. 1975/73, נאשם עובד לשכת הפירסום הממשלתית בתל-אביב

ודרכי טיפול), תשל"א—1971, קובע כי אין להעמיד קטין לדין בשל עבירה, אם עברה שנה מיום ביר צועה, אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה. מסיבה זו נהגה משטרת ישראל, במקרים שהיו מעורבים בעבירה נאשמים קטינים יחד עם בגירים, להעמיד לדין תחילה את הנאשמים הקטינים ורק לאחר מכן להעביר את התיק אל הפרקליטות לצורך הגשת כתבי אישום נגד העבריינים הבגירים.

ב. בתיק הנדון הואשם הנאשם, שמלאו לו שש-עשרה שנה, בתאריך 19 בספטמבר 1974, יחד עם שני נאשמים קטינים. תיקו של הנאשם הועבר לפרקליטות בתאריך 24 בספטמבר 1975 — לאחר סיום משפטם של הקטינים בבית-המשפט לנוער. כתב-האישום נגדו הוגש בתאריך 26 באוקטובר 1975.

3. בעקבות הערה דומה שהעירה השופטת הדסה בן-עתו בתיק קודם בורה פרקליט המדינה למשטרת ישראל, כבר בתאריך 17 באוקטובר 1975, כי תימנע מעיכוּב של העברת התיקים לפרקליטות, והציע כי במקרים דומים תכין המשטרה תיקים כפולים, כך שניתן יהיה לטפל בהגשת אישומים בבית-המשפט לנוער ובבית-המשפט הרגיל בעת ובעונה אחת. משטרת ישראל נתנה הוראה להפעיל הסדר זה החל מחודש דצמבר 1975.

5316. ביקורת על עבודתה של לשכת החקירות במטה הצפוני של המשטרה

הכרה-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ל' באדר א' תשל"ו (2 במאס 1976):

ביום 27 בפברואר 1976 מתח כבוד השופט של בית-משפט השלום בחיפה, מיכה לינדנשטראוס, ביקורת חמורה על משטרת ישראל, בפרט על לשכת חקירות במטה הצפוני. מאז פתיחתו של משפט פלילי מסויים, ביום 9 באוקטובר 1975, ביקש התובע המשרתי שש פעמים לדחות את הדיון, ללא הצדקה, בטענה כי טרם נתקבלה החלטתו של ראש ענף חקירות במטה הצפוני. בישיבה שלפני האחרונה ציין השופט באזני הבהייה, כי לגאשמים והוצאות מירותרות למדינה, אף-על-פי-כן ביקש התובע בישיבה האחרונה דחיה נוספת.

אבקש לדעת:

אילו צעדים נקט היועץ המשפטי לממשלה נוכח החלטתו האמורה של בית-המשפט?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

העניין נמצא בבדיקה על-ידי הממונה על תלויות הציבור במטה הארצי של המשטרה.

תוצאות הבדיקה יובאו לפני פרקליט המדינה, אשר ישקול אם יש מקום לפעולה בעניין זה.

5317. ביקורת מבקר המדינה על אי-דיוקים בהגנת עובדות על-ידי סמנכ"ל "אלתא"

הכרה-הכנסת ב. מואב שאל את שר המשפטים ביום ל' באדר א' תשל"ו (2 במאס 1975):

בדו"ח מבקר המדינה נמתחה ביקורת על אי-דיוקים במסירת עובדות מצד סמנכ"ל "אלתא". ביום 25

הישר של הנאשם מתיישבת עם כללי המינהל התיק. עצם העובדה כי האחראי ממשיך לכהן בתפקידו חייבת לשמש נימוק לא לשלוח את הנאשם היום למאסר. הנני מטיל על הנאשם קנס בסך 1,000 לירות, או שישה חודשי מאסר תחתיו. כן הנני מטיל על הנאשם מאסר-על-תנאי של תשעה חודשים למשך שלוש שנים מהיום. התנאי יהיה במידה שהנאשם יעבור אחת העבירות בהן הורשע בתיק זה (כולל נטיון)."

הנני שואל:

1. האם מוכן משרדו לבדוק את פרטי העניין שנחגלו בת. פ. 1957/73?

2. מה בדעת השר לעשות כתוצאה מהמשתמע מדברי השופט בגזר-הדין?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

1. פרקליטות מחוז תל-אביב בדקה את חומר התיק וסברה כי מעשיו של הנאשם בתיק 1957/73 היו בדיעת מנהל הלשכה, וכי זה העלים עין ממעשיו. בזמנו לא נמצאו ראיות מספיקות לביסוסו של חשד זה כנגד מנהל הלשכה. לפיכך הוחלט להתין עד לסיום שלושה משפטים שנפתחו נגד שלושה עובדי הלשכה על-מנת שתתקבל תמונה מהימנה ומקיפה ככל האפשר על חלקו של המנהל בפרשה.

2. עם תום האחרון משלושת המשפטים הנ"ל ביום 7 בינואר 1976, ולאור העדויות שנשמעו בהם והערות בית-המשפט, שוקל עתה פרקליט המדינה את האפשרות לבקש צעדים נגד המנהל.

5201. איחור בהגשת כתב-אישום נגד עבריינים צעירים

הכרה-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ט"ז באדר א' תשל"ו (17 בפברואר 1976):

בחודש ספטמבר 1974, כשמלאו לו 16 שנה, ביצע צעיר שורת פריצות. אותה עת הועמד תחת פיקוחו של קצין מבחן, לשנה, בגין עבירה אחרת. במשך כל שנת המבחן לא הוגשו נגד הצעיר כתבי-אישום בגין הפריצות, ורק משנסתיים הפיקוח הן הובאו לידיעתו של בית-המשפט.

על מתחה כבוד השופטת המחוזית, הדסה בן-עתו, ביקורת חמורה, בקבעה כי סדרי מינהל לקריים מונעים שיקום עבריינים צעירים. העתק ההחלטה הומצא ליועץ המשפטי לממשלה. תוכן ההחלטה הובא בגליון השבועון "משפט וכלכלה" מיום 6 בפברואר 1976.

אבקש לדעת:

1. מדוע לא הוגשו כתבי-אישום נגד הצעיר, בגין הפריצות, סמוך לביצוען?

2. מי אחראי לאי-הגשתם של כתבי-האישום?

3. אילו צעדים נקט היועץ המשפטי לממשלה נוכח ההחלטה?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

1—2. א. סעיף 14 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה

שר הדתות הקים מועצה דתית בגוש-עציון. כבודו מתנגד לאפשר פירסום הדבר, לרבות הרכב המועצה, ברשומות (ילקוט הפירסומים).

אבקש לדעת:

1. כלום המידע נכון?
2. אם כן — מה היא סיבת הסיור?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

1. היועץ המשפטי לממשלה הורה, על דעתי, שלא לפרסם ברשומות הודעה בדבר מינוי חברי מועצה דתית אלון-שבות.

2. אלון-שבות נמצאת בשטח מוחזק עלי-ידי צה"ל; והמשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל אינם חלים שם.

5404. מררי העבודה של ועדות ערר
לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום י"ד באדר ב' תשל"ו (16 במאָרס 1976):

בעירעור אזרחי 419/75, פ"ד ל', חלק ראשון, עמ' 108, העיר בית-המשפט העליון כי ועדת הערר לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, המקבלת את מינויה מידי כבודו, חייבת להיות עצמאית, עליה לפקח על המינהל, ולא להיות כפופה לו. רצוי להפריד, הפרדה מקומית מוחשית ומנגנונית, בינה לבין מינהל מס רכוש.

הוברר שוועדת הערר בירושלים מתאכסנת במש"ר די המינהל של מס רכוש וקרן פיצויים, וכי מוכרר הוועדה נמנה עם הכפופים לו.

אבקש לדעת:

1. האם בא הדבר על תיקונו?
2. אם לא — מדוע לא?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

עקב תלונות שהגיעו אלי ביקשתי מצוות המורכב מנציגי הנהלת בתי-המשפט, אגף מס רכוש וקרן פיצויים ומשרד המשפטים, לבדוק את נושא ועדות הערר לפי חוק מס רכוש וקרן פיצויים, תשכ"א—1961.

בעקבות מסקנות הצוות הנהגו, החל מ-15 בפב"רואר 1976, את הסידורים הבאים: (1) הוועדות יקיימו ישיבותיהן במבנים של בתי-המשפט המצויים בתחום שיפוטן ולא במשרדי מס רכוש וקרן פיצויים כפי שהיה נהוג עד כה; (2) חלוקת התיקים בין הוועדי דות והרכבי המותבים ייעשו בידי יושבי-ראש אזוריים, שמונו עלי-ידי. יושבי-הראש האזוריים הם משפטים שאינם נמנים עם עובדי משרד האוצר; (3) נוספו כ-150 יושבי-ראש וחברים של ועדות מקרב הציבור, מתוך רשימות חברים שהומלצו עלי-ידי גופים ציבוריים שונים; (4) התקנות בדבר הנהל בוועדות ערר משנת 1961 הוחלפו עלי-ידי תקנות חדשות. עיי קרי החידושים בתקנות החדשות הם: (1) נקבעו תנאים שווים להארכת מועדים להגשת ערר עלי-ידי האזרח ולתשובת רשויות מס רכוש; (2) נקבעו סמכויותיהם

בפברואר 1976 פנה היועץ המשפטי לממשלה למנהל הכללי של משרד הבטחון וביקש להעיר למנכ"ל המפ"על על אי-הדיוק בהצגת העובדות למבקר המדינה. כפי שצינת בתשובתך לשאלתי הינך "למד מפעולה זו של היועץ המשפטי לממשלה כי הוא לא מצא לנכון לגבי עניין זה לנקוט צעדים מעבר להערה הנזכרת".

שאלתי הן:

1. האם חל שינוי בעמדתו של היועץ המשפטי בעניין זה? אם כן — מה היא עמדתו כיום?
2. האם נצטבר חומר חדש או עדויות חדשות בעניין זה אצל מבקר המדינה? אם כן — האם יש לדעתך לנקוט צעדים חדשים בעניין זה?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

1. עד עתה לא חל שינוי בעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה בעניין זה.

2. עד עתה לא הגיעה אל היועץ המשפטי לממשלה כל פנייה נוספת של מבקר המדינה בנדון.

5353. ייעום המלצות הוועדה לבדיקת מערכת הקנסות בעבירות תנועה

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר ב' תשל"ו (8 במאָרס 1976):

ועדה לבדיקת מערכת הקנסות בעבירות תנועה הגיי"שה לכבודו ולשר התחבורה המלצות באשר לברירת קנס בעבירות תעבורה.

אבקש לדעת:

1. מה הם עיקרי ההמלצות?
2. האם מאמץ כבודו את ההמלצות במלואן?
3. אם בחלקן בלבד — איזה חלק?
4. מה היא הסיבה לדחיית החלק האחר?
5. מתי אמורות ההמלצות שאומצו לקבל תוקף חוקי מחייב?

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

1. (א) העלאת שיעורי הקנסות; (ב) המלצה בדבר עבירות שיש להוסיפן לרשימת עבירות הקנס; (ג) המלצה בדבר עבירות שיש להוציאן מרשימת עבירות קנס ולהפכן לעבירות שיובאו לפני בתי-המשפט; (ד) המלצה לניהול פעולות הסברה והדרכה בקרב הציבור.

2-5. שר המשפטים ושר התחבורה אימצו את ההמלצות (א), (ב) ו-(ד), והורו על יישומן בהקדם. לגבי המלצה (ג) הורו השרים לערוך בדיקה נוספת במגמה להקטין את מספר העבירות שיוצאו מרשימת עבירות הקנס.

5368. אי-פירסום ההרכב של המועצה הדתית מאלון-שבות

חברי-הכנסת י. בארי שאל את שר המשפטים ביום ו' באדר ב' תשל"ו (9 במאָרס 1976):

קינה במשרדי; אנשיו נוטלים מדגמים אצל יצרני הבקבוקים ומסורים אותם לבדיקה במכון התקנים.

4-5. במידה שמתגלה עבירה של ייצור בניגוד לת-
קן ניתן לתבוע את העבריין לדין, והעונש המירבי
שהוא צפוי לו הוא מאסר שנה, או קנס בסך 10.000
לירות, או שני העונשים כאחד.

4732. סכנה של בטיחות לקויה במיתקני חשמל במוסדות חינוך

חבריהכנסת י. דרניצקי (יודין) שאל את שר המסחר
והתעשייה ביום י"א בטבת תשל"ו (15 בדצמבר 1975):

במוצאי-שבת 28 בנובמבר 1975 הוצגה בתכנית
"מבט" בטלוויזיה שורת מקרים של תקלות וסכנות
בטיחות הנוגעות לחשמל במוסדות חינוך.

אבקש מאת כבודו להשיב לי:

א. האם הטענות שהובאו בכתבה האמורה נכונות?

ב. האם מוכן השר להורות למנהל ענייני החש-
מל להפעיל סמכויותיו לפי סעיפים 5 ו-9 לחוק החש-
מל, תשי"ד—1954, להפסקת מיתקנים שיש בהם חשש
מפני אי-בטיחות ובדיקת המצב במוסדות החינוך?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:
א. התשובה חיובית.

ב. מנהל ענייני החשמל בודק כל פנייה או תלו-
נה בדבר בטיחות לקויה במיתקני חשמל ומפעיל את
סמכויותיו לפי חוק החשמל, לפי הצורך. לפיכך איני
צריך להורות לו לעשות כך.

אציין כי במהלך טיפולו במקרים של בטיחות
לקויה במיתקני חשמל במוסדות חינוך, המובאים לידי-
עתו, מקיים המנהל קשר עם היחידה לבטיחות מוסדות
חינוך שבמשרד החינוך והתרבות.

4800. תלונות על מסחר בלתי-הוגן בקמח

חבריהכנסת מ. שחל שאל את שר המסחר והתעשייה
ביום י"ט בטבת תשל"ו (23 בדצמבר 1975):

סוחרים בענף המזון התלוננו לפני על מסחר בל-
תי-הוגן בקמח ועל שיטות שיווק המאפשרות צבירת
רווחים בעשרות אלפי לירות.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה מחיר הקמח המיועד לאפיית מצות לעומת
המחיר של קמח רגיל?

2. האם קיים איסור על סיטונאי למכור קמח
המיועד לאפיית מצות?

3. אם כן — איך מתבצע הפיקוח על ביצוע
הוראה זו? האם הועמדו לדין אנשים שעברו על ההו-
רה, מה מספרם ומה העונשים שקיבלו?

4. לטענת סוחרי המזון משווקים שקי הקמח כש-
משקלם 62 ק"ג ברוטו ומשקל השק הריק הוא 1.5 ק"ג
— זאת לעומת משקל של 62.5 ק"ג השק גטו, שהוא
המשקל הנכון, האם הפרטים האלה נכונים?

של יושבי-הראש האזוריים; 3) נקבעו סדרים אחרים
שמטרתם לייעל ולהחיש את הדיונים ואת שמיעת הע-
רים; 4) בנוסף על התקנות החדשות הוכנו והפצו
עלידי משרד המשפטים, על-פי הנחייתי, הוראות מינ-
הליות מפורטות לגבי עבודת הוועדות, לרבות הוראות
למזכירי הוועדות, כדי להבטיח אי-תלות ואובייקטי-
ביות של הליך הערר. בהוראות נקבעו גם סדרי מעקב
ופיקוח מצד משרד המשפטים על הנושאים המינהליים
הקשורים בעבודת הוועדה.

היו"ר מ. שחל:

אדוני שר המשפטים, זה כמעט ידידה בארי נגד
שר המשפטים...

שר-המשפטים ח. י. צדוק:

לא. זה שיתוף פעולה בין חבריהכנסת ידידה בא-
רי ובין משרד המשפטים.

יחזקאל פלומין (הליכוד):
תודה.

4662. מניעת התפוצצויות של בקבוקי משקאות תוססים

חבריהכנסת ע. נוף שאל את שר המסחר והתעשייה
ביום ל' בכסלו תשל"ו (4 בדצמבר 1975):

בתכנית הטלוויזיה "כלבוטק" דווח כי מחקר שעשו
עורכי אותה תכנית מלמד כי כ-500 איש בשנה נו-
קיים לאישפוז בבתי-חולים כתוצאה מהתפוצצות בק-
בוקי משקאות תוססים בידי צרכנים. מספר הבלתי-
מאושפזים גדול, כנראה, לא פחות.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם נכונה האינפורמציה?

2. מה עושה משרד המסחר והתעשייה למניעת
התפוצצויות כאלה של בקבוקי משקה תוסס?

3. כיצד מקויים הפיקוח בנושא זה?

4. האם מוטלים עונשים על האחראים?

5. אם כן — אילו עונשים הוטלו עד כה?

שר-המסחר והתעשייה ח. ברילב:

1. איני יודע ואין באפשרותי לאמת הערכה זו.

2. התקן הישראלי 172 — בקבוקי זכוכית לא-
ריות משקאות — הוכרו כתקן רשמי בהתאם לסעיף
8(א) לחוק התקנים, ולפיכך חייבים יצרני הבקבו-
קים לייצר רק בקבוקים העומדים בדרישות התקן.

משרדי יום רבייה של התקן, ובעת הרבייה תי-
שקל, בין השאר, האפשרות להגביל את זמן השימוש
בבקבוקים הנמצאים בשימוש חוזר. ככל שהבקבוקים
נמצאים בשימוש ממושך יותר כן גדלה האפשרות
להתפוצצות. כן מכין עתה המשרד צו שיוצא במס-
גרת חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח—
1957, המתנה לייצור ושיווק הבקבוקים בקיום השגחת
חובה של מכון התקנים.

3. הפיקוח נעשה כיום עלידי הממונה על הת-

2. האם ננקטים צעדים למניעת הונאה בחלוקת דלק ולהבטחת הספקתו המלאה כפי שמראה המונה ובהתאם למחיר שמשלם הצרכן?
3. אם כן — אילו צעדים?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. לפי דברי מינהל הדלק, התשובה היא שלילית.
2-3. למשרדי הגיעו תלונות בודדות על הונאה במכירת דלק. לאחר בדיקה התברר כי מרבית התלונות אינן מוצדקות. לגבי מספר קטן ביותר של תלונות, שנראו מוצדקות לכאורה, לא יכולנו לנקוט צעדים, שכן התברר כי לא היו תקנות מתאימות. לפיכך הוחלט להוֹ ציא תקנות המחייבות כל מוכר להשתמש במערכת מדי-דה אשר דיוקה ותקינותה יהיו לפי קריטריונים קבועים.

4835. שיפור העיצוב של מוצרי תעשייה ישראליים

חבר-הכנסת א. אבטבי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ו בטבת תשל"ו (30 בדצמבר 1975):

ממחקר שנעשה בארצות-הברית מסתבר ש-80% מהמוצרים התעשייתיים נכשלים מבחינה מסחרית. אחד השיקולים המכריעים של הצרכן ברכישת מוצר היא צורת עיצובו וחוזו של המוצר.
שילובה של ישראל בשוק האירופי המשותף מחייב, לדעת מומחים, יתר שיתוף פעולה בין מעצבים מומחי שיווק ויצרנים.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

מה עושה משרדו בתחום זה כדי שהמוצרים הישראליים יוכלו להתמודד עם מוצרים דומים או זרים בעולם?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

משרדי משתתף במרבית תקציבו של המרכז הישראלי לעיצוב המוצר, הפועל לפיתוח העיצוב התעשייתי בארץ.

בנוסף על כך מקיים משרד את האגף לחקר שווקים העוסק, בין היתר, במחקרים על התאמת המוצר הישראלי לדרישות שוקי חוץ-לארץ. כמו כן אנו מסייעים לפעולות איגודי המעצבים בארץ ומביאים מומחי עיצוב מחוץ-לארץ להדרכת היצרנים והמעצבים המקומיים. משרדי אף תומך בהקמת פאקולטות להכשרת מעצבים, בעבר במחלקת העיצוב שבבית-הספר "בצלאל" ועתה במכון להכשרה טכנולוגית בחולון ובטכניון בחיפה.

ברצוני להפנות את תשומת-לבו של השואל הנכבד להצעה לסדר-היום של חבר-הכנסת ח. שמעוני בנושא פיתוח העיצוב, שנדונה זה לא מכבר בכנסת והועברה לדיון בוועדת הכלכלה. בדברי תשובתי להצעה דיברתי בהרחבה על מעשינו בתחום זה.

4880. מתן סוכסידיות למאפיות האופות פיתוח

חברת-הכנסת נ. קצב שאלה את שר המסחר והתעשייה ביום ה' בשבט תשל"ו (7 בינואר 1976):

אשתדק התפרסמו ידיעות שמשרד המסחר והתעשייה ישלם לבעלי מאפיות ערביות סכום של 250 לירות לכל טונה קמה, כדי למנוע העלאת מחירי הפיתוח.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. מחיר הקמח הכשר לפסח אפיית מצות הוא 2,070 לירות לטונה, ומחיר הקמח הלבן הרגיל — 1,935 לירות לטונה.

2. התשובה שלילית.

3. אין מקום לתשובה.

4. התשובה שלילית. צו בדבר ייצור קמח חי-טה קובע כי משקלו של השק הריק לא יעלה על 1,020 גראם ומשקלו של השק המלא — כולומר ברוטו — לא יפחת מ-62.5 ק"ג בשעת האריזה.

4801. הצעה להקים תחנת-כוח

גרעינית ליד הדרה

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר המסחר והתעשייה ביום י"ט בטבת תשל"ו (23 בדצמבר 1975):

ב"טיים" מ-8 בדצמבר 1975 פורסם מאמר מקיף, הנושא אופי של מחקר, בעניין בינוי תחנות-כוח לה-פקת חשמל. בסיומו מגיע השבועון למסקנה שיש לה-עדיף תחנות גרעיניות, וזאת מסיבות חסכון בדלק, הגנת הסביבה וצמצום הפגיעה בבני-אדם.

לרגל גילויים אלו וקשיי הספקת דלק נוזלי או פחם למפעל המתוכנן בחדרה, אבקש לדעת:

מדוע אין להעדיף בינוי תחנת-כוח גרעינית במ-קום המקובלת, המיועדת לקום בשומרון?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

משך הזמן הדרוש להקמתה של תחנת-כוח גר-עינית ארוך בהרבה — עד כפליים — מהזמן הדרוש להקמתה של תחנת-כוח קונבנציונאלית.

התחנה הגרעינית הראשונה האמורה לקום בדרום-הארץ תפעל, לכל המוקדם, ב-1985, ולא ניתן להחיש את הקמתה. לעומת זאת תחנת-הכוח שתקום ליד חד-רה תופעל, לפי המתוכנן, ב-1980.

צרכי החשמל בארץ מחייבים הפעלתה של התחנה כבר ב-1980, ולכן לא ניתן לדחות את הקמתה לעוד שנים מספר.

4821. תלונות על הונאה במכירת דלק

חבר-הכנסת ש. י. גרוס שאל את שר האוצר ביום כ"ו בטבת תשל"ו (30 בדצמבר 1975):

ב"מעריב" מיום כ"א בטבת תשל"ו פורסמה כתבה, ובה נאמר כי כמה ממובילי הנפט והסולר החימום ביתי מפעילים שיטות מתוחכמות כדי להונות את הצרכן, כשהכמות שהם מספקים לצרכן פחותה, למעשה, בכ-10% ממה שמראה המונה.

לדברי העתון משמש המחיר הגבוה של דלק פיתוי לחלק מהמובילים לנקוט שיטות — העתון מפרט אותן — המאפשרות להם להגיע לרווח נוסף של יותר מ-1,000 לירות ליום.

רצוני לשאול:

1. האם ידועות העובדות המפורטות בכתבה הנ"ל למינהל הדלק שבמשרד האוצר?

ג. האם המגמות שנסתמנו השנה ביצוא הטקסטיל והציוד האלקטרוני תהיינה בתוקף, לפי תחזיות משרד המסחר והתעשייה, גם בשנה הבאה ובשנים הקרוי בות ?

ד. מה הן המגמות בתחומי הייצור הללו בשוק העולמי ?

ה. האם נשקלה האפשרות של גידול עובדים והסתבת המקצועית, הסבת השקעות ומפעלים מייצור טקסטיל ליצוא לייצור ציוד חשמלי ואלקטרוני ליצוא בתוך הסקטור התעשייתי ? אם כן — מה הן התכניות ? אם לא — מדוע לא ?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :
א. התשובה חיובית.

ב. הירידה ביצוא ענף הטקסטיל נבעה מהשפל הכלכלי בעולם, שהביא לירידת הביקוש למוצרי צריכה ולהחרפת התחרות בשווקים. ואילו העלייה ביצוא הציוד החשמלי, והאלקטרוני נובעת מהבשלת השקעות בענפי האלקטרוניקה ומהגברת מאמצי היצוא מצדם.

ג. באשר ליצוא מוצרי טקסטיל אנו צופים להתאוששות בשנת 1976 ולעלייה בשיעור של כ-10%.

ד. המגמה בתחומי הייצור הללו בשוק העולמי דומה לאלה שבישראל.

5010. העברת הבנק לפיתוח תעשייה בישראל
לבית-אסיה

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ג בשבט תשל"ו (25 בינואר 1976) :

לפי מידע שהגיעני הרי בנק לפיתוח תעשייה בישראל בע"מ, הנמצא בשליטת הממשלה והבנקים הגדולים, עומד לחתום על חוזה עם חברת בית-אסיה בע"מ, ולפיו יעבור הבנק לבית-אסיה בשדרות דוד המלך בתל-אביב. דמי השכירות נאמדים בכ"ב 2.34 מיליון לירות לשנה.

אודה לכבודו אם יואיל להשיב לי :

1. האם נכון המידע לעיל ?

2. אם התשובה היא חיובית — מה הן הסיבות להעברה זו ?

3. האם נכון הדבר כי בחוזה עם חברת בית-אסיה בע"מ מאושרים לבנק הנ"ל שטחים הקטנים משטחו הנור כחי של הבנק ?

4. מדוע דחה הבנק לפיתוח תעשייה בע"מ את הצעת התאחדות התעשיינים לעבור לבית התעשיינים "סיטי של מנשיה" ?

5. מה הסיבה לתשלום דמי שכירות בשיעור חסר תקדים זה ?

6. האם ובאיזו מידה העברה זו מבוצעת תוך כדי התחשבות בלקוחות שצריכים לנדוד ממרכז העסקים בתל-אביב לאזור מרוחק מאזור העסקים ?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :
1. התשובה חיובית.

אודה לכבודו אם יודיעני :

כיצד מתבצע הסדר זה, באילו תנאים והיכן, והאם הסדר זה מקיף גם מאפיות האופות פיתות בישובים יהודיים ?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

הסובסידיה לקמח פיתות ניתנת למאפיות באזורים שהפיתות משמשות בהם כתחליף לחם לאוכלוסייה הערבית.

הסובסידיה ניתנת למאפיות פיתות בנצרת, שפרעם, עכו, חיפה, מוזח-ירושלים וטייבה, בתנאים הבאים :

תנאי ראשון הוא גיהול ספרים, הכוללים רישום תנור עת מלאי הקמח ומכירות הפיתות בפיקוח רואה-חשבון.

תנאי שני — שיוגשו דו"חות חודשיים והמסמכים הדרושים.

התנאי השלישי — הפיתות תימכרנה לצרכן במחיר עד 27 אגורות לפיתה במשקל 150 גראם ועד 38 אגורות לפיתה במשקל 200 גראם.

4968. ההשלכות האקולוגיות של הקמת תחנת-כוח המופעלת בפחם

חבר-הכנסת א. אבוהצירא שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ט"ז בשבט תשל"ו (18 בינואר 1976) :

בעתונות נמסר כי ראשי הישובים באזור חדרה החליטו לצאת נגד הקמת תחנת-הכוח החדשה, המופעלת בפחם, ליד נחל חדרה.

אודה לכבודו אם ישיב לי :

1. האם נכונה הידיעה שלא נערכו כל מבדקים להשלכות האקולוגיות שיהיו לתחנה זו ?

2. אם כן — האם בדעת השר לבדוק את ההשלכות המתחייבות מהקמת תחנה כזו, ובהתאם לכך לקבוע את עמדתו ביחס להקמת התחנה הנ"ל ?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

1. התשובה שלילית.

2. אין מקום לתשובה.

5002. שינוי מגמות ביצוא התעשייתי

חבר-הכנסת ע. לזין שאל את שר המסחר והתעשייה ביום י"ח בשבט תשל"ו (20 בינואר 1976) :

במוסף "משק וכספים" של "דבר" מיום 15 בינואר 1976 נתפרסמו נתונים על סיכומי היצוא הישראלי ב-1975.

בין השאר נמסר על ירידה של 18% ביצוא מוצרי טקסטיל ועל עלייה של 63% ביצוא ציוד תשמלי ואלקטרוני.

אבקש להשיב לי :

א. האם הנתונים שהוזכרו לעיל נכונים ?

ב. מה הם הגורמים והסיבות לשינוי הגדול בשיעורי היצוא של סוגי המוצרים הללו ?

4. אנו מתכוונים לדרבן הרחבת המחקר והפיתוח התעשייתי עוד יותר, וכאמור בשנת התקציב 1976 יוצאו כ-300 מיליון לירות על מחקר ופיתוח בענפי התעשייה השונים, אוצרות הטבע והאנרגיה. בלשכת המדען הראשי במשרדי נדונות מדי שנה עשרות רבות של הצעות מחקר של מפעלי תעשייה מכל הענפים.

5. בשנת 1975 היה התקציב המפעיל את הנ"ל כ-120 מיליון לירות, ובשנה הבאה הוא יהיה כ-220 מיליון לירות.

5070. ביצוע פרויקטים משותפים לחברות ישראליות ודרום-אפריקניות

חברת-הכנסת א. אבטבי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום א' באדר א' תשל"ו (2 בפברואר 1976):

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. האם קיימת תכנית לשיתוף פעולה בפרוייקטים בין ישראל ודרום-אפריקה?

ב. האם התכנית עומדת בשלבים מעשיים? אם כן — מתי יתחיל ביצוען?

שר-המסחר-והתעשייה ח. בר-לב:

א—ב. כבר היום יש מפעלים וחברות משותפים לחברות פרטיות והסתדרויות ישראליות ודרום-אפריקניות, הן בארץ והן בדרום אפריקה. פרויקטים נוספים נמצאים בשלב תכנון.

5097. שאלת הכדאיות של יבוא בשר קפוא

חברת-הכנסת י. שמיר שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ב' באדר א' תשל"ו (3 בפברואר 1976):

בכתב העת "חקלאות בחדשות" מיום 15 בינואר 1976 הופיעה ידיעה שמשדד המסחר והתעשייה מייבא באחרונה עשרות אלפי טונות בשר קפוא תמורת מטבע חוץ, כאשר ענף הלול מסוגל לספק את כל התצרוכת בבשר.

רצוני לשאול:

א. האם הידיעה הנ"ל היא נכונה?

ב. אם כן — מה המניעים של משרדך בביצוע היבוא הנ"ל?

ג. האם יש תיאום עם משרד החקלאות בנדון, והאם יש פורום ממלכתי הקובע מה עדיף מבחינת האינטרסים הכוללים של המדינה — יבוא בשר קפוא או הפעלתו המלאה של ענף הלול?

שר-המסחר-והתעשייה ח. בר-לב:

א. התשובה חיובית.

ב. הבשר הקפוא המיובא זול בהרבה למשק הלאומי במטבע-חוץ מאשר בשר העוף, מחיר הדולר לק"ג בשר קפוא מיובא הוא הדולר הרשמי בתוספת היטל יבוא, ואילו מחיר דולר נחסך לק"ג עוף קפוא הוא 18 לירות.

ג. התשובה חיובית.

2. חוסר מקום במשרדים הנוכחיים, פיזור מחלקות הבנק בשלוש קומות ואי-התאמת המקום הנוכחי ושירי-תיו ללקוחות הבנק ועובדיו.

3. התשובה שלילית.

4. הבנק לא מצא את "בית התעשיינים" מתאים לצרכיו.

5. לדעת הבנק אין דמי השכירות גבוהים. הבנק קיבל בעניין זה הערכה של שמאי מקרקעין מומחה.

6. המעבר לבית-אסיה, הנמצא בכניסה לתל-אביב, יקל על הלקוחות הרבים הבאים מחוץ לעיר, שהם מרבית לקוחות הבנק, ויקל גם על לקוחות תל-אביביים הן מבחינת דרכי הגישה והן מבחינת מקומות החנייה.

רצוני להוסיף לידיעת הכנסת כי המדינה מחזיקה ב-26% מכוח ההצבעה בבנק זה.

5056. פיתוח המחקר השימושי התעשייתי

חברת-הכנסת י. תמיר שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ו בשבט תשל"ו (28 בינואר 1976):

לפני המועצה הטכנולוגית, שהשר עומד בראשה, הונח מסמך המצביע על ליקויים חמורים במערך המחקר והפיתוח התעשייתי. הדבר פוגע ביכולתה של ישראל להתמודד עם הצורך לפתח תעשייה וטכנולוגיות חדשות, לנצל אוצרות טבע ועוד.

בקשר לכך אודה לשר אם ישיב לי:

1. מה הן המלצות השר ומסקנותיו לגבי המצב במחקר שימושי תעשייתי ופיתוחו?

2. מה עושה משרדו כדי לעודד מחקר זה?

3. מה הם הפרוייקטים הלאומיים ומחקרי התשתית הנערכים עכשיו?

4. מה הן התכניות לעתיד הנראה לעין?

5. מה הוא התקציב המפעיל את הנ"ל?

שר-המסחר-והתעשייה ח. בר-לב:

ראשית ברצוני לציין כי לפני המועצה הטכנולוגית לא הונח כל מסמך המצביע על ליקויים חמורים במערך המחקר והפיתוח התעשייתי, ואינני יודע לאיזה מסמך מתכוון חברת-הכנסת תמיר.

ואשר לשאלות:

1—2. בשנה האחרונה חלה התקדמות עצומה במערך המחקר והפיתוח התעשייתי. היקף המו"פ — מחקר ופיתוח תעשייתי — גדל מכ-50 מיליון לירות ב-1974 לכ-200 מיליון לירות ב-1975, ובכוונתו להגיע ב-1976 לפעילות בהיקף כספי של כ-300 מיליון לירות. משרדי מסייע במימון פעילות זו בשיעור של כמחצית ההוצאות ובשיעור גבוה עוד יותר כשמדובר בפרוייקטים לא-מייים.

3. מתבצעים עתה כ-15 פרויקטים לאומיים בתחום אוצרות הטבע, האלקטרוניקה, הכימיה והמכונות. כמו כן מתנהלים כ-50 מחקרי תשתית בתחומים רבים ומגוונים. ביניהם בולטים מחקרים בשטח האנרגיה בהיקף של כ-20 מיליון לירות.

3. בזמן מלחמת יום-הכיפורים נוצר מחסור זמני בסוללות. מאז לא היו מחסור, אגירה או הפקעת מחירים.
4. מפעל אחד, שכושר הייצור שלו גבוה מהביקוש המקומי. היקף הצריכה ב-1975 היה כ-40 מיליון לירות. האומדן ל-1976 דומה.
5. לאחר הנאמר איני רואה נזק ביציאת "אמקור" מייצור סוללות.

5116. הפסדיה של קריית-הפלדה

חברת-הכנסת א. אבטבי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ד' באדר א' תשל"ו (5 בפברואר 1976):

נוכח הפירסומים על הפסדים בקריית-הפלדה אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. מה גודל ההפסדים שנגרמו השנה לקריית-הפלדה?

דה?

ב. מה הסיבות העיקריות להפסדים?

ג. כיצד נערכת קריית-הפלדה לצימצום ההפסדים בעתיד ומה סיכוייה להיות רווחית?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

א. קריית-הפלדה איננה מפעל ממלכתי, ולכן לא אוכל למסור כאן נתוני רווח והפסד שטרם פורסמו.

ב. הסיבות העיקריות הן:

ירידה ניכרת במכירות בשל ירידת הצריכה והימצא אות מלאי ברזל גדול בארץ בראשית 1975; ירידה בתפוקה כתוצאה מקשיים בהפעלת הציוד החדש של המפעל; לקריית-הפלדה היה מלאי חומר-גלם יקר ואילו מחירי הברזל היו נמוכים בשל השפל ששרר בשוק; גידול ניכר בהוצאות המימון השוטפות, בעיקר בשל החזקת מלאי גדול של חמרי-גלם, תוצרת בתהליך ותוצרת גמורה; הוצאות ההרצה של מפעל ההתכה החדש, שהגיעו לכ-15 מיליון לירות.

ג. קריית-הפלדה נערכת לצימצום ההפסדים על-ידי אירגון מחזור של כוח-האדם שלה, וכן עושה פעולות טכניות שונות בשיתוף עם מהנדסים גרמניים להעלאת התפוקה הנוכחית בתנור ההתכה. כמו כן נכנסים לייצור מוצרים שלא יוצרו קודם לכן, כמו ברזל למטרות מתיחה וברזל מצולע.

סיכויי הרווחיות בעתיד תלויים בכמה גורמים:

א) התאוששות הביקוש המקומי; ב) עליית רמת המחירים העולמית. ג) גמר "חבלי הלידה" של הרצת הציוד החדש.

לגבי המחירים העולמיים נראה שהשפל במחיר כבר הגיע לשיאו ועתה מסתמנת מגמת עלייה. באשר להרצה — הרי שסיומה כבר נראה לעין.

5125. יריעות בדבר התחרות בלתי-הוגנת בשוק התמרוקים

חברת-הכנסת א. אבטבי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ד' באדר א' תשל"ו (5 בפברואר 1976):

הסופר הכלכלי של "דבר" מסר בעתונו ביום 3 בפברואר 1976 שמפעלים "מחתרתיים" משווקים חיקויים

5098. יבוא מוצרי אוכל לא-כשרים

חברת-הכנסת י. בן-מאיר שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ב' באדר א' תשל"ו (3 בפברואר 1976):

רצוני לשאול:

1. האם הממשלה מקפידה שכל יבוא הבשר למדינה ייעשה רק על-ידי הממשלה ושיהיה רק בשר כשר?

2. האם נכון שמשרדך מוציא רשיונות יבוא למוצרים לא כשרים, בשביל האוכלוסיה הערבית בישראל ובשטח-חיים, כביכול?

3. אם כן — מה הערובה שמוצרים אלה אכן מגיעים לאוכלוסיה הערבית ולא מופנים לישראל ולישוב היהודי בה?

4. האם ניתנים במקרים אחרים רשיונות יבוא למוצרי אוכל לא כשרים?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. לא כל יבוא הבשר נעשה על-ידי הממשלה. כל הבשר הנקנה על-ידי הממשלה הוא בשר כשר, וכן כל רשיונות היבוא לבשר מוצאים לבשר כשר.

2. התשובה חיובית.

3. היבוא של מוצרים בלתי-כשרים לאוכלוסיה הלא-יהודית הוא בכמויות קטנות של סמנה ושמרים יבשים, ומתן רשיונות היבוא מותנה בהתחייבות למכור את הסחורה רק בשטחים, ועל כך קיים פיקוח.

4. התשובה שלילית.

5109. יבוא היצפי של סוללות

חברת-הכנסת א. אפרת שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ג' באדר א' תשל"ו (4 בפברואר 1976):

חברת "אמקור" החליטה להפסיק ייצור סוללות בשל הצפת השוק בסוללות זולות מהמזרח הרחוק.

אנו מבקש לדעת:

1. האם נכונה הידיעה הנ"ל?

2. האם נבדק יבוא הסוללות והאם נקבע אופיו כיבוא היצפי?

3. נוכח העובדה כי רק לפני זמן קצר היה מחסור בסוללות עד כדי עליית מחירים כתוצאה מאגירה והפקעת מחירים, האם נראית לך רצויה הפסקת ייצור סוללות על-ידי יצרן ישראלי?

4. כמה מפעלים מייצרים כיום סוללות ומה הוא אומדן הצריכה בארץ?

5. האם רואה השר בעין יפה את צימצום הייצור של סוללות על-ידי יציאת "אמקור" מהייצור?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. התשובה שלישית. הייצור אמנם הופסק, אך לא בשל הצפת השוק המקומי בסוללות זולות.

2. היבוא נבדק, אך מאחר שבמכס קיים מחיר מינימום גבוה למניעת היצף, אין חשש מיבוא בהיצף.

בהצעתו לסדר-היום בנושא "הפיצוץ בשוק תלפיות בחיפה ושיטת ה'פרוטקשן' הנהוגה בשוקי הארץ", מתא-ריך 24 בדצמבר 1975, אמר, בין היתר, חבר-הכנסת משה שחל, המכהן גם כיושב-ראש המועצה לצרכנות:

"בישראל של היום משלם הצרכן הישראלי פי 10 ו-15 מכפי שמקבל החקלאי".

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. האם נתונים אלו תואמים את המציאות?
2. אם כן — באיזה שלב שבין החקלאי לצרכן חלה ההתייקרות האמורה, ומה בדעת השר לעשות כדי לצמצמה?

3. אם הנתונים הנקובים עליידי חבר-הכנסת משה שחל אינם תואמים את המציאות, האם נכון השר להניח את המועצה לצרכנות להקפיד באינפורמאציה מספקת עליידה לציבור ולמסור רק נתונים בדוקים ומדוייקים?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

משרדי אינו ממונה על שיווק תוצרת חקלאית אך לדברי משרד החקלאות התשובה שלילית.

לכן אין מקום לתשובה על השאלה השנייה.

דברי חבר-הכנסת שחל בכנסת נאמרו בתוקף תפקידו כחבר כנסת ולא כיושב-ראש המועצה לצרכנות, ולכן אין מקום לתשובה.

5240. המצב בקריית-הפלדה

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ג באדר א' תשל"ו (24 בפברואר 1976):

נמסר כי הנהלת קריית-הפלדה הפסיקה את הייצור במחלקות מסוימות של המפעל.

הואיל וקריית-הפלדה היא אחד המפעלים היצרניים הגדולים והחשובים בארץ, ולנוכח העובדה כי במפעל הושקע לאחרונה ציוד חדש ויקר, אודה לכבודו אם יודיעני:

1. אם הידיעה נכונה?

2. האם מפעל הפלדה היום רווחי?

3. מה גרם לסגירת המחלקות במפעל?

4. כמה פועלים מועסקים בקריית-הפלדה ומה הכנסתו הממוצעת של פועל מקצועי במפעל?

5. האם חידוש הציוד עלול לגרום לצימצום מספר העובדים?

6. האם יש מקומות עבודה באזור מפרץ חיפה לפועלים האמורים להיפלט מקריית-הפלדה, אם ייפלטו?

7. האם נכונה הידיעה כי השותפים הגרמנים במפעל רוצים להסתלק מהשותפות בשל חוסר הרווחיות של קריית-הפלדה וקשיי הניהול?

8. מה בדעת כבוד השר לעשות כדי להבטיח עבודה תקינה במפעל חשוב זה למשק הישראלי?

זולים של תמרוקים מתוצרת ידועה ומתחרים בכך בצורה בלתי-הוגנת במפעלים מסודרים.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. הנכונה הידיעה דלעיל?

ב. אם כן — אילו צעדים נוקט משרדו על-מנת למנוע תופעה זו?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

א. לא ידוע למשרדי על מפעלים "מתחרתיים" לייצור תמרוקים.

ולכן אין מקום לתשובה על השאלה השנייה.

5126. יריעות ברבר ניצול לרעה של

קמה מוסכסר במאפיות

חבר-הכנסת א. אבטבי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום ד' באדר א' תשל"ו (5 בפברואר 1976):

בעתון "יום יום" מיום 3 בפברואר 1976 נמסר כי מאפיות שונות, האופות לחם מקמח מוסכסר, מוכרות אלפי טונות של קמח בשוק החפשי, תוך שהן מרוויחות חלק גדול של הסובסידיה ועדיין מוכרות את הקמח במחיר זול ממחירו הרשמי.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

א. היש בידי משרדו ידיעות לאמת או להכחיש את הנ"ל?

ב. אם כן — מה הידיעות?

ג. אם לא — המוכן משרדו לבדוק עניין זה ולנקוט את האמצעים הדרושים, אם אכן נכונה הידיעה?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

א. התשובה שלילית.

ב. אין מקום לתשובה.

ג. התשובה חיובית, וכבר החילונו בבדיקה זו.

5173. סוג הרלק שיפעיל את תחנת-הכוח

המוקמת ליד הדרה

חברת-הכנסת א. הרליץ שאלה את שר המסחר והתעשייה ביום י"א באדר א' תשל"ו (12 בפברואר 1976):

אודה לכבודו אם יודיעני:

באיזה דלק תופעל תחנת-הכוח המוקמת באזור הדרה?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

תחנת-הכוח המוקמת מצפון לנחל הדרה אמורה להיות מופעלת בפחם, לאחר שיתקבלו לכך האישורים הדרושים, תוך שמירה על האופציה הטכנולוגית להפעלה גם בדלק נוזלי.

5174. ספר המחירים בשיווק התוצרת החקלאית

חבר-הכנסת ע. הדר (הורביץ) שאל את שר המסחר והתעשייה ביום י"א באדר א' תשל"ו (12 בפברואר 1976):

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד
— שאילתות ותשובות (בר-לב, שחל, הרליץ, לוי, קורן, אברמוביץ) —

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

1. התשובה חיובית. בחודש פברואר נסגר מפעל המתכת לשבוע ימים, ומפעל העירגול — לשלושה ימים.
2. התשובה שלילית.
3. הסגירה היתה על רקע ייעול, העלאת התפוקה וניידות פנימית של עובדים בין מחלקה למחלקה.
4. 650 איש, לפי נתוני המפעל. השכר הממוצע — שוב לפי נתוני המפעל — הוא כ-3,800 לירות, מהן כ-1,400 לירות כפרמיה. אני מדגיש שוב: הממשלה איננה הבעלים של המפעל, ואלה הם נתונים שנתקבלו מהמפעל.
5. התשובה שלילית.
6. התשובה חיובית.
7. התשובה שלילית.
8. הבעיה העיקרית של המפעל היא ירידת הביקוש המקומי לברזל. אין למשרדי שליטה על ביקוש זה, שהוא פונקציה של התחלות הבנייה בארץ. משרדי פועל לכך שמתוך הביקוש הנתון יספק המפעל את כל אותה כמות שהוא מסוגל לספק, וזאת על-ידי הגנה באותה על מוצרי המפעל ובמסגרת הסכמים בין-לאומיים שונים.

היו"ר מ. שחל :

- א. קיים מחסור כללי בעובדים בארץ. ענפים שונים מתחרים על עובדים, ובהם ענפים שיכולים להציע את התנאים הטובים ביותר, כגון ענפי השירותים, ענפים המייצרים לבטחון וכו'. כתוצאה מכך היה מחסור בעובדים לתעשיות היצוא. נוסף על כך קיימת בארץ נטייה של עובדים לדבוק במקום עבודתם גם כאשר אין בהם צורך. כתוצאה מכך מחייבת העברת העובדים למקום עבודה חדש שורה ארוכה ומייגעת של טיפולים, משאים ומתנים וכו', והדבר מאט את תהליך גיידות העובדים.
- ב. הצעדים שנקטה הממשלה על-מנת לתקן את המצב הם: (1) צימצום הביקוש המקומי, הן הצד ריכה הפרטית והן הצד הריכה הממשלתית-אזרחית; (2) העסקת הסלקטיביות בהשקעות במטרה להקטין עד כמה שאפשר השקעות בלתי-חיוניות למשק; (3) הגדלת רווחיות היצוא למפעלי היצוא כדי שיוכלו להתמודד עם יתר המפעלים בשוק העובדים.
- ג. הבשלת השקעות רציניות בענפים אלה; העסקת הייצור של מוצרים מתוחכמים; הקטנת הביקוש המקומי; התאוששות בשוקי העולם, בעיקר בענף ה-טקסטיל.

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

א. קיים מחסור כללי בעובדים בארץ. ענפים שונים מתחרים על עובדים, ובהם ענפים שיכולים להציע את התנאים הטובים ביותר, כגון ענפי השירותים, ענפים המייצרים לבטחון וכו'. כתוצאה מכך היה מחסור בעובדים לתעשיות היצוא. נוסף על כך קיימת בארץ נטייה של עובדים לדבוק במקום עבודתם גם כאשר אין בהם צורך. כתוצאה מכך מחייבת העברת העובדים למקום עבודה חדש שורה ארוכה ומייגעת של טיפולים, משאים ומתנים וכו', והדבר מאט את תהליך גיידות העובדים.

ב. הצעדים שנקטה הממשלה על-מנת לתקן את המצב הם: (1) צימצום הביקוש המקומי, הן הצד ריכה הפרטית והן הצד הריכה הממשלתית-אזרחית; (2) העסקת הסלקטיביות בהשקעות במטרה להקטין עד כמה שאפשר השקעות בלתי-חיוניות למשק; (3) הגדלת רווחיות היצוא למפעלי היצוא כדי שיוכלו להתמודד עם יתר המפעלים בשוק העובדים.

ג. הבשלת השקעות רציניות בענפים אלה; העסקת הייצור של מוצרים מתוחכמים; הקטנת הביקוש המקומי; התאוששות בשוקי העולם, בעיקר בענף ה-טקסטיל.

ב-1975 קטן כוח העבודה בתעשייה ב-2,000 עובדים, אבל באזורי הפיתוח, כלומר בנגב ובגליל, הוא גדל ב-4,000 עובדים — בממוצע ירידה ב-2,000. חברת הכנסת קורן, אתה מתעניין בגליל. מסרתי נתונים שאתה וחברי-הכנסת גיבלבר תשמחו לשמוע: חרף הירידה בכוח העבודה בתעשייה בארץ ב-2,000 עובדים, באזורי הפיתוח גדל כוח העבודה בתעשייה ב-4,000 עובדים ב-1975.

דוד קורן (המערך):
כן ירבו!

5281. מניעת ייצור ושיווק של צעצועים מסוכנים

חברת-הכנסת י. מ. אברמוביץ שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

ב"מעריב" מיום ט"ו באדר א' תשל"ו פורסמה כתבה על צעצועים ומשחקים מסוכנים המשווקים בארץ.

כפי שנאמר שם: "חלק ניכר מהצעצועים בארץ מסוכנים את הילדים המשחקים בהם". בין הסוגים הרבים של צעצועים מסוכנים המפורטים בכתבה יש

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

1. התשובה חיובית. בחודש פברואר נסגר מפעל המתכת לשבוע ימים, ומפעל העירגול — לשלושה ימים.

2. התשובה שלילית.

3. הסגירה היתה על רקע ייעול, העלאת התפוקה וניידות פנימית של עובדים בין מחלקה למחלקה.

4. 650 איש, לפי נתוני המפעל. השכר הממוצע — שוב לפי נתוני המפעל — הוא כ-3,800 לירות, מהן כ-1,400 לירות כפרמיה. אני מדגיש שוב: הממשלה איננה הבעלים של המפעל, ואלה הם נתונים שנתקבלו מהמפעל.

5. התשובה שלילית.

6. התשובה חיובית.

7. התשובה שלילית.

8. הבעיה העיקרית של המפעל היא ירידת הביקוש המקומי לברזל. אין למשרדי שליטה על ביקוש זה, שהוא פונקציה של התחלות הבנייה בארץ. משרדי פועל לכך שמתוך הביקוש הנתון יספק המפעל את כל אותה כמות שהוא מסוגל לספק, וזאת על-ידי הגנה באותה על מוצרי המפעל ובמסגרת הסכמים בין-לאומיים שונים.

היו"ר מ. שחל :

שאלה נוספת לחברת-הכנסת הרליץ.

אסתר הרליץ (המערך) :

אתה, אדוני השר, אמנם לא ענית על השאלה האחרונה, אבל האם הממשלה עומדת להגן על תוצרת המפעל הזה מול יבוא יותר זול?

שרי-המסחר והתעשייה ח. בר-לב :

אמרתי ואני חוזר ואומר שאנחנו מגינים על תוצרת הארץ במסגרת המגבלות של הסכמי שכר בין-לאומיים או דו-לאומיים שלנו. זהו העקרון, והוא תופס גם כאן. לגופו של עניין אני סבור שמבחינה זו המפעל הזה, כלומר קריית-הפלדה, אם יתייעל כראוי יוכל בהחלט להמשיך ולשווק.

5241. הסיכוח לשיעורי עלייה ועומים ביצוא התעשייתי
חברת-הכנסת ש. לוי שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ג באדר א' תשל"ו (24 בפברואר 1976):

ביום ה' שבט תשל"ו, 7 בינואר 1976, שאלתי את שר המסחר והתעשייה מה היו הגורמים והסיבות לעלייה הזעומה בהיקף היצוא התעשייתי (ללא יהלומים, אגרות ומטוסים) בחודשים ספטמבר — נובמבר 1975.

שר המסחר והתעשייה ענני ביום ב' באדר א', 3 בפברואר 1976, בין השאר:

"גם המחסור בעובדים בתעשיית היצוא גרם לכך שהגידול ביצוא היה מוערי..."

...היה בחודשים אלה גידול מרשים ביצוא של ענפים מספר ובעיקר במוצרי מתכת, מכונות, ציוד חשמלי ואלקטרוני, טקסטיל והלבשה וסריגה."

3. התשובה שלילית. בענף המסעדות יש מספר עצום של עסקים, מיגוון גדול של רמות ותחרות רבה.

קיימת חובה של הצגת לוח מחירים בפתח המסעדה, כך שכל צרכן יכול לברור את המסעדה המתאימה לו. בנוסף על כך קיימת הוראה האוסרת מכירה שיש בה רווח בלתי-סביר, ובכל מקרה כזה ניתן להגיש תלונה למשרדי.

5283. רווחים בלתי-סבירים במכירת מכשירי חשמל

חברת-הכנסת ה. זיידל שאל את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

על-פי מחקר של ההסתדרות על פער התיווך בענף מכשירי החשמל מתברר כי הרווח הגלמי הממוצע של סטונאי, שהוא על-פי רוב גם הקמעונאי, הוא כ-1,800 לירות למכונת כביסה, כ-1,000 לירות לטלוויזיה, ומקרר עממי, אשר מחירו בגמל 2,310 לירות המחיר הסיטוני, לרבות מסים, 8,150 לירות, מחירו לצרכן הוא 12,500 לירות.

אי לכך אבקש להשיב לי:

1. האם בודקים במשרד המסחר והתעשייה מחירים של הפריטים הנ"ל?

2. מה יעשה השר לצימצום פער התיווך הנ"ל?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. התשובה חיובית.

2. בכל מקרה שיובא לידיעתנו, או שמבקרי מש"ר די ייתקלו במכירת מוצרים במחיר שיש בו רווח בלתי-סביר, נתבע את המוכר לדין.

היו"ר מ. שחל:

שאלה נוספת לחברת-הכנסת זיידל.

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):

אני רוצה לשאול את כבוד השר: האם לקראת החגים הוא דואג שהמחירים יישארו יציבים, ובאילו דרכים?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

ראשית, בכך שאנחנו מעודדים רשויות שיווק ואיר"גוני משווקים למיבצעי הוולה, ויש היענות. אני, למשל, יכול למסור שרשת שיווק גדולה הודיעה לי — אני מקווה שזה גם יתממש — שחרף עליות המחירים בגין צימצום הסובסידיות החליטה אותה רשת שיווק להעניק במשך כל השנה הנחה של 10% למשפחות מרובות ילדים. דבר אחר — מיבצעי הוולה שאנחנו מעודדים אותם, אבל יש גם יזמות של משווקים למיניהם.

האמצעי השני: אנחנו מגבירים את הפיקוח, כמו מדי שנה באותה תקופה, שהיא תקופה של ביקוש גואה.

אפילו "צעצועים חשמליים... שחיבורם לחשמל עלול לגרום להתחשמלות הילד במשחק".

זה שנים מתריעה העתונות על תופעה זו, אך עד כה לא נעשה דבר לתיקון המצב, אף שקיים תקן ישראלי הקובע את טיבם ואיכותם של הצעצועים שמותר לייצר ולשווק. השנה חלה התדרדרות נוספת בתחום זה, כשלקראת פורים שווקו לחנויות "קופ"סאות סיגריות ממולכדות".

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרד המסחר והתעשייה המצב הקיים בתחום ייצור ושיווק הצעצועים?

2. מה פועל המשרד כדי למנוע את ייצורם ושייחוקם של צעצועים מסוכנים?

3. האם נוקט המשרד את הצעדים הדרושים כדי להביא לדין יצרנים ומשווקים של צעצועים שאינם מיוצרים בהתאם לדרישות התקן?

4. האם הובאו נאשמים בגין כך לדין במשך שנת 1975?

5. אם כן — כמה הועמדו לדין, כמה הורשעו ואילו עונשים הוטלו עליהם?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. התשובה חיובית.

2. קיים תקן רשמי האוסר, בין היתר, ייצור ושייחוק צעצועים שיש בהם סכנה לבטיחות. לאחרונה הוחלט לערוך בתקן זה רבייה.

3. התשובה חיובית.

4. התשובה שלילית.

5. אין מקום לתשובה.

5282. העלאת המחירים במסעדות

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו שאלה את שר המסחר והתעשייה ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

בעתון "ידיעות אחרונות" פורסם: "מחירי הארוחת עלו בשנה האחרונה ב-80% בממוצע, וזאת כאשר מדד מחירי המזון באותה תקופה עלה רק ב-55% ומדד המחירים הכללי עלה ב-50%".

רצוני לשאול:

1. האם קיים פיקוח על המחירים במסעדות?

2. אם כן — מי אישר את העלאת המחירים ועל יסוד מה אושרה ההעלאה?

3. אם אין פיקוח, האם אין להטיל פיקוח גם על המחירים במסעדות?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

1. התשובה שלילית.

2. אין מקום לתשובה.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— שאילתות ותשובות (לבנבראון, בר-לב, שחל, פלומין, שובל, זיידל) —

5330. גודל הפיצויים שניתנו
למפוטרי המכרות בתמנע

חבר-הכנסת א. לבנבראון שאל את שר המסחר והתע"י
שה ביום א' באדר ב' תשל"ו (3 במארס 1976):

בעתון "מעריב" מ"2 במארס 1976 פורסמה הידי-
עה הבאה: "שר-המסחר והתעשייה חיים בר-לב הודיע
אתמול, בפגישה עם ועדי עובדים במפעלי תמנע,
כי הממשלה לא תחרוג מתתן פיצויים כחוק למפוט-
רי המכרות, ואת המחלוקת בנושא גובה הפיצויים
תעביר לבוררות. השר בר-לב הדגיש באזני נציגי
העובדים כי אמנם טרם נקבע מועד לסגירת מכרות
הנחושת, אולם הממשלה הקציבה כסף לטיפול המכ-
רות עד 31 במארס".

הנני שואל:

1. האם הידיעה נכונה?

2. מה גודל הפיצויים שהממשלה תיתן למפוטרי
תמנע במקרה שהמכרה ייסגר, ולפי אילו קריטריו-
נים?

3. האם הקצבת כסף על-ידי הממשלה לטיפול
המכרות עד 31 במארס, פירושה סגירת המכרה בת-
אריך זה? אם לא — האם יש לממשלה תאריך אחר
לסגירת המפעל?

4. האם לנוכח עליית מחירי הנחושת בשוק העו-
למי אין מקום לשקול מחדש האפשרות להמשיך את
הפעלת המכרות בתמנע?

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

השאילתה איננה רלבאנטית ביותר, שהרי, כידוע,
הושג הסכם לסגירת מפעל תמנע והמפעל ייסגר היום.

היו"ר מ. שחל:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
בין השאלות יש גם שאלה מה גובה הפיצויים.
השאלה הזאת כן רלבאנטית.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

השאלה הזאת איננה רלבאנטית. אתה שואל מה
גודל הפיצויים שהממשלה תיתן למפוטרי תמנע במק-
רה שהמכרות ייסגרו. הממשלה לא נותנת פיצויים,
פיצויים נותנת החברה. חברת תמנע היא חברת-בת
של "כימיקלים ישראל". כאשר אמרתי "לא רל-
בנטית", צדקתי. לגופו של עניין — הפיצויים הם
פיצויים מוגדלים, וזה משתי סיבות, בהחלט מוצד-
קת: 1) רמת ההכנסה לעובד בתמנע היא גבוהה
והסבירות שהעובדים ימצאו מקומות עבודה ברמת הכ-
נסה דומה היא קטנה. צריך לקחת בחשבון שמרבית
העובדים לא יוכלו למצוא מקומות פרנסה זהים לאלה
שבתמנע.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

זה גם תקדים ב"אל על".

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

אינני יודע. אני לא עוסק ב"אל על". אני עוסק
במפעל תעשייתי בתמנע. מבחינה זו הוא לא דומה
לשום מפעל אחר.

זלמן שובל (הליכוד):

זאת אמרו גם על "נתיבי נפט".

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב:

חבר-הכנסת שובל, "נתיבי נפט" לא דומה לשום
מפעל אחר. לאנשי תמנע אומרים: אתם לא דומים
ל"נתיבי נפט". למפעלים דומים בעתיד אפשר יהיה
לומר שהם לא דומים לתמנע. אינני מכיר מפעל תע-
שייתי שאם שם מפסיקים לעבוד, המקומות האלט-
רנאטיביים הם מבחינת הכנסה הרבה פחות מבטיי-
חים. זו, אם כן, סיבה אחת. הסיבה השנייה היא,
שעם כל המאמצים שאנחנו עושים כדי שמפוטרי תמ-
נע ימצאו מקומות עבודה באילת, לצערי לא כל מאת
האחוזים של עובדי תמנע יסתדרו באילת. כך שט-
גירת תמנע מחייבת חלק מן העובדים לעקור עם
משפחותיהם, ולא מרצונם. וגם זה דבר ייחודי לתמנע.
אם סוגרים מפעל בתל-אביב, חיפה או ירושלים, אפי-
לו בעיר פיתוח, זה עדיין לא אומר שהעובד על מש-
פחתו או חלק מהם יצטרכו לעבור. במקום כמו אילת
זה ברור, ולכן בהחלט מוצדק היה לתת פיצויים מוג-
דלים. כפי שאמרתי, ההסכם איננו בין הממשלה ובין
חבר העובדים אלא בין חברת תמנע, שהיא חברת-
בת של חברה ממשלתית, לבין העובדים.

4680. חילול בתי-קברות יהודיים

בארצות שונות

חבר-הכנסת ה. זיידל שאל את שר הרות ביום ה'
טבת תשל"ו (9 בדצמבר 1975):

מדי פעם מתפרסמות ידיעות בעתונות על הריסת
בתי-עלמין יהודיים בחוף-לארץ, ובפרט במנחם-איר-
פה.

בקשר לכך רצוני לשאול:

1. האם משרדך מקיים מעקב מתמיד על הגנעה
בשטח זה בחוף-לארץ?

2. האם ידוע לשר שבית-העלמין באודיסה, ברית-
המועצות, שקבורים בו אישים ידועי שם, ובכללם הסו-
פר הדגול מנדלי מוכרספרים, נמצא במצב של הרס
מוחלט, מצבות פורקו ונגנבו, ואילו בית-העלמין ב-
צ'נסטוכובה, פולין, יושר ועל-ידי מוקם מפעל יציקה
של ברזל?

3. מה בדעת משרדך לעשות כדי להביע בפני
הממשלות הנוגעות בדבר מחאה חריפה על חילול
בתי-העלמין האלה ולמנוע הישנות מקרים כאלה במ-
קומות אחרים?

4. האם שוקל משרדך אפשרות של ניהול משא-
ומתן עם משרדי הדתות במדינות שונות על העברת
בתי-העלמין היהודיים, או העצמות הקבורות שם, לב-
תי-הקברות בישראל?

כידוע, כתב מבקר המדינה בדו"ח השנתי האחרון שלו כי "דרוש שמשרד הדתות יפעל לתיקונים ולשיפורים בכל הנושאים שהעלתה הביקורת, הן במישרין והן על-ידי הגעת גורמים מוסמכים אחרים לפעולה, תוך העמדתם על החשיבות העניינית ואף הרגישות שיש לתחום פעולה זה".

אבקש להשיב לי :

1. מה מספר חברות הקבורה שפעלו ללא רשיון עד היום, יום הגשת השאלתה? אם יש כאלו, נגד כמה מהחברות הללו הוגשו תביעות משפטיות? אילו צעדים נוספים נוקט משרד הדתות כדי להבטיח שחברות קבורה לא יפעלו עוד ללא רשיון?

2. האם יש חברות קדישא שלא קבעו אגרות קבורה? אם כן — מה הם האמצעים שנקטו ונוקט משרד הדתות כדי לחסל תופעה זו?

3. האם כל חברות הקדישא הגישו בשנת הכספים החולפת את הדו"חות הכספיים שלהם בזמן, כאשר הם מאושרים על-ידי רואה-חשבון? אם לא — כמה חברות קדישא טרם עשו זאת עד היום, יום הגשת השאלתה? מה הם האמצעים שנוקט משרד הדתות להבטיח שדו"חות מאושרים כג'ל יוגשו בזמן?

4. מדוע מצומצם תקן העובדים במחלקה לקבורה, והם המפקחת על 325 חברות קדישא, כאמור?

5. אילו "גורמים מוסמכים אחרים" הניע משרד הדתות לפעולה בנושא, על-פי המלצת מבקר המדינה? מה הן הפעולות הקשורות למחלקת הקבורה שמבצעים אותן גורמים מוסמכים אחרים?

ש-יהדתות י. רפאל :

1. מתוך 325 חברות קדישא הפועלות במדינה פועלות 8 ללא רשיון. משרד הדתות מתמיד בלחצו על חברות אלה במגמה שאף הן יפעלו ברשיון. אולם בשלב זה, ולאור מספרן המועט של חברות קדישא הפועלות ללא רשיון, הוחלט בינתיים לא לנקוט נגדן צעדים משפטיים.

2. כן, המשרד מאיץ בחברות אלה לעשות כן, ואנו מתקדמים למצב שכל חברה קדישא הפועלה במדינה תקבע אגרת קבורה קבועה.

3. רוב חברות הקדישא הגישו כבר דו"חות כספיים. יש להניח שעד סוף חודש זה יעשו כן כל החברות.

4. מדיניות הצימצום של הממשלה מונעת תוספת עובדים למחלקה.

5. איני יודע למי התכוון מבקר המדינה. המחלקה לקבורה היא, ורק היא, מבצעת את הפעולות שבתחום סמכותה.

5274 פירסום מדועה מטעם
מועצה דתית פנתון מפלגתי

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הדתות ביום כ"ד באדר א' תשל"ו (25 בפברואר 1976):

אבקש להשיב לי דבר על השאלות הבאות :

ש-יהדתות י. רפאל :

לשאלה 1: אין לנו מעקב קבוע ושיטתי. אולם מדי פעם אנו מקבלים ידיעות על כך מגופים יהודיים ולא-יהודיים בחוץ-לארץ. גם משרד הדתות מקבל מידע בנושא זה.

לשאלה 2: לצערי, העובדה נכונה. בית-הקברות היהודי באודסה (סלבודקה) חולל בקיץ 1975. בר-יונים הרסו עשרות מצבות. לדברי המשטרה המקומית היא "חיפשה את הפושעים". לעומת זאת פורסם בכתב-עת סובייטי כי בית-הקברות חוסל וכי עצמות מגדלי מוכרספרים והמשורר ש. פרוג הוטמנו בבתי-קברות אחרים בנוכחות קרובי המשפחה. בנוגע לבית-הקברות בצ'נסטוכובה אין לנו פרטים.

לשאלה 3: היו לי בעבר הזדמנויות להביע מורת-רוח ממצב זה. בעת ביקורו בארץ של המטרופוליט פילארט מהכנסייה הרוסית השמעתי לפניו משאלה בנושא זה.

לשאלה 4: הבעיה סבוכה. לא נראה לי כי במצב היחסיים הדיפלומטיים של היום יש סיכוי כלשהו להצלחה.

היו"ר א. גיבלבר :

שאלה נוספת לחבר-הכנסת זידל.

הלל זידל (המפלגה הליברלית העצמאית):

אני רוצה לשאול את כבוד השר: האם, בכל אופן, יש מחלקה מיוחדת במשרד שלך, העומדת בקשר מתמיד עם הקהילות היהודיות בעולם בנושא ספיציפי זה?

ש-יהדתות י. רפאל :

אין לי מחלקה מיוחדת לשם כך. אולם היחידה המטפלת בקשרים עם קהילות חוץ-לארץ מטפלת גם בבעיות אלה ועוקבת אחר העניינים.

5235 אי-הסדרים בענייני הקבורה

חבר-הכנסת ש. לוי שאל את שר הדתות ביום כ"ג באדר א' תשל"ו (24 בפברואר 1976):

בהערות שר האוצר לדין-וחשבון השנתי מס' 25 של מבקר המדינה, בפרק העוסק בענייני קבורה נכתבו, בין השאר, הדברים הבאים:

א. גיד חברות (הכוונה לחברות קדישא) העוסקות בקבורה ללא רשיון יוגשו תביעות משפטיות.

ב. ברשימות החדשים של חברות קדישא שהוצאו לאחורנה נקבע תנאי יסודי של קביעת אגרות על-ידי כל חברה קדישא. נגד חברה קדישא שלא תקבע אגרות בהתאם יינקטו אמצעים המתאימים, עד כדי שליית רשיון.

ג. המחלקה לקבורה תדרוש שחברות קדישא ימציאו דו"ח כספי מאושר על-ידי רואה-חשבון.

ד. מספר העובדים המצומצם במחלקה לקבורה, שלושה בסך-הכל, מקשה קיום פיקוח שוטף ומעמיק על 325 חברות הקבורה הקיימות.

ב. מדוע אין משרד הדתות מפרסם באופן חד-משמעי כי מבחינה הלכתית אין יהודים רשאים להתפלל בהר-הבית?

שר-הדתות י. רפאל:

א. לאחר פירסום פסק-דינה של השופטת רות אור בהרתי כי אין חולק על דבריה ש"לכל יהודי זכות חוקית להתפלל על הר-הבית", אולם הוספתי ואמרתי כי מבחינת ההלכה קיימות מגבלות לביקור בהר, ול-עניין זה אין כלל הבדל בין ביקור סתם או ביקור לצורך תפילה.

ב. ענייני הלכה מובהקים הם מתוך לתחום סמכותו של משרד הדתות. הרבנים הראשיים לישראל הם הסמכות ההלכתית. משקיבלתי את פסק-הדין הערתי אותו לעיונם של הרבנים הראשיים לישראל. הראשון-לציון הרב הראשי עובדיה יוסף צירף לתשובתי אלי הודעה של רבני ישראל משנת תשכ"ז, שאף הוא חתום עליה והחתומה גם על-ידי שני הרבנים הראשיים לישראל דאז, דיינים, ראשי ישיבות, רבני ערים, וגדולי תורה, המזהירים את "המון בית יש-ראל הנוהרים לשטח הר-הבית... לבל יהיו איש ואשה להיכנס לכל שטח הר-הבית, בלי הבדל דרך איזה שער שנכנסים בו". מאת הרב הראשי שלמה גורן לא קיבלתי תשובה עד היום, אך החלטת מר-עצת הרבנות הראשית, שהודקה לנושא, פורסמה בר-ביס. בהחלטתה זו לא הביעה מועצת הרבנות הראשית דעתה בקשר לתפילה בהר-הבית.

5461. טיפול כמעשי מירימה שעשה

הדיין חיים סגל מחיפה

חבר-הכנסת י. גולן שאל את שר הדתות ביום כ"ג באדר ב' תשל"ו (25 במאס 1976):

בעתונות התפרסמה ידיעה כי הדיין חיים סגל מחיפה חשוד במעשי הונאה ובהוצאת אלפי דולרים במירמה מקופת המדינה. כן נאמר בידיעה כי הוא רכש כרטיסי נסיעה לחוף-לארץ, שלא ניצלם, ועל-ידי כך נתאפשר לו לרכוש דולרים רבים מהאוצר.

אי לכך רצוני לשאול:

1. כיצד חושב שר הדתות טפל במקרה זה?
2. כיצד זה קרה שאדם, שהיו נגדו חשדות קודמים על הסתכסוכות ועבירות שונות, נתמנה לכהונת דיין?

שר-הדתות י. רפאל:

1. היועץ המשפטי לממשלה הגיש כתב-אישום פלילי לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב. בד-בבד פנה היועץ המשפטי לממשלה אל הרבנים הראשיים לישראל וביקשם להשעות את הדיין סגל עד תום ההליכים המשפטיים. הרבנים הראשיים אכן עשו זאת.

2. לאחר החלטת ועדת המינויים לדיינים להמליץ לפני נשיא המדינה על מינויו של הרב חיים סגל כדיין הגיעו אלי תלונות על הסתכסוכות כספיות של הרב סגל, הטלתי על היועץ המשפטי למערכת השיפוט הרבני, עורך-הדין הרב שמחה מירון, לחקור את מהימנות הידיעות. בינתיים פנה בח' טבת שנה זו

א. מה הוא הסברו של השר לכך שלשכת הרבנות והמועצה הדתית של בני-ברק פירסמו מודעת בר-כה רשמית, בחתימת שלושה אנשים מכובדים מאוד, בעתון מפלגתי מובהק של תנועת החירות ("חירות"), גילון מס' 32, אדר א' תשל"ו — פברואר 1976, עמ' 4?

ב. מה ההנחיות העקרוניות למועצות הדתיות ולרבנים הראשיים והמקומיים בקשר למעורבות בעניינים מפלגתיים?

ג. מה המחיר אשר שולם בעד המודעה?

שר-הדתות י. רפאל:

א. המודעה פורסמה בעתון מקומי של בני-ברק. ב. המועצות הדתיות פועלות במסגרת חוק שירותי הדת היהודיים (נוסח משולב), תשל"א—1971, והתקנות שהותקנו על-פיו. אין חוק המגדיר במפורט סמכויותיה של המועצה הדתית. באשר לרבנים ראשיים ומקומיים — החיקוקים עוסקים רק בדרכי בחירתם, ואין בהם הוראה בדבר מעורבות מפלגתית.

ג. 150 לירות.

היו"ר א. גיבלבר:

שאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

האם כבוד השר מודע לכך שהעתון המקומי, כב-יכול, שפורסמה בו המודעה מטעם הרבנות והמועצה הדתית, הוא עתון של תנועת החירות, באופן מובהק וברור?

שר-הדתות י. רפאל:

לא בדקתי את זה.

מאיר פעיל (מוקד):

אולי מוכן כבוד השר לבדוק את זה? כי זה כתוב בשאלתה במפורש.

שר-הדתות י. רפאל:

לא משנה לי לאיזה גוף או לאיזו מפלגה העיתון שייך. אין זה משנה לעצם העובדה.

מאיר פעיל (מוקד):

אבל זה משנה לי וזה משנה למדינת ישראל.

שר-הדתות י. רפאל:

אינני חושב שזה משנה למישהו באיזה עתון מישהו פירסם מודעה בעד 150 לירות.

5356. שאלת תפילת יהודים בהר-הבית

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר הדתות ביום ו' באדר ב' תשל"ו (8 במאס 1976):

אבקש את כבוד השר לענות לי על השאלות הבאות:

א. מה היא עמדת כבוד שר הדתות בפרשת תפילת יהודים בהר-הבית?

— שאילתות ותשובות (רפאל); מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (גיבלבר, יעקבסון); הצעות לסדר-היום (גיבלבר, בן-מאיר) —

אכן, ב"ז בשבט תשל"ו, 19 בינואר שנה זו, נתייחס כנסה ועדת המינויים לדיינים לדיון מחודש בנושא זה. לפני הוועדה הועלתה הצעה להטיל על אישיות משפטית מקובלת לבדוק את מהות החומר נגד הרב סגל, שהגיע לידינו, ועד לבריור נוסף לא להציג לפני נשיא המדינה.

ארבעה מבין חברי הוועדה הצביעו בעד ההצעה, ארבעה התנגדו לה, אחד נמנע ואחד נעדר. ממילא נשארה בתקפה ההחלטה הקודמת של הוועדה, אשר המליצה על מינויו של הרב סגל.

הראשון-לציון הרב הראשי לישראל עובדיה יוסף בדרישה "לא להציג לפני נשיא המדינה עד שיתברר סופית התלונות שהוגשו נגדו".

משנתקבלה פנייה זו, ועמה ממצאיו של עורך-הדין הרב שמחה מירון, פניתי אל היועץ המשפטי לממשלה וביקשתי את הדרכתו. במכתבו אלי מיום י' בטבת תשל"ו, 14 בדצמבר שנה זו, כתב היועץ המשפטי לממשלה כי "יש להימנע מהבאת עניינו של הרב סגל לפני נשיא המדינה, וכי על ועדת המינויים להתכנס במהירות הראויה כדי לדון ולהחליט בעניין".

1. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

פי סעיף 27(ג) לחוק מבקר המדינה הונחה היום על שולחן הכנסת רשימת הדיינים וחשובות של מבקר המדינה, שניתנו תוך שנת הכספים 1975.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הונח: חוק אמ"נת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976 — ש"חוזירה ועדת הכספים.

היו"ר א. גיבלבר:

נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

סגן מוזכר הכנסת ש. יעקבסון:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי על-

2. הצעות לסדר-היום

נאומו של נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון

על ההנמקה של הנושא המועלה. אני מבין שיתקיים בו דיון בוועדת החוץ והבטחון, שהיא המקום המתאים.

אסתפק רק בהוספת שני משפטים, האחד לרק"ח, שהיא ואך ורק היא נושאת באחריות לשפיכות הדמים שהיתה. אך ורק היא אחראית לדם שנשפך. כדאי שהדיינים ייאמרו מעל במה זו כדי שרק"ח תדע שכל מעשי ההסתה וההדחה שהיא עושה זה ימים רבים יביאו רק לליכוד של העם היהודי — ואני מאמין, גם לליכוד של הרוב המכריע של ארצות ישראל, יהודים ולא יהודים — לעמוד מול ההסתה הזאת בהחלטתנו הנחושה להמשיך ולבנות את המדינה, ליישב את ארץ-ישראל, לקיים ככל קיבוץ גלויות, להקים ממלכתיות יהודית בארצנו, במולדת שלנו, ובאותו זמן לקיים יחסים טובים ושיתוף פעולה בין כל האוכלוסיות בארץ ובמיוחד בין יהודים וערבים.

אני חייב — ואני בטוח שבכך אני מביע דעתם של רבים מאתנו, דעת רובנו המכריע מעל ומעבר לחילוקי-דעות — לשלוח ברכה מעל במה זו לעמידה האיתנה של הממשלה, של ראש הממשלה ושל שר המשטרה מול נסיונות הפריע את הסדר, עמידה איתנה הבאה להוכיח לרק"ח ושותפיה, אשר כל כוונתם לקעקע את המדינה מבפנים, שכל המעשים והנסיונות האלה סופם הבל ותוהו, ובכוחנו להבטיח את הסדר הציבורי ואת שלום הציבור לטובת היהודים והערבים גם יחד משום שטובתה של האוכלוסיה הערבית בישראל היא למנוע ממסיתים ומדיחיים, אשר פועלים בשירותם של גורמים שאינם מכאן ואשר כוונתם נגד המדינה והם עוינים את המדינה, להשיג את מבוקשם — ואני מאמין שהערבים לא יתנו להרוס את הריקמה של שיתוף פעולה בין יהודים וערבים במדינה הזאת ובארץ-ישראל, משני צדי הקו הירוק.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום בקשר לנאומו של נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון. הצעות הוגשו על-ידי חברי-הכנסת בן-מאיר, גביר, חריש, שערי ופעיל. רשות הדיבור לחבר-הכנסת בן-מאיר.

יהודה בן-מאיר (חזית דתית לאומית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אירועי יום אתמול וכן הנושא המועלה עתה להצעה והתפתחויות דומות מאז ועד היום ממחישים לכולנו עד כמה גדולים וקשים האתגרים העומדים בפנינו, מבית ומבחוץ, ועד כמה חשוב שנוכל להיערך כדי לעמוד באתגרים אלה על-ידי שנחל מהמריבות הפנימיות ומהוויכוחים ללא תכלית שבתוכנו ובינינו לבין עצמנו ונתרחק מכל דבר אשר מגביר את הפירוד, ובמקום זה נגביר את הליכוד, את האחדות ואת הגיבוש הפנימי שלנו כאן בישראל. משום כך, אדוני היושב-ראש, אין כוונתי היום לנמק את ההצעה.

היה בדעתי לנסות ולקיים כאן דיון על המשמעויות המדיניות שבנאומו של סקרנטון, אבל נדמה לי שלנוכח אירועי אתמול וגם נוכח מה שהיה הבוקר כאן בכנסת אין זה הזמן המתאים ואין זה המקום המתאים. דעתי, וזו דעת תנועתנו מאז ומתמיד, שכאשר אויבנו מבחוץ ומבפנים מגבירים את מעשי האיבה המכוונים נגדנו, חובתנו הראשונית, חובת כולנו, מעל ומעבר לכל חילוקי-דעות, היא להתלכד מבפנים ולעמוד יחד מול אותם מעשי איבה. זו החובה המיטלת עלינו היום — להניח בצד את כל חילוקי-הדעות וללבן אותם בפורומים אחרים, המתאימים לכך, לא בפומבי. משום כך, כדי להמשיך את האחדות שלנו מול מה שקרה אתמול אני מוותר

סופחה. אין שום הצדקה לביטוי האומלל הזה. ואני חייב לומר, אדוני היושבי-ראש, לעתים אתה עומד נדהם מול התופעה הזאת של חוסר ידיעה בעניינים יסודיים מצד אנשים העומדים בראש המדינה שלנו. סיפוח? ירושלים ואנקסיה? תרתי דסתרי. סיפוח. אתה מספח אדמות זרים לאחר כיבוש. אינך מספח את עיר הבירה הנצחית, אינך מספח את אדמת המולדת שלך. אתה מחיל על השטחים המשוחררים את המשפט, השיפוט והמינהל, כפי שהכנסת קבעה עוד בשנת 1967 בעקבות מלחמת ששת-הימים. סיפוח? בנובמבר 1914 בריטניה סיפחה את קפריסין, ובמסמך הידוע נאמר: הדבר מוצא חן בעיני הוד מלכותו המלך לספח את האי קפריסין לקיסרות בריטניה, וזכה קפריסין מסופחת. הנה לכם מסמך בין-לאומי על סיפוח. אבל כאשר הצרפתים שיתחרו במלחמת העולם הראשונה את אלזאס-לורן, הם מעולם לא סיפחו אותן אלא קבעו במסמך הבין-לאומי המפורסם, שאלזאס—לורן חוזרות למולדת הצרפתית, כדי לתקן את העוול שנעשה על-ידי הגרמנים. והוא הדין בעקבות מלחמת העולם השנייה — לא סופחו אלזאס—לורן, אלא שבו למולדת הצרפתית. ויורשה לי לומר, עם כל הכבוד לעם הצרפתי הגדול, הא אלזאס—לורן ותולדותיהן והא ירושלים ותולדותיה. סיפוח? אני מציע שחברי הממשלה ילמדו את האלף-בית של משפט בין-לאומי ובדבריהם המוטעים הנובעים, כנראה, מחוסר ידיעה לא יחמירו את מצבנו, לא יכבידו עלינו.

ירושלים, אדוני היושבי-ראש, לא סופחה. היא שלנו מימי קדם ולדורי דורות. חלק ממנה, העיר העתיקה, היתה בכיבוש בלתי-חוקי. ביטלנו את הכיבוש. גאלנו ושיחררנו את ירושלים העתיקה. שבנו אל ירושלים העתיקה והחלנו על-פי החוק הריבוני שלנו את המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה. זה דינה של ירושלים.

ומה דינם של יהודה ושומרון? אם אנו כולנו קוב-עים שירושלים משוחררת, איך יכולים יהודים וציונים להעלות על דל פתיהם את ההבדל? ירושלים משוחררת, ובית-לחם כבושה? או — ירושלים גאולה, וחברון כבושה? ועוד, אם אתם מבדילים בין ירושלים ליהודה ושומרון, דעו לכם מה היא התוצאה — בנאומי של סקרנטון מצאנו הד לכך. אצטט משפט אחד מדבריו. הדבר יספיק כדי להחריד את כולנו: "An occupier must maintain the occupied areas". "The occupier". — הכובש. אם אתם אומרים שבעקבות מלחמת ששת-הימים אנו היינו ככובש ביהודה ושומרון, התוצאה היא שסקרנטון וחבריו מגיעים למסקנה שגם רמת-אשכול היא שטח כבוש. והוא משתמש במושג occupier גם לגבי ירושלים העתיקה. עמנו צריך ללמוד מזה. צריך לפשפש בדברים המזיקים.

לכן תשובתנו צריכה להיות: דין ירושלים כדין יהודה ושומרון; דין ירושלים כדינה של ארץ-ישראל. ולהיפך — אין שום שטחים כבושים; כולם משוחררים; כולם גאולים. קבענו את זה גם בעקיפין בחוק. הנה ב-1967 כתבנו לאמור: "הממשלה רשאית בצו להחיל את השיפוט, המשפט והמינהל של המדינה על כל חלק של ארץ-ישראל שייקבע בצו". השתמשנו בחוק הזה, לפי שעה, רק ביחס לירושלים. אבל הממשלה רשאית לפי החוק להחיל את השיפוט, המשפט והמינהל על שכם, על יריחו, על בית-לחם ועל כל שטחי ארץ-ישראל. הרי

אנחנו נבטיח בכוחנו, בתבונתנו, בסבלנותנו וגם בהחל-טנתנו הנחושה את המשך החיים המשותפים, בכל ארץ-ישראל, בין יהודים וערבים, כאשר שני העמים יוכלו להמשיך ולחיות כאן ביחד זה בצד זה וכאשר העם היהודי יוכל לבנות את מדינתו ואת חייו הממלכתיים בארצנו העתיקה והמתחדשת כאן.

צר לי שהיה כאן מישהו הבוקר, מחוץ לחברי רק"ח — שאינני מתייחס כלל אליהם, משום שאנחנו יודעים מה כוונתם ומה רצונם — אשר ניסה להטיל דופי בפעולתם של חיילים ושוטרים. מכאן אני רוצה להעלות על נס ולהזק את ידיהם של כל חיילי צה"ל, של כל שוטרי משטרת ישראל ושל כל אנשי משמר הגבול, אשר פעלו ומילאו תפקיד קשה, מורכב ומסוכן בשעה שהיו מות-קפים על-ידי רבים מאוד, ותוך התאפקות מירבית, תוך הבלגה מירבית, השתמשו במינימום של כוח כדי להבי-טיח את חייהם ואת שלום הציבור. העובדה שיש עשרות חיילים ושוטרים פצועים, ועובדה זו מעידה כמאה עדים שמה שנעשה נעשה מתוך הגנה עצמית, וחשוב שהחיי-לים, השוטרים ואנשי משמר הגבול, העלולים מחר להיקרא שוב להבטיח את הסדר, יידעו שהעם עומד מאחוריהם, מאחורי הפעולות האלה החינויות להבטחת השלום, הפעולות הקשות שהם מבצעים במיטב האמונה ובמיטב היעילות, כפי שמקובל אצל צה"ל ואצל משטרת ישראל.

לכן, אדוני היושבי-ראש, כפי שציינתי, לא אכנס לגופו של הנושא ולא אערוך כאן פולמוס. אני מקווה שהדיון ייערך בוועדת החוץ והבטחון, שם המקום נצי-טרך לברר וללבן גם את מהות יחסינו עם ארצות-הברית ואת כיוון ההתפתחות בעתיד, אבל העיקר — וזה החשוב מעבר לכל — לא חשוב מה סקרנטון יאמר בא"ם אלא החשוב הוא מה אנחנו, היהודים, העם היהודי, נעשה כאן בארץ-ישראל.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור, באותו נושא, לחבר-הכנסת בגין.

מנחם בגין (הליכוד):

אדוני היושבי-ראש, מורי ורבותי, חברי הכנסת, מחבב אני ומכבד את ידידי חברי-הכנסת בן-מאיר, אך היום, לצערי, לא אוכל לקבל את דעתו. לפי הכרתי חובתנו להשיב, מעל במה זו, לדבריו החמורים של דובר ממשלת ארצות-הברית באו"ם, מר סקרנטון, וחובה מוטלת עלינו לפשפש, דווקא בימים אלה, הן בדברינו והן במעשינו כדי להימנע מהשגיאיות שנעשו עד כה. זו תהיה תרומה לאותה אחדות לאומית שרבים, כה רבים, נושאים עי-ניה אליה.

אדוני היושבי-ראש, דוברת של ממשלת ארצות-הברית במועצת הבטחון קבע בנאומי שאין הכרה בר-יבנות ישראל על ירושלים וכי ההתנחלויות ביהודה וב-שומרון מהוות מכשול לשלום. כאשר לירושלים תשובה אחת בפי כל בבית הזה — זולת סיעה קטנה אחת, המתכחשת לעצם קיומה של מדינת היהודים, ואין לנו אלא לעבור לסדר-היום על עמדתה זו — לאמור: ירוש-לים השלמה, המשוחררת, המאוחדת היא בירת ישראל לדורי דורות.

אני מבקש רק לתקן הודעה מסויימת של ראש הממשלה בקשר לירושלים. שמעתינו אומר: ירושלים

אומר את זה, כאשר פה בבית — אינני מדבר על מר פעיל אלא על הממשלה — שר החוץ, יריבי הנכבד וידידי, מה נטפלת למתנחלים במקום הקרוי מחנה קדום? למה אסרת עליהם מלחמת קודש כזו? מה הודעת בסיעתך שלא תירעע מפני שום דבר ותילחם עד שהם יורדו על-ידי הפעלת כוח? מה קרה?

אני זוכר אותך יחד אתי באים למלון "פארק" בחברון ומעודדים את המתנחלים בראשותו של הרב לוינגר להתנחל בחברון, בלי החלטת ממשלה ששנינו שירתנו בה.

(שר-החוץ י. אלוזן קורא קריאת-ביניים)

לא נכון. על שום דעת ממשלה לא הלכנו, לא מר ורפטיג, לא אתה ולא אני. הלכנו כיהודים, כציונים. אני משבח אותך על כך. מה ההבדל מבחינה מוסרית, היסטורית, מבחינת השיחורור של אדמת האבות, אדמת הבנים, בין חברון ובין שומרון? מה ההבדל?

ואתה אסרת עליהם מלחמה. ואתה אומר שלא תנח ולא תשקוט עד שהם יירדו. אני מבקש לעשות היום, בנוכחות כל חברי הכנסת לסיעותיהם, את החשבון, ותור-איל לרשום לפניך:

61 חברי כנסת מתנגדים להורדת המתנחלים באלון-מורה. והנה החשבון: 38 חברי סיעת הליכוד כולם מתנגדים להפעלת כוח כדי להוריד את המתנחלים; כל 15 חברי המפלגות הדתיות — שאלתי וקיבלתי את התשובה; 7 חברי רפ"י לשעבר בתוך מפלגת העבודה — שאלתי וקיבלתי תשובה; חברי-הכנסת מהליברלים העצמאיים הלל זיידל, ידידי היקר, שאלתי וקיבלתי תשובה. הוא יושב פה. בבקשה — חשבון אריתמטי פשוט.

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):
אני מקווה שלא רק אני.

מנחם בגין (הליכוד):

אני מודה לך. אני בטוח בזה. אני חושב שאילו הגברת שושנה אלמוזלינו היתה באולם, היתה מאשרת שגם היא מתנגדת לנסיון להוריד את המתנחלים בכוח. אבל אני יודע את המספר של הרוב המוחלט — 61 חברי כנסת מתנגדים לאקט חסר-אחריות זה, לנסות להפעיל כוח כדי להוריד מתנחלים אידיאליסטים, בנים נאמנים, איפה התנחלו? — על אדמת שומרון, על אדמת ארץ-ישראל. תרשום לפניך זאת. אל תנסה לכפות רצונך, או רצון המיעוט — ובתוכו 4 חברי כנסת של רפ"י — על הרוב המוחלט של הבית הזה. הנה כל חברי הסיעות יושבים פה כאשר אני משמיע דברים אלה, ושתיקתם רועמת, מאשרים את אשר אמרתי. מניסם לכפות רצון המיעוט על הרוב המוחלט של בית הנבחרים ולגרש יהודים מאדמת המולדת? לא תהיה כחרפה הזאת בישראל. ואני מייצע לך, שר החוץ, דווקא ברוח טובה — הנח למערכה זו. היא לא צודקת. אל תעשה עוול להם ולעם ישראל, אל תעשה עוול גם לעצמך. לא זו המערכה שאתה צריך לנהל בימים אלה.

אולם אם אנו אומרים בעצמנו שהתנחלות בשומרון עלולה להיות מכשול לשלום — אתה אומר זאת, אתם אומרים זאת — מה יגיד סקרנטון? הנה כי כן צריך לפשפש בדיבורים ובמעשים כדי לא לאפשר לגורמים

קבענו לפני תשע שנים שהשטחים האלה אינם כבושים. אלמלא כן לא היינו מקבלים את החוק הזה. לאמור, מסמכים את הממשלה לא לספח אלא להחיל את החוק שלנו, את הריבונות הישראלית, על כל שטחי ארץ-ישראל.

אני מציע איפוא, אדוני היושב-ראש, שהציונים היושבים בכל חלקי הבית הזה, למען השם, למען עמנו, למען ארצנו, למען בטחוננו הלאומי יחדלו מהנהוג הפסול הזה לדבר על חברון, שכם, יריחו ובית-לחם כעל שטחים כבושים. ובהתאם לחוק שקיבלנו ננהיג את הלשון הפשוטה — ארץ-ישראל. מי שאיננו רוצה לומר נחלת אבותינו ומתחיל לגלגל אפילו על המושג הזה, כאילו עמנו איננו קם ואיננו קיים על המסורת של אבותינו, על מורשתם על הארץ שהנחילו לנו ואבותינו לא שכחו בכל הגלויות המרות ליום אחד; מי שרוצה לדבר בציוניות על נחלת אבות — ידבר על נחלת בנים. כי אין הפרדה בין בטחונם של בנינו לבין הסיכויים לשלום לבין הזכות על ארץ-ישראל.

ראינו את זה אתמול. מי שיספר לנו שהערכים ביהודה ובשומרון אינם מסכימים להיות בשלטון ריבוני של ישראל, יתבונן למה הוא גורם. מחר מישוהו יאמר שהערכים בגליל אינם מסכימים שיהיה שם שלטון ריבוני של ישראל. אנה אנו באים עם פילוסופיה אנטי-היסטורית, אנטי-לאומית, כזו? לכן, דין יהודה ושומרון כדין ירושלים.

ההתנחלויות, אומר מר סקרנטון, הן מכשול לשלום.

מאיר פעיל (מוקד):
כן.

מנחם בגין (הליכוד):

כאשר יהודי בבית הזה אומר שסקרנטון צודק באמרו שההתנחלויות הן מכשול לשלום, נרשמים הדברים בסטייט-דיפארטמנט, ואחר כך משתמשים בהם בכל התעמולה העיונית.

אני מבקש לשאול, לא אותך, מר פעיל, אמרתי לך כבר שאתה לא בר-פלוגתא שלי. אני רוצה לשאול את סקרנטון ואה אלה שכתבו בשבילו את הנאום: עד 1967 לא היו בידינו לא יהודה ושומרון, לא קדום ולא קריית-ארבע; האם עד אז הערבים עשו אתנו שלום?

מאיר פעיל (מוקד):
אנו לא ב-1965, אנו ב-1976.

מנחם בגין (הליכוד):

אני לא אשיב לך. תן לי לדבר. אתה לא וילנר. אחר כך תעלה על הבימה ותציע להסיר את הצעתי מסדר-היום ותאמר את דברך. העניין יותר רציני מכדי לנסות לפתור אותו על-ידי קריאות-ביניים שדווקא אינן מצטיינות בחכמה מיוחדת.

הערבים היו מוכנים לעשות אתנו שלום, או שהם אסרו עלינו שלוש מלחמות? ובמאי 1967 הודיעו במי פורש ובגלוי שהם יטילו אותנו הימה, שהם ימחו את מדינת ישראל מעל המפה או מתחת לשמי השם. הלא צריך להסיק מזה מסקנה. אבל מה הפלא אם סקרנטון

משתי נקודות מבט :

בטווח הקצר — עיתוי הנאום והתנאים שהוא נישא בהם תרמו לעידוד המסיתים, למהומות ולא-ישקט במרוח ירושלים, ביהודה ובשומרון, ואולי אף בישראל, בעודדם בתקופה של מתיחות ומהומות את רוחם של הלאומנים הקיצוניים בקרב הערבים.

הנאום במועצת הבטחון נישא במסגרת דיון שיוזמיו יזמוהו כסיוע מדיני-פוליטי למהומות, והנה בא נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון ובמקום לתרום להרגעה נושא נאום המחוק את רוחם של המסיתים הקיצוניים.

אולם החשש העיקרי געוץ במשמעויות הנאום לטווח ארוך יותר. גם אם בתוכן הנאום היתה חזרה על עמדות אמריקניות קודמות, הרי שהוצאתן המפתיעה של העמדות האלה מן המגירות בעת שארצות-הברית ממלאת תפקיד פעיל של מתווך בתהליך של משא-ומתן, ושעה שהיא התחייבה לקיים התייעצות מוקדמת עם ישראל במגמה לתאם עמדות בתהליך זה של משא-ומתן — איננה יכולה להיות מקרית, ויש להניח שמנסחי הנאום והעומדים מאחוריו ראו בו תחילה של מהלך מדיני אמריקני.

חברי הכנסת, נראה לי שעלינו להיות ערים לסכנה, שגורמים בעלי השפעה בסטייט-דיפארטמנט דוחפים לקראת עמדה אמריקנית של הכרה באש"פ ותמיכה בהקמת מדינה פלשתינאית שלישית בין ירדן לישראל — דבר שבעיני לא יפתור לא את הבעיה הפלשתינאית ולא את בעיית השלום בינינו לבין הערבים, אבל עלול לגרום לכך שיהיה קפאון מסוכן בתהליך המשא-ומתן באזור.

הנפגשים עם פקידים בכירים בסטייט-דיפארטמנט ועם עתונאים המקורבים אליהם ערים למגמות אלה, כאשר התומכים בהם רואים את שנת 1977, לאחר הבחירות לנשיאות בארצות-הברית, כשעת כושר להפיכת מדיניות זו למדיניות הרשמית של ארצות-הברית.

גם הצהרותיו החוזרות ונשנות לאחרונה של קאנצלר אוסטריה ברנוו קרייסקי בכיוון זה אינן נעדרות השראה מצד חוגים בסטייט-דיפארטמנט, כפי שידוע לכל מי שמכיר את קשריו של קרייסקי עם האמריקאים.

חברי הכנסת, בעייתנו היא כיצד להגן מדיניות ישראלית הנאבקה, מצד אחד, נגד המגמות האלה של הסטייט-דיפארטמנט וגורמים כלכליים רבי-עוצמה בארצות-הברית — ובראשם חברות הנפט המזרח-תיכוניות — ומצד שני מבטיחה תמיכה של ארצות-הברית, ובכלל זה את תמיכת הממשל האמריקני, בדברים החיוניים ביותר לישראל.

שלושה הם הדברים החיוניים ביותר לישראל בקשר ריה אלה עם ארצות-הברית : (א) אספקת הנשק החיוני מארצות-הברית, שהיא המקור היחידי, למעשה, לאספקת נשק לישראל ; (ב) סיוע כלכלי חיוני, קודם כל למימון הנשק, אך גם למבצעים אפשר לנו לעבור את התקופה הקשה ביותר מבחינה כלכלית ; (ג) הרחפת ברית המועצות מהתערבות צבאית ישירה נגדנו במקרה של התלקחות מלחמתית באזור.

חברי הכנסת, כבעבר גם היום הדרך היחידה הפתוחה לישראל בהתמודדות זו, שחייבים להיאבק בה וגדולה שאת סיועם אנו מבקשים, היא בתוך מערכת

עוינים ולגורמים ידידותיים, המשמיעים דברים חמוצים, להמשיך בקו או לקבוע קו אנטי-ישראלי מעיקרו.

מפלגה קואליציונית, המפד"ל, הודיעה שאם ינסו להוריד את המתנחלים ממחנה קדום ככוח מעל האדמה, היא תעזוב את הקואליציה. על כך אומר שר החוץ באיה קול נרגש, כפי שמעתי אותו בראדיו : לא נתחשב באימים כאלה ובלחצים ; עלינו לקבל החלטה. מה קרה ? אני זוכר כמה פעמים אמרת — באזני שמעתי : אם דעתי זו לא תתקבל, אהיה מוכן להתפטר מהממשלה. זה לגיטימי. זה לא איום. אנשים רשאים לחשוב ולהחליט כמצפונם. מה האיום הזה שאתה מדבר עליו, לחץ ? ואם אתם דורשים להוריד את המתנחלים מקדום, זו לא כניעה ללחץ ? ללחץ של זרים — מותר להיכנע ; ולחץ לגיטימי, פארלאמנטארי, דמוקרטי, של חברים בממשלה — אסור להתחשב בו וצריך לקרוא לו איום ? אין זה צודק.

לכן אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שלא תהיה כבושה הזאת בישראל. והמתנחלים יישבו על אדמתם.

אולם בהתנחלות בנקודה אחת או שתיים לא סגי ואני קורא היום לממשלה : אדרבה, אולי תעבירו תחת הנהג הביקורת את כל אשר נעשה ונאמר עד היום ? הגנה נאומה של נציג ארצות-הברית, סקרנטון — הרי הוא חייב להביא אתכם לאיזו רביזיה במחשבה. והתשובה האמיתית היא התנחלות-רבתי ביהודה ובשומרון, בכל חלקי הארץ המשוחררים, האגולים. אסור להשאיר חלל ריק. צריך לעשות את המעשה ההתנחלותי הזה, ואז נגאל את ארץ-ישראל להלכה ולמעשה גם יחד, ונחיה יחד עם הערבים, כפי שאנו מאמינים, בכבוד אנושי ובשוויון זכויות ובחירות ובקידמה אנושית ובשלום. וזו הדרך להבטיח את כל אלה בעתיד.

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, לסיים דברי אלה דווקא בקריאה היום הזה אל שכנינו הערבים : אנו, המאמינים באמונה שלמה בזכותו של העם היהודי לארץ-ישראל, פונים היום הזה אליכם ; אנחנו פונים היום הזה אליכם בקריאה : אל תפגעו עוד בחיילינו, הם לא יפגעו בכם. בשום מקום בארץ-ישראל אין צבאנו חיל כיבוש. בכל מקום הוא צבא שחרר, והוא המבטיח, נכון. וזכותו של עמנו לארצו לעולמים. אבל אנו גם מבטיח את החיים המשותפים בינינו. לא עוד מהומות, לא עוד אלימות, לא עוד הרמת יד, לא על יהודי אורח ולא על אורח חיל. כולנו נחליט לשים קץ לכל ההתרחשויות הטראגיות, שמעולם לא רצינו בהן ולא נרצה בהן לעתיד. משום שהאמת לאמיתיה היא — כל היות הזה, ללא הבדל סיעה, שואב שפיות דמים ומלחמות ורוצה בשלום. לכן אנו קוראים לכם היום הזה : הבה נושיט יד איש לרעהו, כל התושבים היהודים וכל התושבים הערבים בארץ-ישראל, ונקיים חיים משותפים בארץ-ישראל, במדינת היהודים מדור לדור, על יסוד הזכות, הכבוד, הבטחון והשלום.

ח"י"ר א. גיבלבר :
רשות הדיבור לחברי-הכנסת חריש.

מיכאל חריש (המערך) :

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, נאום סקרנטון במועצת הבטחון צריך לעורר סימני דאגה רציניים בקירבנו,

יגאל הורביץ (הליכוד):

תחזור לגבולות 1967. אתה מוכן לכך? תגיד את האמת. למה אתה מתפתל ומתחמק?

מיכאל חריש (המערך):

פעולות "גוש אמונים" וצעירי בית"ר, בסיוע חירות וצעירי המפד"ל, חושפים אותנו בדעת-הקהל הידידותית לנו והתומכת בנו ללחצים ולהתנגדויות. פעולות אלה ריכזו את הזרקורים גם כנגד התיישבות לצרכי בטחון, המקובלת על הממשלה.

מנחם בגין (הליכוד):

מה הצביעות הזאת? מה קרה אתמול בגליל? מה גרם לכך?

מיכאל חריש (המערך):

חבר-הכנסת בגין, תשכנע קודם כל את חבריך ללכת להתיישבות בגליל. גם שם יש בעיה.

יגאל כהן (הליכוד):

גם שם לא עושים התיישבות.

מיכאל חריש (המערך):

התפילה על הר-הבית של צעירי בית"ר — ואני לגמרי לא בטוח שהם בכלל דתיים. ובאמת באו כדי להתפלל — נתנה נשק בידי מתנגדי ישראל. היא עוררה התנגדות בנושא שהישגנו בו הישגים. בנושא ירושלים היו לנו הישגים, אבל פעולה זו לא סייעה למאבקה המדיני של ישראל. מבחינה זו הפעילויות האלה, במסגרתן ובתוצאותיהן, הן פעולות אנטי-ישראליות, כי הן מאפשרות את פעילותם המוצלחת יותר של מתנגדי ישראל בעולם.

כדי להבטיח את האינטרסים החיוניים ביותר של ישראל בתנאים אלה חֻבּה עלינו לקבוע באומץ מה העדיפויות העליונות שלנו בתוך ארצות-הברית; מה עלינו לעשות, איפה חייבים להתיישב מסיבות בטחון-ניות, אבל צריך גם לומר איפה לא להתיישב, ולדעת לעמוד בזה. אם אתם רוצים לקחת חלק ולמלא תפקיד במאמץ האומי, עליכם לסייע לממשלה בנקודות הללו ולא להפוך את הנושאים האלה למכשיר כדי להתקיף ולנגח את הממשלה.

מנחם בגין (הליכוד):

אל תטיף לנו פאטריטיסם.

מיכאל חריש (המערך):

לפי דבריך כאילו באמת אין לנו בעיות? 3 מיליון יהודים, בלי אוצרות טבע, בלי כוח עצמי — ואנו יכולים להיות מבודדים מכל העולם.

מאיר כהן (הליכוד):

חבר-הכנסת חריש, היינו בעבר גם 600,000 יהודים בארץ, אבל היתה לנו אמונה גדולה.

מיכאל חריש (המערך):

אבל אז, בניגוד לכם ובניגוד לעמדתו של חבר-הכנסת בגין, ידענו איפה לומר לא, איפה לוותר, מה לקבל, ואז היו הישגים, לרבות תמיכה מדינית בעולם. ממשלות תנועת העבודה הצליחו להבטיח ברגעי משבר

המשטר האמריקני, על-ידי גיוס גורמים ידידותיים בעלי עוצמה בתוך החברה הזאת, בקונגרס ובממשל. יש סיכוי להתמודדות זו בתנאי אחד: שנדע כי לא הכל ניתן להשגה. גם יידיים, ואפילו רוב היהודים בארצות-הברית, מסרבים לתמוך בדברים רבים שחברי-הכנסת בגין ובן-מאיר רואים אותם כצודקים. חבר-הכנסת בגין בוודאי הפעיל את מיטב כשרונו הרטורי וקרא בארצות-הברית ליהודה ושומרון "ארץ משוחררת ולא שטח כיבוש". אך מסופקני אם אפילו הוא — המרבה באשליה עצמית, אני מוכרח לומר — יאמר כי רוב הקונגרס, שידידותו חיונית לנו, קנה את הסבריו. העובדה שביהודה ובשומרון יש מאות אלפי תושבים, ערבים פלשתינאים, אינה ניתנת לביטול, אפילו במיטב הרטוריקה של חבר-הכנסת בגין. זאת הבעיה שגם ידידינו ומרבית העם היהודי חושבים שיש לפתור אותה בצורה זו או זו.

מנחם בגין (הליכוד):

ואם אמריקה תדרוש מאתנו לשוב לקווי 1967, האם תקבל זאת?

מיכאל חריש (המערך):

הבעיה היא לקבוע סדר עדיפויות, מה חיוני לישראל. יש דברים שאפשר בהם להשיג תמיכה של יידיים, אבל לא תוכל לשכנע כאשר קיימות בשטח עובדות שאי-אפשר להתעלם מהן. מרבית היהודים, גם הם לא "יקגו" את הסברך, לא פה ולא שם.

מנחם בגין (הליכוד):

אין זה עניין למכירה או לקנייה. מדובר על אידיאות, ופה צריך לשכנע ולא למכור.

מיכאל חריש (המערך):

גם ידידינו חושבים שקיימות בעיות שיש לפתור אותן, ואת התמיכה של אלה אתה חייב להשיג כדי להבטיח את בטחונו של מדינת ישראל. בדרך שלך אנו עלולים לערער את הבטחון הזה.

מנחם בגין (הליכוד):

ובדרך שלך בכלל לא יהיה שום בטחון. אם נוותר על יהודה ושומרון, ירושלים תהיה תחת אש צולבת.

מיכאל חריש (המערך):

מה שאנו עושים כאן בישראל משפיע על יכולת מאבקנו בתוך ארצות-הברית, למען האינטרסים החיוניים ביותר. לכן אני אומר: קודם כל הנשק הדרוש לבטחון והסיוע הכלכלי הדרוש לרכישת נשק ולדברים חיוניים אחרים, ולמקרה של מלחמה — חיונית ביותר תמיכת ארצות-הברית לניטרולה של ברית-המועצות. אצלך זה כאילו לא קיים, אבל לא כך היא המציאות.

חיים לנדאו (הליכוד):

אתה הרי מביא שלום — למה לך נשק?

מיכאל חריש (המערך):

אני עדיין לא מדבר על שלום. אני מדבר כיצד להבטיח תמיכה אמריקנית באינטרסים החיוניים של ישראל.

גוף אחר, יהא הוא חשוב או לא חשוב — שיחלט מה המדיניות המוצהרת והמעשית של מדינת ישראל. אני חושב שגם חבר-הכנסת בגין הדוגל בממלכתיות, הרוצה בשלטון החוק ורוצה שתהיה ממשלה חזקה במדינת ישראל, אינו יכול לתמוך במעשים הנוגדים את החוק ואת המדיניות המוצהרת של הגופים הנבחרים של עם ישראל במדינת ישראל.

ובכן אני שואל: האם די בזה שאנחנו נסתפק בכך שנצהיר מה עמדתנו כלפי ירושלים, כלפי התנחלות, כלפי הפירוש שאנחנו נותנים להחלטה 242 — המדברת אמנם על נסיגה משטחים, אבל לא מכל השטחים — נקטין את משקל ההצהרה האמריקנית, נגמיק את הקול ונימנע מכל עימות עם הממשלה האמריקנית, או שהגיע הזמן להתמודד עם מדיניות זו ולפעול לשינויה כעת?

חברי הכנסת, עד כה הטאקטיקה המקובלת היתה: יש חילוקי-דעות יסודיים בינינו ובין ממשלת ארצות-הברית באשר לפתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי; הבה נדחה את העימות הזה ככל האפשר, ודיה לצרה ב-נעתה. אני סבור שדחיית העימות אינה מבטלת אותה ואינה מבטיחה שבבוא היום הוא ייעשה בתנאים גורמים יותר. כי מה המצב? הואיל ואין מדיניות יש-ראלית מוסכמת, מוצהרת ויוזמה, הרי בחלל הריק הזה שנשאר על-ידי אי-הפעילות שלנו פועלים לחצים ער-בים וגם המדיניות האמריקנית. והשאלה היא האם אנחנו צריכים לתת לחצים האלה ולמדיניות האמרי-קנית שיפעלו, או שאנחנו צריכים לבוא עם מדיניות ישראלית יוזמה. כי קיימת סכנה שעל-ידי מדיניות-ביניים והסדר-ביניים אנחנו נידחק כל פעם אחורה, וכאשר כבר לא תהיה אפשרות של דחייה ויבואו יום העימות ורגע האמת, נעמוד על נכסים מופתחים מול חכנית אמריקנית מגובשת. ואז, אולי, הממשלה האמריקנית תגיד לנו: הלא מעולם לא הסתרנו מפניכם מה דעתנו, הלא אמרנו לכם זאת כמה פעמים, מה אתם מתפלאים? והלא בעצם סקרנטון חוזר על הצהרות קודמות. אמרנו מה עמדתנו, מה המפה שלנו.

לכן, לדעתי, אסור לנו להמשיך כעת במתנה. עלינו לצאת כעת למערכה ציבורית ומדינית נגד תכ-נית רוג'רס, ולמנוע שאי-פעילותנו לאחר גאום סקר-נטון תביא להשתרשות התכנית הזאת. כעת, כש-הוברר שוב מה המגמה של המדיניות האמריקנית, אנחנו צריכים לפתוח במסע לשינוי מגמה זו ולתי-קנה. לדעתי בשנת 1976 יש לנו סיכויים טובים יר-תר להצליח בזה מאשר ב-1977. עלינו לפנות לכל המועמדים לנשיאות ולבקש מהם הגדרת עמדתם כלפי ישראל וכלפי פתרון הסיכסוך הישראלי-ערבי. עלינו להתרכז כעת בנושאים הגדולים של הבעיה ולא לבז-בז את כוחנו ולנצל את כריזטי האשראי שלנו לענ-ינים משניים או חולפים. חברי הכנסת, אין אפשרות לגייס בכל פעם את ידידנו. נעשה זאת הפעם לא בעניינים חולפים אלא בעניינים יסודיים, הקשורים בירושלים המאוחדת, בגבולות הבטחון, בפירוט שטחים מפונים וכיוצא באלה.

מכאן מתחייבת תכנית שלום ישראלית יוזמה יש-ראלית. נאמר לנו גם על-ידי ראשי יהדות ארצות-הברית שתכנית כזאת תהווה מכשיר יעיל ומועיל במ-אבקם למען ישראל. אין אני מקבל את הדעה שאין

את התמיכה המכרעת שהיינו זקוקים לה בהתמודדות עם הערבים.

ינאל כהן (הליכוד):

הנה עכשיו מתבצעת המדיניות שלכם — איפה תמיכת העולם?

מאיר פעיל (מוקד):

אני חושב שדווקא מתבצעת המדיניות שלכם, חבר-הכנסת כהן.

מיכאל חריש (המערך):

נאום סקרנטון מדליק "אור אדום" לגבי כמה דברים הקשורים עם ארצות-הברית, ואין זו הפעם הראשונה בהיסטוריה שלנו הקשורה עם מעצמה זו; כבר מ-1947 מלאה דרך זו מאבקים פנימיים. אנו חייבים למצוא את הדרך להבטיח את מיטב האינטרסים של ישראל, בשות-פות עם תומכינו בארצות-הברית. טוב שהכנסת תהיה שותפת לבדיקת המשמעויות המדיניות של נאום סקרנטון, כי לוח הזמנים, מבחינתנו, לגבי הכיוון שהנאום הזה צריך להוהיר מפניו, הוא עוד לאחר הבחירות לנשיאות ארצות-הברית, ב-1977.

הי"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור באותו נושא, לחבר-הכנסת שערי.

יהודה שערי (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הוטו האמריקני נגד ההצעה הערבית במועצת הבטחון של האו"ם אינו מאזן את נאום סקרנטון. הוטו היה ביטוי להתנגדות אד-הוק בנושא מסויים, ואילו הנאום של סקרנטון היה נאום כמעט פרונטאמטי, אשר תקע את יתדותיו בבעיות היסוד של הסיכסוך הישראלי-ערבי וקבע עמדות בקשר לירושלים, השטחים, ההתנחלות בשטחים וכיוצא באלה.

אמנם הצהרת סקרנטון היא חזרה על הצהרות קוד-מות, אך יש בה ריכוז של כל הלאוים כלפי ישראל, ואף החמרה בקשר לירושלים, כי אין בה שום ביטוי לצורך לקיים את אחדותה של ירושלים, אפילו בנוסח רוג'רס. גם הטון של הנאום עושה את המוסיקה. סק-רנטון השמיע את כל הלאוים, אך קימץ בביטויי אהדה לישראל, ולא חזר על כל ההצהרות האמריקניות החיו-ניות כלפי ישראל. לעומת זאת הוא לא שחכ להתרפס לפני הערבים.

נשאלת השאלה: אם מדובר היה על התייעצות בין שתי הממשלות ועל קיום הבנה בדבר תיאום מדיני-אסטרטגי, איפה זה היה? אם בימים אלה הוטל על ממשלת ארצות-הברית לבחון את האפשרות של סיום מצב-המלחמה, וארצות-הברית פועלת כמתוכת, האם מתווך יכול לגקוט כבר בשלב זה עמדה לטובת צד אחד? נראה שהמדיניות האמריקנית עודנה דבקה, למעשה, בתכנית רוג'רס. ואז נשאלת השאלה: האם די להצהיר מעל במה זו שירושלים תישאר מאוחדת ובירת הנצח של ישראל, שישראל אינה מסכימה שממ-שלה כלשהי תקבע את מדיניות ההתיישבות שלה? וכאן אני רוצה להגיד בסוגריים: אני חושב שהמדיניות התי-ישבות וההתנחלות היא פררוגאטיבה של הממשלה ושל הגוף המחוקק של מדינת ישראל — ולא של שום

עימות גיאופוליטי חריף עם ברית-המועצות. מי ש-
הולך לעשות "לובינג" בארצות-הברית צריך לנסות
להבין מה האינטרס האמריקני כאן במזרח התיכון,
כדי לדעת לאן לכוון את ה"לובינג", ולא לכוון את
עצמו רק על-פי מיסטיקה של ארץ-ישראל השלמה.
שתי מעצמות-העל מתמודדות על קידום האינטרסים
 שלהן במזרח התיכון. במסגרת זו ישראל חשובה מאוד
לארצות-הברית, אבל רק כנדבך בשרשרת המדינות
הידידותיות במזרח התיכון. אמנה חלק מהן: איראן,
סעודיה, כווית, ירדן, לבנון — כל עוד היא קיימת,
ואנחנו רואים שהאינטרס האמריקני בהחלט מוביל את
ארצות-הברית לקיים את עצמאות לבנון — מצרים,
טוניסיה ומארוקו; אם לא מנתי את כולן אני מבקש
סליחה. האתגר האמריקני הוא לדחוק את הסובייטים
מאותן מדינות שבהן הם מקיימים עדיין, לפי טעם
של האמריקנים, דומינאנטיות: עיראק, סוריה, מצרים,
לוב, אלג'יריה, סומאלי, תימן וכיוצא באלה, ואולי
לא מנתי את כולן. ייתכן שמבחינת שתי המעצמות
הן מקיימות, עדיין, במזרח התיכון מעין מלחמה קרה
— אין במזרח התיכון דטאנט — מלחמה קרה, ובה
אף לא אחת מהן אינה מעוניינת להסתכן בעימות
גרעיני, ואפילו בפחות מזה, במהלך העימות שבי-
גיהן.

במסגרת גלובאלית זו נוטה ארצות-הברית, ואפשר
להבין את זה, לתמוך בישראל — וצריך לשמוח על
כך — אולם על כל חשבון האינטרס הבסיסי של
ארצות-הברית בעולם הערבי. כדי לקדם אינטרס
זה מביעה ארצות-הברית את דעתה כי ישראל תצ-
טרך לוותר ויתורים משמעותיים — וזה חבל, אולי
אפילו לי כישראלי וכיהודי, אבל זו עובדה — בי-
הודה ובשומרון, בירושלים המזרחית, בסניני ברמת-
הגולן, ו הסיבה. אין כאן שום עמדות צבועות או
מתחסדות ולא שיקולים של צדק. העמדות האמרי-
קניות נובעות משיקול אינטרסנטי, משיקול מעצמ-
תי, ולכן הסיכויים של המדיניות הישראלית — לרבות
הצעת חברה-הכנסת שערי — להסתער על "הקירות
הישרים", לשנות את כל העולם אבל לא את עצ-
מנו, הם קטנים מאוד. אפשר להשיג דחיה של שנה
או שנתיים, אבל כל שנה שעוברת היא אך לרועץ.
הטעון האמריקני במקרה זה — ואני מקבל אותו
— הוא שבלעדי נכונות ישראלית להחזיר את השטחים
המוחזקים לא ימצא פתרון כולל לסיכסוך הישראלי-
ערבי במצב ההיסטורי הגיאופוליטי של שנת 1965/76
— ואני אומר זאת לחברה-הכנסת בגין — ולא של
שנת 1965/66, ובוודאי לא בקונסטלציה ההיסטורית
של תקופת יהושע בן-נון ומשה רבנו, שחיים בה חברי
"גוש אמונים" וחבריהם במפד"ל ובחזית הדתית התו-
רתית.

אלה הן עובדות החיים. ובהיות ארצות-הברית ה-
ידיד היחיד המשמעותי האחרון שנתן לישראל צריכה
ישראל לשיקול מחדש את מדיניותה ולהקדים את הא-
מריקנים בהצעת השטחים למיקוח תמורת שלום, כמו
שעושה חקלאי חכם החורש ומכין קווי-אש קודם שבאה
השריפה ולא כאשר פורצת השריפה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):

חברה-הכנסת פעיל, איזה פירוש אתה נותן לשלום?

אפשרות לשנות את הדעות האמריקניות בנושאים העי-
קריים. כבר קרה שהממשלה האמריקנית שינתה את
עמדתה.

מאיר פעיל (מוקד):

מה דעתך שנשנה את המדיניות שלנו?

יהודה שערי (המפלגה הליברלית. העצמאית):
אגיע גם לזה.

וכבר קרה שהקונגרס שינה את עמדת הממשל.
אני גם אינני מקבל את עמדת חברה-הכנסת בגין שתכ-
נית שלנו תהיה אמינה רק אם היא תעמוד על יסוד
זכות הריבונות הישראלית על כל שטחי ארץ-ישראל
השלמה. חברי הכנסת, כולנו כציונים מודים ומצהי-
רים שיש לנו זכות היסטורית על ארץ-ישראל ההיס-
טורית, אבל למען שלום אנחנו מוכנים לפשרה טרי-
טוריאלית, ואני חושב שתכנית שלום ישראלית, הב-
נויה על פשרה טריטוריאלית ועל גבולות בני-הגנה
וכיוצא באלה, תהיה הרבה יותר אמינה מאשר תכ-
נית האומרת: הכל או לא כלום.

אני רוצה לסיים ולומר שעלינו להתייחס בדאגה
ובשלילה לנאום סקרנטון. אך כעת הזמן להתחיל ב-
אופטיסיבה המדינית שלנו. לא ייתכן ששיקולי מדי-
ניות פנים יעכבו גיבוש תכנית שלום ישראלית. אם
יש צורך בהכרעות פנימיות, נקבל אותן בצורה דמו-
קראטית, בממשלה, בכנסת, ואם יש צורך — גם בב-
חירות.

נפנה אל ממשלת ארצות-הברית ונדרוש קיום
שיחות הבהרה מהותיות בדבר היסודות להסדר כולל
עם ארצות ערב ופתרון הבעיה הפלשתינאית ותיאום
הימנות בתחום זה. הידידות האמריקנית-ישראלית אי-
נה קונינקטוראלית אלא יציבה, איתנה ושרשית. העם
האמריקני, ממשלתו ונבחריו מרגישים את עצמם קש-
רים לגורל ישראל, לבטחונה ולעתידה, ורואים במ-
חויבות אמריקנית כלפינו לא רק אינטרס מדיני אלא
גם צו מוסרי. את כל אלה צריך להפעיל כעת, ומוטב
מוקדם מאשר מאוחר.

היו"ר א. גיבלבר:

רשות הדיבור באותו נושא לחברה-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאום שגריר אר-
צות-הברית באו"ם הוא, לפי דעתי, המשך לקו הא-
מריקני המתבלט לאחרונה מדו"ח-סונדרס לדו"ח ברו-
קינגס, משם אל נאום סקרנטון, משם לעמדותי הא-
חרונות של הנשיא פורד — כפי שפורסמו בימים
האחרונים — המסרב לאשר אפילו את חצי-מיליארד
הדולרים כמענק-ביניים לישראל, ומשם להכרזה הא-
חרונה של שר החוץ ומוכיר המדינה האמריקני על
שהפעם צריך לדבר על תכניות כוללות יותר להסדר
העניינים בין ישראל לשכנותיה. כל הפרשנים והמ-
נתחים למיניהם מעריכים כי קו זה ישרור בממשל
האמריקני הבא לאחר הבחירות, יהא הנשיא החדש
אשר יהא.

קו זה, לפי הערכתי, תואם ומביע את האינטרס
של ארצות-הברית במזרח התיכון, שהיא מקיימת בו

טורית מאז 1967 — ואינני יודע עד מתי — לבוא בימות שלום אל התנועה הלאומית הערבית, לא ניצלו תקופה היסטורית זו והפסידו, אולי, את כל הסיכוי החשוב ביותר של מדינת ישראל להשתבץ במזרח התיכון כריקמה ביולוגית-מדינית בריאה, המתקבלת אט אט על דעת שכניה. לכן אני מציע שנערך דיון בכנסת על הנושא, ויהא הוויכוח אשר יהא.

היו"ר א. גיבלבר :

רשות הדיבור לשר החוץ, לתשובה.

שר-החוץ י. אלון :

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, עצם העובדה שח" מישה חברי הכנסת, מכל חלקי הבית, הגישו הצעות דחופות לסדר-היום בעקבות נאומי של שגריר ארצות-הברית באו"ם מר ויליאם סקרנטון, מוכיחה בעליל עד כמה רבה הערנות המוצדקת שקיימת בישראל כלפי התבטאויות המושמעות על-ידי ידידנו בעולם, ובראש ובראשונה על-ידי נציגים של ידידתנו הגדולה — ארצות-הברית. אני משוכנע כי וושינגטון תרשום לפני עובדה זו.

כמה וכמה מדברי הביקורת שהושמעו על-ידי בעלי ההצעות לגבי אותו נאום אומלל — שאיננו, כמובן, בגדר התבטאות אישית של נציג ארצות-הברית באו"ם — מקובלים עלי, אם כי לא כל המסקנות שהשמיעו נראות לי כסבירות מבחינה מדינית או אחרת. ואכן הממשלה הגיבה מיד, ובצורה חד-משמעית, על תכנם וסגנונם של דברי מר סקרנטון בעת הדיון במועצת הבטחון, הן באמצעות שגרירינו בווישינגטון והן באמצעות שגריר ארצות-הברית בישראל, הן בשיחות חסויות והן בפומבי. אנו מעריכים ומחשיבים, כמובן, את הטלת הוויטו האמריקני, שסיכל את הצעת ההחלטה העיונת ומזיקה במו-עצת הבטחון. היה זה מהלך חשוב, מועיל וידידותי מצדה של ארצות-הברית, והוא ראוי למלוא הוקרתנו. אולם, לצערי, אין הטלת הוויטו מוחקת כליל את המשמעות השלילית של דברי נציג ארצות-הברית בעת דיוני המועצה.

חברי הכנסת, נכון הדבר כי בהזדמנויות שונות בשנים עברו ביטאו נציגים מוסמכים של ממשלת ארצות-הברית עמדות דומות לאלה שהובעו על-ידי השגריר סקרנטון בשבוע שעבר. אלה הן עמדות מוטעות, לדעתנו, והן מנגודות לעמדותיה של ישראל. התווכחנו, אנו, ונוסיף להתווכח אתו, כל אימת שהן תופענה, תמושיך לפעול למען לא יופיעו, ככל שאך נוכל. שכן, חזרה על עמדה מוטעית איננה הופכת אותה לעמדה נכונה; היא רק עושה אותה לטעות חוזרת ומזיקה.

אם בכל זאת יש לייחס לנאומו של שגריר ארצות-הברית באו"ם תומרה מיוחדת, הרי זה משום שהוא מצא לנכון לרכוז את העמדות הללו דווקא עתה, ומעל במה כל כך בלתי-הולמת כמועצת הבטחון; במלה אחת: משום שהיה זה הנאום הבלתי-נכון, בעיניו הבלתי-נכון ובמקום הבלתי-נכון.

ארצות-הברית ממלאת בתקופה זו תפקידי תיווך בין הצדדים לסיכסוך במזרח התיכון, והיא המוציאה ומביאה בנייהם. דווקא משום תפקיד חשוב זה, הגיוני ומקובל הוא שכמתוכתת עליה להימנע מלנקוט עמדה

מאיר פעיל (מוקד):

אני מציע שנמשיך את הסימפוזיון על עניין הש" לום, שאני מוכן לעשות אתך, בהודמנות אחרת. כחבר אגודת ישראל אתה גורם לי צער עמוק בראותי שה" עמדות הפוליטיות שלכם לאחרונה הולכות ונעשות לאר-מניות מיום ליום.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):

תן לי פירוש.

מאיר פעיל (מוקד):

אם אתה רוצה לשנות את העמדות הפוליטיות של אויבנו, אתה יכול לעשות זאת באחת משתי הדר"כים הבאות: או במכות ובחרמות, או בתבונה על-ידי מקסס-נועם של הצעת פיצוי. אי-אפשר לצטט כל יום את האיבה והשיטנה הערבית ולומר: עד שהם לא ישנו את הסיסמאות שלהם, גם אנחנו לא נשנה. האם מעראפאת ומאסאד תצא תורה? הדרך שאני מכיר לשנות את עמדות אויבנו היא: להציע מדי פעם רעיונות חדשים כדי לתמרן אותם, כדי לד"חוק בהם שיתקרבו אל שולחן המיקוח; האתגר הוא לשנות את עמדתם ולא לעמוד עקשן מול עקשנותם. אל מול אוטם מוח ערבי, אל לנו להגיב באטימות מוחין ישראלית.

אם נמתין ללחצים האמריקניים הממשיים — ואני חרד שממשלתנו, שמדיניותה רופפת ורופסת, עומדת ומחכה ללחצים, כדי לבוא בהם אחר כך לפנינו ולהגיד: אתם רואים? האח הגדול לוחץ, אין ברירה — אם נמתין ללחצים האמריקניים הממשיים, לפני או אחרי מלחמות נוספות, בשיטות של הסדר-יבניים או בהסדרים כוללים יותר — ואינני נביא — סופנו שניאלץ לוותר על השט"חים המוחזקים מכוח הלחצים האמריקניים, שהם ביטוי לעמדות בין-לאומיות, בלי שנשיג שלום. ואז, כשזה יקרה, — הלוואי וזה לא יקרה — אני יודע מה יענו ה"נציים" פה: הם ירימו אצבע. אל מי? — כלפי ה"יונים" לשעבר בישראל ויגידו: אתם רואים את עוכרי ישראל הללו? הם אמרו שצריך להחזיר שטחים ואז יבוא שלום; הנה הוחזרו השטחים ואין שלום. ואני אומר: עוכרי ישראל הם העקשנים, כי בעקשנותם הם יביאו מלחמות, והמלחמות יביאו לכך שילחצו עלינו לסגת מן השטחים, ולסגת מהם בלי שלום. זו הטראגדיה.

מכוח ניתוח זה של האינטרס האמריקני, במצב הבין-לאומי הנתון, מתחייבת הערכת מצב מחודשת ביחס למדיניות הישראלית כלפי הסיכסוך הישראלי-ערבי, קודם כל בכיוון של הפסקת ההתנחלויות והצעת השטחים המוחזקים למיקוח, תמורת שלום, מיזמתנו.

ואני רוצה לסיים במשפט, בעיקר למפקדי וידידי לשעבר שר-החוץ וסגן ראש הממשלה יגאל אלון: אני חרד מאוד שאנחנו נמצאים כבר בפאה האחורית של תקופה היסטורית, שאנחנו מחמיצים אותה מאז 1967 ועד היום. הזמן עדיין לא עבר, אבל הוא אינו פועל לטובתנו. אם לא ניחפז, אם לא נמהר ונפתח תכניות פוליטיות שלנו ליזמת שלום, שעניינן הוא העמדת השטחים למיקוח, אם נמתין ללחצי המעצמות או למלחמות, ייתכן מאוד שההיסטוריון שיהקור בעתיד את הסיכסוך הזה יגיד: אלה היהודים שבמדינתם העצ-מאית, כשהיה להם הכוח, כשניתנה להם הזדמנות היס-

בתור שכאלה, לא מתוך טעמים אידיאולוגיים או תיאור-לוגיים, אלא מתוך אינטרסים אסטרטגיים-בטחוניים מוב-הקים. מדיניות סלקטיבית זו, הגורסת לא רק היכן דרוש להתיישב אלא גם היכן יש להימנע מלהקים יישובים, היא אינטרס חינוכי של ישראל, והיא תוסיף להיקבע על-ידינו על-פי שיקול דעתנו, אין היא מהווה מכשול לשלום, אדרבה, היא מסייעת להתוות אותו שלום שיש עמו סיכוי להיות שלום יציב ובר-קיימא.

המכשול לשלום הוא עקשותו של מדינת ערב שלא לנהל משא-ומתן ישיר וחפשי עם ישראל על שלום, עקשות הניונה גם מעמדות חד-צדדיות, לעתים פייסניות, הננקטות בבירות שונות בעולם ובזירות בין-לאומיות שונות.

עם זאת אני מציע לעצמנו שהועם על נאום זה או אחר, או על החלטת-סרק זו או אחרת, לא ירחף אותנו לעשות את מה שאין עלינו לעשות בצלילות הדעת, כשם שהתבטאויות מסוימות, ואפילו גינויים, אסור להם שימנעו אותנו מלעשות את מה שאנו צריכים לעשות בהתיישבות בשטחים. אסור לנו להיגרר ל"מדיניות של רפלקסים", אלא עלינו להוסיף ללכת בדרכנו, על-פי האינטרסים הבטחוניים שלנו, כפי שאנו רואים אותם. כי, בסופו של דבר, בנו המדובר.

ולבסוף, בשעתו היה מי שחלץ על החלטת הממשלה להשתתף בדיון האחרון במועצת הבטחון. כיום, לאחר שנתקיים הדיון, הוכח בפועל שהחלטה זו היתה מוצדקת. איש מלבד נציג ישראל השגריר הרצוג לא היה מסוגל ולא היה מוכן להגן על עמדותינו, בנושאים הרגישים שנדונו, בבקאות כזו ובשיכנוע כזה. לדבריו, שוכו להבלטה רבה באמצעי התקשורת, גודע ערך הסברתי ומדיני חשוב לא רק בהפרכת טענותיהם של אויבים ויריבים — ביחוד בעניין טיפולנו במקומות הקדושים לדתות אחרות — אלא גם בהבלטת התנהגותה הנאורה של ישראל כלפי האוכלוסיה בשטחים המוחזקים.

אין פירושו של דבר שמעתה ואלך נשתתף בכל דיון שייזמו יריבנו במועצת הבטחון. שיקול כל מקרה לגופו, לפי הנושא והנסיבות. וכמוכן, אך דבריהם הם הנסיונות לפרש את החלטתנו להשתתף הפעם בישיבת מועצת הבטחון כאילו יש בה, כביכול, משום הכרה כלשהי באיגון הטורור הקרוי אש"פ. עמדתנו השליילית המוחלטת כלפי אש"פ עומדת בעינה, והיא לא נשתנה במאומה. כשם שלא נידונו את עצמנו מכל מוסד בין-לאומי שאש"פ צורך אליו, מבלי שהדבר ישקף שינוי כלשהו בגישתנו כלפיו, כך הדבר גם לגבי מועצת הבט-חון.

כבוד היושב-ראש, עם כל הביקורת המוצדקת שיש לנו על נאומי של נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון אל לנו לאבד את חוש הפרופורציה. כל הוויכוחים וחילוקי-הדעות שיש לנו מפעם לפעם עם ממשלת אר-צות-הברית, אלה הם ויכוחים וחילוקי-דעות בין מדינות ידידותיות, שהמושג ביניהן גדול בהרבה מן המפריד. אם צריך להתווכח — נתווכח, ואנו מתווכחים. אם צריך יהיה להיאבק על עמדותינו — ניאבק, ואנו נאבקים. אבל כל נשכח כי קשת הערכים והנושאים המשותפים לארצות-הברית ולנו ושורת העניינים שבהם ארצות-הברית תומכת בנו ומסייעת לנו, תמיכה וסיוע שאין להם

לגבי השאלות השנויות במחלוקת בין הצדדים. נאומי של השגריר סקרנטון לא עמד במבחן זה. בנקטו במפורש עמדות המנגודות לעמדותיה של ישראל הוא עלול לספח אשליות בקרב עמי ערב ולתרום להקשחת עמדותיהן של ממשלות ערב, דבר שתחת לקדם את סיכויי ההידברות בינינו ובינן עלול אך לפגוע בסיכויים אלה. מבחינה זו הוא עמד בסתירה למדיניות המקובלת גם על ארצות-הברית וגם על ישראל, של קיום המומנטום המדיני באזור.

יתר על כן: השמעת נאום זה דווקא מעל במת מועצת הבטחון, בדיון מיותר ומזיק שנוערך בזימתו של אירגון הטורור הקרוי אש"פ ובתמיכת הקיצוניות שבמ-דינות ערב, מוסיפה על משמעותו השלילית. מועצת הבטחון היא המסגרת הבלתי-מתאימה ביותר למאמצי השלום באזור. אין היא יכולה לשמש מכשיר לקידום סיכויי השלום במזרח התיכון, אלא להיפך: היא הולכת ונעשית המכשיר הבין-לאומי שבאמצעותו מבקשות הסר-בניות והקיצוניות במדינות ערב לחבל בכל סיכוי כזה. האם דווקא בה, ובנסיבות אלה, צריכה היתה ארצות-הברית להבליט את עמדותיה החלוקות על עמדות ישראל? לא אנו מופקדים על האינטרסים של ארצות-הברית, אבל חוששני כי בעשותה כן פגעה וושינגטון לא רק בנו אלא גם במגמותיה.

בהקשר זה, כבוד היושב-ראש, אני חייב להזכיר שלא לטוב את העמדות שנקטו בעת הדיון בשבוע שעבר במועצת הבטחון שורת מדינות, אירופיות ואחרות, המ-קיימות עם ישראל יחסים תקינים ואפילו טובים. הללו אף החמירו עשות. שלא כארצות-הברית, שגם הפעם עמ-דה בודדה ותקיפה גגד הצעת ההחלטה העוינת וסיכלה אותה, הגביעו מדינות אלה בעדה. לא אכנס למניעים ולשיקולים אשר הדריכו את צרפת ובריטניה, שבדיה ואיטליה, יאפאן ופאנאמה לנהוג כפי שנהגו. חוששני כי אין אלה דווקא שיקולים המוסיפים כבוד לבעליהם. אבל דומני כי לא יהיה זה מיותר לומר, ביחוד למדינות האירופיות שבמועצת הבטחון, כי נקיטת עמדה חד-צדדית כזו בסיכסוך המזרח-תיכוני לא רק שוללת מהן כל יכולת השפעה בתהליכי קידום השלום באזור, אלא אף עלולה להביא את האזור לאותו מצב שממנו הן חוששות יותר מכל.

כנסת נכבדה, לנוכח מה שנאמר בשבוע שעבר במועצת הבטחון אני רואה צורך לחזור ולהדגיש מעל במת הכנסת שני עניינים מרכזיים: הראשון — ירושלים, הבירה הנצחית של עם ישראל, של מדינת ישראל, היא חלק בלתי-נפרד ממדינתנו הריבונית, ולא תחולק עוד לעולם. אנו מודעים, כמוכן, לקדושתה של ירושלים גם לדתות האחרות, וכשם שהקדמונו עד כה לשמור בה על חופש הפולחן לבני כל הדתות, כך נקפיד גם להבא. בהסדר השלום, לכשיבוא, נהיה מוכנים, כפי שהצהרנו לא אחת, לכבד ולהביא בחשבון גם את האינטרסים הד-תיים של בני הדתות האחרות במקומות הקדושים להם בעיר הנצח. הקיפוח שנהוג היה עד לשיחור העיר לפני כתשע שנים לא יחזור עוד לירושלים. אבל ירושלים השלמה, בירתה של מדינת ישראל בריבונות ישראל — היא עובדה שלא ניתנת לעירעור מצד כלשהו.

והעניין השני: ישראל מבצעת את מדיניות ההתייש-בות בשטחים המוחזקים לא מתוך רצון לספח שטחים

צודק באזור שלנו. מדיניות זו של ממשלת ישראל הביאה לבידודה של ישראל בזירה הבינ-לאומית, אבל לא רק של ישראל. הגיבוי שנתון הממשל האמריקני למדיניות זו של ממשלת ישראל הביא גם לבידודה של ארצות-הברית בזירה הבינ-לאומית, ובהצבעה האחרונה במועצת הבטחון, בהטלת הווסו, היתה ארצות-הברית בודדה מול ארבע-עשרה המדינות האחרות של מועצת הבטחון, וגם זאת לאחר שנציג ארצות-הברית במועצת הבטחון נאם את הנאום הידוע ובו חלק על מדיניותה של ממשלת ישראל בשטחים הכבושים ובירושלים המזרחית.

חברי הכנסת, צריך להיות ברור שנאומי של סקרנטון ביטא את המדיניות של הממשלה האמריקנית ושל משרד החוץ האמריקני; ועוד צריך להיות ברור שהממשל האמריקני ושר החוץ האמריקני דואגים קודם כל לאינטרסים של האימפריאליסם האמריקני, וכאשר אינטרסים אלה יחייבו הפסקת מתן גיבוי למדיניותה הנוכחית של ממשלת ישראל, הם לא יהססו לעשות זאת.

צריך להיות ברור שכדי לרכוש את סאדאת לצד ארצות-הברית חייבת ארצות-הברית לשלם במשהו, ואז היא תובעת מממשלת ישראל שהיא תשלם את המחיר הזה. יכול להיות שצעדים אלה יחזקו באופן זמני את העמדות של האימפריאליסם באזור, אבל הם לבטח לא משרתים את האינטרסים האמיתיים של העם בישראל ולא את אינטרס השלום. לא בהישענות על האימפריאליסם האמריקני ולא בהמשך המדיניות מעמדות של כוח וישג השלום. הגיע הזמן שממשלת ישראל תנהל מדיניות עצמאית, ריאליסטית, המתחשבת בזכויותיהם הצודקות של כל העמים וכל המדינות באזור.

ומה שהתרחש אתמול, ההתנפלות הגסה על האוכ-לוסיה הערבית, תושבי ישראל, אזרחי מדינת ישראל, רק בגלל רצונם להביע את מחאתם נגד הפקעת הקרקעות — מוכיח עד היכן התדרדרה המדיניות האנטי-ערבית של הממשלה. כל הנסיונות להטיל על רק"ח את האחריות למאורעות אלה ייכשלו ולא יצלחו להסתיר את האמת, לא ינקו את האחראים האמיתיים לשפיכות הדמים של אנשים חפים מפשע. מעשים אלה —

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת לבנבראון, זמנך תם.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
משפט אחד.

— מעשים אלה לבטח לא יקרבו את השלום ולא יביאו לקירוב ולאחווה בין שני העמים.

ובאשר לאיומים על רק"ח, חברי הכנסת, צריך שיהיה ברור —

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת לבנבראון — — —

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :
— — שיתן חזקים וגדולים שניסו להשתיק את קולם של הקומוניסטים. ההיסטוריה מוכיחה שהם לא הצליחו בשום מקום. כי הקומוניסטים הם המייצגים האמיתיים של האינטרסים של העמלים והמוני העם

תחליף, גדולים בהרבה מן הנושאים והעניינים שבהם היא חלוקה עלינו.

גם אני סבור שעלינו לתת את הדעת על התפתחויות שונות בזירה הבינ-לאומית ובמערכת היחסים שבינינו ובין ארצות-הברית, אך נראה לי שמוטב כי ההצעות שהוגשו לסדר-היום תועברנה לדיון בוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר א. גיבלבר :

בהתאם להצעת שר החוץ, שההצעות לסדר-היום תועברנה לוועדת החוץ והבטחון, אני שואל את חבר-הכנסת בגין: האם הנך מסכים שהצעתך תועבר לדיון בוועדת החוץ והבטחון?

מנחם בגין (הליכוד) :

לדעתי רצוי היה לקיים דיון על הנושא במליאת הכנסת, אבל מאחר שהכנסת יוצאת לפגרה, אני מסכים להעביר את הדיון לוועדת החוץ והבטחון.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת חריש, האם הנך מסכים להעברת הנושא לוועדה?

מיכאל חריש (המערך) :

כן.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת שצרי — — —

יהודה שצרי (המפלגה הליברלית העצמאית) :
מסכים.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת פעיל, האם אתה מסכים?

מאיר פעיל (מוקד) :

מסכים.

היו"ר א. גיבלבר :

חבר-הכנסת בן-מאיר איננו באולם. אני מניח שגם הוא מסכים.

זלמן שובל (הליכוד) :

אל תניח שום דבר על חבר-הכנסת בן-מאיר.

היו"ר א. גיבלבר :

לפי דבריו מעל במת הכנסת אני מניח שהוא מסכים.

רשות הדיבור להצעה לחבר-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע לא לכלול בסדר-יומה של הכנסת את הצעותיהם של חברי-הכנסת בן-מאיר ובגין, כי השאלה איננה בנאום זה או אחר של נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון; השאלה העיקרית היא קודם כל במדיניותה של ממשלת ישראל.

המשך המדיניות מעמדות של כוח, הרצון לסיפוחים וההתנכרות לזכויותו הלגיטימיות של העם הערבי הפ-לשתינאי הם המכשול העיקרי להתקדמות לקראת שלום

בעד ההצעה להעביר את ההצעות לוועדת החוץ והבטחון — רוב

ההצעה להעביר את ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת מ. בגין וי. בן-מאיר לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

היו"ר א. גיבלבר:

כעת אעמיד להצבעה את שלוש ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת חריש, שערי ופעיל. ההצעה היא אחת: להעביר כל שלוש ההצעות לוועדת החוץ והבטחון.

זלמן שובל (הליכוד):
 למה בידוד?

הצבעה

ההצעה להעביר את ההצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת מ. חריש, י. שערי ומ. פעיל לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

היו"ר א. גיבלבר:

חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה של חצי-שעה בישיבה, לרגל הצורך הדחוף בישיבה של ועדת הכספים.

הישיבה הופסקה בשעה 12:34 וחודשה בשעה 13:28.

ח. חוק יסוד: הצבא *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, הננו מחדשים את ישיבת הכנסת. נעבור לדיון ולהצבעות על חוק יסוד: הצבא. רשות הדיבור לחברי-הכנסת ארידור, יושב-ראש ועדת-המשנה לחוקי-יסוד.

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זהו יום חג לכנסת, כאשר היא משלימה צעד נוסף במסגרת העבודה הקונסטיטוציונית שלה בחקיקת חוק-היסוד השישי למדינת ישראל, הלא הוא חוקי-יסוד: הצבא.

לאחר חמישה חוקי-יסוד קודמים — חוקי-יסוד: הכנסת, חוקי-יסוד: הממשלה, חוקי-יסוד: הנשיא, חוקי-יסוד: מרקעי ישראל, שהתקבלו בכנסות קודמות, קיבלה הכנסת הזאת, בשנה הקודמת, את חוקי-יסוד: משק המדינה, ועתה, כפי שכולנו מקווים, היא תקבל גם את חוקי-יסוד: הצבא.

חוקי-יסוד: הצבא הוגש לכנסת הזאת לפני כשנה וחצי לקריאה ראשונה, ואם כי הוא היה דרוש בלי כל קשר למאורעות אלה או אלה, הוא היה דרוש כפרק

באותה מסגרת קונסטיטוציונית שאנחנו צריכים לקבוע לעצמנו וכפי שאני מקווה, תהפוך בזמן, קרוב ככל האפשר, לחוקת מדינת ישראל, הרי בנוסף על כך חוקי-יסוד: הצבא היה דרוש גם בעקבות שתי הערות חשובות שהעירה ועדת החקירה בעניין מלחמת יום-הכיפורים, הלא היא הוועדה הידועה כוועדת-אגרנט. ועדה זו מתחה ביקורת על כך שלא נמצאו הגדרות חוקיות ברורות לתחום סמכותו של שר הבטחון. היא ניתחה בדין-וחשבון שלה את הסיבות להעדרן של הגדרות חוקיות אלה וקבעה כך: "דבר אחד ברור, על כל פנים, מבחינה חוקתית: לא נקבע מעולם ששר הבטחון הוא מעין "רמטכ"ל-על" החייב להנחות את הרמטכ"ל בתחום אחריותו של זה בשטח האופרטיבי, או שהוא בבחינת מפקד עליון של צה"ל מכות היותו שר הבטחון. חוסר ההגדרה של הסמכויות, השורר במצב הקיים בתחום הבטחון, תחום שאין למעלה ממנו לחיונות, מכביד על אפקטיביות הפעולות, גורע ממיקוד האחריות החוקית ואף גורם אי-בהירות ומבוכה בקרב הציבור. לא ראינו מתפקידנו להיכנס לעובי הקורה של תיאום הסמכויות בין שלוש המערכות הנסקרות, ונסתפק איפוא בהצבעה

הוא אשר יהיה מוסמך להוציא את ההוראות והפקודות המחייבות בצבא. לעניין זה מתייחס סעיף 5 בהצעת החוק, הקובע כי "הסמכות להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא תיקבע בחוק או מכוחו". סעיף זה צריך לקרוא יחד עם סעיף נוסף, הנמצא בהצעת חוק השיפוט והצבאי (תיקון מס' 4), תשל"ה—1975, שדנוה עכשיו בוועדת החוק והבטחון וודאי תאושר עליידי הכנסת בהודמנות קרובה. באותה הצעת חוק נאמר שהוראות הפיקוד העל-יון יוצאו עליידי הרמטכ"ל באישור שר הבטחון, ופקודות הרמטכ"ל יוצאו עליידי הרמטכ"ל, ועוד הוראות נוספות.

כלומר, יש מסגרת מוגדרת בנוסף על מה שקיים כבר היום או במקומו, להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא, כאשר המקור הבכיר בתוך הצבא להוצאת ההוראות והפקודות הוא הרמטכ"ל, ועדיין יוכל שר הבטחון לתת הוראות לרמטכ"ל מה להוציא ומה לא להוציא וכיצד לנהוג, וזה בתוקף הכפיפות של הרמטכ"ל לשר הבטחון ובתוקף הכפיפות של הרמטכ"ל לממשלה. אנו ניסחנו את הכפיפות הזו במלים: "ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הבטחון". זה המצב השני של ההוראה ההפוכה, כי הצבא נתון למרות הממשלה כפי שהשר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הבטחון. מצד אחד מרות, ומצד שני כפיפות. זה מה שנקרא בהערות השוליים לסעיף 2 "כפיפות למרות האזרחית". יש איפוא פתרון בלשון כוללנית, בלי להיכנס לפרטים לשאלת המרות האזרחית, סמכותה של הממשלה, סמכותו של שר הבטחון וסמכותו של הרמטכ"ל בתוך הצבא.

עם זאת יש גם הסדרים שהיו שנויים במחלוקת. ההסדרים שהצבעתי עליהם עד עכשיו נתקבלו בוועדה לאחר דיון ממושך, אבל בסופו של דבר הסדרים אלה לא היו שנויים במחלוקת. היו דברים שנקבעו בוועדה מתוך מחלוקת.

הדבר הראשון היה צורת מינויו של הרמטכ"ל. לפי ההצעה של הממשלה יתמנה ראש המטה הכללי בידי הממשלה, לפי המלצת שר הבטחון. זו הצעת הממשלה, והיא בסופו של דבר גם נתקבלה בוועדה, לאחר שהור"עדה גם החליטה אחרת, אבל אחר כך שינתה את עמדתה וחזרה לעמדת הממשלה.

בנושא זה יש הסתייגות שלי, ואגיש אותה ואנמק אותה בנפרד. יש הסתייגויות גם בנושא של חובת השירות והגיוס, והסתייגות זו מתייחסת לשאלה באיזו מידה צריך לקבוע בחוק את כלליות החובה ובאיזו מידה צריך להיכנס לבעיות הפטור. לגבי נקודה זו אפרט לאחר שתשמעו הסתייגותה של חברת-הכנסת אלוני בנושא זה.

יש הסתייגויות של חברת-הכנסת פעיל, המתייחסות להקמת מועצה לבטחון לאומי ומתייחסות להגדרות נוספות של סמכותו של ראש המטה הכללי, להגדרות נוספות והצעות נוספות לגבי מהותו של הצבא, הגיוס לצבא וצורת פעולתו. על הסתייגויות אלה ישיב יושב-ראש ועדה החוקה, חוק ומשפט חבר הכנסת ורופטיג. אבל אני רוצה להבהיר שהעובדה שהתשובה באה מצד יושב-ראש ועדת החוקה, אין פירושה שאני תומך בהסתייגות של חברת-הכנסת פעיל. אני מתנגד לה, ולא ראיתי לה מקום במסגרת חוקי-יסוד: הצבא.

על הצורך שהממשלה והכנסת יתנו את דעתן על בעיה זו על-מנת לפתרה, אנו מניחים שאין להגיע להגדרות נוקשות אשר תענינה מראש על כל מצב העלול להיווצר. אפילו הגדרות בעלות אופי חוקי רחב, במידת-מה, עדי-פות על פני חוסר כל הגדרה.

עוד אמרה ועדת-אגרנט בהתייחסה לניתוח החקיקה הקיימת: "כללו של דבר, דברי חקיקה אלה אינם נותנים תשובה, ועל כל פנים אינם נותנים תשובה חד-משמעית, אם על-פי הדין הישראלי מוקנית סמכות להנחות את צה"ל, בנוגע לסדר כוחותיו והיערכותם, במישורין לאחד השרים, מחוץ לסמכות השירות והכללית המוקנית לממשלה על-פי סעיף 29 של חוקי-יסוד: הממשלה". "מצדנו" — ממשיכה הוועדה ואומרת — "אין אנו באים לקבוע בזה אם הקניית סמכות כזאת לשר משרי הממשלה דרושה, ואם כן — באיזו דרך משפטית יש לעשות זאת".

אני מדגיש את הדברים האלה, שנאמרו בדו"ח ועדת-אגרנט, מכיוון שחוקי-יסוד: הצבא, בא, בין היתר, גם לענות על המשאלה של ועדת-אגרנט בתחום של הגדרת הסמכויות של שר הבטחון. בתחום זה ועדת-המשנה קידמה את הפתרון אף מעבר למה שהוצע עליידי הממשלה בהצעת החוק שהונחה על שולחן הכנסת לפני חצי-שנה ושכסעיף 3(ב) נאמר: "ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הבטחון", ובסעיף 2(ב) כתוב כי "השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הבטחון", אבל לא היתה הבהרה חד-משמעית לגבי צורת הכפיפות או היקף הכפיפות של ראש המטה הכללי לשר הבטחון. נאמר ששר הבטחון ממונה על הצבא מטעם הממשלה, ונאמר שראש המטה הכללי כפוף לשר הבטחון, אבל דברים מפורשים לגבי כפיפות ראש המטה הכללי לשר הבטחון לא נאמרו. ועדת-המשנה לחוקי-יסוד שמה לב לפגם הזה, ובתחשב בהמלצותיה של ועדת-אגרנט לפתור את הבעיה, ולאחר שהיא שמעה במישורין את דברי שופט בית-המשפט וחבר ועדת-אגרנט שהופת לנדאו, קבעה ועדת-המשנה, בסעיף 3(ב), כי ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הבטחון, ומאחר שכפיפות זו אין בה שום סייגים ושום תנאים, הרי ברור יהיה, מאותו רגע שנקבל את החוק הזה, שהשאלה שהציגה ועדת-אגרנט תיפתר כפי שהמליצה ועדת-אגרנט בדבר ההגדרות ותענה על הבעיה שהציגה בלי להמליץ על הגדרה נוקשה. אני חושב שההצעה אשר הוגשה עליידי ועדת-המשנה באה לענות על משאלות אלה. באשר נאמר שיש חוסר הגדרה של הסמכויות השורר במצב הקיים בתחום הבטחון, מכאן ואילך יהיה ברור שהרמטכ"ל כפוף לשר הבטחון ללא סייג. השאלה באיזו מידה שר הבטחון משתמש בסמכותו בתחום זה היא שאלה אחרת, אבל ברור שהוא יכול להשתמש בסמכותו.

זה לגבי הקשר שבין שר הבטחון והרמטכ"ל. לעומת זאת בתוך הצבא ראש המטה הכללי הוא הדרג הפיקודי העליון, וזה נאמר בסעיף 3(א), הדגש הוא "בצבא", הדרג הפיקודי העליון בצבא הוא ראש המטה הכללי, הוועדה לא נקטה, במתכוון, בביטוי "המפקד העליון של הצבא". הוועדה לא הגדירה "מפקד עליון של הצבא", היא כתבה למי כפוף הצבא — לממשלה ולשר הבטחון. בצבא הרמטכ"ל הוא הדרג הפיקודי העליון, לפיכך

הסתייגותי הראשונה נוגעת לסעיף 2. סעיף זה עוסק בנושא הנקרא "כפיפות הצבא למרות האזרחית". אני מקבל את שני הסעיפים הכלולים בחוק, כמובן, ואני מציע להוסיף סעיף שלישי, שעניינו לקבוע בחוק כי במערכת האזרחית הממונה על צה"ל חייבת להי- כלל מועצה לבטחון לאומי.

אני חושב שוועדת החוקה, חוק ומשפט התחמ- קה מבעיה זו. הוועדה לא העזה להרחיב את טיפולה מעבר לדו"ח ועדת-אגרנט, שעסקה, לדעתי, יותר מדי בעבודה משפטית ולא בעבודה חברתית-קונסטיטוציו- נית, כיאה לוועדת כנסת. הצעתי בהסתייגותי איך תר- קם המועצה לבטחון לאומי. ניסחתי את הסעיף בעב- רית ולא ב"משפטית", כדי שהוא יהיה ברור. חוקי- יסוד או חוקות צריכים להיכתב בעברית ברורה ולא דווקא בעברית של משפטנים. הרי לפניכם הניסוח שלי :

"כדי למנוע קבלת החלטות אסטרטגיות בעלות ח- שיבות מדינית על-ידי מנהיגים יחידים, תופעל מועצה לבטחון לאומי בראשות ראש הממשלה; מועצה זו תהיה מורכבת מאישי ציבור" — אני מתכוון לאנ- שים נבחרים, לא ממונים — "ותוכל להתארגן באחת מהוצרות הבאות :

(1) הפעלת כל הממשלה במועצה לבטחון לאו- מי ; (2) מינוי קבוצת שרים כוועדת שרים שתפעל כמועצה לבטחון לאומי ; (3) הפעלת ועדת החוץ וה- בטחון של הכנסת כמועצה לבטחון לאומי.

ראש הממשלה מוסמך לקבוע באיזו דרך הוא מת- כווון להפעיל את המועצה לבטחון לאומי, והוא חייב להודיע על כך במליאת הכנסת לא יאוחר מתום חוד- שיים מתחילת כהונתו."

זה הסעיף שהצעתי להוסיף בסוף סעיף 2 של החוק. אינני מבין מדוע הוועדה לא התייחסה — — —

היו"ר 4. ישעיהו :

אני מצייין שזה בעברית.

מאיר פעיל (מוקד) :

בעברית מובנת.

אינני מבין מדוע הוועדה לא קראה לי לשם מתן הסברים כאשר דנה על כך. אינני מבין מדוע הווי- עדה לא קיבלה תוספת זו. אני חושב שזו התחמ- קות. אני מכיר שר בטחון אחד בתולדות ישראל שס- בל הרבה מרורות על שניסה להקים מועצה לבטחון לאומי ולא נתנו לו. אני מציע שהכנסת, בהודמנות זו שהיא דנה בחוקי-יסוד : הצבא, תקבע את הפור- מולה להקמת מועצה לבטחון לאומי. דרך-אגב, אילו היתה ועדת החוקה, חוק ומשפט מציעה הסדר אחר, לא הייתי מתעקש דווקא על הנוסח שלי. אפשר בהח- לט למצוא לבעיה זו גם הסדר אחר.

באשר להסתייגותי לסעיף 3, אני מסכים לסעי- פים הכתובים. אין לי הערות לגביהם, אם כי אני נוטה להסכים גם להסתייגות של חברי-הכנסת נארי וגם להסתייגות של חברי-הכנסת ארידור, מאחר שני- אה לי כי הן מגדירות את הסמכויות טוב יותר, ואצ- ביע בעדן. הצעתי לוועדת החוקה, חוק ומשפט להו-

יש הסתייגות נוספת, של חברי-הכנסת בארי, המציעת למחוק את המלים "נתון למרות הממשלה", המופיעות בסעיף 3(ב). כיוון שאינני רואה את חברי-הכנסת בארי באולם, אינני בטוח שהוא ינמק את הסתייגותו. אני רוצה להבהיר שהוועדה וגם אני מתנגדים למחיקה הזאת. מחיקת המלים האלה פוגעת בסימטריה שדאגנו להנהיג בהצעת החוק. מצד אחד קבענו, בסעיף 2, שהצבא נתון למרות הממשלה, והשר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הבטחון. מצד שני צריך היה לקבוע גם את הסימטריה ההפוכה : את הכפיפות של ראש המטה הכללי למרות האזרחית. הכפיפות הזאת מתבטאת במלים "ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הבטחון". ייתכן שמבחינה משפטית אין זה משנה אם המלים הללו ייכללו בנוסח החוק או לא ייכללו. אבל חשוב בניסוח של חוקי-יסוד, הצבא, ובכלל בחוקי-יסוד, לדאוג לסימטריה המשפטית ול"אלאנציה יוריס" שצריך לשמור בחוקי-יסוד. לפיכך אין אני ואין הוועדה מזדהים עם מה שהציע חברי-הכנסת בארי.

יש עוד סעיף שאני חייב להזכיר. סעיף זה לא היה במחלוקת, אדוני היושב-ראש. כוונתי לסעיף 6, המתייחס לכוחות מוויינים אחרים. סעיף זה קובע : "אין להקים או לקיים כוח מווייני מחוץ לצבא הגנה לישראל אלא על-פי חוק". אני רוצה להבהיר שהכוונה בסעיף לאו דווקא לגופים בלתי-חוקיים. גופים בלתי-חוקיים קיימים ממילא בניגוד לחוק. הכוונה גם לכוחות חוקיים, למשל אם צריך להקים גוף כמו המשמר האזרחי. היום זה לפי חוק. אם צריך להקים גוף כזה או אחר, כל הקמה של גוף כזה צריכה להיות על-פי חוק.

לפיכך, אדוני היושב-ראש, השלימה הוועדה את חוק- יסוד : הצבא, שיקבל פירוט נוסף בתיקונים שיבואו לחוק השיפוט הצבאי. הוועדה לא נכנסה לפרטים, לא משום שהפרטים אינם דרושים, אלא משום שבחוקי- יסוד דרכנו היא לטפל בעקרונות המדריכים את החקי- קה, ולא לטפל בפרטים, ולהשאיר את הפרטים למעשי חקיקה נוספים.

העקרונות שבאו לידי ביטוי בחוקי-יסוד הזה ונת- קבלו בדרך כלל פה-אחד בוועדה, הפתרון שהציעה הווי- עדה למשאלה של דו"ח ועדת-אגרנט, והעובדה שעכשיו צריך להיחקק חוקי-יסוד נוסף במדינת ישראל — בלי ס- פק יביאו את המיפנה.

אני מבקש לאפשר למסתייגים לנמק את הסתיי- גויותיהם, והרשה לי להשיב על ההסתייגויות שאינן של חברי-הכנסת פעיל.

היו"ר 4. ישעיהו :

רשות הדיבור לחברי-הכנסת פעיל, להנמקת הסתייגו- יותיו. אם אפשר, עשה זאת בנאום קצר אחד.

מאיר פעיל (מוקד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מזדהה עם רוחו של החוק. הביקורת העיקרית שלי עליו היא שני- כרת בו יותר מדי ידם של משפטנים ולא של אנשי חב- רה בעלי קצת יותר שאר רוח. כתוצאה מכך, לטעמי, גם אם החוק, כפי שהוא, משפר בהרבה את המצב הקיים, הוא הרבה פחות טוב ממה שהוא צריך להיות. לתי- קונים אלה מכוונות הסתייגויותי.

גיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק או מכוחו, בלי לקבוע מהו האני-מאמין של צבא העם הישראלי. אני הצעתי נוסח האומר שהשיטה המקובלת בישראל היא שיטת צבא העם. לא איכפת לי אם יכנו זאת "צבא האזרחים". עקרונית אין זה משנה. אחר-כך צריך לקבוע כי יש שירות חובה, יש שירות מילואים ויש צבא קבע. ניסיתי לנסח זאת בארבעה משפטים, אשר כבוד היושב-ראש הסכים אתי שהם בעברית פשוטה וברורה ולא משפטית. ככל מקום הנוסח הוא קונסט-טוטוציוני ולא משפטי, בעוד אני חושב שאלה שישבו ודנו בחוק זה התנהגו כמשפטיים ולא כמוזיקאים. הצעתי איפוא לנסח מחדש סעיף 4 ולכתוב אותו כך:

"א. הבסיס החברתי של צבא הגנה לישראל הוא רעיון צבא העם, המבוסס על העקרון של גיוס חובה ושל שירות מילואים.

"ב. דרכי גיוס החובה לצבא הגנה לישראל: גיל גיוס, משכי שירות לחיילים וחילות, סוגי השירות השונים, וכיוצא באלה, ייקבעו בחוק הכנסת.

"ג. דרכי השירות במילואים: תחומי הגילים לגבי רים ונשים, סוגי השירות, שיטות הגיוס בעתות חירום ובימי רגיעה, וכיוצא באלה, ייקבעו בחוק. אבל הרוסטרטוציוני קובעת שיש שירות מילואים.

ואחרון אחרון, סעיף 4 (ד): "כדי לקיים רמת אירגון ורמה מקצועית נאותה בצהל, רשאי שר הבטחון, בהתייעצות עם הרמטכ"ל, לקבוע את מספר משרתי הקבע בצהל, על-פי הצרכים האובייקטיביים ועל-פי גודל התקציב".

אני מדגיש: העיקר בסעיף זה הוא לקבוע את העקרון של צבא העם, שהוא עקרון קונסטוטוציוני ממדרגה ראשונה. הייתי רוצה לראות איך חברי-הכנסת ורהפטיג נחלץ מן המשפט הסתום הנוכחי של סעיף 4. הייתי רוצה לראות כיצד הוא מתפתל על דוכן זה ויוצא מזה. אני רוצה שיהיה קבוע בחוק-שירות מהו שירות חובה, מהו שירות מילואים, מהו שירות קבע. והפרטים יבואו בשאר החוקים. מאחר שרעיון זה נעדר, הרי סעיף 4 הוא דוגמה קלאסית של משפט שהוא לא לכאן ולא לשם.

הסתייגותי האחרונה היא פחות עקרונית, ולא הייתי הולך בגללה לדין-תורה עם שום איש. בסעיף 6 אני מציע להוסיף את המלים "או להפעיל" ואס-ביר מה כוונתי. הגוסס המקורי אומר: "אין להקים או לקיים כוח מוזוין מחוץ לצבא הגנה לישראל אלא על-פי חוק". אני רציתי להוסיף עוד מלה ולומר: "אין להקים, או לקיים, או להפעיל, כוח מוזוין מחוץ לצבא הגנה לישראל אלא על-פי חוק". מה התכוונתי להוסיף במלה "להפעיל"? חשבתי שאולי יכול להת-גלות פתאום שגנזון כזה, ששני יהודים, או לא-יהודים, שני אזרחי ישראל, יחליטו לעשות דין לעצמם, להניח פצצה, או לעשות מעשה, שהוא על-פי דעתם נכון, מחוץ לכל מרות, מעבר זה של הגבול או מעבר זה של הגבול. רציתי על-ידי המלה "להפעיל" לת-פוס גם אותם. אם יגידו לי חברי-הכנסת ורהפטיג או ארידור כי המלה "לקיים" עונה גם על זה, נר-געת. זה בעיני לא עד כדי כך עקרוני. חשבתי ש"להפ-עיל" הוא מונח יותר בטוח, יותר ברור.

סיף שני סעיפים קטנים, חשובים, על המבנה ההירארכי של צהל, וקוויתי שאומן לוועדה, ולו רק בגלל זה שיש לי קצת נסיון בצהל. אני מציע להוסיף סעיף (ד), ובו ייאמר:

"ראש המטה הכללי הוא היועץ הצבאי הבכיר של ממשלת ישראל".

כולם מבינים למה אני מתכוון. אני מתכוון שלא לאפשר לשרים למנות יועצים צבאיים שמעמדם עדיף על מעמד הרמטכ"ל. הרמטכ"ל הוא היועץ הצבאי הבכיר של הממשלה, ומעמדו צריך להיות דומה למעמדו של היועץ המשפטי לממשלה, שהוא היועץ הבכיר ואין בלתי. לא ייתכן שהממשלה תאמץ לעצמה יועץ משפטי בכיר. זה מקביל במידה מסויימת גם במוכן אחר. עד כמה שאני בקיא, היועץ המשפטי אחראי לחלק מביצוע המלאכה המשפטית. הייעוץ וההופעה לפני הערכאות. הוא האחראי לביצוע. הוא לא רק "עצות-געבער". אני חושב שהמפקד הבכיר של צהל, ראש המטה הכללי, צריך להיות, על-פי החוק, היועץ הצבאי הבכיר של ממשלת ישראל. והכנסת, על-פי חוק, לא צריכה לאפשר לממשלה, לראש הממשלה או לשר הבטחון, למנות יועצים, על-פי מיני קונסטלציות, שמעמדם דומה לזה של הרמטכ"ל או אף בכיר ממנו. זו דעתי: מי שממונה על הצבא, חייב להיות גם היועץ הצבאי.

אני מציע סעיף קטן נוסף, הצעתי אותו לוועדת החוקה, חוק ומשפט, ואני מתפלא שבעתיים על שהוועדה לא קראה לי להשמיע למוקי לסעיף זה. יש בעיה רצינית של חיל האוויר, חיל הים וחיל היבשה. צהל בנוי במבנה מיוחד, על-פיו ממונה הרמטכ"ל על חיל האוויר, חיל הים וחיל היבשה. אולם יש נטיות לתת מעמד עצמאי לחיל האוויר ולחיל הים; נטיות כאלה נשמעות פה ושם. במצב החוקתי של היום יכול להופיע שר בטחון — והיו דברים מעולם — הרוצה לקשור קשרים מתוך שיקולים של "Power Politics" (מדיניות של כוח) ולתת מעמד עצמאי לאחד מחילות אלה. מאחר שקבענו שיטה שיש שר בטחון ומתחתיו הרמטכ"ל, והוא הממונה על כל החילות, ואין לנו מיניסטרים בפרדים לחילות היבשה, האוויר והים — צריך לקבוע שיטה זו בקונסטוטוציה. ומה התחמקתם. יש בדיחה על אד-מיניסטראטור בכיר שאמר לפקידתו: קבעי לי פגישה ליום רביעי הבא. שואלת אותו הפקידה: כבודו, איך כותבים רביעי, באלף או בעיין? אמר לה האדמיניסטראטור: את יודעת מה? קבעי את הפגישה ליום ה'. עמדתם מול בעיה זו היא רציתם להכריע. אני חושב שהייתם צריכים להכריע.

הסעיף הקטן שאני מציע להוסיף הוא: "הרמטכ"ל הוא, בעת ובפניה אחת, מפקד צבא היבשה והמפקד הממונה על מפקד חיל האוויר ומפקד חיל הים. המטה הכללי (מטכ"ל) הוא לכן המטה העליון של זרועות צהל". זה המצב היום, ואפשר לקבוע זאת בחוק.

ההסתייגות השלישית שלי היא עוד יותר עקרונית, ואני מתפלא על שהוועדה לא קיבלה אותה. אנו עוסקים בחוקה, בחוק-יסוד. בנושא של חובת שירות וגיוס אל לנו להסתפק במשפט פחות מחלבי, "פארעווע", פושר, האומר: "החובה לשרת בצבא וה-

שאפילו אינם כתובים בהסכם הקואליציוני, כי התביישו לכתוב זאת. הכנסת מחוקקת חוקי-יסוד מכוח היותה אסיפה מכוננת ולא מכוח הסכמים קואליציוניים. אם בחוקי-יסוד נוותר על עקרון הכלליות, הרי אנחנו שמים לאל את העקרון הבסיסי של שוויון בפני החוק.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):
בחורי ישיבה אינם משותריים. יש להם דחייה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
או מדוע אתה מתנגד להצעה שהבאתי ?

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):
במוקדם או במאוחר 90% מהם הולכים לצבא. יש להם דחייה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
או מדוע רצתם והבאתם אחר כך נימוק מאוד משעשע: "אין אנחנו קובעים את הכלליות, מפני שמ" צב החירום לא יימשך לנצח" ? אם מצב החירום לא יימשך לנצח, על שום מה אתם קובעים חובה ? בכל מקום שיש חובה חייבת להיות הכלליות. כשייגמר מצב החירום נשנה את החוק, ואין ספק שיהיה בבית הזה רוב של 61 או 75 אצבעות למען שינוי החוק.

אבל הציניות אינה יודעת גבולות. בעוד שכאן אמרו לנו מפי שר המשפטים שמצב החירום לא יתקיים לנצח, ולכן אין צורך להחיל את החובה והי כלליות על הכל, בא לפנינו בבית הזה שר המשפטים ומביא את חוק החוקים, חוקי-יסוד : החקיקה, הכפוף לכל חוקי החירום, לרבות תקנות ההגנה הידועות מ-1945. ואתה ועדה, שבציניות אמרה שכאן אין צורך בכלליות כי מצב החירום לא יימשך לנצח, כופפת את חוקי-יסוד : זכויות האדם, את העקרון של היות האדם בן-חורין, לכל החוקים הקיימים ולכל התקנות האחרות. ממה נפשך ? אם מצב החירום קיים, קל-יחומר בחוק הצבא הוא חייב להיות עקרון מורכב, בל, אם הוא אינו קיים, אין מקום לחובה, ודאי שלא בחוק זכויות האדם ובחוקי-יסוד : החקיקה.

אילו נהגנו בתבונה ולא היינו מאבדים את האיוון ולא היינו חיים בפחדים הקואליציוניים למיניהם, הרי גם אלה שמגינים על בחורי הישיבה והאומרים שביסופו של דבר הם מתגייסים, הם רק מקבלים דחייה —

(חבר-הכנסת ש.י. גרוס קורא קריאת-ביניים)

אני מבקשת, במחילה מכבודך, חבר-הכנסת גרוס, שתקשיב למשפט הבא. גם לשיטתך, אם תקרא את הסעיף, מה נאמר בו ? (א) אָוֶרָה יִשְׂרָאֵלִי וְתוֹשֵׁב קְבוּעַ בְּגִילִים שִׁיִּקְבְּעוּ לִכְךָ בְּחֹק יִשְׂרָאֵל בְּשִׁירוֹת בְּטָחוֹן ; (ב) דְּרִכֵּי הַגִּיּוֹס לְשִׁירוֹת בְּטָחוֹן, מוֹעֲדֵי הַשִּׁירוֹת, הַפְּטוֹר מִגִּיּוֹס וְדַחֲיִיתוֹ יִקְבְּעוּ בְּחֹק אוּ מִכּוּחוֹ. מדוע אתה מתנגד לנומרות וקריטריונים ? האם אנחנו חיים בברדיציב או ביהופין ? האם אנחנו מנהלים דבר רים מתחת לשולחן ? אתה יושב בבית מחוקקים. גם לצורך פטור ודחייה צריכים להיות קריטריונים קבועים — מה רע בכך — בדרך של חוק, לא בדרך של שרירות, ואז לא תהיה החשדה.

אלה הסתייגויות. אם שמתם לב, אין אלה הסתייגויות של מאיר פעיל איש מוקד אלא של מאיר פעיל אורח מדינת ישראל וחילל ותיק מאוד בצה"ל, ששירת 28 שנים — זה לא מעט — ונודמן לו לשרת גם במטכ"ל מספר מסויים של שנים ולעסוק גם בדוקטרינות. אני מבקש בפירוש מחברי הכנסת לשפוט הפעם את הטעון שיפוט אובייקטיבי ולהצביע לא על-פי דעות קדומות מפלגתיות.

היור' מ. שחל :

אשרי המאמין. רשות להנמקת הסתייגות לחבר-הכנסת בארי. חבר-הכנסת בארי איננו באולם. אני מבין שחבר-הכנסת בארי סומך על הבנת חברי הכנסת ומ' וותר על ההנמקה. רשות להנמקת הסתייגות לחבר-הכנסת אלוני.

יורם ארידור (הליכוד):

יש גם הסתייגות שלי, שלא נימקתי אותה עדיין.

היור' מ. שחל :

אתן לך רשות הדיבור אחרי חברת-הכנסת אלוני.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפנינו חוקי-יסוד, וחוקי-יסוד הוא בבחינת חוק-על, חוק קונסטיטוציוני, אשר חייב להחיל את העקרונות הבסיסיים של דרך המחשבה המשפטית והחברתית שלנו. שמו של סעיף 4: "חובת שירות וגיוס". אבל בתכנון אין בו עקרון הכלליות. חברה מתוקנת המטילה חובות על אזרחים חייבת לקבוע לגביהן את עקרון הכלליות, האוניברסאליות. נהגנו כך גם ביחס לחוקים אחרים. כאשר התקבל חוקי-יסוד : מקרקעי ישראל, סעיף 1 שבו קבע את הכלליות שקרקע הלאום לא תימכר, וסעיף 2 קבע למקרים מסויימים כיצד ואיך זה ייקבע בחוק. כלומר עקרון הכלליות, העקרון של הנורמה, חייב לרחף מעל המחוקק בחקיקה, על-מנת למנוע שרירות-לב.

ההצעה שלפנינו מתעלמת לחלוטין מעקרון הכלליות. היא אומרת: "החובה לשרת בצבא והגיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק או מכוחו". כלומר, קודם כל נאמר "חובה", אבל איך תיקבע החובה — זה בחוק אחר. כאשר שאלנו על שום מה כך, נאמר לנו: מפני שיש בעיה של בחורי ישיבה והסכם קואליציוני. אנשי המפד"ל אצו מהר אל שר המשפטים ואמרו: יש לנו בעיה של בחורי ישיבה. ובוועדת החוקה, חוק ומשפט אמרו לי בציניות: על שום מה את לוחמת על עקרון ? אם תילחמי על עקרון, יכניסו לך לחוקה את ההסכם הקואליציוני הבלתי-כתוב הזה.

ההצעה שלנו היא לקבוע את העקרון ולקבוע גם את צורתו הפטור, הדחיה והחליפין בדרך של חוק, שעה שהעקרון של הכלליות מרחף. אי-אפשר במדינת חוק מתוקנת — ואנחנו מתיימרים להיות מדינת חוק מתוקנת, אלא אם אימצנו את היססמה "שקר שקר תרדוף" — אי-אפשר שבמדינת חוק מתוקנת יהיו משוחררים בחורי ישיבה משירות צבא ומשירות לאומי תמורת לו קיצבת יוצאי-צבא, ואילו טבעונים ואנשים יקב-הזנים יישבו בבתי-כלא. יש לקבוע שירות לאומי חליף למי שמטעמי מצפון אינו יכול לשאת נשק; שירות לאומי, ללא העדפות, ללא קריטריונים מתחת לשולחן,

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק יסוד : הצבא (גרוס, אלוני, שחל, ארידור, בן-אהרן, ורהפטיג) —

במציאות, לא צריך לשחרר אותו גם בחוק. לכן הצעתי הצעה זו, ואני מבקש מן הכנסת לאשר אותה.

היו"ר מ. שחל :

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט לתשובה לחלק מן המסתייגים.

זרחה ורהפטיג (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

ברשות היושב-ראש, מורי ורבותי, מחמת חשיבותו של הנושא וכבוד המסתייגים הרשו לי שאהיה יותר מפורט בתשובתי.

חבריה הכנסת פעיל התחיל בזה שידם של המשפטנים היתה בחקיקה. אינני יודע מי צריך לחוקק חוקים. לא משפטנים? המשפטנים הם בעלי מקצוע והשתדלנו לתת לחוק זה את הלבוש הכי-מתאים. חוק-יסוד, אולי עוד יותר מכל חוק אחר, צריך להצטיין בפשטות, בקצירת האומר, בבהירות. אין להכניס לחוק הגדרות או רעיונות מחשבות והלך-רוח מאוד מופשט ומאוד גמיש, שאי אפשר יהיה אחר כך לפרש אותו ולמצוא ידיים ורגליים בחוק. זה מה שלמעשה עשה חבריה הכנסת פעיל בהסתייגותו, ואפרט.

חבריה הכנסת פעיל רוצה להכניס לסעיף 2 לחוק-יסוד מאמר פובליציסטי, ובו ייאמר כי כדי למנוע קבלת החלטות אסטרטגיות בעלות חשיבות מדינית על-ידי מנג'יגים יחידים, צריך לעשות כך וכך וכך. זה חוק? מה יוכל אחר כך לדעת מי שממונה על החוק, ובתנאי המשפט הממונים על שמירת החוק, מכל זה? והוא לא נותן פה אפילו הגדרה מה זו החלטה אסטרטגית, מה זו החלטה טאקטית. האם נכניס את זה כמו מאמר שלם לחוק-יסוד? אם רוצים שיחדלו להתחשב בחוק-יסוד אלא יתייחסו אליו כאל ליטראטורה, אפשר להכניס דברים אלה.

באופן קונקרטי מציע חבריה הכנסת פעיל בסעיף 2 הפעלת מועצה לבטחון לאומי. הבעיה של מועצה לבטחון לאומי או ועדת בטחון של הממשלה, אין לה שום שייכות לחוק-יסוד: הצבא, היא שייכת לחוק-יסוד: הממשלה. אילו היה בא חבריה הכנסת פעיל ומציע בחוק-יסוד: הממשלה, שהממשלה אולי תפעיל עוד זרוע: מועצה לבטחון לאומי של הממשלה או ליד הכנסת, הרי זה היה שייך או לחוק-יסוד: הממשלה, או לחוק-יסוד: הכנסת, ואז צריך להבין מה זו מועצה לבטחון לאומי, מה הן סמכויותיה, מה הרכבה וכיצד תפעל. אבל אי-אפשר דרך אגב להכניס פה גוף שאחרי כן איש לא יידע איך מקימים אותו, איך מביאים אותו ליד פעולה.

חבריה הכנסת פעיל נותן כאן פירוש, אבל פירוש שלו, איך לארגן את המועצה לבטחון לאומי באחת משלוש הצורות הבאות, הוא: היא תופעל על-ידי כל הממשלה; היא תופעל על-ידי קבוצת שרים; היא תופעל על-ידי ועדת החוץ והבטחון. כל זה בחוק? מה יעשה אחרי כן המסכן שיצטרך לבצע את החוק הזה כאשר יהיה כתוב בו שהוא יכול לעשות כך וכך וכך? אם זו עברית לא משפטית, או באמת אין לה שייכות לעניין החקיקה. לעברית משפטית כזו ייאמר איפוא שהיא תעסוק בכתיבת מאמרים בעתונות, לא בחקיקת חוקים.

שלמה יעקב גרוס (חזית תדית תורתית) : מגייסים בסופו של דבר במקדם או במאוחר.

שלומית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אם מה שאתה אומר נכון, קל-והומר שאתה צריך לתמוך במה שאמרת, על-מנת שיהיה זה לפי קריטריונים ועל-מנת שתשתחרר מלזות שפתיים והחשדות ונאומים פרובוקטיביים של שלומית אלוני. מדוע אתה מתנגד לקריטריונים קבועים, לעקרון של שוויון בפני החוק?

ההצעה שלנו אם כן: אם יש טעם בחוק-יסוד, אם יש משמעות לחוק-יסוד, ואם יש משמעות לאשליה או לתקווה שאנחנו מדינת חוק, כייאז אין להטיל חובה אלא לפי עקרונות אוניברסאליים.

היו"ר מ. שחל :

רשות הדיבור להנמקת הסתייגות לחבריה הכנסת ארידור.

יורם ארידור (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, ברצוני להגיש ולנמק את הסתייגותי בסעיף 3(ג), הדן בדרך מינויו של רמטכ"ל. מהותה של ההסתייגות היא שבמקום שנאמר "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הבטחון" יבוא "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הבטחון על דעת ראש הממשלה".

יצחק בן-אהרן (המערך) :

למה לא נתקבלה ההסתייגות?

יורם ארידור (הליכוד) :

ההסתייגות נתמכה בוועדה על-ידי נציגי המפד"ל והליברלים העצמאיים, ואחר כך התברר שהנהלת הקואליציה אמנם לא הצליחה לשנות את דעתה, אבל הצליחה לשנות את הצבעתה. ואני מקווה שמה שהצליחו להשיג בוועדה-המשנה לא יצליחו להשיג במליאת הכנסת.

אני רוצה להסביר מהי מהות ההסתייגות, והיא לא תלויה בשאלה מי הוא ראש הממשלה והיא לא קשורה בנושא מי הוא שר הבטחון. הבעיה איננה אישית, הבעיה היא פשוט זו: בפועל נתמנה הרמטכ"ל על דעת ראש הממשלה, ולא היה רמטכ"ל בישראל שלא התמנה על דעת ראש הממשלה. כאשר מחוקקים חוק-יסוד, הדבר חשוב ביותר הוא לא ליצור סתירה משפטית בין החוק ובין המציאות. אם בפועל הולך שר הבטחון לראש הממשלה ושואל לדעתו, צריך שזה יקבל ביטוי בחוק, ומעמדו של ראש הממשלה לעניין מינוי רמטכ"ל אינו כמעמדו של כל שר אחר. מעמדו של ראש הממשלה לעניין מינוי רמטכ"ל הוא לא פחות ממעמדו של שר הבטחון, ואם שר הבטחון הוא הממליץ, לפחות תהיה ההמלצה על דעת ראש הממשלה. צריך שיהיה ברור בנושא זה שראש הממשלה לא יוכל להגיד אי פעם לגבי רמטכ"ל פלוני: מה אתם רוצים ממני? הממשלה החליטה, שר הבטחון הציע, ואני אחד בין השרים בממשלה ואינני יכול להגיד יותר מהם. בנושא זה הוא לא אחד בין 20 שרים, ואני רוצה להדגיש שהאחריות לגבי גורלה של מדינת ישראל קשורה גם בשאלה של מינוי הרמטכ"ל, ואי-אפשר לשחרר מאחריות זאת את ראש הממשלה, לא במציאות ולא בחוק, ומכיוון שלא משחררים אותו

שיקבע בחוק, אלא הוא רוצה בכל הפירוט: דרכי הגיוס, גיל הגיוס, משכי שירות לחיילים והחילות, סוגי השירות, דרכי השירות במילואים, תחומי הגילים, שייכות שירות בעתות חירום ובמיני רגיעה, משכי השירות בעתות רגיעה וכיוצא באלה. לא די לו בכל הפירוט, והוא מוסיף "וכיוצא באלה" שייקבעו בחוק הכנסת.

אנחנו עושים משהו יותר פשוט: כל ענייני השירות בצבא וגיוס חובה ייקבעו בחוק, אין אורך לתת פירוט. חברה-הכנסת פעיל ראה שלא יצא ידי חובה על-ידי פירוט זה ולכן הוסיף: "וכיוצא באלה". אנחנו מלכת-חילה קובעים את הכלל. האם צריך לתת קאטאלוג בחוק-יסוד?

בסעיף 7 (ד) חברה-הכנסת פעיל מציע: "כדי... — אצלו יש הרבה "כדי", הרי הוא כותב מאמר פובלי-ציסטי — "כדי לקיים רמת אירגון ורמה מקצועית גאוה בצה"ל רשאי שר הבטחון, בהתייעצות עם הרמטכ"ל, לקבוע את מספר משטרי הקבע בצה"ל, על-פי הצרכים האובייקטיביים ועל-פי גודל התקציב". "רשאי" — צריך לקבוע בחוק? אם אני אומר ששר הבטחון ממונה על ביצוע החוק, די בכך. ייתכן שהוא גם חייב ולא רק רשאי על-פי החוק.

לסעיף 6 של החוק יש לחברה-הכנסת פעיל הסתייגות מעניינת. בסעיף 6 של החוק כתוב: "אין להקים או לקיים כוח מזויין מחוץ לצבא הגנה לישראל אלא על-פי חוק". חברה-הכנסת פעיל מציע אחרי "או לקיים" יבוא "או להפעיל". הסברתי את העניין לחברה-הכנסת פעיל ובהנמקת הסתייגותו נשמע הד לשיחה שהיתה בינינו. מה זאת אומרת: "להקים או לקיים"? האם לא מיצינו את כל האפשרויות? מיצינו את כל האפשרויות. אפשר להוסיף פרטים רבים כמו: להפעיל, לעודד, לבצע וכו'. חברה-הכנסת פעיל, שורת הסינונים היא ארוכה מאוד, אפשר לפרט עוד ועוד; אבל אנחנו בחרנו בדרך הפשוטה והבהירה: לתת את העיקר הכולל את הפרטים ייתכן שלחברה-הכנסת פעיל יש סימפאטיה מיוחדת למלה "להפעיל", כי שמו פעיל — כשמו הוא — אבל אל תדרוש זאת מחברי ועדת החוקה, חוק ומשפט.

משום כך אני מציע לדחות את ההסתייגות של חברה-הכנסת פעיל.

אני רוצה להודות לוועדת-המשנה לחוק-יסוד ולחבר-הכנסת ארידור, וישראל-ראש ועדת-המשנה, על העבודה שעשו בהכנת הצעת החוק, ועדת החוקה, חוק ומשפט במליאתה הוסיפה אף היא תיקונים חשובים לחוק. עם זאת רוצה אני להסתייג מההסתייגות של חברה-הכנסת ארידור לסעיף 3, גם זאת מטעמי בהירות ופשטות. חבר-הכנסת ארידור, אני תובע ממך, כמשפטן, להציע הצעות בהירות יותר. מה זאת אומרת, "על דעת ראש המטה שלה"? סעיף קטן (ג) של סעיף 3 אומר: "ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הבטחון".

מה תהיה המשמעות של התוספת שאתה מציע: "על דעת ראש הממשלה"? ראש הממשלה קובע את סדר-היום של הממשלה. כל מה שנקבע בממשלה נקבע על דעתו; אלא אם רוצה אתה לקבוע בחוק-היסוד: "על דעת ראש הממשלה". למה אתה מתכוון — לתת לו זכות וטו? זאת אומרת, אם הרוב בממשלה או כל הממשלה תחליט לאשר רמטכ"ל מסויים אשר לא יגזר

לחברה-הכנסת פעיל יש עוד הסתייגות לסעיף 3. הסתייגותו היא שהרמטכ"ל יהיה היועץ הצבאי הבכיר של ממשלת ישראל. אינני יודע מה משמעותו של הסעיף הזה, אלא אם כן נוטה חברה-הכנסת פעיל אהדה רבה למוסד "יועצים" והוא רוצה לקבוע שגם בתי-דין קיקה יהיה יועץ. את בעיית היועצים נשאר לדון נפרד, אם נקיים פעם דיון כזה, אם כותבים שהוא יהיה היועץ הצבאי הבכיר, משמע מכאן שיהיו יועצים צב-איים נוספים. מהו רמטכ"ל? לפי החוק הקיים יש רמטכ"ל אחד. הוא הכל — היועץ, המציע, הוא הרמטכ"ל. חברה-הכנסת פעיל איננו מסתפק בזה. האם הצעתו באה לרבות או למעט את דמות הרמטכ"ל? אם יש רמטכ"ל אחד, ואין בחוק שום יועץ — הרי הוא היועץ היחיד. אין יועצים אחרים בצבא. אבל אם אתה קובע שהוא היועץ הצבאי הבכיר, על-ידי כך אתה ממעט את דמותו בכך שהוא רק יועץ צבאי בכיר, אבל יש עוד יועצים צבאיים. על כן הרמטכ"ל איננו רמטכ"ל. אתה מפחית מדמותו. האם זו כוונתך? הצעתך משתמעת לכל כך הרבה פנים, חברה-הכנסת פעיל, שיתכן שבאמת היית צריך עצה משפטית טובה איך להציע הצעות חקיקה.

הצעתו השנייה של חברה-הכנסת פעיל — שהרמטכ"ל יהיה בעת ובעונה אחת ממפקד צבא ובהמשך הממונה על מפקד חיל האוויר ומפקד חיל הים — אין בחוק שום דבר על חלוקה של זרועות הצבא. על-פי החוק הרמטכ"ל הוא הרמטכ"ל על כל זרועות צבא הגנה לישראל, ויהיו שלוש זרועות או תהיה מחר זרוע רביעית או זרוע חמישית, ככל שיהיו. למה צריך לכתוב שהוא יהיה המפקד הצבאי של "כל זרוע לחוד" אתה צריך לפני כן לכתוב שהצבא מתחלק לזרועות ולפרט את הזרועות, ועל כל הזרועות הוא יפקד. אין מכניסים לחוק-יסוד פירוט כזה. קל יותר, פשוט ובהיר, לומר שהרמטכ"ל הוא הרמטכ"ל של כל צבא הגנה לישראל. מדוע חברה-הכנסת פעיל רוצה למעט את דמותו של הרמטכ"ל?

לסעיף 4 — הצעתו של חברה-הכנסת פעיל היא שוב מאמר פובליציסטי. אם כותב המאמר הוא אדם שיוודע להתבטא בבהירות — המאמר בהיר; אבל אם לא — זה רק מטשטש את העניין והופך אותו לבלתי-קריא. בותי, מאמר בלתי-קריא — מילא; אבל חוק בלתי-קריא, כאשר אין יודעים מה כוונתו — אוי ואבוי לחוק כזה. חברה-הכנסת פעיל מציע להוסיף לסעיף 4: "הבסיס החברתי של צבא הגנה לישראל הוא רעיון צבא העם המבוסס על העקרונות של גיוס חובה ושל שירות מילואים" וכו'. ריבוננו של עולם, חוק נתון לנו את ההסברים והרעיונות? לתעים רחוקות ומצב אהבה זאת בהקדמה לחוק, אבל לא בחוק עצמו. אם אתה כולל זאת בחוק עצמו, אתה צריך מחר לפרש זאת. האם לא די בכך שאנחנו קוראים לצבא: צבא הגנה לישראל? כל הפירושים האחרים רק באים לטשטש.

יתר על כן, בסעיפים (ב), (ג) ו-(ד) המוצעים על-ידי חברה-הכנסת פעיל לסעיף 4 יש פירוט רב לכלל שנקבע בחוק, בחוק-היסוד מוצע לקבוע את הדברים הפשוטים ביותר: החובה לשירת מוצב, הגיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק, אחרי כן יבוא חוק שיפרט את כל הדברים — הסמכות להוציא הוראות כפי שנקבע בחוק, חברה-הכנסת פעיל איננו מסתפק במלים: "כפי

חברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק יסוד : הצבא (ורהפטיג, בן-ארהרן, שחל, אלוני, ארידור) —

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :
אבל זה מה שהובא בוועדה.

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
נכון, לכן אני אמרתי שהיו נימוקים שאני לא מקבל אותם. מבחינת נוסח החוק ונוסח ההסתייגות, לא זה העניין. נכון שנאמרו בוועדה דברים אלה, אבל מה שחשוב הוא שכאשר מצביעים על נוסח החוק מצד אחד, ועל נוסח ההסתייגות מצד שני, לא יכולים לקרוא לתוך הנוסח את הוויכוח על גיוס בני הישיבה. הסיבה היא פשוטה. תפקידה של הוועדה היה לקבוע עקרון כללי : "החובה לשרת בצבא והגיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק או מכוחו" — בסעיף על חובת שירות וגיוס. כלל זה ממצה את חובת השירות והגיוס ואומר שהפרטים של חובה זו ייקבעו בחוק. באה חברת-הכנסת שולמית אלוני ושואלת : איפה האוניברסאליות ? אותה שאלה אפשר לשאול גם לגבי ההסתייגות של חברת-הכנסת אלוני, כי בהסתייגות של חברת-הכנסת אלוני, לגבי האוניברסאליות שהיא דוגלת בה, נאמר : "דרכי הגיוס לשירות בטחון, מועדי השירות, הפטור מגיוס ודחייתו ייקבעו בחוק או מכוחו". כלומר, חברת-הכנסת שולמית אלוני היא שמציעה בחוק עצמו לבטל את האוניברסאליות.

מדוע אני מתנגד להסתייגות של חברת-הכנסת שולמית אלוני ? מפני שאני בעד האוניברסאליות, ומכיוון שאני בעד האוניברסאליות אינני מוכן שבחוק-יסוד יהיה כתוב "דרכי הגיוס לשירות בטחון, מועדי השירות, הפטור מגיוס ודחייתו ייקבעו בחוק או מכוחו". יש הבדל יסודי בין זה שקובעים דרכי פטור בחוק ובין זה שנותנים גושפנקה לפטור בחוק-יסוד. אני רואה כאן הבדל יסודי, מכיוון שאי-אפשר — וזה דבר שהוהר בוועדה הבהר היטב — אי-אפשר לקבוע כלליות, ואני רוצה שהדברים יהיו ברורים לבית — אי-אפשר לקבוע כלליות בלי לקבוע פטור. ככל שהכלליות יותר גדולה, כן הפטור יותר גדול, מכיוון שאי-אפשר בחוק-יסוד למנות את כל המקרים האפשריים. פטור יכול להיות לא רק לבני ישיבות, יכול להיות פטור גם לנשים הרות שפוטרים אותן, משירות חובה או ממילואים, פטור יכול להיות מכל מיני סיבות, חלקן לגיטימיות וחלקן לא לגיטימיות. לפיכך, ככל שאתה קובע כלל יותר נוקשה, אתה מוכרח לקבוע פטור יותר רחב.

(חברת-הכנסת ש. אלוני קוראת
קריאת-ביניים)

זאת אני מנסה להסביר. חברת-הכנסת שולמית אלוני קבעה כלל נוקשה בסעיף (א), מתוך כך הגיעה להחלטת הפטור בסעיף (ב). הוועדה לא היתה בדעה שצריך להרחיב או להקטין את הפטור, והיא קבעה את הכלל בלי לומר מלה אחת על כך שבכלל צריכים להיות פטורים מגיוס. הוועדה קבעה : "החובה לשרת בצבא והגיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק או מכוחו", כפי שמקובל בחוק-יסוד. את התרומה לעקרון של האוניברסאליות קבעה הוועדה בהצעת-השוליים, בלי ספק חלק מהחוק, לגבי חובת שירות וגיוס. כלומר קיימת חובת שירות וגיוס שהיקפה ייקבע בחוק. במקום לקחת כלל ולעשות ממנו מיוס, באה הוועדה ואומרת שהכל ייקבע בחוק או מכוחו.

את דעתו של ראש הממשלה — ראש הממשלה יוכל להטיל וטו ולפסול את מינויו של אותו רמטכ"ל, אם יהיה מצב כזה, אינני יודע כיצד יוכל להמשיך ראש הממשלה לכהן בתפקידו כראש הממשלה. זאת לא צריך לקבוע בחוק.

יצחק בן-ארהרן (המערך) :
מה הרע בכך ?

זרח ורהפטיג (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
אני יודע שאתה תומך בראש הממשלה הנוכחי, למה אתה רוצה שהוא יעזוב ? אנתנו דואגים לכבודו של כל ראש ממשלה.

יצחק בן-ארהרן (המערך) :
אתה מניח שלמעשה שר הבטחון יציע אדם לכהונת הרמטכ"ל שלא על דעת ראש הממשלה ?

זרח ורהפטיג (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :
לא, אינני מניח זאת. בחוק, ובעיקר בחוק-יסוד, לא כותבים דברים מיותרים, כי לאחר מכן הם ניתנים לפירושים שונים. כל מחוקק יפרש אחרי כן מה היתה הכוונה של המלה המיותרת הזאת. תעמוד לפניו האפשרות לומר : הואיל וכתוב "על דעת ראש הממשלה", משמע שיש לראש הממשלה זכות וטו. אם כל הממשלה תרצה ברמטכ"ל מסויים וראש הממשלה לא ירצה — אותו אדם לא יוכל להיות רמטכ"ל. אם כל הממשלה רוצה, הרי הדבר פשוט — או שראש הממשלה לא יכול להיות ראש ממשלה, או הממשלה לא תוכל להיות ממשלה. אבל אי-אפשר ליצור מצב של קונפליקט כזה, ולפיכך אין להכניס בחוק דבר שמראש גורר לקונפליקט טיפ, יש בו פתח וקריאה לקונפליקטים, ולהלכה אין בו צורך, כי אם ראש הממשלה מביא את ההצעה, משמע שהיא על דעתו.

אני מציע לדחות את ההסתייגות של חברת-הכנסת ארידור.

על ההסתייגות של חברת-הכנסת שולמית אלוני יענה יושב-ראש ועדת-המשנה.

יוז"ר מ. שחל :
תשובה תמציתית לחברת-הכנסת שולמית אלוני תינתן על-ידי חברת-הכנסת ארידור.

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שמעתי את נימוקי קיה של חברת-הכנסת אלוני להסתייגות, וגם ועדת המשנה שמעה אותם. איני יכול להגיד שאני שותף לכל התשובות שניתנו בוועדת-המשנה להסתייגות שלה, וכשאני בא עכשיו לענות בשם הוועדה על הסתייגות זו אני רוצה לתת הנמקה שלי, כי בוועדת-המשנה נדחתה ההסתייגות על סמך הנמקות שונות שלא היו תואמות זו את זו, אבל היה רוב נגד ההסתייגות.

התשובה שלי בעיקרה היא תשובה משפטית. לפי הערכתי, חברת-הכנסת שולמית אלוני אינה משיגה בנוסח של ההסתייגות שלה את המטרה שהיא מציעה לעצמה. לדעתי, גם המתנגדים לא משיגים את המטרה שהם מציבים לעצמם. הבעיה היא משפטית. כל הוויכוח הוא על גיוס בחורי ישיבה ולא על אי-גיוסם.

— חוק יסוד : הצבא (בן-אהרן, ארידור, אלוני, שחל, בארי, מואב, פעיל) —

יצחק בן-אהרן (המערך) :

איפה כתוב בחוק שיש חובת גיוס ?

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

בהערת-שוליים שבאה בתחילת סעיף 4 : "חובת שירות וגיוס". כלומר קיימת חובה לשרת בצבא, והיא תהיה בהיקף שייקבע בחוק או מכוחו.

(חברת-הכנסת ש. אלוני קוראת קריאת-ביניים)

אני מדבר רק מהבחינה המשפטית. לפי הערכתי, לזה אין קשר עם גיוס בני הישיבה. בני הישיבה יכולים יפה מאוד להשתחרר מהצבא באמצעות סעיף 4(ב). אני רוצה להדגיש שכל בני הישיבה יכולים להשתחרר בנקל מהצבא כשיסתמכו על סעיף 4(ב) לפי הצעת חברת-הכנסת שולמית אלוני, סעיף האומר שהפטור מגיוס ודחייתו ייקבעו בחוק או מכוחו. זה קיים כבר עכשיו "בחוק או מכוחו", ואפילו לא צריך לזה חוק חדש.

לפיכך אינני סבור שהוויכוח הזה נוגע לבני הישיבה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

— — — בת"סוהר — — —

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

אינני מזדהה עם זה, לא אמרתי דברים אלה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אבל אתה היית יושב-ראש הוועדה.

יורם ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

אבל את מתווכחת אתי, ואני מביא נימוקים שלי ולא של אחרים. הסברתי את נימוקי, אלה היו נימוקי גם בוועדה. לדעתי אין לזה קשר עם עניין בני הישיבה. מבחינה משפטית, חוק-יסוד צריך לקבוע עקרון ; אינני חושב שצריך לדבר בו על הפטור. משום כך אני מתנגד להסתייגות.

הי"ר מ. שחל :

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת מ. פעיל לסעיף 2

לא נתקבל.

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת י. בארי לסעיף 3

לא נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת י. ארידור לסעיף 3

לא נתקבל.

ידידיה בארי (הליכוד) :

חברת-הכנסת פעיל מציע שני סעיפים נוספים. אני מציע להצביע על כל הצעה בנפרד, כי אפשר להסכים לסעיף אחד ולא להסכים לשני.

הי"ר מ. שחל :

ההסתייגות היא לסעיף כולו. חברת-הכנסת בארי, הכי נסת צריכה להסכים להצעתך, ולפי הקולות ששמעתי אין הכנסת מסכימה להפריד בין הסעיפים. נצביע לפי מה שכתוב.

הצבעה

התיקון של חברת-הכנסת מ. פעיל לסעיף 3

לא נתקבל.

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.

התיקון של חברת-הכנסת ש. אלוני לסעיף 4

לא נתקבל.

מועז מואב (תנועה לזכויות האזרח) :

אני מבקש למנות.

הי"ר מ. שחל :

אינני מונה. אם יש רוב נגד, אין מונים. אני מציע

שתעיין בתקנון.

הצבעה

התיקון של חברת-הכנסת מ. פעיל לסעיף 4

לא נתקבל.

סעיף 4, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיף 5 נתקבל.

הי"ר מ. שחל :

לסעיף 6 יש הסתייגות של חברת-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מוקד) :

אני מוותר על ההסתייגות.

הי"ר מ. שחל :

תודה.

הצבעה

סעיף 6 נתקבל.

הי"ר מ. שחל :

אני מעמיד להצבעה את חוק-יסוד : הצבא, בקריאה

שלישית.

הצבעה

חוק-יסוד : הצבא, נתקבל.

הי"ר מ. שחל :

חוק-יסוד : הצבא נתקבל בקריאה שלישית ללא

התנגדות.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח) :

אני מתנגדת. אני מתנגדת ל"חוק-יסוד".

מאיר פעיל (מוקד) :

זה חוק עם סממנים של מדינת — — —

ט. חוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ברכב, כאשר זהו לפעמים הרכוש העיקרי. זה יהיה עוול גדול שעושים לילדים. זה רק יביא למחלוקת בין בן-הווג לילדים.

יתר על כן, קורה ואלה נישואים שניים. נעביר את כל הרכוש לאשה השנייה ונשלול את זכותם של הילדים. אינני רואה בזה הגיון, צדק ומוסר. אינני יודע למה אנחנו צריכים לעשות זאת.

התברר המציעים את שתי הגירסאות התלבטו גם הם בבעיה זאת. גירסה א', של חברת-הכנסת ארידור, מציעה לכלול את רכב הנוסעים. גירסה ב', של חברת-הכנסת ארי אנקוריון, מציעה להגביל במידה מסויימת. זה יהיה נוגע רק לרכב רשום על שם שני בני-הווג. אנחנו, המסתייגים, לא רואים בזה תשובה לבעיה עיקרית, שאין לשלול מהילדים כל חלק ברכב. זה עניין של הרבה רבבות לירות. אי-אפשר לומר שרכב הוא כמו מיטלטלין של משק הבית. אנחנו מציעים לא לקבל את התיקון לסעיף 11(א).

היו"ר מ. שחל :

אבקש מאת חברת-הכנסת אנקוריון להסביר את גירסה ב'. לאחר מכן אבקש מאת חברת-הכנסת גרוס לתת הסבר להסתייגות שלו.

ארי אנקוריון (המערך) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שה-התרגשות של יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בעניין זה איננה מוצדקת. מקורו של התיקון הזה הוא בהצעות חוק שהוגשו בנפרד, האחת על-ידי חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו והשנייה על-ידי חברת-הכנסת חייקה גרוסמן. ועדת החוקה החליטה לאמץ לה את הרעיון שבשתי ההצעות הללו.

ומה הרעיון? הרעיון הוא שמכיוון שמיטלטלי הבית, לפי חוק הירושה הקיים, עוברים לבן-הווג שנשאר בחיים — הרי מן הראוי שמכונות נוסעים, שלפי הפסיקה או לפי חוות-דעת משפטיות אין דינה כדין מיטלטלין — נקבע לה אותו דין כשל מיטלטלין שבבית. בוועדה היה ויכוח גדול על גורל המכונות. התברר שיש יחס שונה למכונות נוסעים — מוכרחים לנקוט יחס שונה — מאשר למשאית או לטראקטור, כלומר לאמצעי הובלה המשמשים כאמצעי פרנסה, ודינם יכול להיות כדין כל רכוש, ואז הוא צריך להתחלק בין כל היושבים, כמובן גם הילדים. אבל להעמיד את הדבר כך שהנה יש מכונות נוסעים, ואם תקבע שזה עובר לאלמנה אתה מקפח את הילדים, שולל אותה מהילדים — אני חושב שזהו עיוות דברים שבמציאות.

כי כל הסעיף הזה, כל ההצעה הזאת, מקורה בכך שהיו בעיות קשות לאלמנות של חללי מלחמה. היו בעיות לגבי מכונות נוסעים. ומה פירוש הדבר שאתה

היו"ר מ. שחל :

אנחנו עוברים לחוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976. את החוק יביא יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

זרח ורהפטיג (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

ברשות היושב-ראש, מורי ורבותי, לא אלאה את חברי הכנסת בהסבר רב על הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 4). הוא מבוסס על שתי הצעות חוק שהוגשו על-ידי חברות-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו וחייקה גרוסמן. הן הציעו בהצעות חוק פרטיות שינויים בחוק הירושה. הממשלה אימצה, כנראה, את הרעיון הזה והציעה מצדה תיקון מס' 4. כל זה כלול בסעיפים 1, 2, 3, 4 ו-5 של הצעת התיקון.

נוסף על כך, בהצעות החוק הפרטיות של חברת-הכנסת שושנה ארבלי-אלמוזלינו וחברת-הכנסת חייקה גרוסמן היה תיקון לסעיף 11(א). הממשלה לא אימצה את התיקון הזה. אבל בוועדת החוקה, שדנה בהצעות החוק הפרטיות, אימץ רוב הוועדה את ההצעה והוא נמצא בסעיף 1 לתיקון.

לתיקון הזה יש שתי גירסאות. גירסה א' תוסבר על-ידי חברת-הכנסת יורם ארידור. גירסה ב' תוסבר על-ידי חברת-הכנסת ארי אנקוריון.

לסעיף 1 לתיקון יש הסתייגות — לא לקבל בכלל את שתי הגירסאות, ולהשאיר את סעיף 11(א) כפי שהוא היום בחוק. אני אנמק את ההסתייגות הזאת.

היו"ר מ. שחל :

חברת-הכנסת יורם ארידור איננו. אני מציע שתנמק בינתיים את ההסתייגות.

זרח ורהפטיג (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) :

אסביר את שתי הגירסאות. הצעת התיקון לסעיף 11(א) נוגעת לבעיה של מכונות נוסעים. שתי חברות הכנסת הציעו, ורוב חברי הוועדה מקבלים: מכונות נוסעים תוצא מנכסי הירושה. היום כתוב בחוק שמיטל-טלין המשמשים את משק הבית אינם מהווים את העובון אלא עוברים לבן-הווג. הם מציעים להוסיף גם את הרכב הרכב יצורף לאותם מיטלטלין המשמשים את משק הבית ועוברים לבן-הווג.

מה ההסתייגות שאני וחברת-הכנסת גרוס מביאים? אנחנו טוענים שרכב נוסעים זה רכוש רב. הוא יכול להיות, לפעמים, עיקר הרכוש של המוריש. איננו עם של מיליונרים. השווי של רכב יכול להיות שווי גדול מאוד, יכול להיות לפעמים 90% של כל העובון. הירושה מתחלקת בין יורשים שונים. לאחר שקיבלנו את התיקון שההורים אינם מקבלים חלק מהירושה כאשר יש ילדים, כל הבעיה היא בעיה בין בן-הווג לילדים ותו לא. אנחנו עוזרים לשלול מהילדים חלק מהירושה

רים, ב-80% עד 90% של המקרים, כשנשארה מכונית ויש הבנה בין בני-הזוג ובין הילדים ובין ההורים — בוודאי אין צורך בחוק. בן-הזוג ממשיך להשיג תמש במכונית, אבל מתי יש צורך בחוק? כשנוצרים סיכסוכים בין הילדים ובין בן-הזוג, ואז יש צורך להכריע. איך אתם מכריעים? לקחת מן הילדים, ולתת לאשה. מה היושר והצדק להחליט עכשיו לשלול רכוש מהילדים ולמסור אותו לבן-הזוג, לאשה או לגבר?

ואני אומר לכן, חברות הכנסת הנכבדות: אתן חושבות להגן על האשה, להבטיח את זכויות האשה. אני אומר לכן שחוק זה עלול להיות לרועץ, למכשול לאשה. כי לפעמים הדבר יכול להיות הפוך: גבר נשאר עם המכונית, והוא נושא לו אשה אחת, ולוקח גם את המכונית מהילדים. מדוע אתן עושות דבר כזה, לקחת מהילדים? בכך אתן רוצות להגן על זכויות האשה? אתן יודעות מראש שאתן מבטיחות בזה את זכויות האשה? זה יכול להיות גם הפוך.

לכן אני אומר, חברי הכנסת: לא לתת יד לשלול רכוש מהילדים, כי זהו דבר בלתי-צודק.

היו"ר מ. שחל:

חבר-הכנסת ארידור יסביר גירסה א'.

יורם ארידור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הגירסה של הו"ר עדה, שאני תומך בה, מרחיקה לכת מעבר לגירסה ב' הנתמכת על-ידי חבר-הכנסת אנקוריון. כלומר, מה שמשותף לשתי הגירסאות הוא ששני המציעים, או יותר נכון שתי ההצעות תומכות בהכללת מכונית נוסע-עים בצורה זו או זו באותו חלק של הירושה שנשארה לבן-הזוג.

במה נחלקו שתי ההצעות? הן נחלקו בשאלה איזו מכונית להוציא: בעלי גירסה ב' היו בדעה שצריך להוציא רק אותה מכונית נוסעים שנרשמה על שם שני בני-הזוג ושימשה לצרכיהם האישיים; בעלי גירסה א' היו בדעה ששאלת הרישום אין לה שום משמעות. בחיי בני-הזוג השאלה על שם מי רשומה המכונית אין לה משמעות.

דעת בעלי גירסה א' היתה שאין משמעות בחיי בני-זוג לשאלת רישום המכונית. השאלה אם המכונית רשומה על שם האשה, על שם הבעל או על שם שניהם, או בכל צורה שהיא, היא שאלה מקרית, שאלה של נוחות, שאלה חסרת כל משמעות. מי ש"תומך ברעיון שצריך להוציא את מכונית הנוסעים של בני-הזוג מכלל הירושה ולהשאיר אותה לבן-הזוג האחד צריך לתמוך בכך שרעיון זה יבוצע יפה ושלא תסוכל המטרה הצודקת, גם על דעת בעלי גירסה ב', רק בגלל בעיות רישום.

ברור שבעלי הגירסה שאני תומך בה דוחים את ההסתייגויות של חברי-הכנסת ורפטיג וגרוס, כי מש"מעותן של הסתייגויות אלה היא שהמכונית תישאר כלולה בירושה. כפי ששוכנענו בדיוני הוועדה, על-יסוד חומר שהובא אלינו, עלול הדבר לגרום לסייבוכים ובעיות קשות. מכונית אשר היתה בשימוש בני-הזוג לפני הפטירה, ובן-הזוג הנותר בחיים רוצה להמ-

לוקח מכונית זאת מבן-הזוג שנשארה בחיים, למעשה — מהאלמנה? אתה מוריד את רמת חייה. היא רגילה היתה למכונית הזאת. המכונית עזרה לה. מכונית פרטית היא איננה דבר שבשמיים. האלמנה היתה נוסעת בה או לעבודה או לסידור ענייני הבית. היתה נוסעת במכונית הזאת, ואי-אפשר לקחת אותה ממנה. זהו הרעיון שבה-צעה.

עכשיו, נכון הדבר שבועדה נחלקו הדעות לגבי שתי הגירסאות. אנוכי ציידתי בגירסה ב', ואני בעל ההצעה של גירסה ב'. הרעיון של גירסה ב' הוא שאיננו אומרים בכלל "כל מכונית" אלא מכונית שהיתה רשומה על שם שני בני-הזוג ושימשה לצרכיהם האישיים. זה, לדעתי, מוציא כל עוקץ מדברי חבר-הכנסת ד"ר ורפטיג, או ממה שיבוא עוד מעט בדבריו של חבר-הכנסת גרוס, אם ידבר על הסתייגותו. זה מוציא את העוקץ. כי אנחנו אומרים: מה המצב? אם המכונית רשומה על שם שני בני-הזוג, הרי שאלת הירושה היתה מתעוררת בעצם רק לגבי מחצית המכונית. כלומר, מה אפשר כבר לעשות בעניין זה באותה מכונית? אתה מוכרח או למכור את המכונית, ואתה מוכרח במקרה זה באמת לשלול אותה מן האלמנה. ואם אנחנו אומרים עוד, נוסף על כך, שהיא שימשה לצרכים האישיים גם של בן-הזוג שנשארה בחיים — הרי יש כל הצדקה לכך שדין המכונית הזאת יהיה כדין המיטלטלין.

לכן אני מגן על גירסה ב' ומבקש מאת חברי הכנסת להצביע בעדה.

היו"ר מ. שחל:

חבר-הכנסת גרוס ינמק את הסתייגותו. אני חושב שאביע את משאלתם של כל חברי הכנסת אם אציין שהיום, ביום האחרון, כולנו מצפים שהכל ייעשה קצת בקצב מזורז יותר. זוהי בקשה ופנייה.

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):

כנסת נכבדה, לא אכנס לוויכוח בלשני אם המלה "מיטלטלין" כוללת גם מכונית או אינה כוללת מכונית. אבל גם לפי המשפט המודרני — שהכנסת שור-אפת להחיל אותו — ברצוני לשאול את המציעות הנכבדות חברות-הכנסת גרוסמן וארבלי שאלה פשוט-טה: כשהולכים מטעם בית-המשפט, מטעם ההוצאה לפועל, לתפוס רכוש לפי פסק-דין של בית-המשפט בגלל חוב, כשמישהו חייב כסף ורוצים לתפוס כלי מהבית — מה תופסים? פשוט מאוד, לא תופסים מכונית כביסה, לא תופסים מקרר חשמלי. מדוע? משום שזוהו דבר חיוני. מכונית כן תופסים בגלל חוב, משום שזוהו רכוש. גם לפי המשפט שלנו מכונית אינה כלולה במיטלטלין, כי זהו רכוש.

ידידיה בארי (הליכוד):

לדעתך זה מקרקעין?

שלמה יעקב גרוס (חזית דתית תורתית):

צרכי בית לא תופסים ומכונית אכן תופסים בגלל חוב.

ברצוני לתמוך במה שאמר יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר-הכנסת ורפטיג: הדבר כש-לעצמו אינו צודק. מתי יש צורך בחוק? ברוב המק-

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק הירושה (תיקון מס' 4) (ארידור, שחל, ורהפטיג); חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון) (שחל, ארידור) —

היו"ר מ. שחל :

אמנם ביקשתי למנות את הקולות, אבל התוצאה היתה ברורה, ואני קובע שגירסה א' לסעיף 1 נתקבלה.

אעמיד עתה להצבעה את סעיף 1 כולו, ובכ"ל גירסה א' שנתקבלה.

הצבעה

סעיף 1, עם גירסה א', נתקבל.

היו"ר מ. שחל :

קודם שאעמיד להצבעה את סעיף 2 ברצוני להודיע על תיקון טעות: כתוב "לצרכי הנהלתו השופטים" וצריך להיות "השופטים". לסעיף 2 אין הסתייגויות, ואני מעמיד אותו להצבעה.

הצבעה

סעיף 2 נתקבל.

סעיף 3 נתקבל.

סעיפים 4, 5 נתקבלו.

היו"ר מ. שחל :

אני מעמיד עתה להצבעה בקריאה שלישית את החוק כולו.

הצבעה

היו"ר מ. שחל :

אני רואה שהרוב בעד, ואין מצביעים נגד.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
יש מצביעים נגד.

היו"ר מ. שחל :

גם אם יש מצביעים נגד — אני קובע שהחוק נתקבל.

חוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976, נתקבל.

י. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם)

(תיקון), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר מ. שחל :

החוק הזה מתבסס על הסכם שנעשה בין תומכי הבחירות האישיות לראשי ערים, כאשר הם נחלקו ביניהם לגבי פרטי ההתחייבויות, וכדי להגיע לקבלת החוק במליאת הכנסת הם הסכימו, על דעת סיעת המערך, הליכוד, המפלגה הליברלית העצמאית — גם התנועה לזכויות האזרח תמכה בזה — שיהיו שני סיבובים בבחירות, שניהם על-ידי הציבור. הסיבוב הראשון יספיק למועמד כדי להיבחר, אם הוא יקבל יותר מכל מועמד אחר ויותר מ-40% מהקולות הכשרים.

כלומר, אלה שהתנגדו לשני סיבובים בציבור ור"צ שהסיבוב השני ייעשה על-ידי מועצת העירייה,

שיך ולהשתמש בה גם אחרי הפטירה, וצריך פתאום להתחלק אתה — הוא אפילו לא יתחלק עם הילדים, אלא עם האפוטרופוס הכללי המתחיל להשגיח על רכוש הילדים. במקרה כזה, אם רוצים להחליף מכונית ישנה במכונית חדשה, יכול האפוטרופוס הכללי לומר: לא תחליפו מכונית, קנו ניירות-ערך צמודים. זה כבר קרה.

על כן אין טעם להיכנס בקשר למכונית לשאלת חלוקת ירושה, כי המשפחה ממשיכה לתפקד, ב"ה, הוגג שנשאר חי ממשיך לחיות עם הילדים, לדאוג להם, המכונית ממשיכה לשמש אותם, ומבחינת צו הירושה אין זה דרוש. מכיוון שכך, צריך שהצעד יהיה נאה ויפה, ללא שום קשר לשאלת הרישום — אם הוא על שם האשה, או על שם הבעל, או על שם שניהם. לפיכך היתה מחצית הוועדה בדעה שצריך לאשר את גירסה א'.

היו"ר מ. שחל :

חברי הכנסת, קודם שנעבור להצבעה ברצוני להסביר שבתחילה אעמיד להצבעה את ההסתייגות, ולפי התוצאה של ההצבעה אעמיד, לאחר מכן, להצבעה את גירסה א' מול גירסה ב'.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ז. ורהפטיג וש. י. גרוס לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר מ. שחל :

אני מעמיד עתה להצבעה את גירסה א' מול גירסה ב', בסעיף 1(1), ואבקש למנות את הקולות.

הצבעה

בעד גירסה א' — רוב
בעד גירסה ב' — מיעוט

גירסה א' נתקבלה.

חברי הכנסת, אנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו—1976 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. יביא את החוק חברי-הכנסת ארידור, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה.

יורם ארידור (י"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק זה הוא פרי היוזמה של ועדת הפנים ואיכות הסביבה. הצעת החוק הוגשה על-ידי לקריאה ראשונה והוחזרה מ"ל יאית הכנסת אל ועדת הפנים ואיכות הסביבה, להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. היא מובאת עתה לאישורה של הכנסת.

— חוק הירושות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון) (ארידור, אברמוב, אבוחצירא, גרוס, ורטמן, לבנבראון) —

הסכימו בסופו של דבר לכך שיהיו שני סיבובים בבחירה בציבור. אלה שעמדו על בחירה רק ברוב של 50% בסיבוב הראשון הסכימו לכך שבסיבוב הראשון יכול להיות רוב יחסי של 40%.

החוק הזה מוגש לקריאה השנייה והשלישית בתי-קונים טכניים לגבי נוסחו בקריאה הראשונה. התי-קונים האלה באו לפתור את המקרה התיאורטי ששניים יכולים לקבל אותו מספר קולות בדיוק, ויותר מ-40%. זה עניין תיאורטי, אבל בכל זאת פתרנו אותו.

אני מגיש בזה את הצעת החוק לאישור הכנסת. לחוק הזה יש הסתייגויות של חברי הכנסת אבר-חצירא, ורדיגר וטובי. אני מבקש להשיב עליהן לאחר השמעת נימוקי המסתייגים.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות הדיבור לחברי הכנסת אבוחצירא, להנמקת הסתייגותו לסעיף 1.

אחרון אבוחצירא (חזית דתית לאומית): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, עד לרגע זה לא ברור לנו מה הנימוקים של המציעים שראש רשות מקומית ייבחר ב-40%. כל הנימוקים שהושמעו לא האליחו, למעשה, לשכנע כהוא-זה מבחינה הגיונית, מול נימוק הגיוני אחד בלבד, והוא: מה גורלו של הרוב הדמוקראטי? לזה אין תשובה.

אני יודע שיהיה בעיניו זה הסכם בין סיעת הלי-כוד לבין סיעת המערך, אבל עדיין לא מאוחר, לשם הצדק והישר, שהכנסת תצביע בעד ההסתייגות שלנו, שראש העיר ייבחר ב-45% לפחות מן הקולות, כי אחרת נותנים לאיש אחד אשר קיבל 40% של הקו-לות, בשעה ש-60% של התושבים עומדים נגדו, סמ-כויות לנהל עיר. אני חושש מאוד שדבר זה עלול להתנגם בנג.

המצב ברשויות המקומיות הוא לא שפיר בכלל ויש הרבה לתקן. על-אחת-כמה-יזכמה כשראש העיר ייבחר ב-40% בלבד יש חשש שבמקום לשפר את העניינים עלול המצב להיות גרוע משהוא עכשיו. לכן אנחנו מציעים לבחור את ראש העיר, לפחות בפעם השנייה, ב-45%.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות, באותו סעיף, לחברי-הכ-נסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו מתנגדים להצעת החוק הבאה לקבוע כי מספיקים 40% מהקו-לות בסיבוב הראשון כדי שראש העיר ייבחר. תיקון זה פוגע, למעשה, בעקרון של בחירות אישיות, כי בסופו של דבר ייבחר ראש העיר על-ידי מיעוט ולא על-ידי רוב הבוחרים.

קשה מאוד להתעלם מן העובדה שהצעת התיקון עוכבה עד לאחר הבחירות בנצרת, מתוך מגמה לנ-סות למנוע את בחירתו של ראש העיר. כידוע, ראש העיר תופיק זיאר נבחר לא ב-40% ולא ב-51% אלא ביותר מ-67%.

בהזדמנות זו אני רוצה למחות נגד הפגיעה בראש העיר נצרת, שהוא גם חבר כנסת, שכוח של מש-טרה וצבא פרץ אתמול בכוח לביתו, היכה את אשתו ואת בני משפחתו וגרם לנזק בדירה.

היו"ר ש. ז. אברמוב: אין זה שייך להסתייגות.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה): אני מבקש למחות על כך מעל במת הכנסת.

היו"ר ש. ז. אברמוב: חברי הכנסת, סיימו את שמיעת ההסתייגויות. רשות לתשובה ליושב-ראש הוועדה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו התנגדה ומתנגדת לבחירה ישירה של ראשי ערים. נימקנו זאת פעמים רבות מעל במת הכנסת. רצוני להוסיף עוד משפט אחד בנושא זה. אין אנחנו מתנגדים עקרונית לבחירה ישירה של ראשי ערים, יכול להיות שזה דבר טוב, אבל אני חושב שבאווירה הפוליטית והחב-רתית שלנו כיום עדיין לא הגיע הזמן לתת לאיש אחד, לראש העיר, סמכויות כה נרחבות.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו התנגדה ומתנגדת לבחירה ישירה של ראשי ערים. נימקנו זאת פעמים רבות מעל במת הכנסת. רצוני להוסיף עוד משפט אחד בנושא זה. אין אנחנו מתנגדים עקרונית לבחירה ישירה של ראשי ערים, יכול להיות שזה דבר טוב, אבל אני חושב שבאווירה הפוליטית והחב-רתית שלנו כיום עדיין לא הגיע הזמן לתת לאיש אחד, לראש העיר, סמכויות כה נרחבות.

משה ורטמן (המערך): זה לא עומד על סדר-היום.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

היו"ר ש. ז. אברמוב: רשות להנמקת הסתייגות באותו נושא לחברי-הכ-נסת גרוס.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון) (ארידור, בן-אהרן, אברמוב) —

ולדהחה. מה שקשור בנושא עצמו, הרי אני מסתפק בדברים שאמרתי לחברי-הכנסת אבוחצירא וגרוס.

לכן אני מבקש לדחות את כל ההסתייגויות ול-
העביר את החוק הזה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אנו עוברים להצבעה על ההסתייגויות שהוגשו לחוק
על-ידי שלושה חברי כנסת. נצביע קודם על הס-
תייגויותיו של חברי-הכנסת אבוחצירא.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת א. אבוחצירא
לסעיף 1(1) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. אבוחצירא
לסעיף 1(2) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. אבוחצירא
לסעיף 1(3) לא נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

נצביע עתה על הסתייגויותיו של חברי-הכנסת ור-
דיגר, שהובאו על-ידי חברי-הכנסת גרוס.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת א. ורדיגר
לסעיף 1(1) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. ורדיגר
לסעיף 1(2) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת א. ורדיגר
לסעיף 1(3) לא נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

נצביע עתה על הסתייגויותיו של חברי-הכנסת טו-
בי, שהובאו על-ידי חברי-הכנסת לבנבראון.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי
לסעיף 1(1) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי
לסעיף 1(2) לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ת. טובי
לסעיף 1(3) לא נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד עתה את החוק להצבעה בקריאה שנייה.

הצבעה

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד את חוק הרשויות המקומיות (בחירת
ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו—1976,
להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות
וסגניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו—1976, נתקבל.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אמרתי בדברי,
בהגישו את החוק לאישור, שהחוק הזה הוא פרי
פשרה, ופשרה זו היתה מהברירה שעמדה: או שלא
יהיה בכלל חוק לבחירות ישירות לראשי ערים, או
שנצטרך לקבל פשרה בה. כל אחד מוותר: אלה
שהתנגדו לסיבוב שני בציבור ויתרו על התנגדותם,
ואלה אשר התנגדו ל-40% במקום 50% ויתרו גם
הם. לפי הערתי, פשרה זו היתה עדיפה על כך שיוכשל
עניין הבחירות האישיות לראשי ערים.

כדי להבהיר שאין זה עניין תיאורטי צריך לז-
כור שבכנסת הקודמת, אם כי היה רוב לבחירת ראשי
ערים בבחירות ישירות, לא נתקבל החוק מאחר ש-
תומכי החוק לא הצליחו להגיע להסכם על פרטי השי-
נוי. אם כי לא אוכל להגיד שפשרה זו משקפת את
רצונו של כל אחד מן התומכים בשינוי המוצע בחוק
החדש, ברור שהיא משקפת פשרה. מה שעשה חברי-
הכנסת אבוחצירא — הוא התעלם מכך שאנחנו עומ-
דים לא בפני השאלה אם מדובר על רוב של 40% או
50%, אלא אנחנו עומדים בפני השאלה שכתוצאה
ממנה בא החוק הזה: האם יהיו בחירות אישיות לרא-
שי ערים או לא. כל החוק הוא פרי הסכם בקשר
לקבלת החוק הקודם. את ההסכם הזה חובה לכבד,
וזו חובתם של אלה שהסכימו עליו. כאשר מעמידים
את השאלה אם יהיה רוב של 40% או 50%, אין זה
נכון ואין זה מתאים למציאות. השאלה היא אם יהיו
בחירות אישיות או שלא יהיו בחירות אישיות.

לכן, מי שתומך, כמו חברי-הכנסת אבוחצירא, בב-
חירות אישיות, צריך להרים את ידו בעד החוק המוצע,
מתוך הבנה שבכך הוא תומך באותה בחירה.

אשר להסתייגות של חברי-הכנסת גרוס: אני חיב
לומר שקצרה בינתי מהבינה. אני מבין עמדה אשר
מחייבת רוב של 50% — אני אישית הייתי בעד זה;
אני יכול להבין פשרה אשר מתבססת על 40%; אבל
אינני יכול להבין התנגדות לפשרה של 40%, כש-
מציעים במקומה 45%. אם אתם מתנגדים לרוב של
40%, הייתי יכול להבין אילו הייתם מציעים רוב
מוחלט.

מדוע חברי-הכנסת גרוס כל כך מתנגד ל-40%
וכל כך מקדש את המספר 45%?

יצחק בן-אהרן (המערך):

זה ההפרש בין ההסתייגות שלו לבין זו של
אבוחצירא.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אינני מבין את ההתנגדות הזאת, אלא אם חברי-
הכנסת גרוס הלך לפשרה נוספת בין ההצעה שלנו,
50%, ובין הפשרה שנתקבלה — 40%. אבל אם יש
כבר פשרה, או שתהיה הפשרה שתאפשר להעביר את
חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו
וכהונתם) (תיקון), לאישור.

אשר להסתייגות של חברי-הכנסת לבנבראון, רא-
שית אני רוצה להסתייג מהדברים שאמר כאן, שלא
לעניין, בקשר למי שבא ומסית ומדיח, ובא אחר כך
ועוד מתרעם על מה שקרה כתוצאה מתגובה להסטה

— מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת (אברמוב, לורך); חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20) (אברמוב, ארידור) —

יא. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

חו היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת העבודה בעניין "פעולה משותפת של הממשלה והסוכנות היהודית למניעת ירידה מן הארץ והחזרתם למולדת של רבבות יורדים".

כמו כן הונחו מסקנות ועדת הכלכלה בעניין "מתן שירותים לצרכנים".

היו"ר ש. ז. אברמוב:

גשמע עתה הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מזכיר הכנסת נ. לורך:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונ-

יב. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

נים, באישור ועדת הפנים, להכניס שינויים בתקנון שאנו מאשרים היום, וזאת בהתאם לנסיון שירכש.

עוד תודה אחת אני חייב להביע למר אריה ברנע. הוא היה תלמיד בתיכון, עכשיו הוא בצבא, כאשר הפנה את תשומת-לבה של הכנסת לכך שאין הסדרים מתאימים בחוק לגבי כינוסן של ועדות של רשויות מקומיות. מר ברנע מחדרה הגיש גם הצעת נוסח לתיקון החוק בנושא הזה, הצעה שאומצה על-ידי חברי-הכנסת דב זכין, שהגיה אותה על שולחן הכנסת.

ועדת הפנים התייחסה בחיוב ליוזמתו של מר ברנע ואישרה, כחלק מהחוק המוצע עכשיו לפניכם, את העקרון המוצע על-ידו, לאו דווקא לכל פרטיו וניסוחיו, אבל בכל זאת העקרון אומר שוועדה שחובה להקימה לפי כל דין, כלומר ועדה סטאטוטורית של רשות מקומית, תכונס לפחות אחת לשלושה חודשים. ואם היא לא כונסה, יורה ראש הרשות לכנס סה. בצד עקרון זה יש חובה משפטית לכנס את הוועדה. ואנו יודעים מה ניתן לעשות כאשר מפני רים חובה משפטית.

בתיקון נוסף איפשרנו שחלק מחברי הוועדה יוכלו להחייב את כינוסה. במקום הרוב הקיים היום יוכל שלישי מחברי המועצה לחייב כינוסה של המועצה. אנו יכולים להיות אסירי-תודה ליוזמתו של מר ברנע בנושא זה.

אני רוצה לעבור עתה לשורה של פרטים הקשורים בחוק זה — ובגלל השעה אעשה זאת בקצרה — כדי שהכנסת תדע עיקרי פרטים אלה. ייפסק העניין של ישיבות של הרשות המקומית בזמן העבודה, כלומר, ייפסק מנהג ישיבות הבוקר. עד עתה יכול היה ראש הרשות לזמן את הישיבה בשעות שהוא רצה בהן, שעות בוקר, שעות הלילה, שעות שאינן נוחות לחברים אחרים של המועצה, ודווקא משום שאינן נוחות לחברים אחרים של המועצה. ועדת הפנים, בהתאם להצעה, קבעה סדרים באיזה יום בשבוע תתכנס ישיבת המועצה ובאיזו שעה תתכנס. לפיכך יהיה מכאן ואילך, סדר בכינוס ישיבות המועצה.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

נעבור עכשיו לדון, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, בחוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976. אבקש מאת יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה להביא את החוק.

יזום ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20) הוא חוק הקובע סדרים בעניין תקנון הנהלה של הרשויות המקומיות במקום שלא היו סדרים מתאימים במשך עשרות שנים.

ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהצעת החוק הוגשה אליה מהקריאה הראשונה, ישבה ודנה בחוק זה במשך ישיבות רבות במהלך מושב החורף. הוא תפס חלק ניכר מזמנה של הוועדה. הוועדה תיקנה את הצעת החוק הממשלתית במקרים רבים, מקרים כה רבים שלא אכנס בשעה זו לפרטם. למעשה לא היה כמעט סעיף שהיא לא נגעה בו. סעיפי החוק מסתכמים ב-61, וכבר כאן אפשר להתרשם ממכמות העבודה שהושקעה, ועל כך אני רוצה להביע את תודת הוועדה ליועצים המשפטיים שסייעו בידה בעבודה זו ועזרו להגשים את החוק הזה ולנסח אותו.

המצב הוא היום, אדוני היושב-ראש, שקיים תקנון לפעולת עירייה. התקנון הזה הוא תקנון גרוע, איננו מושלם, מלא חסרונות, איננו פותר בעיות, ומזמן היה צריך לתקן אותו. משרד הפנים הציע תקנון מתקן. אבל הוועדה הכניסה חידוש חשוב בקשר להצעת משרד הפנים. בעוד שלפי הצעת משרד הפנים ולפי התקנון הקיים התקנון הקבוע בחוק הוא רשות מקומית רשאית לחרוג ולסטות מהתקנון בתנאים מסוימים הקבועים בחוק, הרי ועדת הפנים קבעה שהתקנון המובא עכשיו לאישור מליאת הכנסת הוא תקנון חובה, ואי-אפשר יהיה לסטות ממנו, כיוון שאם הסדרים אלה הם סדרים נחוצים, אז צריך שהם גם יוגשמו בפועל ברשויות המקומיות. אבל כדי לאפשר תיקון של התקנון הזה, לא בדרך המסובכת של הצעת חוק ממשלתית, הטעונה שלוש קריאות — וייתכן שיש צורך לתקן, על-פי המציאות — קבעה ועדת הפנים ואיכות הסביבה שלהבא יוכל שר הפ-

אנו קובעים מה יהיה סדר מתן רשות הדיבור בישיבות המועצה, דבר שלא היה ברור לפני כן, ושוב תוך מתן עדיפות לסיעה הגדולה של האפוזיציה לק" בל רשות הדיבור לאחר דברי הפתיחה לסעיף. אנו קובעים את זמן הדיבור והסדרים לגבי זמן הדיבור.

אנו מכניסים מוסד השאלות למועצות הרשו"ות המקומיות. אני חייב להצביע לפני מליאת הבית על החידוש שיוכנס במוסד השאלות. אנו ערים לכך שב"כנסת יש מקרים רבים שאין השרים עונים בזמן על שאלות. אם יש תרופה כלשהי בתקנון הכנסת לעניין זה, הרי היא חסרת אפקטיביות. אנו קובעים הסדר שאם ראש העיריה לא מסר תשובה על שאלתה בשתי ישיבות מן המניין שהתקיימו לאחר הגשתה, יועמד נושא השאלה"תה כסעיף ראשון בסדר-היום בישיבה מן המניין הק"רובה; כלומר, אם לא תהיה תשובה על שאלתה בפרק הזמן הקצוב, יועמד נושא השאלתה כסעיף בסדר-היום. מכאן שאי-אפשר יהיה להתחמק מתשובה על שאלתה. אם לא תינתן תשובה על שאלתה, יועמד הנושא כסעיף בסדר-היום. אנו מגבילים מספר השאלות שאפשר להגיש בכל ישיבה. אבל לפי הסדר זה תהיינה שאלות, תהיה חובה לענות עליהן, ואי-אפשר יהיה להימנע מתשובה שכן אנו נושא השאלתה יועמד כסעיף לדיון על סדר-היום של המועצה — אני מדגיש: לא להצעה לסדר-היום, אלא סעיף בסדר-היום שיתקיים בו דיון.

אנו מכניסים עוד תיקון חשוב לגבי קולו הכפול של ראש העיר. היום יש לראש רשות מקומית קול הקובע בהצבעה שקולה — כאשר מספר הקולות בעד נגד שקול; הוא יכול להכריע בקולה. לדעת הוועדה אין הצדקה להשאיר סעיף זה. המועצה נבחרת בבחירות יחסיות. בזה לא חל שינוי. וכאשר אין רוב להצעה המובאת להצבעה, ההצעה נדחת. אין כלל אחר, ותובא ההצעה על-ידי מי שתובא. לפיכך היתה הוועדה בדעה שצריך לבטל עניין הקול הכפול של ראש הרשות. הצעה זו היתה כלולה גם בהצעת החוק המקורי, ואם כי היו עירעורים מספר בוועדה בנושא זה, הקול הכפול של ראש הרשות יימחק מכאן ואילך.

אנחנו מסדירים בחוק זה את עניין הפרוטוקולים של הישיבות. לא יהיו פרוטוקולים כפולים, כאשר בפ"רוטוקול הרשמי צריך לרשום רק את ההחלטות, ואילו בפרוטוקול הלא-רשמי רשמים דברים נוספים על אלה. בפרוטוקול זה מציינים, בנוסף על החלטות, את ההצעות והנמקתן, את תוצאות ההצבעה, ולפי דרישת חברי המועצה — גם את שמות המצביעים ואופן הצבעתם, וכן דברים אחרים. כלומר, הפרוטוקול ישקף יותר כראוי את דיוני הרשות המקומית. מובן שמכניסים הסדרים לגבי תיקון פרוטוקולים וכדומה.

הכנסנו הסדר מיוחד לגבי דיון בדינים-וחשבונות שנתיים שהגישו הגזבר, מבקר המדינה ומבקר העיריה, ומטילים חובה על הרשות המקומית לקיים דיונים בדי-נים-וחשבונות אלה, לכל המאוחר חודש לאחר הגשתם. נוסף על כך מחייבים את ראש הרשות להגיש למועצה לפחות פעם בשנה דין-וחשבון על המצב בכל תאגיד שהעיריה משתתפת בו. ודי אם חבר מועצה אחד ידרוש לקיים דיון בדין-וחשבון כזה, שיתקיים דיון בו. כלומר כל החובות האלה הן חובות סטאטוטוריות מכאן ולהבא. ראש מועצה שלא יקיים אותן — — —

ידידיה בארי (הליכוד):

חבל שקבעו את השעה 18:00.

יורם ארידור (י"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

בעניין זה יש הסתייגות לחבר-הכנסת בארי. הוא ינמק אותה, ואני אשיב. הוויכוח בינינו הוא על שעה-ורבע. בכל אופן לא תוכל מועצה להתכנס לפני השעה 18:00 אלא בהסכמה כללית.

הוועדה קבעה הסדרים לגבי מקרים ששיבת מו"צה לא זומנה. אם לא זומנה ישיבת מועצה בהתאם להוראות התקנון, מזכיר העיריה הוא שיצטרך לכנס את ישיבת המועצה. בנושא זה אנו סוטים מסעיף 5 של התקנון הקיים, ואנו מטילים את העניין על מז"כיר העיריה. דווקא משום שהוא פקיד ואיננו רשות נבחרת הוא לא יכול להפעיל איזושהו שיקול פוליטי בהתנהגותו, והוא יצטרך לקיים את החוק ללא כל חריגה או נסיון לחרוג מן החוק, כאשר ישיבה לא זומנה פעם אחת כחוק.

בהמשך הדברים הכנסנו פירוט של מה צריכה לכלול הזמנה לישיבת מועצה. בעוד שעל-פי המצב הקיים צריכה הזמנה לכלול פירוט הנושאים העומדים לדיון, לפי הצעת החוק שלפניכם צריך יהיה לכלול בנוסף על כך טיוטה של ההצעות, עם דברי הס"ב, כאשר דנים בהצעת תקציב, והצעת החלטה לגבי סדר-היום. אנו מפרטים סדר ההזמנות ומסירת ההזמנות לחברי המועצה, כדי שאלה יקבלו אותן בזמן ולא יוכלו לטעון שלא קיבלו אותן. מבחינות רבות אנו מכניסים סדר למקום שהיה פרוץ לכל רוח.

נקבע העקרון של פומביות ישיבות המועצה, בני"גוד למה שהיה קיים בסעיף 2 של התקנון הקיים ולפיו ישיבות המועצה היו סגורות, והמועצה רשאית היתה להחליט על פתיחתן אם רוב החברים הח"ליטו כך. העקרון הוא שבדברים הנעשים על-ידי נב"חרי הרשות המקומית כשליחי ציבור צריכים להתברר בישיבות פתוחות של המועצה. סגירת הישיבה יכולה להיות במקרים יוצאים מן הכלל, מטעמי בטחון או בהסכמת שלושה רבעים של חברי המועצה. הכלל הוא שהישיבות צריכות להיות פתוחות, הדיונים צרי"כים להיות פומביים, והדברים אינם צריכים להיעשות בחדרי חדרים. גם מבחינה זו חלה התקדמות רבה.

אנו מכניסים סדר גם בנושא ההצעות לסדר-היום בישיבות המועצות של הרשויות המקומיות. אחד האב"סורדים הקיימים היום הוא שהמוסד של הצעות לס"דר-היום אינו קיים בכלל. האפשרות לכפות על ראש העיר שתהיה הצעה לסדר-היום, פרט לסדר-היום שהוא קובע, אינה קיימת. יש סדרים לגבי כינוס ישיבות המועצה, אבל אין סדרים להעלות הצעות לסדר-היום בישיבות המועצה. אנו קובעים סדר לגבי הצ"עות לסדר-היום, קובעים את מספר ההצעות לסדר-היום, ונחננים זכות עדיפות לאפוזיציה בהשמעת הצ"עות אלו, כדי שלא תהיה מסורה לשרירות-לבו של ראש הרשות המקומית; כלומר, מתקנים תקנות שיש בהן משום הכנסת משטר של חוק וסדר לגבי ישי"בות המועצה, כאשר כל אחד יודע גם את זכויותיו וגם את חובותיו והא בהא תליא.

מכל מקום שעה שלפניה אין להתחיל בישיבת מועצה. כדי לא להשאיר את הדבר לשיקול-דעתו של ראש העיר נקבעה השעה 6 לפנות ערב. בכל הכבוד, לא כל האזרחים חים במדינת ישראל מסיימים את עבודתם בשעה 2 או 3 אחרי-הצהריים. יש מי שעובדים עד שעה 7 בערב, בין מפרנסים עצמאים ובין מפרנסים שכירים. משום כך הצעתי היא שישביה של מועצה עירונית לא תתחיל לפני השעה 19:15 — 7:15 בערב.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת ארידור, לתשובה.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) :
אדוני היושב-ראש, אי-אפשר למצוא שעה שבה אין אנשים עובדים במדינת ישראל. עובדים בכל שעה. צריך לקחת את השעה הנוחה ביותר מבחינת האנשים העובדים. כשאנחנו לוקחים בחשבון שישבת מועצה יכולה להימשך 4 שעות, ואינה יכולה להימשך פחות מ-3 שעות אלא אם גמרו את סדר-היום, וזאת לפי סעיף 50 שנאמר בו: "ישיבת המועצה לא תינעל לפני תום 3 שעות משעת הפתיחה אלא אם נסתיימו הדיונים וההצבעות בכל הסעיפים שעל סדר-היום או שהסכימו לנעילה כל חברי המועצה הנוכחים בישיבה אותה שעה; ישיבת המועצה לא תימשך יותר מ-4 שעות אלא בהסכמת שלושה-רבעים מחברי המועצה הנוכחים" — או צריך לתת זמן גם לניהול ישיבת המועצה. והאינטרס של האנשים העובדים הוא גם שהישיבה לא תסתיים בשעה מאוחרת מדי. כי לפעמים לא רק מאחרים לבוא מהעבודה אלא גם משכימים קום לעבודה. צריך לקחת בחשבון שני שיקולים אלה. חברות במועצה מטילה על אדם לא רק זכויות, גם חובות, והוא חייב לקחת בחשבון גם שיקולים אלה.

חשבנו ששעה 6 בערב היא שעה טובה. בזה הרחקנו לכת לעומת הצעת החוק המקורית, שהוצעה בה השעה 4 אחרי-הצהריים. לפי הצעת החוק המקורית אפשר היה לקיים ישיבת מועצה בשעה 4.15. אנחנו לא סברנו כך. חשבנו שצריך להרחיק את השעה שנפתחת בה ישיבת המועצה כדי להקל על יותר אנשים עובדים. אם הישיבה תתחיל בשעה 7:15, והיא צריכה להימשך 3—4 שעות, זה אומר שהיא תימשך עד אחרי השעה 11 בלילה. אם מדובר על אנשים עובדים, צריך לנסות לגמור את הישיבה קצת קודם.

לפיכך נראה לי, אדוני היושב-ראש, שההבדל של שעה-ורבע אינו מוצדק. השעה שמצאנו היא פשרה סבירה, וצריך לקיים אותה. את הבעיה החמורה של קיום ישיבות מועצה בשעות העבודה הרגילות של רוב האנשים — פתרנו.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

אני מעמיד להצבעה את הסתייגותו של חבר-הכנסת בארי לסעיף 4 של התקנון.

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת י. בארי לסעיף 4 (א) לתקנון לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת י. בארי לסעיף 4 (ב) לתקנון לא נתקבל.

סעיף 4 לתקנון, בנוסח הוועדה, נתקבל.

(חבר-הכנסת ד. קורן קורא קריאת-ביניים)

אענה על הסתייגות שלך. לא נתתי תשובה מראש.

כל הדברים האלה הם סטאטוטוריים, כלומר, ראש רשות שלא ימלא אחריהם יהיה צפוי לצו מבית-דין גבוה לצדק. לא תהיה לו ברירה אלא למלא אחריהם. מכאן ולהבא יהיה חוק מחייב.

ההסדר המוצע לפני הבית הוא הסדר החל על העיריות. לגבי המועצות המקומיות מוצע ההסדר בתקנות, בצו. אני יכול לומר על דעת שר הפנים שהוא יוציא צו שיעתיק את ההסדר, שהכנסת מאשרת היום לגבי עיריות, גם לגבי המועצות המקומיות.

יש הסתייגויות מספר לחוק, בדרך כלל הוועדה הגיעה לכלל אחדות דעים לגבי הרוב המכריע של סעיפי החוק, לאחר שליבנו וחזרנו וליבנו אותם, בסיוע היועצים המשפטיים שלנו. כתוצאה מבדיקות אלה גם נמחקו דעות שונות רבות לאחר שהגענו לדעה אחידה.

אני חייב עוד פעם להודות ליועצים המשפטיים של משרד הפנים שסייעו לנו בהכנת חוק זה. התבססנו הרבה על ההצעה הממשלתית, אם כי גם תיקננו אותה. אני מבקש שיאפשר למסתייגים לנמק את הסתייגויותיהם, אחר כך אבקש להשיב להם, ולאחר מכן אבקש את אישור הכנסת לחוק זה בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

לחבר-הכנסת בארי הסתייגויות לכמה סעיפים. חבר-הכנסת בארי, אני מניח שתצפה לנמק את כל הסתייגויותיך יחד.

ידידיה בארי (הליכוד) :

אני מעדיף לנמק סעיף סעיף. בסך-הכל מספר ההסתייגויות קטן.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

דווקא משום כך חשבתי שתוכל לנמקן בבת-אחת. אם כך, נתחיל בהצבעה על אותם סעיפים שאין כל הסתייגות לגביהם. לסעיפים 1—2 לחוק אין הסתייגויות. אני מעמיד אותם להצבעה.

הצבעה

סעיפים 1—2 נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

לסעיף 3 ולסעיפים 1—3 לתקנון אין הסתייגויות.

הצבעה

סעיף 3 נתקבל.

סעיפים 1—3 לתקנון נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב :

לסעיף 4 בתקנון הסתייגות לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 4 לתקנון דן במועד תחילתה של ישיבת מועצה עירונית. כפי שהסביר יושב-ראש הוועדה לפני דקות אחדות, החלטנו לקבוע בתקנון את שעת ההתחלה של ישיבת מועצה,

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק לתקון פקודת העיריות (מס' 20) (אברמוב, בארי, קורן, ארידור) —

לכן אני מבקש את חברי הכנסת להצביע בעד הצעת התיקון, האומרת שאם שלישי דורש שהישיבה תהיה סגורה, ראש העיר חייב לבצע זאת.

היו"ר ש. ז. אברמוב:
רשות לתשובה ליושב-ראש הוועדה.

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בדבר אחד אני מצטרף לחבר-הכנסת קורן, וזה בבקשה להטות אוזן. ביתר הדברים אני מבקש לדחות את שתי ההסתייגויות — גם של חבר-הכנסת בארי וגם של חבר-הכנסת קורן.

שתי ההסתייגויות באו מכיוונים מנוגדים, והוועדה הלכה בדרך-ביניים. לגבי ההסתייגות של חבר-הכנסת בארי: הוא מציע לשלול מראש הרשות את הסמכות לסגור ישיבה מטעמי בטחון. מכיוון שבסעיפים אחרים אנו מגבילים את האפשרות לסגור ישיבה, הרי עלול להיות מצב שראש רשות לא יוכל לסגור ישיבה מטעמי בטחון. אולם אם הסגירה היא מטעמי בטחון, הרי אי-אפשר גם לקיים דיון על כך בישיבה פומבית. יהיו שיציעו בעד ויהיו שיצביעו נגד, ואז יהיה צורך לקיים דיון פומבי אם לסגור את הישיבה מטעמי בטחון. ברור שבשאלת בטחון מוכרח להיות החלטה של אדם אחד ברשות המקומית.

ידידיה בארי (הליכוד):
האם זה לא פותח פתח לשרירות?

יורם ארידור (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
אני חושב שמוכרחים להעניק את הסמכות לראש הרשות, כאשר עניין השרירות ניתן להיקבע על-ידי בית-דין גבוה לצדק, בגבולות שהוא פועל בהם.

ברצוני להוסיף כי לפי סעיף 58 (ג) שר הפנים, או מי שהוא מינה לכך, רשאי לעיין בכל פרוטוקול של ישיבות המועצה. ברור שזה חל גם על פרוטוקול של ישיבה סגורה. לכן, אם אמנם תהיה ישיבה סגורה, יוכל שר הפנים או מי שהמינה לכך לעיין בפרוטוקול, ואי-אפשר יהיה לעשות דברים בחשאי, תחת חסות הבטחון. אפשר יהיה לראות בביורר אם היו או לא היו טעמי בטחון. אבל אפשר לתאר מצב שרשות מקומית צריכה להתכנס באופן דחוף, כאשר על סדר-היום שלה בעיה בטחונית ממדרגה ראשונה. אז יש הכרח שראש הרשות, שנבחר בבחירות אישיות על-ידי הציבור, יקבל סמכות להחליט על סגירת ישיבה מטעמי בטחון. אני משנים את המצב שהיה קיים קודם לכן, שהייתה צריכה להיות על כך החלטה מיוחדת לגבי כל ישיבה. אני חושב שעלינו להשאיר בידי ראש הרשות את הסמכות לסגור ישיבה מטעמי בטחון.

גם את הצעתו של חבר-הכנסת קורן לא קיבלה הוועדה. אם אנו מקבלים את העקרון שהישיבות תהיינה פתוחות — וזו היתה עמדת הוועדה — צריך שהסמכות לסגור ישיבות לא תהיה אפילו בידי רוב רגיל, ועל-אחת-כמה-יזכמה לא בידי מיעוט של שלישי, כהצעתו של חבר-הכנסת קורן. העקרון הוא לא שיהיו דברים חשאיים, אלא שמי שהוא נבחר הציבור צריך לתת לציבור דין-וחשבון של אמת על מה הוא עושה. אם אנו נאפשר לשלישי מהחברים לסגור ישיבות, פירוש הדבר —

היו"ר ש. ז. אברמוב:
לסעיפים 5—16 לתקנון אין הסתייגויות.

הצבעה
סעיפים 5—16 לתקנון נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב:
לסעיף 17 לתקנון — הסתייגות לחבר-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סעיף 17 לתקנון דן בפומביות של ישיבות מועצה, והסתייגותי שלי מכוונת אל פיסקה (1) לסעיף 17. פיסקה זו אומרת: "הורה על כך ראש העיריה לאחר שראה טעמים שבבטחון המדינה המחייבים לעשות כן" תתקיים הישיבה בדלתיים סגורות.

דומני שאנו מקנים סמכות רחבה מדי לראש עיריה להבא — לראש עיר, מאחר שלא זו בלבד שעל דעתו שלו הוא יוכל להורות על קיום ישיבה בדלתיים סגורות, אלא שנוסח הסעיף מונע, למעשה, התערבות של רשות שפוטית בהחלטתו. לא נאמר בסעיף: "הורה על כך ראש העיריה מטעמים שבבטחון המדינה המחייבים לעשות כן", אלא "הורה על כך ראש עיריה לאחר שראה" וגו'; כלומר, שיקול-דעתו הוא שלו בלבד, ולכן לא יהיה מקום להתערב.

אני מציע למחוק פיסקה זו ולהשאיר את הפיסקות (2) ו-(3), ובהן ייאמר: "הורה על כך ראש עיריה" (הווי אומר, לקיים ישיבה בדלתיים סגורות) "בהסכמה מראש של שלושה רבעים מחברי המועצה, או שלושה רבעים מחברי המועצה הנוכחים בישיבה החליטו לקיימה בדלתיים סגורות".

אני מציע לבית לקבל את ההסתייגות.

היו"ר ש. ז. אברמוב:
לאותו סעיף הסתייגות לחבר-הכנסת קורן.

דוד קורן (המערך):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הרשו לי, בשעה מאוחרת זו, לבקש מכם להטות אוזן, כי הנושא שאני רוצה להעלותו הוא נושא עקרוני, בעל חשיבות רבה.

אני מקבל את העקרון שבדרך כלל ישיבות צריכות להיות פתוחות. אני מקבל גם את העקרון שלפעמים יש לסגור ישיבה לפני קהל בגלל סיבות של תסיסה, של מתח חברתי, של יחסים בין-עדתיים בישובים מעורבים וכדומה. יש פעמים שיש סיבות גם למיעוט לדרוש שיש ישיבה תהיה ישיבה סגורה, כדי למנוע לחצים.

אני אומר: אם קבענו שיש ישיבה יכולה להיסגר בגלל דרישת הרוב, צריך לתת למיעוט אותה הזכות לבקש לסגור ישיבה לפני קהל. אני רוצה להגן על מיעוטים, כדי שיוכלו לפחות להביע את דעתם באופן חפשי בישיבת המועצה. אם המועצה מכריעה נגדם, הרי קובע זאת הרוב. יש פעמים שאנו דורשים הצבעות חשאיות ונותנים בידי המיעוט הזכות להביע הצבעה חשאית. החשאיות נובעת מתוך הנחה שלא צריך שיהיו לחצים ציבוריים וחיצוניים, ולפעמים גם אלימים.

— חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20) (ארידור, אברמוב); חוק המים (תיקון מס' 6) (אברמוב, הורביץ) —

היו"ר ש. ז. אברמוב:

הקולות היו שקולים.

(קריאה: היושב-ראש יכריע.)

היו"ר ש. ז. אברמוב:

היושב-ראש אינו יכול להכריע. לא היה רוב, ואני קובע שהתיקון לא נתקבל.

התיקון של חבר-הכנסת ד. קורן לסעיף 17(3) לא נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה את סעיף 17, בנוסח הוועדה.

הצבעה

סעיף 17 לתקנון, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה סעיפים 18 עד 61 לתקנון. בסעיפים אלה לא היו הסתייגויות.

הצבעה

סעיפים 18 עד 61 לתקנון נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976, נתקבל.

אינני מייחס, חס-וחלילה, לחבר-הכנסת קורן כוונה כזאת — שתחת חסות של חשאיות יכולים אנשים לבוא ולייצג את הציבור לא בהתאם למה שהתחייבו לפניו. אני חושב שהפומביות היא התחייבות שנבחר ציבור צריך לעמוד בה בפני בוחריו. לא רק הצדק צריך להיראות, אלא גם החובה הציבורית הממולאת צריכה להיראות. לפיכך אני מבקש לדחות את שתי ההסתייגויות.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

חברי הכנסת, אנו עוברים עתה להצבעה על סעיף 17 לתקנון. אעמיד להצבעה תחילה את ההסתייגויות ולאחר מכן את הסעיף עצמו.

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת י. בארי לסעיף 17(1) לא נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד עתה להצבעה את הסתייגותו של חבר-הכנסת קורן לסעיף 17(3).

הצבעה

התיקון של חבר-הכנסת קורן לסעיף 17(3) לא נתקבל.

(קריאות: אולי כן נתקבל; מספר הקולות לא היה ברור.)

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אם כך, נצביע פעם נוספת.

הצבעה

בעד התיקון של חבר-הכנסת ד. קורן לסעיף 17(3) — 9

נגד התיקון של חבר-הכנסת ד. קורן לסעיף 17(3) — 9

ג. חוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בתיקון הנזכר לעיל לקבוע פיקוח פארלאמנטארי על מחיר המים, דבר שהחוק המקורי לא קבע.

בעת הדיון המוקדם בוועדת הכלכלה בהצעת החוק של חבר-הכנסת גרשוני סברו חברי הוועדה כי בנוסף על התיקון האמור יש לרכוז את הפיקוח הפארלאמנטארי בכל נושאי המים, הנמצא כיום בטיפול של ועדת הכספים, בוועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים. ענייני משק המים, כמו כל ענייני החקלאות במדינה, הם מסמכותה של ועדת הכלכלה, לפי תקנון הכנסת. ועדת הכלכלה היא אשר חוקקה בשעתה את חוק המים. אין לכן כל סיבה שוועדת הכלכלה, הדנה במשך כל השנה בבעיות החקלאות וכן בנושאים אחרים הקשורים בחוק המים, לא תהיה מוסמכת לטפל גם בחוק המים, בהיטלי האיוון ובשיעורי התשלום המיוחד.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אנו עוברים עכשיו לדון בחוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976. יושב-ראש ועדת הכלכלה חבר-הכנסת הורביץ יביא את הצעת החוק.

יגאל הורביץ (יו"ר ועדת הכלכלה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא לפניכם, לקריאה שנייה ושלישית, את חוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976, בלא הסתייגויות.

החוק נדון תחילה כהצעת חוק פרטית של חבר-הכנסת גרשוני, שהועברה לוועדה לדיון מוקדם. בנוסח הצעת החוק של חבר-הכנסת גרשוני היה רק סעיף 1, ובו נאמר שבסעיף 112 של חוק המים, תשכ"ט—1959, לאחר המלים "מועצת המים" תיתוספנה המלים "באישור ועדת הכספים של הכנסת". חבר-הכנסת גרשוני הציע

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק המים (תיקון מס' 6) (הורביץ, אברמוב); חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4) — (אברמוב, גרוסמן) —

בעניין זה, ולבקש מן הבית לאשר את החוק בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

מאחר שאין הסתייגויות נצביע בקריאה שנייה על הסעיפים 1 עד 3 לחוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1 עד 3 נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976, נתקבל.

יד. חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בוועדת השירותים הציבוריים נוסח המפרט את סמכויות הוועדה. לפי נוסח זה תהיה הוועדה רשאית להזמין עדים ומוציגים, להשביע עד, לפסוק דמי נסיעה, לינה ובטלה לעדים. אולם כדי לכפות עד להופיע לפניו, או לצורך קבלת צו לגבות עדות מחוץ לתחום המדינה יהיה על יושב-ראש הוועדה הרפואית או המנהל הכללי של משרד הבריאות לפנות לבית-משפט מחוזי.

ועדת השירותים הציבוריים הבטיחה שממצאי הוועדה הרפואית, הנוגעים למתן או אימתן רשיון לרופא, יוגשו למנהל הכללי של משרד הבריאות בצורה מנומקת. לצורך הפעלת סמכויות חייבה ועדת השירותים הציבוריים את שר המשפטים להתקין תקנות סדרי דין, בעוד שלפי הצעת הממשלה הוא רשאי להתקין תקנות אלה.

לאור העובדה שהוועדה הרפואית תהיה מוסמכת לבדוק גם רופא כחשוד במחלה שאינה מחלת נפש, היה צורך בהגדרה חדשה ל"מחלה". ועדת השירותים הוסיפה להגדרה המוצעת עליידי משרד הבריאות גם את המקרה שהרופא הוא בעל כושר לקוי, זאת מאחר שהנסיון מראה שלעתים נובע חוסר היכולת לעסוק ברפואה ממצב כללי לקוי ולא דווקא ממחלה מסוימת.

בסעיף 5 התקבלה ההצעה להעניק למנהל הכללי של משרד הבריאות את הסמכות לקבל מידע לגבי רופא או מבקש רשיון בטרם יחליט אם להעמידו לפני ועדה רפואית. הוועדה קבעה שמי שנדרש למסור מידע או מסמך אמנם ימלאו אחרי הדרישה.

בסעיף 5 "א הוצע להעניק למנהל סמכות להתלות רשיונו של רופא באופן זמני. ועדת השירותים הציבוריים קבעה, כתנאי, שההתליה תבוצע בסמוך להעברת העניין לוועדה הרפואית; הכל מתוך נקודת ראות של מניעת סחבת. נקבע שניתן להאריך את ההתליה פעמיים — כל פעם לשלושה חודשים — אולם לא יותר מתשעה חודשים בסך-הכל.

מצאנו אפוא לנכון לקבוע בחוק כי בכל מקום שנאמר "באישור ועדת הכספים" ייאמר "באישור ועדה משותפת של ועדת הכלכלה ועדת הכספים". משרד החקלאות הסכים להצעות הוועדה, והיא הובאה עליידי חבר-הכנסת גרשוני בדיון בחוק המים (תיקון מס' 6) בקריאה ראשונה.

ועדת הכלכלה לא שינתה את נוסח החוק בדיון לאחר הקריאה הראשונה, והטופס המונח לפניכם לקריאה שנייה ושלישית מוגש בלא הסתייגויות.

הנני מקווה כי עם קבלת החוק תוכל הוועדה המשו"ר תפת של ועדת הכלכלה ועדת הכספים, שתוקם לשם כך, לטפל ביתר ערות בכל בעיות משק המים, מדיניות המחירים וכו', כפי שזה מתחייב מן הפיקוח הפאר-לאמנטארי. אין לי אלא לאחל הצלחה לוועדה המשו"ר תפת, להדות במיוחד לחבר-הכנסת גרשוני על יזמתו

היו"ר ש. ז. אברמוב:

הכנסת תעבור לדון בחוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו—1976. את החוק תביא יושבת-ראש ועדת השירותים.

חייקה גרוסמן (יו"ר ועדת השירותים הציבוריים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, תיקון זה דן באפ"רות לשלול מרופא רשיון לעסוק ברפואה.

בסעיף 5א ו-5ב לפקודה הוציע משרד הבריאות שלכל חבר הוועדה המייעצת, העוסקת במתן רשיונות לרופאים, יהיה ממלא-מקום, כדי לזרז ולייעל את פעילות הוועדה, מכיוון שהיו בעבר עיכובים וסחבת, ורופא שהיו נגדו תלונות לא יכול היה להגיע לבירור, והדבר גרם, כמוכר, סבל ולפעמים סבל מיותר. ועדת השירותים הציבוריים הוסיפה כי יהיו ממלאי-מקום אחדים אשר יתמנו בדרך ובתנאים שהתמנה החבר. מינוי החברים וממלאי-מקומם יפורסם ברשומות, וסדר כהונת ממלאי-המקום יקבע עלי ידי יושב-ראש הוועדה.

למקרים שניתן למנות ממלא-מקום הוסיפה ועדת השירותים הציבוריים גם את המקרה שנבצר מחבר ועדה להשתתף באופן זמני — ואין הכוונה לחבר ועדה שפורש באופן קבוע, אלא לשאינו יכול להשתתף באופן זמני — אולם לא ביקש לשחררו מתפקידו.

בסעיף 16 הוציע משרד הבריאות למנות ועדה רפואית במקום ועדה פסיכיאטרית שהיתה קודם, מן הסיבה שעלול היה להקטין הרושם כי יש איוו בעיה פסיכיאטרית כאשר עומדים לדון בשלילת רשיון או בהתליית רשיון של רופא בוועדה פסיכיאטרית. כן מעניקים לוועדה הרפואית את הסמכות לאסוף ראיות, כלומר לפעול לפי סעיפים 9 עד 11 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט—1968. מאחר שחלק מהסמכויות בסעיפים האמורים אינו מתאים להפעלה עליידי ועדה רפואית, שולב

לחבר ועדה; צריכים להיות ממלאי-מקום. את ההסתייגות הזאת לא נימקת, והוועדה ברוב החליטה על ממלאי-מקום.

ידידיה בארי (הליכוד):

אינני שותף להסתייגות הראשונה. היא של אחרים.

חייקה גרוסמן (יו"ר ועדת השירותים הציבוריים):
סליחה. זה של חברי-הכנסת ידיד וזיידל.

הוועדה חושבת שיושב-ראש הוועדה, שצריך להיות מנכ"ל, רשאי גם לקבוע לפי הצורך, בהתאם לנסיבות, מי צריכים להיות ממלאי-מקום באותה הודמ"ב, ולא צריך לקבוע סדר קדימות למפרע, כשה"דבר הזה מסרב מאוד את כל הליך עבודתה של הוועדה.

הי"ר ש. ז. אברמוב:

לסעיף 7 יש הסתייגות לחברי-הכנסת פעיל. הוא איננו באולם. לסעיף 9 — הסתייגות לחברי-הכנסת דיציאן, וזיידל וידיד. חברי-הכנסת זיידל, אתה היחיד הנוכח. אתה מוותר על ההנמקה?

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):
על ההנמקה אני מוותר.

חייקה גרוסמן (יו"ר ועדת השירותים הציבוריים):
ואני מוותרת על התשובה.

הי"ר ש. ז. אברמוב:

אני מברך את חברי הכנסת על ההדדיות. נעבור עכשיו להצבעות בקריאה ראשונה.

ה צ ב ע ה

סעיף 1 נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ה. זיידל ומ. ידיד לסעיף 2 לא נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת י. בארי לסעיף 2 לא נתקבל.

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.

הי"ר ש. ז. אברמוב:

לסעיף 3 יש הסתייגות לחברי-הכנסת בארי. מאחר שההסתייגות הזאת היתה כרוכה בסעיף הראשון, האם אתה מוותר עליה?

ידידיה בארי (הליכוד):

אינני רואה טעם לעמוד עליה עכשיו.

ה צ ב ע ה

סעיף 3, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיפים 4 עד 6 נתקבלו.

התיקון של חברי-הכנסת מ. פעיל לסעיף 7 לא נתקבל.

סעיף 7, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיף 8 נתקבל.

התיקון של חברי-הכנסת ל. דיציאן, ה. זיידל ומ. ידיד לסעיף 9 לא נתקבל.

סעיף 9, בנוסח הוועדה, נתקבל.

סעיף 10 נתקבל.

סעיף 9 — בסעיף קטן (1) (ד) הוחלט להשאיר את הנוסח המקורי ולא למחוק את המלה "התמיד"; בסעיף קטן (2) — לוועד העוסק בשמיעת הרופא, אשר נגדו הוגשה תלונה בנושאי משמעת, הוענקו לצורך ביצוע תפקידו אותן סמכויות שצויידה בהן הוועדה הרפואית; בסעיף קטן (6) מחקה הוועדה את המלים "על ביטול או התליה", כך שזכות העירעור של רופא תחול גם על הסאנקציות החדשות נגד הרופא שנוספו בתיקון זה, דהיינו, על התראה ועל נזיפה. ההגייגות מחייבת לאפשר לרופא, אשר רואה עצמו נפגע כאשר הוחלט לנווף בו או לתת התראה נגדו, לערער על החלטה זו.

סעיף 18 הקיים בפקודה מסמיך את המנהל הכללי של משרד הבריאות לוותר על חלק מההנאים שחייב למלא רופא, לטובת עובדי מעבדה, אחיות ובעלי מקצועות דומים. בתיקון שהוצע עליידי הממשלה, ונתקבל בוועדה, נגבע שהמנהל יקבע בתקנות את הכשרויות הדרושות של בעלי מקצועות אלה, ועל סמך תקנות אלו ירשה להם המנהל של בית-חולים או מרפאה לבצע את הפעולות שאושרו. הוועדה הוסיפה הוראה שסעיף זה, בדבר חובת התקנות, יחול בניסיונות שיש בהן פיקוח נפש, ואז ניתנת סמכות בלעדית ובלא התניה. הוועדה גם התנתה את שתי הסמכויות — קביעת התקנות והפעולה בלעדית או שלא לפיהן — בהיות המנהל הכללי רופא. אם הוא אינו מורשה לעסוק ברפואה, יהיה עליו, לצורך הפעלת סמכויות אלה, להתייעץ עם יושב-ראש המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית בישראל.

יש הסתייגויות מספר לחוק זה.

הי"ר ש. ז. אברמוב:

חברי הכנסת, נעבור עתה לשמיעת ההסתייגויות. לסעיף 2 — הסתייגות לחברי-הכנסת זיידל וידיד. האם חברי-הכנסת זיידל מבקש לנגק את הסתייגותו?

הלל זיידל (המפלגה הליברלית העצמאית):
אני מוותר על ההנמקה.

הי"ר ש. ז. אברמוב:

באותו סעיף הסתייגות לחברי-הכנסת בארי.

ידידיה בארי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מנגק את הסתייגויותי הן לסעיף 2 והן לסעיף 3, כי שתיהן קשורות זו בזו. למעשה, הכוונה היא למנוע מיושב-ראש הוועדה שרירות-לב, העדפה, או בחירה מכוונת ומגמתית של ממלאי-מקום לחבר, אשר מטעם זה או זה נמנע מלכהן ומלמלא את תפקידו. לכן הצעתי, אדוני היושב-ראש, שכאשר שר הבריאות ממנה ממ"ל-מקום, הוא גם יקבע את סדר הקדימות שלהם — הווי אומר: לפי איזה סדר הם ייקראו למלא את מקומו של החבר הנעדר. לכן, מטבע הדברים, לא יישאר הדבר לקביעתו של יושב-ראש הוועדה.

אני מבקש מאת הבית לקבל את ההסתייגות הזאת.

חייקה גרוסמן (יו"ר ועדת השירותים הציבוריים):

ההנמקה היתה קצרה, וגם התשובה היתה קצרה. הוועדה יצאה מנקודת ראות אחת: אם קובעים ועדה — צריך לתת לה את האפשרות לתפקד. על כן לא יכול להיות מצב שיש רק ממלאי-מקום אחד

חבורת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4) (אברמוב); חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (אברמוב, ארבל-אלמוזלינו) —

היו"ר ש. ז. אברמוב:

חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו—1976, נתקבל.

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את החוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4).

טו. חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש. ז. אברמוב:

הכנסת תעבור עכשיו לדון בחוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976. אבקש מאת יושבת-ראש ועדת העבודה חברת-הכנסת שושנה אר-בליי-אלמוזלינו להביא את הצעת החוק.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (יו"ר ועדת העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת להביא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976.

למגמת התיקונים בחוק זה נודעת חשיבות רבה, והם באים למלא את החסר שהורגש זמן רב. הכ"ללת חברי הקיבוצים והמושבים השיתופיים במסגרת החוק מהווה, כמובן, שלב חיוני ביותר. הצורך בשי"לובם של אלה במסגרת החוק נעשה מוחשי ביותר בעת מלחמת יום-הכיפורים ולאחריה, כאשר הגטל ש"הוטל על ציבור זה היה כבד ביותר עקב שיעורם הגבוה של בניו בשירות במילואים.

הצעת החוק באה להשוות את חברי הקיבוצים ומושבים שיתופיים, והקיבוצים והמושבים השיתופיים בעצמם, למעמד החוקי הקיים לפי חוק הביטוח הלאומי. כלומר, החברים ייחשבו כעובדים, ואילו הקיבוצים והמושבים השיתופיים כמעסיקהם, ואי לכך ה"תשלום לקרן השוואה יעשה עליהם כעל-ידי כל מעביד אחר, וגם לפי אותו שיעור תשלום ולפי הכ"נסה שדמי הביטוח משתלמים לפיה. ובכך יש משום ביטול ההבדל בין סוגי אנשים שונים המשרתים במי"לואים, הן מבחינת החובה של התשלום והן מבחינת הזכויות לתגמולים במילואים.

לפי החוק הקיים, אדוני היושב-ראש, עובד בשכר שהיה מועסק ערב שירות פחות מ-75 ימים אצל מע"בד או במקום עבודה אחר, תשלום התגמול בעד שירותו במילואים נעשה באמצעות אחת מקרנות החופ"ש שהשתייך אליה מבחינה מקצועית. המדובר היה בעיקר בעובדים ארעיים-זמניים שלא קיים בינם לבין מעבידיהם קשר של קבע. בזמן התארגנות קרן ההש"וואה ובצעדיה הראשונים של הקרן — דהיינו, בש"נות ה-50, ובמיוחד לפני הקמתו של המוסד לביטוח הלאומי ב-1954 — שימש הסדר זה כמכשיר מעשי לביצוע תשלום התגמול הטוב ביותר בשעתו. במרוצת הזמן התהדק הקשר הבלתי-אמצעי של המוסד עם ציבור העובדים, לרבות העובדים הארעיים, וכן לא תמיד הצליחו למצות העובדים הנ"ל את זכויותיהם באמצעות קרנות החופשה, מכיוון שלא תמיד היו המ

עבידים מעבירים את התשלומים לקרן. זאת ועוד, העובד היה משתייך, לפי אופי עבודתו, לשתי קר"נות, מצב שהביא את העובד אל קרן השוואה לשם מיצוי זכויותיו. כתוצאה מכך ביצוע התשלום על-ידי קרנות החופשה נעשה פיקטיבי, וביצוע התשלום נעשה ממילא רק על-יפי אישור של עובד המוסד. מצב זה נעשה מוחשי ביותר בתקופת החירום, כמו במלחמת יום-הכיפורים. בהסכמת הקרנות החליטה הוועדה להכ"ניס תיקון בחוק, שתשלום התגמול לעובד הארעי י"עשה אף הוא במישרין על-ידי הקרן שהמעביד משלם לה בגין כל עובדיו.

מוצע בתיקון החוק שתינתנה הענקות לשתי מס"רות: א) כדי לענות על בעיה, הקיימת מזמן, לגבי נוער עובד הנקרא לשירות הקדם-צבאי וכתוצאה מכך הוא עלול להפסיד את שכרו בתקופת שירותו זה. יש לזכור כי חלק מנוער זה נושא כבר בגיל זה בעול של פרנסת המשפחה, וכל יום הפסד בשכר פוגע לא רק בנער המשפחה בפעולות הגדנ"ע; גם ייתכן שהוא תומך בבני משפחתו. כדי לקדם את האינטרס הן של הנער והן של עניין הציבור שיש בחינוך הק"דס-הצבאי החליטה הוועדה לתקן את החוק האמור ולכלול בו גם זכויות לנוער העובד. ב) בשלב רא"שון, ולו נסיוני, לספק צרכים חברתיים ואנושיים של המשרתים במילואים ובני משפחותיהם, לפי כמה דג"מים שנעשו בעבר והיו להם תוצאות חיוביות. משום כך באה ההצעה לעגן נסיונות אלה במסגרת החוק ול"אפשר ביצוע מחקרים ופעולות נסיוניות אחרות לה"שגת מטרות אלה על-ידי המוסד לביטוח לאומי — הכל בשיקום שירותי הרווחה שצריכים להינתן למש"פחות המשרתים במילואים.

השיעור שהוקצה למימון פעולות שירותי רווחה למשרת במילואים ולנוער עובד הועמד בשיעור 0.25% מאומדן הגבייה לקרן, אולם ועדת העבודה של הכנסת הקנתה סמכות לשר העבודה, בהתייעצות עם שר האו"צר ובאישור ועדת העבודה של הכנסת, להעלות את השיעור הנ"ל עד 0.5% מאומדן הגבייה.

אדוני היושב-ראש, לחוק זה יש שתי הסתיי"גויות, אחת של חברת-הכנסת דיציאן ואחת של שר האוצר. אם שר האוצר הודיע שהוא מסיר את הס"תיגות, אני שמחה לשמוע זאת.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

נותרה ההסתייגות האחת והיחידה, זו של חבר-

כ"ט אדר ב' תשל"ו (31 מארס 1976)
 — חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10) (אברמוב); חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 13) (אברמוב, ארבל-אלמוזלינו); חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילואות (תיקון מס' 4) (אברמוב, קרגמן) —

הכנסת ליאון דיציאן. בהעדר הנמקה נצביע על ההסתייגות.

היו"ר ש. ז. אברמוב:
 אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976.

הצבעה

סעיפים 1—5 נתקבלו.
 התיקון של חברי הכנסת ל. דיציאן לסעיף 6 לא נתקבל.
 סעיף 6, בנוסח הוועדה, נתקבל.
 סעיפים 7—11 נתקבלו.

הצבעה

חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976, נתקבל.

טז. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 13), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הוועדה קבעה שהתחולה תהיה על תקופת שירות החל מ-1 בספטמבר 1963, ולא משנת 1966 כפי שנאמר בהצעה המקורית.

אדוני היושב-ראש, אין הסתייגויות לחוק, ואני מבקשת לאשר אותו בקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שנייה את חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976.

הצבעה

סעיפים 1—2 נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976.

הצבעה

חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976, נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:
 אנחנו עוברים עכשיו לחוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976. רשות הדיבור ליושבת-ראש ועדת העבודה.

שרשנה ארבל-אלמוזלינו (יו"ר ועדת העבודה):
 אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבדת להביא לקריאה שנייה ושלישית הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14). הצעת החוק הורעלה עלתה בכנסת בזימתו של חברי הכנסת שלום לויין כדי צעת חוק פרטית, ואני רוצה בהזדמנות זו לברך אותו על יזמה זאת, שבעקבותיה תבואנה יזמות נוספות.

החוק בא לתקן מצב שהיה קיים לגבי מורות וגננות העוסקות בהוראה, אשר על-פי הסכם שנחתם לפני הרבה שנים, ב-1951, בין הסתדרות המורים ו-משרד החינוך, ניתנת להן תוספת יוקר מלאה כמורת אמהות לילדים עד גיל 14 אף שלא עבדו משרה מלאה, אך דבר זה לא הובא בחשבון לצורך חישוב הפנסיה. הצעת החוק באה לקבוע שהלקיות המשורה בתקופה האמורה, יראו אותה כמוגדלת בחלק הע"שירי של משרה מלאה, ובלבד ששיעור החלקיות של המשורה לא יעלה עקב הגדלה זו על 100%.

יז. חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילואות

(תיקון מס' 4), תשל"ו—1976 **

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

1975 נכנס לתקפו חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילואות (תיקון מס' 3), ובו הועלה שיעור הניכוי מריבית על איגרות-חוב ועל פקדונות הניתנים להעברה, שהופקדו בתנאים האמורים בסעיף 5(א) (4) לחוק העיקרי, מ-25% ל-35%.

התברר כי בתיקון שבא אגב תיקון מס' 22 לפ"קודת מס הכנסה לא הובא בחשבון כי סעיף 161 לפ"ק

היו"ר ש. ז. אברמוב:

הכנסת תעבור עכשיו לדון בחוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילואות (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976. רשות הדיבור ליושבת-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביום 20 ביולי

* "דברי הכנסת, חוב' ח', עמ' 669; נספחות.

** "דברי הכנסת, חוב' כ"א, עמ' 2045; נספחות.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילווה (תיקון מס' 4) (קרגמן, אברמוב):
 חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 12) (אברמוב, קרגמן, פלומין);
 חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון) (אברמוב, קרגמן) —

עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילווה
 (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1—2 נתקבלו.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק
 עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילווה
 (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976.

ה צ ב ע ה

חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות
 למילווה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976, נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אנחנו עוברים להצבעה, בקריאה שנייה, על חוק

י. חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל)

(תיקון מס' 12), תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

לגבי התקופה שנתבקשנו להאריך בה את תקפו של
 חוק זה. בשעתו הובטח לנו על-ידי שר האוצר שעם
 הנהגת מס ערך מוסף יבוטלו מסים עקיפים, ובי-
 ניהם הוזכר במפורש שמו של חוק בול בטחון. אי
 לכך הצעתי היא שבמקום הארכה של תוקף החוק
 לשנה שלמה יוארך תקפו של חוק זה עד המועד
 שייקבע על-ידי שר האוצר כמועד הטלת מס ערך
 מוסף.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חברי-הכ-
 נסת פלומין לסעיף 1 לחוק.

ה צ ב ע ה

התיקון של חברי-הכנסת י. פלומין לסעיף 1
 לא נתקבל.

סעיף 1, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש. ז. אברמוב:

אני מעמיד לקריאה שלישית את חוק בול בטחון
 (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 12), תשל"ו—
 1976.

ה צ ב ע ה

חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל)
 (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976, נתקבל.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הסתייגותי היא

יט. חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976 **

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק אזורי נמל
 חפשיים מגדיר "מסים עקיפים" כ"מס, בלו, מס קנייה
 או היטל לפי תקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה),
 תשי"ח—1958."

היו"ר ש. ז. אברמוב:

הכנסת תעבור עכשיו לדיון בחוק אזורי נמל חפ-
 שיים (תיקון), תשל"ו—1976. רשות הדיבור ליושב-
 ראש ועדת הכספים, חברי-הכנסת קרגמן.

* "דברי הכנסת", חוב' כ"ג, עמ' 2190; נספחות.

** "דברי הכנסת", חוב' כ"א, עמ' 2045; נספחות.

— חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון) (קרגמן, ישעיהו); חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24) (ישעיהו, קרגמן, פלומין) —

היו"ר י. ישעיהו:
אין הסתייגויות. אנחנו מצביעים על חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976 בקריאה שנייה.

ה צ ב ע ה

סעיפים 1—2 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:
אני מעמיד את חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976, להצבעה בקריאה שלישית.

ה צ ב ע ה

חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976, נתקבל.

החוק חוקק במגמה ליצור תנאים אופטימאליים למשקיעים, בראש וראשונה הטבות שונות במסים, וב- עיקר במסי יבוא, מתוך תקווה שהקמת נמל חפשי בישראל תהווה מקור למשיכת הון ואמצעי להגברת היצוא.

התיקון בא לכלול גם מס ערך מוסף בין המ- סים שניתן עליהם פטור כאשר הטובין שעליהם הוא חל מיוצאים אל תוך האזור החפשי או מיוצאים ממנו. טובין המועברים מאזור הנמל החפשי אל תוך המ- דינה נחשבים כטובין המיוצאים מחוץ-לארץ, והם חיי- בים במסים העקיפים.

צר לי לומר שהנמל החפשי, שראינו בו פתח חשוב לפיתוחה של הארץ, איננו קיים בכלל, הוא רק על הנייר.

כ. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976 * (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

בהודעה על שומה או בצו כאמור בסעיף קטן (א) יפרט פקיד השומה, בנוסף על נימוקים לאי- קבלת הדו"ח או ההשגה, גם את הדרך שלפיה נעש- תה השומה.

היו"ר י. ישעיהו:

יש הסתייגויות לחברי-הכנסת בדר ופלומין. חברי- הכנסת בדר איננו באולם. חברי-הכנסת פלומין, תנמק, בבקשה, את שתי ההסתייגויות בבת-אחת.

יחזקאל פלומין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנמק את שתי ההסתייגויות שלי. ההסתייגות הראשונה איננה כל כך לנוסח החוק, כפי שמוגש, כמו הצעה לתוספת לחוק. עניינה אותם צווים ששר האוצר קבע בשעתו כדין על-פי סמכות שהיתה לו בפקודה, כפי שתוקנה בעק- בות הצווים, מבלי שצווים אלה עברו אישור של הכ- נסת או אחת מוועדותיה.

הואיל והעקרון שהנחה את הרפורמה היה שחייב להיות פיקוח ממלכתי על דיני המיסוי, דבר שמצא את ביטויו בסעיף 245, באה הצעתי לקבוע שכל אור- תם צווים יהיו בתקפם תקופה נוספת של לא יותר מ-12 חודש ולאחר מכן יפקעו, אלא אם הוארך תקפם באישור ועדת הכספים של הכנסת. תקנה זו תאפשר לנו לערוך רביזיה לגבי הצווים שהוצעו על-ידי שר האוצר, לבור את התבן, להוציא את ההצעות אשר אינן מחוייבות המציאות ולהשאיר את אותן ההצ- עות שיש הצדקה לקיימן. אי לכך הצענו את ההצעה הזאת.

בסעיף 9 הייתי מבקש לתקן טעות. כאן נאמר שההסתייגות שלי הן לפיסקאות 1 ו-2, ולא נכון הוא. הסתייגותי היתה רק לפיסקה 1 ולא לפיסקה 2. גם ההסתייגות שלי לא כל כך לגופו — אני מודה ומת-

היו"ר י. ישעיהו:

אנחנו עוברים לחוק תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976. רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חוק לתיקון פקו- דת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976, כולל תי- קונים מספר הנובעים מהרפורמה.

1. לפי סעיף 9(15) לפקודת מס הכנסה פטורים הפרשי שער על הלוואה שנתן תושב-חוץ במטבע-חוץ ואשר יש להחזירה במטבע-חוץ; אולם אין פטור לאותו מלווה כאשר הוא מקבל חזרה את הלוואתו בלירות ישראליות ללא הצמדה, אך בתוספת סכומים השווים לסכום הפרשי הצמדה, אלא שמקורם הוא בפוליסה לביטוח מפני שינוי שער החליפין של הלירה.

להבחנה זו אין הצדקה עניינית, ומשום כך מוצע להחיל את הפטור ממס גם על סכומים אלה.

2. סעיף 146(ח) לפקודה קובע כי שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר סדרי הדין בוועדת ערר, וכן רשאי הוא לקבוע את האגרות שישולמו בשל הליכים לפניה ואת שכר חבריה.

מוצע להסמיך את שר המשפטים גם להתקין תק- נות בדבר נוהלי זימונה של ועדת הערר. דבר זה יאפ- שר קביעת כללים וסדרים קבועים מראש, כדוגמת ההוראה המקבילה בחוק מס ערך מוסף.

3. סעיף 158(א) לפקודה קובע כי לא תיעשה שומה לפי מיטב השפיטה על-פי סעיף 145, ולא יי- נתן צו לפי סעיף 152, בלי שניתנה שום הזדמנות סבירה למתדיין להשמיע טענותיו.

חברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24) (פלומין, אביעד יפה, ישעיהו, קרגמן); חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2) (ישעיהו, קרגמן, קורפו) —

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיף 8 יש הסתייגות לחבר-הכנסת פלומין.

ה צ ב ע ה

התיקון של חבר-הכנסת י. פלומין לסעיף 8 לא נתקבל.

סעיף 8, בנוסח הוועדה, נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיף 9 הסתייגות לחבר-הכנסת פלומין.

ה צ ב ע ה

ההצעה של חבר-הכנסת י. פלומין לסעיף 9 לא נתקבלה.

סעיף 9, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיף 10 נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976.

ה צ ב ע ה

חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976, נתקבל.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

תרשה לי, אדוני היושב-ראש, הערה לחבר-הכנסת פלומין: אם עושים דבר טוב במאוחר, הוא בכל זאת דבר טוב. אינני בא להצדיק רשלנות או פייגור, אבל כאשר נעשה תיקון חשוב — זה טוב.

כא. חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2),

תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר י. ישעיהו:

עכשיו אנחנו עוברים לחוק מילווה בטחון (מפ"עלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. רשות הדיבור ליו"ר שבראש ועדת הכספים.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתיקון שנעשה לחוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) בשנת 1957 חוייבו במילווה דיבינדדים המשתלמים לתושב-חוץ ורווח הון ממכירת המניות המזכות בהטבות לפי חוק החברה לישראל וחוק עידוד השקעות (חברות עתי-רות הון). חיוב זה נעשה שלא במתכוון, כתוצאה מאיזכור בלתי-מדוייק של סעיף בחוקים הללו; ועל כן מוצע לבטלו.

משקיעי-חוץ רואים בהטלת חובת תשלום של מיל-וזה בטחון על מפעלים מאושרים הפרת הבטחה ששי-

עור המסים שלהם לא יעלה, בתקופת ההטבות, על 33%, או 28% לגבי מפעלים שאושרו לפני 1970, למרות העובדה שמבחינה משפטית אין הטלת מילווה חובה בהעלאת שיעור מס הכנסה, הרי לאור טענות אלה מוצע להקל את הנטל על מפעלים מאושרים בכלל, וזאת בשל הפגם שבמתן הטבות שונות לשר-תפים, תושבי-חוץ ותושבי ישראל, באותו מפעל. לפי המוצע תינתן הברירה, בין למשקיע בתור משקיע ובין למפעל המאושר, לשלם מילווה בשיעור של 19% או 17.25%. לפי העניין, או להמירו בתשלום מס בשיעור של 7%.

היו"ר י. ישעיהו:

יש הסתייגות לחבר-הכנסת קורפו.

חיים קורפו (הליכוד):

אני מוותר על ההנמקה.

— חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2) (ישעיהו); החלטות בדבר אישור הוראות בצווי שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקונים מס' 16, 18); מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקונים מס' 8, 10); תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 8, 9, 10, 11) (ישעיהו, אמוראי) —

סעיף 2, בנוסח הוועדה, נתקבל.
סעיפים 3 ו-4 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:
לסעיף 1 אין הסתייגות.

היו"ר י. ישעיהו:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976.

הצבעה

סעיף 1 נתקבל.

היו"ר י. ישעיהו:

לסעיף 2 יש הסתייגות לחבר-הכנסת קורפו.

הצבעה

חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976, נתקבל.

הצבעה

הצעת חבר-הכנסת ה. קורפו
לסעיף 2 לא נתקבלה.

כב. החלטות בדבר אישור הוראות: 1. בצווי שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקונים מס' 16, 18), תשל"ו—1976; 2. בצווי מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקונים מס' 8, 10), תשל"ו—1976; 3. בצווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 8, 9, 10, 11, 12), תשל"ו—1976*

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, נעבור עכשיו לאישור הוראות בצ' ויום שונים. רשות הדיבור, בשם ועדת הכספים, לחבר-הכנסת אמוראי.

עדיאל אמוראי (בשם ועדת הכספים):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הכספים אני מתכבד להביא לאישור הכנסת את הצווים האלה:

צו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 16), תשל"ו—1976, קובע על נייר נטול עץ מיובא היטל כדי שניתן יהיה להגן על הייצור המקומי בפני יבוא במחירי היצף, וגם לספוג את הרווח העודף המתהווה ביבוא טובין כאמור.

בזמן האחרון מיובא ארצה נייר נטול עץ במחירי היצף, אשר בדרך כלל אינם עולים על המחירים שעל היצף המקומי לשלם בעד חמרי-גלם המשמשים בייצורם של הטובין האמורים.

צו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 18), תשל"ו—1976, קובע היטל על דיו שחורה מה-סוג המשמש להדפסה על נייר עתון, לתקופת נסיון של חצי-שנה. בזמן האחרון מייבאים אותה במחירי היצף, דבר הפוגע קשות בתעשייה המקומית.

צו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 8), תשל"ו—1976, יחד עם תיקון מס' 10 של תעריף המכס, עוסק בחשיפת רכב והורדת שיעור ההגנה על הייצור המקומי: 1) על רכב נוסעים ורכב משלוח עד 2.2 טונות הופחת המכס בין 1.85 לבין 2.15 לירות לקילוגרם; 2) על מערכות לייצור המקומי הופחת המכס ב-5%, ואילו על משאיות דיזל מעל 30.5 טונות הועלה המכס ב-5%; 4) החל מ-1 באפ-

ריל 1976 יופחת המכס על מערכות לייצור מקומי של רכבי-משא דיזל עד 30.5 טונות ב-2.5%, ובאותו שיעור יעלה המכס על רכב כאמור מעל 30.5 טונות; 5) על-מנת למנוע הפחתה במסים על מכוניות ביבוא הועלו, במקביל להפחתות דלעיל, שיעורי מס הקנייה.

השינויים אינם משנים את גטל המסים על רכב מיובא. הפחתת ההגנה על הייצור המקומי הושגה על-ידי העלאת מסים בייצור המקומי. לדוגמה: המסים על פורד אסקורט, מייצור מקומי, הועלו בכ-1,500 לירות, ועל טנדר כרמל דוכס — ב-1,700 לירות. שיי-עור מס הקנייה על רכב משלוח עד 2.2 טונות, שהוא למעשה רכב נוסעים, שחלונותיו סגורים — הושג וזה לאלה החלים על רכב נוסעים כדי למנוע את הצורך בפיקוח פיסי ובגביית הפרשי מסים כל פעם שנעשה שינוי במבנה הרכב על-ידי פתיחת החלונות.

צו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976, מעלה את שיעורי המס על התקני איתות והתקני גילוי, מכלים לגאז שקיבולם 57-עד 120 ליטר, ומסמרות אשר אינם עשויים ברזל או פלדה — בעקבות שינוי הגדרות של הפריטים הנ"ל.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 8), תשל"ו—1976, מתקן טעות שחלה בשיעור המכס על מפסקי פחת.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 9), תשל"ו—1976, עוסק במכס על אמבולאנסים. על-מנת למנוע פטור לאמבולאנסים שיעקר שימושם לעשיית רווחים או שימוש כרכב אחר, נקבע שהפטור יחול על אמבולאנסים המשמשים במוסדות רפואיים בלבד.

חוברת כ"ד, ישיבה רפ"ד

— החלטות בדבר אישור הוראות בצווים: שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקונים מס' 16, 18); מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקונים מס' 8, 10); תעריף המכס והפטור (תיקון התוספות מס' 8, 9, 10, 11, 12) (אמוראי, ישעיהו); חוק אמנת הבנק הבין-אמריקני לפיתוח (ישעיהו, קרגמן) —

ה צ ב ע ה

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 16), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 18), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 8), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 8), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 9), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 11), תשל"ו—1976, נתקבלה.

ההחלטה בדבר אישור הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 12), תשל"ו—1976, נתקבלה.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ו—1976, עוסק בשינויים במסים על רכב במסגרת התכנית הרב-שנתית לחשיפת רכב והורדת שיעור ההגנה על הייצור המקומי. תוכן הצו הובא בעת הבאת תיקון מס' 8 לתעריף מס קנייה.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 11), תשל"ו—1976, משנה את שיעורי המס על קבוצות מוצרי רים, כאשר שיעורים אלה מבטאים את מכלול המסים (מכס ומס קנייה) ומותאמים לתעריפי המס החלים על היבוא המסחרי, וכאשר הטובין אינם משמשים למסחר וערכם אינו עולה על 1,200 לירות, והם מיובאים על ידי נכנסים לישראל או כחבילות שמשקלן אינו עולה על 10 ק"ג. בעקבות שינוי המסים שחלו לאחרונה וכן השינויים שחלו בשער המטבע התעורר הצורך בהתאמת השיעורים וערך הסחורות.

לגבי רוב המוצרים המיובאים ביבוא אישי לא חל כל שינוי בגובה המסים.

לגבי מקרים מספר, כגון חיקויי תכשיטים ואופניים, חלה הפחתה במסים, בעוד שבמספר מקרים אחרים, כגון תכשיטים ממתכת יקרה וכלי כסף, חלה העלאת-מה בשיעורי המסים.

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 12), תשל"ו—1976, קובע: (1) מכס מגן על חומצת מליק; (2) היטל כללי של 15% על פלאטינה ומוצריה, כפי שנקבע לאחרונה לגבי זה; (3) מכס מגן על קשתות ברזל בקוטר של עד 480 מ"מ.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

כג. חוק אמנת הבנק הבין-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976 *

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

באה פנייה שישאל תצטרף לתכנית ולבנק כחברה. ביום 17 בדצמבר 1974 הסכימה המדינה להצטרף, יחד עם מספר מדינות אחרות, כחברה לבנק. לפי תנאי ההצטרפות על המדינה לחתום על 414 מניות של הבנק ולשלם בעדן. נוסף על כך יהיה על המדינה לתרום כ-5 מיליון דולרים, בלירות ישראליות הנתונות להמרה, לקרן הפעולות המיוחדות של הבנק.

עם הצטרפות המדינה לבנק תבוטל המגבלה הקיימת כיום בהשתתפות ישראלית בפרוייקטים כלכליים שהבנק מממן. הדבר יאפשר לחברות ישראליות לספק ציוד ושירותים ולבצע עבודות קבלניות בארצות אמריקה הלאטינית, פרוייקטים שהבנק משתתף במימונם.

תכליתו של החוק היא לאפשר למדינת ישראל לבצע את הוראות האמנה, והוא הוכן במתכונת חוק אמנות קרן המטבע הבין-לאומית והבנק הבין-לאומי לשיקום ופיתוח, תשי"ד—1954.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנחנו עובדים לחוק אמנת הבנק הבין-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976 — קריאה שנייה ושלישית. את החוק יביא יושב-ראש ועדת הכספים חבר הכנסת קרגמן, ואני מקדים ומאחל לו רפואה שלמה.

ישראל קרגמן (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני הושב-ראש, כנסת נכבדה, הכנסת העבירה אתמול לוועדת הכספים כמה חוקים. ועדת הכספים החליטה לא לדון בהם, פרט לחוק זה, מכיוון שיש בו חשיבות גדולה מאוד לא רק מבחינה כלכלית—משקית אלא גם מהיבטים אחרים.

מדובר בבנק הבין-אמריקני לפיתוח, שהינו בנק אזורי של ארצות אמריקה, הדומה לבנק הבין-לאומי לשיקום ופיתוח. לפני יותר משנתיים יזם הבנק תכנית להצטרפותם של חברים מארצות מפותחות ומתפתחות מחוץ לארצות אמריקה. במסגרת התכנית הזאת לגיוס כספים

כ"ט אדר ב' תשל"ו (31 מארס 1976)
 — חוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח (קרגמן, ישעיהו); דברי יושב-ראש הכנסת לסיום
 כנס החורף של הכנסת (ישעיהו) —

ה צ ב ע ה
 סעיפים 1-4 נתקבלו.

היו"ר י. ישעיהו:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק אמנת
 הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976.

ה צ ב ע ה

חוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—
 1976 נתקבל.

בעת הדיון בחוק הוסיפה ועדת הכספים סעיף הקובע
 כי הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת,
 להסכים לשינויים באמנת הבנק.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, לחוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפי-
 תוח אין הסתייגויות. הוא כולל ארבעה סעיפים, מסעיף
 1 עד סעיף 4 ועד בכלל.

אני מעמיד להצבעה את הסעיפים מ-1 עד 4.

כד. דברי יושב-ראש הכנסת לסיום כנס החורף של הכנסת

הקצרה הזאת לשם דיון ואישור חוקים הקשורים במועדים
 דחופים.

נקווה איפוא שבסיום הכנס השנתי של הקיץ נוכל
 לסכם את יבול עבודתו של המושב כולו.

ועכשיו תרשו לי לברך אתכם ואת כל בית ישראל
 בברכת חג פסח שמח וכשר.

הישיבה הראשונה של כנס הקיץ תהיה ביום שני,
 י' באייר תשל"ו, 10 במאי 1976. ישיבה זו נעולה.

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, סיימנו היום את כנס החורף של מושב
 הכנסת בשנת תשל"ו, ואנו יוצאים לפגרת החגים.

בסיום הכנסת אישרנו תקציב-ביניים למדינה ושורה
 ארוכה של חוקים. בין השאר קיבלנו את חוק-יסוד:
 צבא הגנה לישראל. אף-על-פי-כן איני רואה טעם בע-
 ריכת סיכומי-ביניים של עבודת הכנס, כיוון שהדיונים
 בנושאים שונים נמצאים עדיין בעיצומם, הן במליאה
 והן בוועדות, ויש לנו כמה וכמה סימפוניות בלתי-
 גמורות. אף ייתכן שנצטרך להתכנס באחד מימי הפגרה

הישיבה ננעלה בשעה 17:01.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות רפ"ב-רפ"ד

- א. סקירת שר העבודה על פעולות משרדו.
 ב. סקירת שר הסעד על פעולות משרדו.
 ג. חוק יסוד: הצבא (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ד. חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסג-ניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ה. חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ו. חוק המקדמה, תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ז. חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 12), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ח. חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1976, תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 ט. חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 י. חוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו-1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
 יא. הצעות לסדר-היום.
 יב. שאילתות ותשובות.
 יג. הצעות חוק של חברי כנסת.
 יד. חוק מס מכירת צמודים, תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
 טו. סקירת שר התחבורה על פעולות משרדו.
 טז. סקירת שר התקשורת על פעולות משרדו.
 יז. סקירת שר השיכון על פעולות משרדו.
 יח. סקירת השר לקליטת העלייה על פעולות משרדו.
 יט. סקירת שר החינוך והתרבות על פעולות משרדו.
 כ. סקירת שר הבריאות על פעולות משרדו.
 כא. חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 14), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת י. גולן, א. מלמד, י. פלומין וד. קורן.
 כב. חוק רשות הרבים (שמירה על נקיון), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת ש. לוי, וי. תמיר.
 כג. חוק הרשויות המקומיות (ערר על קביעת ארנונה כללית), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת מ. ידיד.
- כד. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 3), תשכ"ג-1963 (תיקון מס' 3), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
 כה. חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות (תיקון מס' 5), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה) — הצעת קברי צת חברי כנסת.
 כו. חוק רשות לאומית לאנרגיה, תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה) — הצעת חברי-הכנסת א. שכתרמן.
 כז. חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 11), תשל"ו-1976 (קריאה ראשונה).
 כח. חוק יסוד: החקיקה (קריאה ראשונה).
 כט. חוק החקיקה (תוראת מעבר), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
 ל. חוק לתיקון פקודת ביטוח רכב מנועי (סיכוני צד שלישי) (מס' 3), תשל"ו-1975 (קריאה ראשונה).
 לא. חוק שירות הציבור (מתנות), תשל"ה-1975 (קריאה ראשונה).
 לב. חוק בתי המשפט (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
 לג. חוק התביעות של קרבנות השואה (הסדר הטי-פול) (תיקון מס' 5), תשל"ג-1973 (קריאה ראשונה).
 לד. חוק לתיקון פקודת הטלגראף האלחוטי, תשל"ב-1972 (קריאה ראשונה).
 לה. שביתת הימאים — דיון.
 לו. המצב במוסדות לילדים בארץ — דיון.
 לז. המצב בענף התיירות בישראל — דיון.
 לח. שידורים בטלוויזיה הפוגעים במוראל הציבור — דיון.
 לט. הודעת הממשלה בדבר ההחלטה להפסיק את פעילותו של מפעל מכרות הנחושת תמנע — דיון.
 מ. היקפן של השקעות במפעלים פטרוכימיים — דיון.
 מא. הדרכים לביצוע המלצות ועדת ראש הממשלה לנו-ער במצוקה — דיון.
 מב. השבתת נמל אשדוד — דיון.
 מג. סחבת בבתי המשפט — דיון.
 מד. פיטורי עובדים דרוזים בנמל חיפה — דיון.
 מה. מעמד האשה בישראל — דיון.
 מו. עליית יהודים מארצות המערב וקליטתם — דיון.
 מז. בעיית העובדים היומיים — דיון.
 מח. ייקור דירות לזוגות צעירים ולעולים חדשים על-די העלאת מחירי הקרקעות — דיון.

עב. חוק לתיקון פקודת הדרכים ומסילות הברזל (הגנה ופיתוח) (מס' 4), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).

עג. חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים (תיקון מס' 7), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

עד. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים) (תיקון), תשל"ג—1973 (קריאה ראשונה).

עה. חוק להארכת תוקף של תקנות־שעת־חירום (הגבלת התנועה של כלי רכב), תשל"ד—1974 (קריאה ראשונה) — תשובת השר.

עו. חוק דיני עונשין (בטחון המדינה, יחסי חוץ וסודות רשמיים) (תיקון מס' 2), תשל"ג—1970 (קריאה ראשונה).

עז. חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

עח. חוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

עט. חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

פ. חוק אמנת הבנק הבינ־אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

פא. חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

פב. חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילווה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פג. חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פד. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פה. חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פו. חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פז. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 21), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פח. חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

פט. חוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).

צ. הצעת סיעת רק"ח להביע אי־אמון לממשלה.

צא. החלטה בדבר אישור הוראות בצווים :

1. צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 16), תשל"ו—1976 ;

2. צו שעת חירום (שיעור תשלום חובה) (תיקון מס' 18), תשל"ו—1976 ;

מט. אחריותה ומדיניותה של מדינת ישראל לגבי יהודי התפוצות — דיון.

ג. התנחלויות בשומרון — דיון.

נא. שיבוש הלשון העברית בדיבור בפומבי ובכלי התקשורת וחובת חברי הכנסת — דיון.

נב. פיתוח קשרים עם הקהילה האירופית והיערכות המשק לקראת ביטול מכסים על המוצר האירופי — דיון.

נג. דיון במועצת הבטחון בהשתתפות נציג אירגון המצחים — דיון.

נד. דיוני מועצת הבטחון וההשלכות על הטיפול בסיב־סוך הישראלי־ערבי — דיון.

נה. הצורך להכליל את מורשת התרבות של עדות המזרח בתכניות הלימודים ובספרי הלימוד — דיון.

נו. הגברת הפיקוח למניעת מקרי שחיתות שפשו בקרב החברה בישראל — דיון.

נז. הגברת הפיקוח למניעת מקרי שחיתות שפשו בקרב רב החברה בישראל — דיון.

נח. היצוא החקלאי ומדיניות התובלה האווירית של משרד התחבורה — דיון.

נט. חוק עבודת נשים (תיקון מס' 5), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

ס. חוק מרשם מילגות, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

סא. חוק לתיקון תקנות־שעת־חירום (פיקוח על כלי שיט) (מס' 3), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

סב. חוק המועצה לענף הלול (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

סג. חוק שירות המדינה (משמעת) (תיקון מס' 5), תשל"ו—1975 (קריאה ראשונה).

סד. חוק השופטים (תיקון מס' 4), תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).

סה. חוק רישוי בעלי מלאכה, תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).

סו. חוק החוזים האחידים (תיקון מס' 2), תשל"ה—1975 (קריאה ראשונה).

סז. חוק כפיית קיום פסקי דין, תשל"ד—1973 (קריאה ראשונה).

סח. חוק קרן המדע הדו־לאומית, תשל"ו—1976 (קריאה ראשונה).

סט. הצעות סיעות הליכוד וחזית דתית תורתית שלא יתול דין רציפות על הצעת חוק האיגוד השיחתי־פי, תשל"ב—1971.

ע. חוק שיפוט בענייני התרת נישואין (מקרים מיוחדים) (תיקון), תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).

עא. חוק לתיקון פקודת המבחן (מס' 2), תשל"ב—1972 (קריאה ראשונה).

7. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 10), תשל"ו—1976;
8. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 11), תשל"ו—1976;
9. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 12), תשל"ו—1976.
- צב. חוק אמנת הבנק הבינאמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
3. צו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 8), תשל"ו—1976;
4. צו מס קנייה על סחורות ושיעורו (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976;
5. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 8), תשל"ו—1976;
6. צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 9), תשל"ו—1976;

ב. הצעות לסדר היום לשיבות רפ"ב—רפ"ד

מ. בגין, מ. חריש, י. שערי, מ. פעיל.

600—596. נאומו של נציג ארצות-הברית במועצת הב-טחון — הצעות חברי-הכנסת י. בן-מאיר,

ג. הצעת חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976

1. תקציב ההוצאה וחלוקתו
הממשלה רשאית להוציא בתקופה שמיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בתמוז תשל"ו (30 ביוני 1976) סכום של 16,242,137,000 לירות, שהוא החלק החמישי של הסכום הנקוב בסעיף 2 להצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976¹ (להלן — ההצעה), למעט הסכומים הנקובים בסעיפי תקציב 47 — "רזרבה כללית", 87 — "רזרבה להוצאות פיתוח" ו-48 ו-88 — "רזרבות להתייקרויות" שבטור הראשון של התוספת הראשונה להצעה; סכום זה מחולק לחלקים, לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתת-תכניות, כמשמעותם בסעיף 1 להצעה, השווים לחלק החמישי של החלקים, סעיפי התקציב, תחומי הפעולה, התכניות ותת-תכניות שבטור הראשון של התוספת הראשונה להצעה, למעט סעיפי תקציב 47 — "רזרבה כללית", 87 — "רזרבה להוצאות פיתוח" ו-48 ו-88 — "רזרבות להתייקרויות".
2. תקציב ההוצאה המותנית בהכנסה וחלוקתו
(א) נוסף על הסכום שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיף 1, רשאית היא להוציא בתקופה הא-מורה באותו סעיף 830,340,000 לירות, שהוא זכ"ל החמישי של הסכום הנקוב בסעיף 4 להצעה, כהוצאה מותנית בהכנסה; סכום זה יחולק לחלקים, לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתת-תכניות השווים לחלק החמישי של החלקים, סעיפי התקציב, תחומי הפעולה, התכניות ותת-תכניות שבטור השני של התוספת הראשונה להצעה.
- (ב) הממשלה רשאית להוציא את הסכומים הא-מורים בסעיף זה בתנאי שהסכום המוצא לתת-תכנית פלוגית לא יעלה על סכום התיקבול למ"עשה שנתקבל לאותה תת-תכנית.
3. ההרשאה להתחייב וחלוקתה
לגבי תת-תכנית שבתוספת הראשונה להצעה, שגובהה מופיע סכום בטור השלישי, אין לפעול או להתחייב, בתקופה האמורה בסעיף 1, אלא בגבולות סכום הש"ו זה לחצי של סכום זה.
4. שיא כוח האדם וחלוקתו
הממשלה רשאית למלא בתקופה האמורה בסעיף 1 64,862½ משרות, שהוא מספר המשרות הנקוב בסעיף 6 להצעה, בהפחתת מספר המשרות הנקוב בסעיף תקציב 47 — "רזרבה כללית" שבטור הרביעי של התוספת הראשונה להצעה; מספר משרות זה יחולק לחלקים, לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתת-תכניות, השווים לחלקים, לסעיפי התקציב, לתחומי הפעולה, לתכניות ולתת-תכניות שבטור הראשון של התוספת הראשונה להצעה, למעט סעיפי תקציב 47 — "רזרבה כללית".
5. תקציב הבטחון
החלק החמישי של הסכום הנקוב בסעיף תקציב 15 להצעה — "משרד הבטחון" — ייקרא להלן "תקציב בטחון ביניים"; על תקציב בטחון הביניים יחולקו הוראות סעיף 7 להצעה.
6. תקציב מפעלים עסקיים וחלוקתו
(א) נוסף על הסכומים שהממשלה רשאית להוציא לפי סעיפים 1 ו-2, רשאית היא להוציא בתקופה האמורה בסעיף 1 את החלק החמישי מכל אחד מהסכומים הנקובים בטור הראשון של התוספת השני של התוספת הראשונה להצעה; הסכום מיום האמורים יחולק לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתת-תכניות השווים לחלק החמישי של סעיפי התקציב, תחומי הפעולה, התכניות והתת-תכניות שבטור הראשון של החלק השני של התוספת השנייה להצעה.

- (2) תקבולים שנתקבלו ;
  - (3) מספר המשרות שמולאו ;
  - (4) התחייבויות שנוצרו ;
- הכל כפי שתדרוש הוועדה.

9. ביצוע ותקנות

- (א) שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות בדבר פירוט נוסף של תתי-תכניות, למעט תתי-תכניות בסעיף תקציב 02 — "כנסת".
- (ב) יושב-ראש הכנסת רשאי להתקין תקנות בדבר פירוט נוסף של תתי-תכניות בסעיף תקציב 02 — "כנסת".

10. תיקון חוק התקציב לשנת הכספים 1975

בחוק התקציב לשנת הכספים 1975, תשל"ה—
1975², בסעיף 11(ב), הסיפה החל מהמלה "ובלבד" — תימחק.

11. תחילה

- (א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיף 10, ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976).
- (ב) תחילתו של סעיף 10 ביום כ' בניסן תשל"ה (1 באפריל 1975).

(ב) הוראות סעיף 3 יחולו על התתי-תכנית שב-חלק השני של התוספת השנייה של ההצעה, שבה מופיע סכום בטור השלישי.

(ג) נוסף על מספר המשרות שהממשלה רשאית למלא לפי סעיף 4, רשאית היא למלא בתקופה האמורה בסעיף 1 את מספרי המשרות הנקודיים בטור הרביעי של החלק השני של התתי-ספת השנייה להצעה ; מספרי המשרות האמורים יחולקו לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתתי-תכניות השווים למספרי המשרות של סעיף-פי התקציב, תחומי הפעולה, התכניות והתתי-תכניות שבטור הרביעי של החלק השני של התתי-ספת השנייה להצעה.

7. שימוש בסעיף הוצאות חירום אורחיות

שר האוצר רשאי, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע את המטרות אשר להן יוצא החלק החמישי של הסכום שבסעיף תקציב 16 — "הוצאות חירום אורחיות".

8. מסירת פרטים

שר האוצר יגיש לוועדת הכספים של הכנסת, עד ליום ט' בכסלו תשל"ז (1 בדצמבר 1976), פרטים על —

- (1) הוצאות שהוצאו, לרבות הוצאה מותנית בהכנסה ;

² ח"ת 66, תשל"ה, עמ' 5.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

"סכום של 12,181,602,000 לירות שהוא 15% מה-סכום הנקוב".

(2) לאחר המלים "למעט הסכומים הנקובים בסעיף תקציב" ייוסף: "46 — פעולות בלתי מיועדות", ולאחר המלים "התוספת הראשונה להצעה, למעט סעיפי התקציב" יבוא: "46 — פעולות בלתי מיועדות".

הוספת סעיפים

ש. ארליך, מ. ארנס, י. כדר, י. פלומין, ג. פת, ה. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק, ו.ש. תמיר מציעים:

אחרי סעיף 1 יבוא:

"א. הסכום האמור בסעיף 1 יחולק לסעיפי תקציב, לתחומי פעולה, לתכניות ולתתי-תכניות כמשמעותם בסעיף 1 להצעה, השווים ל-18% מסעיף-פי תקציב, תחומי פעולה, תכניות ותתי-תכניות שבטור הראשון של התוספת הראשונה להצעה — למעט סעיפים 15, 47, 48, 87 ו-88 כאמור בסעיף 1.

ב. (א) לא היה סכום כאמור הנקוב בסעיף התוספת השנייה להצעה מחולק לתחומי פעו-

לסעיף 1

ש. ארליך, מ. ארנס, י. כדר, י. פלומין, ג. פת, ה. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק, ו.ש. תמיר מציעים:

במקום הסעיף יבוא:

"1. הממשלה רשאית להוציא בתקופה שמיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד יום ב' בתמוז 9,145,023,000 (30 ביוני 1976) סכום של 9,145,023,000 לירות שהוא 18% מן הסכום הנקוב בסעיף 2 להצעת חוק התקציב לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976 (להלן — ההצעה), למעט הסכום הנקוב בסעיף 15 של ההצעה — "משרד הבטחון" — שלגביו יחולו הוראות סעיף 1 ג' להלן, ולמעט הסכומים הנקובים בסעיפי תקציב 47 — "רורבה כללית", 87 — "רורבה להוצאות פיתוח", 48 ו-88 — "רורבה להתייקרויות" שבטור הראשון של התוספת הראשונה."

לחלופין

מ. ארנס מציע (אם ההסתייגות הנ"ל לא התקבל):
(1) במקום המלים "סכום של 16,242,137,000 לירות שהוא החלק החמישי מהסכום הנקוב" יבוא

רשאית הממשלה להוציא בסעיף 18 (מענק לרשויות מקומיות) לא יותר מ־144,800,000 לירות.
 19. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 20 (משרד החינוך והתרבות) לא יותר מ־355,600,000 לירות.
 20. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 21 (חינוך גבוה) לא יותר מ־47,500,000 לירות.

21. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 22 (משרד הדתות) לא יותר מ־15,200,000 לירות.

22. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 23 (משרד העבודה) לא יותר מ־28,500,000 לירות.

23. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 24 (משרד הבריאות) לא יותר מ־108,500,000 לירות.

24. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 28 (השתתפות ברשות השידור) לא יותר מ־2,000,000 לירות.

25. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 29 (משרד השיכון) לא יותר מ־40,300,000 לירות.

26. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 38 (עידוד היצוא) לא יותר מ־200,000,000 לירות.

27. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 38 (עידוד היצוא) לא יותר מ־200,000,000 לירות.

28. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 40 (משרד התחבורה) לא יותר מ־10,400,000 לירות.

29. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 42 (מענקים והחזרים לתחבורה) לא יותר מ־17,500,000 לירות.

30. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 43 (מע"צ ומדידות) לא יותר מ־9,650 לירות.

31. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 51 (בנייני הממשלה) לא יותר מ־2,000,000 לירות.

לה, לתכניות ולתת־תכניות, יחולק הוא כאמור על־ידי שר האוצר באישור מוקדם של ועדת הכספים של הכנסת.

(ב) שר האוצר רשאי להוציא שליש מהסכום הנקוב בסעיף אשר ועדת הכספים לא החליטה לגבי חלוקת סעיף קטן שלו על פי סעיף קטן (א).

ג. נוסף על הסכום האמור בסעיף 1 רשאית הממשלה להוציא בתקופה האמורה בסעיף 1 סכום של 8,500,000,000 לירות תקציב משרד הבטחון לתקופה האמורה.

לחלופין

נוסף על הסכום שהממשלה רשאית להוציא על פי סעיף 1 רשאית היא להוציא בתקופה האמורה בו את הסכום 8,052,500,000 לירות, שהוא החלק הרביעי של הסכום 32,210,000,000 לירות הנקוב בסעיף 15 בטור הראשון, להוצאות תקציב הבטחון לאותה מטרה.

לחלופין

נוסף על הסכום שהממשלה רשאית להוציא על פי סעיף 1 רשאית היא להוציא בתקופה האמורה בו סכום של 6,442,000,000 לירות, שהוא החלק החמישי של הסכום 32,210,000,000 לירות הנקוב בסעיף 15 בטור הראשון, להוצאות תקציב הבטחון לאותה מטרה.

הוספת סעיפים

מ. ארנב מציע (אם ההסתייגות הנ"ל לא תתקבל):
 אחרי סעיף 1 יבואו סעיפים אלה:

א1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 04 (משרד ראש הממשלה) לא יותר מ־6,300,000 לירות.

ב1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 05 לא יותר מ־41,070,000 לירות.

ג1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 06 (משרד הפנים) לא יותר מ־5,500,000 לירות.

ד1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 08 (משרד המשפטים) לא יותר מ־13,200,000 לירות.

ה1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 13 (הוצאות שרנות) לא יותר מ־9,000,000 לירות.

ו1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976) רשאית הממשלה להוציא בסעיף 17 (הוצאה מועברת) לא יותר מ־156,000,000 לירות.

ז1. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)

לסעיף 3

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג.
פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר
מציעים:

בסופו יבוא: "ובאישור ועדת הכספים של
הכנסת".

לחלופין

מ. ארנס מציע:

בסוף הסעיף יבוא: "לגבי תת תכנית שב-
תוספת הראשונה להצעה, שבה אינו מופיע
סכום בטור השלישי, אין להתחייב התחייבות
כלשהי."

לחלופין

י. פלומין מציע:

בסוף הסיפה יבוא: "אין לפעול או להתחייב
לגבי תת תכנית שבתוספת הראשונה להצעה
אלא אם מופיע בה סכום בטור השלישי וב-
שיעור 30% מסכום זה."

לסעיף 4

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג.
פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר
מציעים:

סעיף 4 יסומן 4(א) ואחריו יבוא:

"(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) לא
תמלא הממשלה — בתקופה האמורה בסעיף
1 — שום משרה שהיתה פנויה ביום היכנס
חוק זה לתקפו, אלא באישור מוקדם של
ועדת הכספים של הכנסת.

(ג) הגבלת סעיף קטן (ב) לא תחול לגבי
המטרות ששכר נושאהן משתלם מתקציב
הבטחון."

מ. ארנס מציע:

במקום $64,862\frac{1}{2}$ יבוא "58,376".

לסעיף 6

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג.
פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר
מציעים:

(א) בסעיף קטן (א), במקום "החלק החמי-
שי" יבוא "18%".

(ב) אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג) לא
תמלא הממשלה בתקופה האמורה בסעיף
1 שום משרה שהיתה פנויה ביום היכנס
חוק זה לתקפו אלא באישור ועדת הכס-
פים של הכנסת."

מ. ארנס מציע:

בסעיף קטן (א), אחרי המלים "מכל אחד
מהסכומים הנקובים בטור הראשון של החלק

וכא. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 53 (בתי-משפט)
לא יותר מ-600,000 לירות.

וכב. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 57 (רשויות מקו-
מיות) לא יותר מ-12,000,000 לירות.

וכג. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 60 (חינוך) לא
יותר מ-25,000,000 לירות.

וכד. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 61 (חינוך גבוה)
לא יותר מ-1,000,000 לירות.

וכה. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 63 (דת) לא יו-
תר מ-25,000,000 לירות.

וכו. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 67 (בריאות) לא
יותר מ-25,000,000 לירות.

וכז. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 70 (שיכון) לא
יותר מ-37,150,000 לירות.

וכח. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 79 (תחבורה)
לא יותר מ-10,000,000 לירות.

וכט. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 80 (כבישים)
לא יותר מ-7,500,000 לירות.

ל. בתקופה מיום א' בניסן תשל"ו (1 באפ-
ריל 1976) עד ב' בסיון תשל"ו (31 במאי 1976)
רשאית הממשלה להוציא בסעיף 83 (מפעלים שו-
נים) לא יותר מ-13,000,000 לירות."

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג.
פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר
מציעים:

(א) סעיף 2 יסומן 2(א), ובמקום המלים
"830,340,000 לירות שהוא החלק החמישי" ייכ-
תב "סכום של 747,306,000 לירות שהוא
18%".

(ב) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(ב) מימון מאשראי ומהחזר הלוואות לא
יורשה כתקבול שנתקבל למעשה לצורך
סעיף זה."

בתקופה מיום 1 ביולי 1976 עד 31 במאס 1977 בסעיף שבו היתה החריגה בסכום הכפול מסכום החריגה ;

(2) מי שאישר את ההוראה לתש"לום החריגה יועמד לדין משמעתי ב"בית הדין המשמעתי של עובדי המדינה ויהיה צפוי לקנס של 5,000 ל"רות".

לסעיף 9

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג. פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר מציעים :

בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) אחרי המלה "רשאי" יבוא : "באישור מוקדם של ועדת הכספים של הכנסת".

י. פלומין מציע :

אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) כל שינוי בסכומים הנקובים בתקנות כפי שהוגשו לוועדת הכספים על-ידי האוצר בסכום העולה על 1,000,000 לירות יובא לידיעת הוועדה וייכנס לתקפו תוך ארבעה-עשר יום מהתאריך שבו הובא לידיעת הוועדה אלא אם כן החליטה הוועדה תוך אותה תקופה שלא לאשר את השינוי המוצע."

ח. קורפו מציע :

אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) בתקנות לא ייכללו שינויים או הערות תקציביות.

(ד) הפרטים בתקנות יהיו זהים לפרטים שבתקנות שהוצעו בקשר לחוק התקציב לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976, והי"סכום בכל פרט של תקציב הביניים לא יעלה על 20% מהסכום הנקוב בכל פרט בתקנות של התקציב השנתי."

הוספת סעיף

ח. קורפו מציע :

אחרי סעיף 11 יבוא :

"12. (א) מי שהפר הוראה מהוראות חוק זה או תקנות על-פיו, דינו — מאסר שנה או קנס 20,000 לירות.

(ב) על סעיף זה לא תחול הוראת סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א—1951."

השני של החוספת השנייה" יבוא "למעט סעיף 90 — הכנסות מפעלי השיכון, שבו רשאית היא להוציא את החלק העשירי בלבד".

לסעיף 7

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג. פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר מציעים :

(א) במקום "החלק החמישי" יבוא "החלק הרביעי".

(ב) במקום "באישור ועדת הכספים" יבוא : "באישור מוקדם של ועדת הכספים".

לחופין

מ. ארנס מציע :

למחוק את הסעיף.

לסעיף 8

ש. ארליך, מ. ארנס, י. בדר, י. פלומין, ג. פת, ח. קורפו, ז. שובל, א. שוסטק וש. תמיר מציעים :

הסעיף ינוסח כך :

"8(א) שר האוצר יגיש לכנסת, לא יאוחר מיום ו' בתשרי תשל"ז (30 בספטמבר 1976) —

(1) דין-וחשבון על ההוצאות שהוצ"או, לרבות הוצאה מותנית בהכנסה ;
(2) דין-וחשבון על מספר המשרות שמולאו.

(ב) הדינים וההחשבונות ייערכו בצורה שתאפשר השוואת סכומי הוצאה שהוצאו ומספרי המשרות שמולאו לעומת הסכומים ומספרי המשרות שבסעיפי התקציב וייכללו בדינים-וחשבונות כאמור בסעיף 15 להצעה."

ח. קורפו מציע :

אחרי סעיף קטן (ב) יבוא :

"(ג) דין-וחשבון על ביצוע ההרשאה להתחייב יוגש לוועדת הכספים של הכנסת על פי דרישתה."

אחרי סעיף 8

י. פלומין מציע :

אחרי סעיף 8 יבוא :

"8. הוברר כי סכומי ההוצאה בפועל עלו על הסכומים המותרים להוצאה על פי חוק זה —

(1) יקוצץ הסכום שניתן להוציא

ד. הצעת חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976

הקיבוצי, וכי יחולו הליכים שונים מההליכים שנקבעו בהסכם הקיבוצי;

(2) זכות או חובה של עובד או מעביד, אשר לפי הוראה שהורחבה היא מותנית בהסכמת אירגון עובדים או אירגון מעבידים, תהא מותנית בהסכמת המעביד או ועד העובדים במקום העבודה, לפי העניין, ואם לא היה במקום העבודה ועד עובדים — בהסכמה בין העובד והמעביד.

133. סמכויות ועדת פיקוח

סמכויותיה של ועדת פיקוח לעניין יישוב חי- לוקי דעות, סדרי הדין בפניה ודין החלטתה יהיו בשל הגוף שהיא באה להחליף כאמור בסעיף 133ה, ואם החליפה מספר גופים כאמור — כשל הגוף הפוסק אחרון ביניהם, והכל בשינויים המ- חוייבים.

133ז. דמי טיפול אירגוני-מקצועי לאירגון מעבידים

(א) שר העבודה רשאי לקבוע בתקנות, באי- שור ועדת העבודה של הכנסת, הוראות בדבר חובת מעביד שחל עליו צו הרחבה לשלם דמי טיפול אירגוני-מקצועי לאירגון המעבידים ש- הוא צד להסכם הקיבוצי שהורחב, הכל בשי- עור ובתנאים שנקבעו כאמור; התקנות יכול ענפי משק, אזוריים גיאוגרפיים או מעבידים מסויימים, למעט מפעל או מעביד שהוא חבר באירגון של מפעלים או מעבידים אשר נק- בע בתקנות כאמור.

(ב) לבית הדין הסמכות הייחודית לפסוק בחי- לוקי דעות הנובעים מהוראות סעיף קטן (א).

2. תיקון חוק הסכמים קיבוציים (הוראת שעה מס' 2)

(א) בחוק הסכמים קיבוציים (הוראת שעה מס' 2), תשל"ה—1975³, בסוף התוספת יבוא: "כפי שהוארך בסעיף 21 להסכם הקיבוצי הכללי בין הצדדים האמורים שנחתם ביום י"ב באדר א' תשל"ו (13 בפברואר 1976) ושמספרו המזהה כ-א- מור הוא 7002/76".

(ב) תחילתו של סעיף זה ביום כ"ח בטבת תשל"ו (1 בינואר 1976).

3. הוראת מעבר

הוראות סעיפים 33א עד 133 לחוק העיקרי יחולו על צווי הרחבה שניתנו לפני תחילתו של חוק זה.

1. הוספת סעיפים 33א—133

אחרי סעיף 33 לחוק הסכמים קיבוציים, תשי"ז—1957¹ (להלן — החוק העיקרי), יבוא:

"33א. ועדת פיקוח

לעניין כל הסכם קיבוצי כללי שניתן לגביו צו הרחבה רשאי שר העבודה למנות ועדת פיקוח של שלושה:

(1) נציג שר העבודה, והוא יהיה יושב- ראש;

(2) חבר שהמליץ עליו אירגון העובדים הח- תום על ההסכם הקיבוצי שהורחב;

(3) חבר שהמליץ עליו אירגון המעבידים הח- תום על ההסכם האמור.

33ב. רישום ופירסום

ועדת פיקוח תנהל רישום של המפעלים שע- ליהם חל צו ההרחבה ותפרסם את רשימת המפ- עלים בדרך שיוורה שר העבודה.

33ג. תחולת צו הרחבה על מפעל ופיקוח על ביצועו

(א) מי שהסמיכו שר העבודה להיות מפקח רשאי לדרוש מכל מפעל מידע כדי לברר אם חל על המפעל צו הרחבה ואם מתקיימות הוראות הצו במפעל, וכן רשאי הוא, לאותה מטרה, ולאחר מתן הודעה מוקדמת, להיכנס לכל מפעל, לחקור את בעליו, מנהליו ואת העובדים בו ולבדוק את ספרי המפעל ומס- מכיו הנוגעים לעובדים במפעל.

(ב) לא יגלה מפקח כל דבר שהגיע לידיעתו בתוקף תפקידו לפי סעיף קטן (א) אלא תוך מילוי חובה המוטלת עליו לפי דין.

133ד. סמכות בית הדין

לבית הדין האזורי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט—1969² (להלן — בית הדין), הסמכות הייחודית לפסוק אם חל צו הרחבה על מפעל וכן בתובענה של עובד, מעביד או מפקח בכל עניין הנובע מהוראות סעיפים 33ב ו-33ג.

133ה. הוראות בדבר הליכים ליישוב חילוקי דעות

נקבעו בהסכם קיבוצי שניתן לגביו צו הר- חבה הליכים ליישוב חילוקי דעות, רשאי שר העבודה לקבוע לגבי ההוראות שהורחבו, כולן או מקצתן, כי לעניין המפעלים שעליהם חל הצו —

(1) ועדת הפיקוח תשמש כגוף ליישוב חי- לוקי דעות כאמור במקום גוף שנקבע בהסכם

¹ ס"ח תשי"ז, עמ' 63; תשל"ה, עמ' 223.

² ס"ח תשכ"ט, עמ' 70.

³ ס"ח תשל"ה, עמ' 245.

ה. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 21), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 1 בסעיף 1 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), תשכ"ח—1968¹ (להלן — החוק העיקרי) —
- (1) בהגדרת "גימלה", בסופה יבוא "לרבות הטבה לפי הסכם שנוערך לפי סעיף 200, הענקה לפי סעיף 198 והתקנות לפיו וגימלה לפי פרק ט'2";
- (2) בהגדרת "השכר הממוצע", בפסקה (2), במ"קום "שביין תום התקופה הקובעת לבין תחילת כל שנת כספים" יבוא "מתום התקופה הקובעת עד לתחילת כל שנת כספים";
- (3) אחרי הגדרת "השכר הממוצע" יבוא: "פיצוי" — כמשמעותו לפי סעיף 11(ג);".
2. תיקון סעיף 11 בסעיף 11(ג) לחוק העיקרי, במקום "להלן" יבוא "בסעיף זה".
3. תיקון סעיף 31 בסעיף 31(א) לחוק העיקרי, פסקה (5) — תי"מחק.
4. תיקון סעיף 55 בסעיף 55(ב) לחוק העיקרי, המלים "או (5)", פעמיים — יימחקו.
5. תיקון סעיף 57 במקום סעיף 57 לחוק העיקרי יבוא: "57. הצמדת דמי פגיעה בכפוף לאמור בסעיף 53, דמי הפגיעה המש"תלמים עקב פגיעה אחת בעבודה ישתנו החל מה"יום ה"91 שלאחר המועד לתחילת תשלום דמי הפ"גיעה (להלן — יום התשלום) לפי שיעור התנו"דות שחלו בשכר הממוצע, ולפי הפיצוי שחל, מיום התשלום והלאה."
6. החלפת סעיף 67 במקום סעיף 67 לחוק העיקרי יבוא: "67. חישוב קיצבת נכות מעבודה לנכה שדרגת נכותו 100% (א) נכה עבודה שדרגת נכותו היא 100% יש"לם לו המוסד קיצבת נכות מעבודה; הקיצבה לחודש תהיה שווה לדמי הפגיעה ליום שהיו משתלמים למבוטח, למעט הסכום שהוסף מכוח סעיף 57, כפול שלושים (להלן — הסכום הבסיסי). (ב) חלה בתקופה הקובעת העלאה לפי סעיף 68 או לפי סעיף 68 של קיצבאות נכות
- מעבודה, יוגדל הסכום הבסיסי לפי שיעור העלאה זו.
- (ג) לעניין סעיף זה, "התקופה הקובעת" — התקופה שתחילתה באחד לחודש הראשון משני החודשים שקדמו למועד שהחל ממנו מגיעים לראשונה למבוטח דמי-פגיעה בשל אותה פגי"עה בעבודה וסופה ביום שבו נוצרה זכאותו לקיצבת נכות מעבודה."
7. הוספת סעיף 67 אחרי סעיף 67 לחוק העיקרי יבוא: "67. חישוב דמי הפגיעה לעניין קיצבת הנכות
- חל שינוי בסכום הנקוב בלוח ה', ודמי הפגיעה שלפיהם חושבה קיצבת הנכות מעבודה פחותים משלושה רבעים משכר עבודתו הר"גיל של המבוטח, תחושב קיצבת הנכות מע"בודה המגיעה לנכה עבודה מיום השינוי כאילו היו דמי הפגיעה שלושה רבעים משכר עבו"דתו הרגיל של המבוטח אך לא יותר מה"סכום הנקוב בלוח ה'."
8. החלפת סעיף 68 במקום סעיף 68 לחוק העיקרי יבוא: "68. הצמדה לשכר הממוצע (א) קיצבת הנכות מעבודה תשתנה ב"1 באפ"ריל של כל שנה לפי שיעור התנודות של השכר הממוצע (להלן בסעיף זה — התנודות). (ב) קיצבה שהוגדלה לפי שיעור התנודות או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנ"קוב בלוח ה', כפול שלושים, בשיעור יחסי לאחוזי דרגת הנכות.
68. שינוי בקיצבת נכות מכוח סעיף 11(ג)
- (א) הוראות סעיף 11(ג) יחולו לגבי העלאת קיצבת נכות מעבודה, בשינויים המחוייבים. (ב) העלאת קיצבת מכוח סעיף 11(ג) — לפי האמור בסעיף קטן (א) או בסעיף 67(ב) — תעמוד בתוקפה עד 31 במארס שלאחריה."
9. החלפת סעיף 82 במקום סעיף 82 לחוק העיקרי יבוא: "82. הצמדת קיצבת תלויים לשכר הממוצע (א) קיצבת תלויים תשתנה ב"1 באפריל של כל שנה לפי שיעור התנודות של השכר המ"מוצע (להלן בסעיף זה — התנודות).

¹ ס"ח תשכ"ח, עמ' 108; תשכ"ט, עמ' 76, עמ' 206; תשל"ל, עמ' 58, עמ' 130, עמ' 134; תשל"א, עמ' 128; תשל"ב, עמ' 78, עמ' 86, עמ' 119; תשל"ג, עמ' 126, עמ' 141, עמ' 142, עמ' 260; תשל"ד, עמ' 74; תשל"ה, עמ' 102, עמ' 152, עמ' 238, עמ' 246; תשל"ו, עמ' 102.

"(ד) הוראות סעיף 11(ג) יחולו לגבי העלאת קיצ- בת נכות, בשינויים המחוייבים."

16. תיקון סעיף 127נו

בסעיף 127נו לחוק העיקרי, במקום "סכום שכר העבודה" יבוא "סכום שכר העבודה".

17. תיקון סעיף 127נו

האמור בסעיף 127נו לחוק העיקרי יסומן (א) ואחריו יבוא:

"(ב) הגיע למספר קופות גמל חוב כאמור בסעיף קטן (א), לא יעלה סך כל הגימלה לכל קופות הגמל יחד על המאקסימום האמור בסעיף זה."

18. תיקון סעיף 127נו

בסעיף 127נו לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), במקום "חובו" יבוא "חוב שכר עבודה ופיצויי פיטורים";

(2) בסעיף קטן (ב), אחרי "לקופת גמל" יבוא "או לקופת גמל" ובמקום "לקופת הגמל" יבוא "להן".

19. החלפת סעיף 127סג

במקום סעיף 127סג לחוק העיקרי יבוא:

"127סג. עובד שנפטר

(א) על אף האמור בסעיף 135(ג), אם נפטר עובד לפני ששולמה הגימלה המגיעה לו לפי פרק זה, תשולם הגימלה בהתאם לאמור בסעיף 7 לחוק הגנת השכר, תשי"ח—1958², ולשאר רים כמשמעותם בסעיף 5 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג—1963³, הכל לפי העניין.

(ב) שאירים הזכאים לפיצויי פיטורים לפי סעיף 5 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג—1963, יהיו זכאים לגימלה לפי פרק זה, לענין פיצויי הפיטורים המגיעים להם לפי סעיף 5 האמור, עד לסכום המאקסימום הנקוב בסעיף 127נו ובכפוף ליתר הוראות פרק זה."

20. החלפת סעיף 127סח

במקום סעיף 127סח לחוק העיקרי יבוא:

"127סח. תביעות המוסד כלפי המפרק

(א) שילם המוסד גימלה לפי פרק זה, יעברו זכויותיו של הזכאי לה למוסד לצורך גבייתה מהמפרק, אולם אם עלה סכום חוב שכר העבודה ופיצויי הפיטורים המגיע לעובד ממעבידו על מאקסימום הגימלה האמור בסעיף 127נו (להפרש האמור ייקרא להלן בסעיף זה "יתרת החוב"), יעברו למוסד זכויותיו של העורב בדיון קדימה רק לגבי הסכום שבו עולה מאקסימום דין הקדימה על יתרת החוב.

(ב) קיצבה שהוגדלה לפי שיעור התנודות או מכוח סעיף 67(ב) לא תעלה על הסכום הנקוב בלוח ה', כפול שלושים, כשהיא מחושבת באחוזים מקיצבת נכות מעבודה השלמה כאמור בסעיף 76.

אג. שינוי קיצבת תלויים

מכוח סעיף 11(ג)

(א) הוראות סעיף 11(ג) יחולו לגבי העלאת קיצבת תלויים, בשינויים המחוייבים.

(ב) העלאה מכוח סעיף קטן 11(ג) — לפי האמור בסעיף קטן (א) או בסעיף 67(ב) — תעמוד בתוקפה עד 31 במארכ שלאחריה."

10. הוספת סעיף 101א

אחרי סעיף 101 לחוק העיקרי יבוא:

"101א. הצמדת דמי-לידה

הוראות סעיף 11(ג) יחולו לגבי העלאת דמי-לידה, בשינויים המחוייבים."

11. שינוי מיספור

סעיף 103א לחוק העיקרי יסומן "103א" וסעיף 103א לחוק העיקרי יסומן "103ב".

12. תיקון סעיף 113

בסעיף 113 לחוק העיקרי, המלים "שמלאה לו תקופת האכשרה" — יימחקו.

13. תיקון סעיף 115

בסעיף 115 לחוק העיקרי, המלים "הכל לפי העניין" — יימחקו.

14. תיקון סעיף 127כא

בסעיף 127כא לחוק העיקרי, בהגדרת "מבוטח" — (1) במקום פיסקה (2) יבוא:

"(2) תושבת ישראל שהפכה לנכה אחרי כ"ג באדר ב' תש"ל (31 במארכ 1970) ולאחר מכן נעשתה עקרת בית, ובלבד שהיתה מבוטחת לפי פרק ב' בתאריך הקובע";

(2) אחרי פיסקה (2) יבוא:

"(א2) עקרת בית תושבת ישראל שבשבוע השנים שקדמו לתאריך הקובע היתה אחרי כ"ג באדר ב' תש"ל (31 במארכ 1970) מבוטחת לפחות 12 חודשים רצופים, או 24 חודשים בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים";

(3) בפסקה (3), אחרי "לפי פיסקה (2)" יבוא "או (א2)".

15. תיקון סעיף 127לז

בסעיף 127לז לחוק העיקרי, אחרי סעיף קטן (ג) יבוא:

² ס"ח תשי"ח, עמ' 86.

³ ס"ח תשכ"ג, עמ' 136.

המתקבלים לפי האמור בלוח י"א החל מיום 1 באפריל לכל שנה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) אם לא-חר תחילתה של שנת הכספים ועד 1 באוקטובר של אותה שנה חל פיצוי, יוגדל סכום המאקסימום שחושב לפי לוח י"א לתקופה מ-1 באוקטובר עד 31 במארס שלאחריו, בשיעור השווה לשיעור הפיצוי."

(ב) בסעיף זה, "דין קדימה" — זכויותיו של עובד לפי סעיף 33(2)(א) לפקודת פשיטת הר-גל 1936⁴, לפי סעיף 220א(1)(א) לפקודת החברות⁵, לפי תקנות מכוח פקודת האגודות השיתופיות⁶ הנותנות דין קדימה לשכר עבודה או לפיצויי פיטורים, או לפי סעיף 27 לחוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג—1963."

21. הוספת סעיף 141

אחרי סעיף 140 לחוק העיקרי יבוא:

"141. אי-הפחתת הקיצבה

(א) קיצבה שהוגדלה על פי סעיף 11(ב) לא תפחת משום כך בלבד שתוקף ההעלאה פקע ב-31 במארס שלאחריה.

(ב) בהגדלת קיצבה לאחר 31 במארס מכוח סעיף 11(ג), הסכום שבו היתה פוחתת הקיצ-בה אילולא הוראת סעיף קטן (א) לא יובא בחישוב הבסיס לקביעת ההגדלה וסכום זה יקוּוּ כנגד ההגדלה."

26. תיקון סעיף 169

בסעיף 169 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (ב), במקום "(א) ו-(ד)(1) ו-(2)" יבוא "(א), (ד) ו-(ד'2)";

(2) אחרי סעיף קטן (ו) יבוא:

"(1) מבוטחת כמוגדר בסעיף 127כא(2) או (2א) לא תשלם דמי-ביטוח לפי סעיף 157(2ד) כל עוד אינה מבוטחת לפי פרק ב'."

27. תיקון סעיף 181

בסעיף 181(ב) לחוק העיקרי, בסופו יבוא "לא על הטבות לפי סעיף 200, לא על הענקות לפי סעיף 198 והתקנות לפיו ולא על גימלאות לפי פרק ט'."

28. תיקון סעיף 182

בסעיף 182 לחוק העיקרי, יימחק "108".

29. שינוי מספור

סעיף 198א לחוק העיקרי יסומן 198א.

30. תיקון סעיף 198א

סעיף 198א לחוק העיקרי יסומן 198א, ובו, במ-קום "לתת הענקות לאדם על-פי כללים" יבוא "לתת הענקות לאדם בכסף ובעין על-פי מבחנים, כללים".

31. הוספת פרק ט'2

אחרי פרק ט'1 לחוק העיקרי יבוא:

"פרק ט'2: זכויות מתנדבים

198ה. לעניין פרק זה —

"מתנדב" —

(1) מי שפעל בהתנדבות שלא בשכר למען זולתו על פי הפניה מאת משרד ממשלתי, המוסד, רשות מקומית, ההסתדרות הציונית העולמית, הסוכנות היהודית לארץ-ישראל או גוף ציבורי אחר שקבע שר העבודה בצו באי-שור ועדת העבודה של הכנסת, ובל-

22. תיקון סעיף 145

בסעיף 145 לחוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), במקום "פרקים ב' או ג' יבוא "פרקים ב', ג' או ט'2" ואחרי "חוק מש-פחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תש"י—1950" יבוא "חוק תגמול לחייל הנפגע בה-צלת חייל הזולת, תשכ"ה—1965";

(2) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא:

"(8) חוק התגמול לחייל הנפגע בהצלת חייל הזולת, תשכ"ה—1965."

23. תיקון סעיף 167

בסעיף 167 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), במקום "לגבי בלוח י"א" יבוא "בסעיף 167ב".

24. תיקון סעיף 167א

בסעיף 167א לחוק העיקרי, המלים "לגבי שנת כספים פלונית" — יימחקו, ובמקום "בלוח י"א" יבוא "בסעיף 167ב".

25. הוספת סעיף 167ב

אחרי סעיף 167א לחוק העיקרי יבוא:

"167ב. חישוב סכומי המאקסימום

(א) סכומי המאקסימום יהיו בהתאם לסכומים

⁴ ע"ר 1936, תוס' 1, עמ' 21.

⁵ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ב, עמ' 155.

⁶ חוקי א"י, כרך א', פרק כ"ד, עמ' 336.

⁷ ס"ח תשכ"ה, עמ' 288.

ממחצית השכר הממוצע כפול שלוש (בס- עיף זה — הכנסת המינימום), ואם לא היה עובד או עובד עצמאי — כאילו הכ- נסתו ברבע השנה שקדמה לפגיעה היתה הכנסת המינימום.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א). יא יינתנו גימלאות בכסף בעד פרק הזמן שלפני הגיע המתנדב לגיל 14, ואילו לג- בי פרק הזמן שבין גיל 14 לבין גיל 18 תחושב הגימלה בכסף לפי ההכנסה מע- בודה או ממשלח יד או על-פי הניתן לא- דם המצוי בהכשרה מקצועית כאמור בסעיף 31(א)(5) — הכל לפי הסכום הגבוה יותר.

(ג) נפטר המתנדב כתוצאה מהפגיעה, לא יהיו התלויים בו זכאים לגימלאות לפני המועד שבו היה מגיע הנפטר לגיל 14 אילו נשאר בחיים.

198. ה. מימון

אוצר המדינה ישפה את המוסד, על-פי דרישתו, בשל כל הוצאה שהוציא למתן גימ- לאות לפי פרק זה ובשל החלק היחסי מה- הוצאות המינהליות של המוסד הנובעות מבי- צוע הוראות פרק זה.

198. ט. העברת כספים לאוצר המדינה

זכה המוסד בפיצויים לפי הוראות סימן ד' לפרק ז' כשהנפגע היה מתנדב, יועבר סכום הפיצויים לאוצר המדינה.

32. החלפת סעיף 200א

במקום סעיף 200א לחוק העיקרי יבוא:
"200א. עירעור על קביעת דרגת נכות

קביעה של דרגת נכות מכוח הסכם שנערך לפי סעיף 200, לפי סעיף 198א והתקנות לפיו או לפי פרק ט' 2, ניתנת עירעור בשאלה שבמשפט בלבד לפני בית הדין הארצי כמשמעותו בחוק בית הדין לעבודה, תשכ"ט—1969 10.

33. שינוי לוח י"א

במקום לוח י"א לחוק העיקרי יבוא:
"לוח י"א

(סעיפים 167, 167 ו-167ב)

בד שהתנדבות מחוץ לישראל תוכר רק בסוגי מקרים שאישר שר הע- בודה בצו;

(2) מי שממלא ללא שכר חובת אב- טחה לפי חיקוק, לרבות אימונים, סרי- קות, שמירה וכל פעולה אחרת הדרו- שה לביצוע האבטחה, שלא אגב שי- רותו לפי חוק שירות בטחון, תשי"ט— 1959 (נוסח משולב) 8;

(3) מי שהושיט עזרה לזולתו לפי חו- בתו על-פי דין;

(4) מי שעשה בהתנדבות שלא בשכר של אירגון לעזרה ראשונה או למ- גיעת נזקים לגוף או לרכוש או לטי- פול בחולים או באנשים שאינם מסו- גלים לטפל בעצמם, או חבר מתנדב, שלא בשכר באירגון המטפל בקבורה, ובלבד ששר העבודה אישר את האיר- גון בהודעה שפורסמה ברשומות;

(7) כבאי מתנדב כמשמעותו בסעיף 1 לחוק שירותי הכבאות, תשי"ט— 1959 9, או מי שגוייס לפי סעיף 24 לחוק האמור;

"תלויים" — כמשמעותם בסעיף 47;

"שכר" — שכר בעד עבודה שממנו מגי- עים דמי-הביטוח.

198. ה. הזכאות לגימלאות

מתנדב שנפגע תוך כדי פעולת ההתנדבות ועקב פעולה זו, יחולו עליו ועל התלויים בו, לפי העניין, הוראות פרק ג' והוראות פרק ג' 1, הכל בשינויים המחוייבים;

לעניין זה יראו גם פגיעה שאירעה למת- נדב בדרך למקום שבו מבוצעת פעולת ההת- נדבות או בחזרה ממנו, אף שלא ממעונו או למעונו, כפגיעה לפי הפרק האמור, ובלבד שהתקיימו שאר התנאים כאמור בסעיף 37.

198. ו. דרכי חישוב הגימלאות בכסף

(א) הגימלאות שישולמו למתנדב או לת- לויים בו לפי פרק זה יחושבו, אם היה עובד או עובד עצמאי ערב הפגיעה, לפי ההכנסה המשמשת בסיס לחישוב הגימלה לפי פרק ג' והתקנות לפיו, אך לא פחות

8 ס"ח תשי"ט, עמ' 286.

9 ס"ח תשי"ט, עמ' 199.

10 ס"ח תשכ"ט, עמ' 70.

פרט בעד	הכנסה מאקסימום בלירות	הכנסה מינימום בלירות
1 עובד	לחודש — סכום השווה לכפליים השכר הממוצע למחצית שנה או לשנה — סכום השווה לכפליים השכר הממוצע כפול 6 או 12, לפי העניין	300 לחודש או 3,600 לשנה
2 עובד עצמאי	למחצית שנה או לשנה — סכום השווה לכפליים השכר הממוצע כפול 6 או 12, לפי העניין	3,600 לשנה
3 מבוטח אחר	למחצית שנה או לשנה — סכום השווה לכפליים השכר הממוצע כפול 6 או 12, לפי העניין	720 לשנה

34. תיקון חוק שירות מילואים (תגמולים)
בחוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ט—1959
(נוסח משולב)¹¹, אחרי סעיף 36 יבוא:
"36ד. חישוב מינימום לתגמול
הוראות סעיף 141 לחוק הביטוח יחולו, בשי-
נויים המחוייבים, על חישוב מינימום התגמול לגבי
תקופת שירות רצופה במילואים שמקצתה חלה לפני
1 באפריל מקצתה ב-1 באפריל או לאחריה."
35. ביטול
בטלים —
(1) חוק התגמולים לנפגעים בהצלת נפש,
תשכ"ה—1965¹²;
(2) סעיפים 26 עד 32 לחוק שירותי הכב-
אות, תשי"ט—1959;
(3) תקנה 11(ב) לתקנות שעת חירום (אב-
טחת מוסדות חינוך), תשל"ד—1974¹³.
36. תחילה
תחילתם של סעיפים 10 ו-14 ביום י"ג בניסן
תשל"ז (1 באפריל 1977); תחילתו של סעיף 15 ביום
ט' בניסן תשל"ד (1 באפריל 1974); תחילתם של
סעיפים 31, 35 ו-38 ביום כ"ח בטבת תשל"ו (1 בינו-
אר 1976); תחילתם של יתר סעיפי חוק זה ביום א'
בניסן תשל"ז (1 באפריל 1976).
37. הוראות מעבר
(א) אירגון שאושר לעניין סעיף 31(א) לחוק
העיקרי ייחשב כמאושר לפי פסקה (6) להגדרת
מתנדב שבסעיף 198ה.
(ב) הוראות פרק ט'2 לחוק העיקרי יחולו גם
על מי שערב ביטול החיקוקים לפי סעיף 35
היו זכאים לפיהם ולולא בוטלו היו ממשיכים להיות
זכאים לפיהם.
(ג) הוראות סעיפים 57, 67, 68, 82, 82,
141 ו-167 לחוק העיקרי כנוסחם לפי חוק זה יחולו
לו לגבי העלאות מכוח פיצוי שחל לגבי התקופה
שלאחר פירסום חוק זה ברשומות.
38. פיצויים בשל פגיעת מתנדב
שר האוצר יתקין, באישור ועדת החוקה, חוק ומש-
פט של הכנסת, תקנות בעניין תשלום פיצויים מאת
אוצר המדינה למי שנפגע או שניזוק — או לתלויים
בו — מעוולה שנעשתה בידי מתנדב תוך כדי פעולת
ההתנדבות ועקב פעולה זו ואין לו זכות לפיצויים
מאדם אחר זולת המתנדב; בסעיף זה, "עוולה" ו"תלו-
יים" — כמשמעותם בפקודת הנוזיקין (נוסח חדש)¹⁴.
39. פירסום
חוק זה יפורסם ברשומות תוך שלושים יום מיום
קבלתו בכנסת.

¹¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 306.

¹² ס"ח תשכ"ה, עמ' 288.

¹³ ס"ח תשל"ה, עמ' 18.

¹⁴ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266.

ו. הצעת חוק המקדמה, תשל"ו—1976

1. מקדמה לממשלה מבנק ישראל
הממשלה מורשית בזה לקבל מבנק ישראל (להלן
— הבנק) והבנק מורשה בזה לתת לממשלה מקדמה
בסכום של 5,650,000,000 לירות.
2. תנאי המקדמה
תנאי המקדמה ומועדי פרעונה ייקבעו בהסכם בין
שר האוצר ובין נגיד הבנק באישורה של ועדת הכס-
פים של הכנסת.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 1

י. פלומין מציע :

בסוף הסעיף יבוא :

"למימון מקדמה כפי שצויין בחוק התק" ציב לשנת הכספים 1975, תשל"ה—1975, וחוק התקציב (מס' 2) לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976".

לסעיף 2

ש. ארליך מציע :

בסוף הסעיף יבוא :

"ובלבד שהמקדמה לא תהיה צמודה".

ז. הצעת חוק יסוד : הצבא

1. מהות

צבא הגנה לישראל הוא צבאה של המדינה.

(ג) ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הבטחון.

2. כפיפות למרות האזרחית

(א) הצבא נתון למרות הממשלה.

4. חובת שירות וגיוס
החובה לשרת בצבא והגיוס לצבא יהיו כפי שנק" בע בחוק או מכוחו.

(ב) השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הבטחון.

3. ראש המטה הכללי

(א) הדרג הפיקודי העליון בצבא הוא ראש המ"ט הכללי.

5. הוראות ופקודות בצבא
הסמכות להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא תיקבע בחוק או מכוחו.

(ב) ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכ"פוף לשר הבטחון.

6. כוחות מזויינים אחרים
אין להקים או לקיים כוח מזויין מחוץ לצבא הגנה לישראל אלא על פי חוק.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 2

מ. פעיל מציע :

לאחר סעיף קטן (ב) יבוא סעיף זה :

"(ג) כדי למנוע קבלת החלטות אסטרטגיות בעלות חשיבות מדינית על-ידי מנ"היגים יחידים תופעל מועצה לבטחון לא-מי בראשות ראש הממשלה; מועצה זו תהיה מורכבת מאישי ציבור ותוכל להת-ארגן באחת מקצורות הבאות :

(1) הפעלת כל הממשלה כמועצה לב-טחון לאומי ;

(2) מינוי קבוצת שרים בוועדת שרים שתפעל כמועצה לבטחון לאומי ;

(3) הפעלת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת כמועצה לבטחון לאומי.

ראש הממשלה מוסמך לקבוע באיזו דרך הוא מתכוון להפעיל את המועצה לבט-חון לאומי והוא חייב להודיע על כך במ"ליאת הכנסת לא יאוחר מתום חודשיים מתחילת כהונתו".

לסעיף 3

י. בארי מציע :

בסעיף קטן (ב) המלים "נתון למרות הממ-שלה" יימחקו.

י. ארידור מציע :

בסוף סעיף קטן (ג) יבוא : "על דעת ראש הממשלה".

מ. פעיל מציע :

בסוף הסעיף ייוספו סעיפים קטנים אלה :

"(ד) ראש המטה הכללי יהיה היועץ הצב-אי הבכיר של ממשלת ישראל.

(ה) הרמטכ"ל הוא, בעת ובעונה אחת, מפקד צבא היבשה, והמפקד הממונה על מפקד חיל האוויר ומפקד חיל הים.

המטה הכללי (מטכ"ל) הוא, לכן, המטה העליון של כל זרועות צה"ל."

ש. אלוני מציעה :

בסוף הסעיף המוצע יבוא :

"4. (א) אזרח ישראלי ותושב קבוע בגי-

(ג) דרכי השירות במילואים — תחור-מי הגילים לגברים ונשים, סוגי השירות, שיטות הגיוס וכיוצא באלה — ייקבעו בחוק הכנסת.

(ד) כדי לקיים רמת אירגון ורמה מקצועית נאותה בצה"ל רשאי שר הבטחון, בהתייעצות עם הרמטכ"ל, לקבוע את מספר משרתי הקבע בצה"ל, על פי הצרכים האובייקטיביים ועל פי גודל התקציב.

לים שייקבעו לכך בחוק ישרתו בשרות בטחון.

(ב) דרכי הגיוס לשירות בטחון, מור-עדי השירות, הפטור מגיוס ודחייתו ייקבעו בחוק או מכוחו.

מ. פעיל מציע :

בסוף הסעיף המוצע יבוא :

4. (א) הבסיס החברתי של צבא הגנה לישראל הוא רעיון צבא העם המ-בוסס על העקרונות של גיוס חובה ושל שירות מילואים.

(ב) דרכי גיוס החובה לצה"ל — גיל גיוס, משכי שירות לחיילים וחיילות, סוגי השירות השונים וכיוצא באלה ייקבעו בחוק הכנסת.

לסעיף 6

מ. פעיל מציע :

אחרי "או לקיים" יבוא "או להפעיל".

ה. הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976

"(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחור-לו גם על דירה ששכר המוריש לתקופה העור-לה על עשרים וחמש שנים וגר בה ערב מותו והשכירות לא נתבטלה במוחו; והוא, על אף האמור לעניין זה בחוק השכירות."

(2) בסעיף קטן (ד), אחרי "דירה שהמוריש שכר" יבוא "לתקופה קצרה יותר".

4. תיקון סעיף 122

בסעיף 122 לחוק העיקרי, בסוף סעיף קטן (ב) יבוא "בתובענה של אחד היורשים או נגד אחד היור-שים יכול שהאישור יינתן על ידי בית המשפט הדן בתובענה".

5. החלפת סעיף 140

במקום סעיף 140 לחוק העיקרי יבוא :
"140. צורת הצוואה

(א) צוואה כשרה מבחינת צורתה אם היא כשרה לפי הדין הישראלי, לפי דין מקום עשייתה, לפי דין מקום מושבו או מקום מגוריו הרגיל או לפי דין אזרחותו של המצווה בשעת עשייתה או בשעת מותו, ובמידה שהצ-וואה נוגעת למקרקעין — גם לפי דין מקום הימצאם.

(ב) לעניין החלתו של דין זה לפי סעיף זה יראו את הכשרות הדרושה למצווה או לעדי הצוואה כעניין שבצורה."

1. תיקון סעיף 11

בסעיף 11(א) לחוק הירושה, תשכ"ה—1965¹ — (1) ברישה,

גירסה א': אחרי "כולל את המיטלטלין" יבוא "כולל מכונית נוסעים";

גירסה ב': אחרי "למשק הבית המשותף" יבוא "לרבות מכונית נוסעים הרשומה על שם שני בני הזוג ושימשה לצרכיהם האישיים";

(2) במקום פסקאות (4) ו-(5) יבוא :
" (4) באין יורשים כאמור — הכל".

2. הוספת סעיף 85א

אחרי סעיף 85 לחוק העיקרי יבוא :
"85א. השקעת כספים

כספי העובד שאינם דרושים לצרכי הנהלתו השוטפים, חייב מנהל העובד להחזיקם או להש-קיעם כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פי-רות; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות דר-כים להשקעת כספי עובד, שיהיו חובה על מנהל עובד."

3. תיקון סעיף 115

בסעיף 115 לחוק העיקרי —

(1) סעיף קטן (ג) יסומן (ד) ולפניו יבוא :

¹ ס"ח תשכ"ה, עמ' 63; תשכ"ט, עמ' 249; תשל"ג, עמ' 269; תשל"ו, עמ' 98.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

למחוק פסקה (1) ולהשאיר את הרישה של סעיף 11(א) ללא תיקון.

לסעיף 1

ז. ורהפטיג ושי.י. גרוס מציעים :

ט. הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), (תיקון), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975¹ —
- (א) בסעיף קטן (א), במקום "50%" יבוא "40%";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום הרישה המסתיימת
- במלים "כל אחד 50% מהקולות הכשרים" יבוא "לא קיבל אף מועמד 40% מהקולות הכשרים או שקיבלו שני מועמדים כל אחד מספר שווה של קולות שהוא 40% או יותר מהקולות הכשרים";
- (3) בסעיף קטן (ג), בכל מקום שנאמר "50%" יבוא "40%".

¹ ס"ח תשל"ה, עמ' 211.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

- 1 לסעיף
- א. אמוחצירא מציע:
- הסעיף ינוסח כך:
1. בסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975 —
- (1) בסעיף קטן (א), אחרי "50% מאותם קולות" יבוא "ועוד קול אחד";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "או שקיבלו שני מועמדים כל אחד 50% מהקולות הכשרים" יבוא "ועוד קול אחד";
- (3) בסעיף קטן (ג), בכל מקום, אחרי "50%" יבוא "ועוד קול אחד".
- א. ורדיגר מציע:
- הסעיף ינוסח כך:
1. בסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975 —
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "50%" יבוא "51%";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לא קיבל אף מועמד 50% מהקולות הכשרים או שקיבלו שני מועמדים כל אחד 50% מהקולות הכשרים" יבוא "לא קיבל אף מועמד 51% מהקולות הכשרים";
- (3) בסעיף קטן (ג), בכל מקום שנאמר "50%" יבוא "51%".
- ה. טובי מציע:
- הסעיף ינוסח כך:
1. בסעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975 —
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "50%" יבוא "51%";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לא קיבל אף מועמד 50% מהקולות הכשרים או שקיבלו שני מועמדים כל אחד 50% מהקולות הכשרים" יבוא "לא קיבל אף מועמד 51% מהקולות הכשרים";
- (3) בסעיף קטן (ג), בכל מקום שנאמר "50%" יבוא "51%".

י. הצעת חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976

1. החלפת סעיף 136 במקום סעיף 136 לפקודת העיריות¹ (להלן — הפקודה) יבוא:
136. ישיבות המועצה והנהול בהן
- (א) ישיבות מועצה, וזימונן והנהול בהן יהיו לפי התקנון שבתוספת השנייה.
2. תיקון סעיף 166 בסעיף 166 לפקודה —
- (1) בסעיף קטן (א), במקום "רוב חבריה" יבוא "שליש חבריה";

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197; ס"ח תשכ"ה, עמ' 127, עמ' 215, עמ' 263; תשכ"ו, עמ' 16, עמ' 56, עמ' 74; תשכ"ח, עמ' 10, עמ' 53; תשל"ל, עמ' 6; תשל"א, עמ' 36, עמ' 168; תשל"ב, עמ' 112; תשל"ג, עמ' 22, עמ' 40, עמ' 200, עמ' 248; תשל"ה, עמ' 88, עמ' 216, עמ' 219.

- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא: "א"א" ועדה שחובה להקימה לפי כל דין תכונס לפחות אחת לשלושה חודשים; לא כונסה ועדה כאמור, יורה ראש העיריה לכ"נסת, והוא יקבע את סדר-היום של ישיבת הוועדה; לא נבחר יושב-ראש הוועדה בישי-
- בה, או סירב לנהלה, ינהלה זקן חברי הוועדה".
3. החלפת התוספת השנייה במקום התוספת השנייה לפקודה יבוא: "תוספת שנייה (סעיף 136)".

תקנון בדבר ישיבות מועצה והנהלה בהן

פרק ראשון: כללי

1. ישיבות המועצה המועצה תקיים ישיבות מן המניין וישיבות שלא מן המניין, הכל כמפורט בתקנון זה; לכל אחת משתי אלה ייקרא להלן "ישיבה".
2. זימון המועצה לא תתכנס לישיבה אלא על-פי הזמנה.

פרק שני: מועדי ישיבות מן המניין

3. מטטר הישיבות המועצה תקיים ישיבה מן המניין אחת לחודש לפחות, אך רשאית היא להחליט שלא לקיימה בשני חודשים של השנה.
4. מועדי הישיבות מן המניין (א) תוך חודשיים מיום היבחרה תחליט המועצה על המועד הקבוע לישיבותיה; המועד יהיה תוך חמישה-עשר הימים הראשונים לכל חודש קלנדרארי, באחד הימים מיום ראשון עד יום חמישי, ובלבד שלא יהיה ביום המנוחה השבועי של חבר מחברי המועצה; הישיבה תתחיל בשעה שלא לפני 18:00, וזולת אם הסכימו כל חברי המועצה לשעה אחרת.
- (ב) עד שתחליט המועצה על מועד קבוע לישיבותיה יתקיימו הישיבות ביום חמישי הראשון לכל חודש בשעה 18:00.
- (ג) חל מועד הישיבה בערב יום מנוחה, ביום מנוחה או במוצאי יום מנוחה של חבר מחברי המועצה, תידחה הישיבה ליום ולשעה הקבועים בשבוע שלאחר מכן.
- (ד) בסעיף זה, "יום מנוחה" — כמשמעותו בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948.²
5. רחית ישיבה מן המניין (א) ראש העיריה חייב לדחות ישיבה למועד אחר, לא יותר מפעם אחת ולא יותר משבוע ימים, אם דרשו זאת בכתב שלישי לפחות מחברי המועצה חמישה ימים לפני מועד הישיבה, ורשאי הוא, בהסכמת רוב חברי המועצה, לדחות את הישיבה למועד אחר, והכל בתנאי שבאותו חודש קלנדרארי תקיימם לפחות ישיבה אחת ושלא יחלוף מועד שנקבע על-פי דין לענין שעל סדר-יומה של הישיבה.
- (ב) הוראות סעיף 4(א) ו-4(ג) לענין ימי השבוע ושעות הישיבה יחולו גם על המועד הנדחה.
6. אי-זימון למועד (א) לא זומנה המועצה לישיבה במועד שנקבע בפרק זה, יכנס מזכיר העיריה את המועצה לישיבה על-פי דרישה בכתב של שלישי לפחות מחברי המועצה המפרטת את סדר-יומה והצעת החלטה לגביו, וישיבה זו תהיה תוך שבעה ימים מהיום שקיבל מזכיר העיריה את הדרישה לכך.
- (ב) הוראות סעיף 4(א) ו-4(ג) לענין ימי השבוע ושעות הישיבה יחולו גם על ישיבה שזומנה לפי סעיף זה.

פרק שלישי: מועדי ישיבות שלא מן המניין

7. פמכות ראש העיריה ראש העיריה רשאי לכנס ישיבה שלא מן המניין.
8. כינוס על-פי דרישה (א) ראש העיריה יכנס ישיבה שלא מן המניין למועד שלא יהא מאוחר משבעה ימים מהיום שבו הוגשה לו דרישה לכך בכתב, חתומה בידי שלישי לפחות מחברי המועצה ומפרטת את סדר-יומה והצעת החלטה לגביו; היתה בהצעת סדר-היום העברה מכהונה של סגן ראש העיריה כא-מור בסעיף 15 לחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), תשל"ה—1975.³

² ע"ר תש"ח, תוס' א', עמ' 1, עמ' 12; ס"ח תשי"ב, עמ' 10.

³ ס"ח תשל"ה, עמ' 211.

10. ישיבה שלא מן המניין
על-פי הוראות השר

נדרש כינוסה של ישיבה שלא מן המניין, וראש העירייה לא כינס את המועצה לישיבה תוך שבעה ימים כאמור בסעיף 8 ולא נהג לפי סעיף 9, ימנה שר הפנים אדם שיכנס את המועצה לישיבה במועד שקבע שר הפנים.

11. ימים ושעות של ישיבה
שלא מן המניין

הוראות סעיף 4(א) ו-7(ג) לעניין ימי השבוע ושעות הישיבה יחולו גם על ישיבה שזומנה לפי פרק זה.

(להלן — חוק הבחירה), תהיה הדרישה חתומה בידי רוב חברי המועצה.

(ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על העברה מכ"ה הונה של ראש העירייה או של הסגן האמור בסעיף 14 לחוק הבחירה.

9. ישיבה מן המניין

במקום ישיבה שלא מן המניין

החליטה המועצה לקיים לפחות ישיבה אחת בשבוע עיים, רשאי ראש העירייה, במקום לכנס ישיבה שלא מן המניין כאמור בסעיף 8, לכלול את ההצעות הנכ"ל ללות בדרישה לכינוסה כסעיפים ראשונים בסדר-היום של הישיבה הקרובה שמן המניין, זולת אם היתה בהצעה לסדר-היום העברה מכהונה של ראש העירייה או של סגן מסגניו.

פרק רביעי: זימון ישיבות

בהסכמת כל חברי המועצה ניתן יהיה לקיים ישיבה גם בהודעה תוך מועד קצר יותר.

(ב) הזמנה לישיבה שבה ידונו בתקציב, בתשר לומי חובה או בחוק עזר תימסר לחברי המועצה עשרה ימים לפחות לפני יום הישיבה, זולת אם הסכימו כל חברי המועצה למועד קצר יותר.

(ג) המסירה תהא כדין אם ההזמנה נמסרה לחבר המועצה אישית או אם נמסרה בביתו לאחד מבני משפחתו המבוגרים הגרים אתו או אם נמסרה כפי שביקש חבר המועצה בכתב ממוכיר העירייה; לא ניתן למסור את ההזמנה כאמור, בשקידה סבירה, תהא המסירה כדין אם הושמה בהוך תיבת הדואר במענו של חבר המועצה.

14. מען למסירת הזמנה

הזמנות לישיבות יימסרו לפי מעניהם של חברי המועצה שפורסמו ברשימות המועמדים, ובמועצה ממונה — לפי המען האחרון הרשום במרשם האוכלוסין, ואם מסר חבר המועצה בכתב מען אחר בתחום הרשות המקומית למוכיר העירייה — לפי אותו מען.

16. גנם כמסירת הזמנה

(א) נכת חבר המועצה בישיבה או הסכים לקבל את ההזמנה אליה שלא במען כאמור בסעיף 15, לא תישמע אלא מאותו חבר בלבד.

12. משלוח הזמנות

מוכיר העירייה יחתום על הזמנות לישיבות המועצה ויהיה אחראי למסירתן, אולם הזמנות לישיבות מועצה ממונה ולישיבות שכינס מי ששר הפנים מינה לכך כאמור בסעיף 10, יחתום עליהן מי ששר הפנים מינה לכך והוא יהיה אחראי למסירתן.

13. תוכן ההזמנה

ההזמנה תפרט —

(1) אם הישיבה היא מן המניין או שלא מן המניין;

(2) את היום, השעה והמקום של הישיבה;

(3) את סדר-היום על סעיפיו, לפי סדר הדיון בהם;

(4) בישיבה שבה ידונו בתקציב, בתשלומי חובה או בחוק עזר — טיטה של ההצעות עם דברי הסבר;

(5) בישיבה שכונסה על-פי דרישת שלישי לפחות מחברי המועצה — הצעת ההלטה לגבי סדר-היום.

14. מסירת ההזמנות

(א) הזמנה לישיבה תימסר לכל אחד מחברי המועצה 36 שעות לפחות לפני תחילת הישיבה, אולם

פרק חמישי: פומביות הדיונים

(2) הורה על כך ראש העירייה בהסכמה מראש של שלושה רבעים מחברי המועצה;

(3) החליטו על כך שלושה רבעים מחברי המועצה הנוכחים בישיבה.

17. פומביות הדיון וסיניו

ישיבות המועצה יהיו פומביות; אולם ישיבה תתקיים כולה או מקצתה בבלתיים סגורות באחת מאלה:

(1) הורה על כך ראש העירייה לאחר שראה טעמים שבבטחון המדינה המחייבים לעשות כן;

18. איסור הגילוי

הישיבות יתקיימו במשרדי המועצה, זולת אם החליטה המועצה אחרת ברוב של שני שלישים מחבריה לישיבה פלוגית.

לא יגלה איש דבר מדיוני ישיבה שהתנהלה בדלתיים סגורות למי שאיננו חבר המועצה אלא אם הדבר דרוש לצורך ביצוע החלטת המועצה.

פרק שישי: מניין המשתתפים

20. (ב) הוראות סעיף 4(א) ו-4(ג) לעניין ימי השבוע ושעות הישיבה יחולו גם על ישיבה נדחית לפי סעיף זה.

20. מניין חוקי בישיבה הוא רוב חברי המועצה. מניין חוקי

21. כאין מניין חוקי

22. התמטות המשתתפים משנפתחה הישיבה כדון לפי סעיפים 20 או 21, יהא המשך הישיבה כדון כל עוד משתתפים בה שלישי מחברי המועצה.

21. (א) לא היה מניין חוקי בישיבת המועצה, תידחה הישיבה לשלושה ימים; לא היה גם במועד זה מניין חוקי — תידחה הישיבה שוב ליומיים; במועד זה יהווה שלישי מחברי המועצה מניין חוקי לכל עניין שנכלל בסדר-היום של הישיבה.

פרק שביעי: סדר-היום

27. פירוט הצעות לסדר-היום הצעה לסדר-היום של הישיבה, כאמור בסעיף 26, תפורט בהזמנה לאותה ישיבה לפי סעיף 13 או בתוספת להזמנה.

23. קביעת סדר-היום (א) ראש העיריה יקבע את סדר-היום של הישיבה.

28. סדר העדיפות בדיון הצעה לשינוי סדר העדיפויות בדיון בסעיפים שעל סדר-היום לא תישמע אלא אם הוגשה בכתב למזכיר העיריה לא יאוחר משש שעות לפני פתיחת הישיבה.

23. (ב) קבעה המועצה סדר-היום של ישיבה בהחלטת מראש — יהא זה סדר-היום.

23. (ג) בישיבה שכונסה על-פי דרישת שלישי לפחות מחברי המועצה יהא סדר-היום כפי שפורט בדרישה.

23. (ד) עם פתיחת ישיבה מן המניין ידונו תחילה בבקשות התיקון הפרוטוקול כאמור בסעיף 54, בתשובות לשאלות לפי הפרק התשיעי, ובהצעות לפי סעיף 29.

29. דיון בהצעות וכשינוי סדר הדיון (א) הצעה לסדר-היום שהמגיש ביקש ממנו להביא יביא אותה בפני המועצה מגיש ההצעה או מי שהמגיש ביקש ממנו להביאה; היתה התינגדות לדיון בהצעה, יישמעו דברי המציע ודברי מתנגד אחד להצעה במשך זמן שאינו עולה על עשר דקות לכל אחד, ולא תתקבל ההצעה לסדר-היום אלא אם הצביעו בעדה רוב חברי המועצה הנוכחים בישיבה.

24. עדיפות בכפוף לאמור בסעיף 23(ד) ולהלן יהיה הדיון בסעיפים שבסדר-היום לפי סדר הופעתם בו.

30. מחלוקת על סדר-היום (ב) על הצעה לשינוי סדר הדיון בסעיפים שעל סדר-היום יחולו ההוראות שבסעיף קטן (א), ובלבד שהזמן שיוקדש לכל דובר לא יעלה על חמש דקות.

25. מעיפים על סדר-היום סעיף בעניין שאינו בתחום סמכויות עיריה או שלא הוגדר במפורט לא ייכלל בסדר-היום.

31. כאין נוכחות מציע חבר המועצה הנוכח בישיבה וטוען שסעיף פלוגי נכלל בסדר-היום, או לא נכלל בו, שלא כדון, רשאי לדרוש שהמועצה תכריע בדבר.

26. הצעות נוספות של חברי המועצה (א) חבר המועצה רשאי להגיש הצעות לסדר-היום של ישיבה מן המניין לא יאוחר מ-48 שעות לפני מועדה.

26. (ב) בכל ישיבה מן המניין יידונו ארבע הצעות לסדר-היום, אם הוגשו.

26. (ג) הצעות שהוגשו ייקבעו לדיון, ויידונו בהתחשב בגודלן של הסיעות במועצה, ובלבד שזכות קדימה תינתן להצעה שהוגשה מטעם חבר המועצה שהסיעה שאליה הוא משתייך אינה מיוצגת בוועדת ההנהלה; בכפוף לאמור ייקבעו ההצעות לדיון ויידונו לפי סדר הגשתן.

31. (ב) כאין נוכחות מציע חבר המועצה שהגיש הצעה לסדר-היום ולא יהיה נוכח בישיבה רשאי לבקש לדחות את הדיון לישיבה הבאה או לבקש חבר אחר שיגמק את ההצעה במועד קומ.

33. דחיית הדיון כסעיפים
בכפוף להוראות סעיף 51, סעיפים שהועמדו על
סדר-היום בישיבה מן המניין ולא נסתיים הדיון בהם
יועברו לסדר-היום של הישיבה מן המניין שלאחריה.

32. הסרת הצעה מסדר-היום
המגיש הצעה לסדר-היום יכול להסירה בכל עת
עלידי הודעה בכתב למזכיר העיריה לפני ישיבת המו-
עצה או בהודעה בעל-פה בישיבת המועצה; דרש
חבר אחר שההצעה תיכלל בסדר-היום, תובא ההצעה
לדיון כאילו אותו חבר הגיש אותה.

פרק שמיני : ניהול הישיבה

38. זמן לריבור
חבר המועצה — פרט ליושב-ראש הישיבה ולי-
יושב-ראש ועדה המדווח בשם הוועדה — לא יא-
ריך בדיבור בסעיף אחד יותר מעשר דקות; אולם
הדובר רשאי לקבל מחבר אחד אחר זמן שאינו עולה
על עשר דקות, והמועצה רשאית להחליט על הקצבת
זמן יותר ארוך לכל המשתתפים בדיון בסעיף פלוגי.

34. קביעת יושב-ראש
(א) ראש העיריה יהיה יושב-ראש בישיבות המו-
עצה.
(ב) בהעדרו של ראש העיריה ימלא את מקומו
סגנו; נעדרו ראש העיריה וכל סגניו או סרבו
לנהל את הישיבה, יפתח זקן חברי המועצה הנר-
כחים את הישיבה לחברי המועצה יבחרו מבי-
ניהם ביושב-ראש לישיבה.

39. סמכויות היושב-ראש

יושב-ראש הישיבה רשאי —

(1) להפסיק חבר המועצה הנואם למעלה מה-
זמן שהותר לו על-פי תקנון זה, או שאינו
מדבר לעניין;

(2) להתרות בחבר המועצה המפריע לדעתו
למהלך התקין של הישיבה; לא שמע החבר
לשלוש התראות בישיבה אחת, רשאי היושב-
ראש, בהסכמת שלושה רבעים לפחות מחברי
המועצה הנוכחים, לדרוש ממנו לעזוב את
הישיבה, ואם לא עזב כאמור לא יימנה קולו
במניין הקולות בהצבעה;

(3) להורות על הוצאת הקהל כאשר ניתנה
הוראה להמשיך בדיוני המועצה בדלתיים סגו-
רות;

(4) להורות על הוצאת אדם מתקהל אם הוא
מפריע למהלך הישיבה לאחר שהוזהר על
כך.

35. תפקיד היושב-ראש
יושב-ראש הישיבה יפתח את ישיבות המועצה,
ינהל את הדיונים, יסכם את תוצאות הדיונים וההצ-
עה בכל עניין וינעל את הישיבה.

36. נעילת ישיבה שלא בדיון
ישיבה שהיושב-ראש בה ביקש לנעלה בניגוד לת-
קנון זה, דינה כאילו סרב לנהל את הישיבה.

37. רשות הדיבור
לאחר דברי הפתיחה לסעיף יתן יושב-ראש הישי-
בה את רשות הדיבור למשתתפים בדיון לפי סדר
הפונים אליו, ובלבד שאם לא כל סיעות המועצה
מיוצגות בוועדת ההנהלה יתן יושב-ראש הישיבה את
רשות הדיבור תחילה לנציג הסיעה הגדולה שאינה
מיוצגת כאמור.

פרק תשיעי : שאילתות והודעות אישיות

(ג) לא יוגשו יותר משתי שאילתות מאת חבר
המועצה לפני כל ישיבה מן המניין.

41. שאלה נוספת
השואל רשאי, אחר שמיעת התשובה, לשאול בעל-
פה שאלה קצרה נוספת, ובלבד שתהא נובעת מתוכן
התשובה, וראש העיריה או אדם אחר מטעמו יענה
תשובה קצרה בעל-פה; על שאילתה או על תשובה
נוספת לא יתנהל ויכוח במועצה.

42. הודעה אישית
(א) חבר המועצה המבקש רשות להודיע הודעה
אישית ימסור תחילה בכתב ליושב-ראש את תוכן
הודעתו.

(ב) רשות להודעה אישית תינתן רק לשם תי-
קון אי הבנה שחלה בדברי המבקש או בקשר

40. הגשת שאילתה ותשובה
(א) לא יאוחר מ-48 שעות לפני תחילת הישי-
בה מן המניין הקרובה רשאי חבר המועצה לה-
גיש לראש העיריה שאילתה בכתב על עניין עוב-
דתי שבתחום תפקידי העיריה, והיא תנוסח בקיצור
נמרץ ובצורת שאלה בלבד; ראש העיריה ישיב
בכתב ובקצרה לשאילתה ויקרא את התשובה באו-
תה ישיבה, אולם הוא רשאי לדחות את תשובתו
עד לישיבה מן המניין שלאחר הישיבה הבאה;
השאילתה והתשובה בכתב יחולקו לחברי המו-
עצה.

(ב) לא מסר ראש העיריה את תשובתו לשאילתה
בשתי ישיבות מן המניין שהתקיימו לאחר הג-
שתה, יועמד נושא השאילתה, לפי דרישת השו-
ר, אל, כסעיף ראשון על סדר-היום בישיבה מן המנ-
יין הקרובה.

את דבריו או להסיר אשמה גם תוך כדי הישיבה.

43. הודעה על-פי דין
חבר המועצה רשאי, בכל עת שקיימת עליו חו-
בה, למסור הודעה שהוא חייב למסרה לפי כל דין.

פרק עשירי: הצעות, הצבעות והחלטות

44. ימנה היושב-ראש מבין חברי המועצה מוני קור-
לות ויטיל עליהם את מניין הקולות בהצבעה
חוזרת.

45. דיון חוזר בהחלטה
'בכפוף לסעיף 13 לחוק הבחירה לא תועמד לדיון,
ולהצבעה הצעה לביטול החלטה, או הצעה לדיון מחו-
דש בהצעה שנדחתה, אלא לאחר שעברו שלושה חו-
דשים ממועד ההחלטה או ממועד דחיית ההצעה, לפי
העניין, אלא לפי דרישת ראש העיריה או 40% לפי-
חות מחברי המועצה, חתומה בידיהם.

50. משך זמן ישיבה הנעילתה
ישיבת המועצה לא תינעל לפני תום שלוש שעות
משעת הפתיחה אלא אם נסתיימו הדיונים וההצבעות
בכל הסעיפים שעל סדר-היום או שהסכימו לנעילה
כל חברי המועצה הנוכחים בישיבה אותה שעה; ישי-
בת המועצה לא תימשך יותר מארבע שעות, אלא
בהסכמת שלושה רבעים מחברי המועצה הנוכחים.

51. המשך ישיבה במועד אחר
לא נסתיימו דיוני הישיבה בכל העניינים שהיו
על סדר-היום, רשאי יושב-ראש הישיבה, בהסכמת רוב
חברי המועצה הנוכחים בישיבה, להזמין את חברי
המועצה להמשך הישיבה ביום חול הבא לאחר הישי-
בה, שאינו ערב יום מנוחה; חברי המועצה שלא
היו נוכחים בעת ההחלטה יוזמנו להמשך הדיונים
על-ידי הודעות בכתב שיימסרו להם כאמור בסעיף
15.

פרק אחד-עשר: פרוטוקול

(7) ההחלטות ותוצאות ההצבעה, ולפי דרי-
שת חבר המועצה — ציון שמות המצביעים
ואופן הצבעתם;
(8) הודעות.

(ג) המועצה רשאית לקבוע שנוסף על הדברים
האמורים בסעיף קטן (ב) יירשם פרוטוקול מלא
מכל הדברים שייאמרו בישיבות המועצה, אם בדרך
כלל ואם לישיבה מסויימת.

53. אישור הפרוטוקול
יושב-ראש הישיבה, ומוכיר העיריה או מי שהוא
הסמיך, יאשרו את הפרוטוקול בחתימת ידם; העתק
ממנו יימסר לכל אחד מחברי המועצה לא יאוחר מ-48
שעות לפני מועד הישיבה מן המניין הקרובה, וזאת

לדבריו, או לשם הסרת אשמה שהושמעה כלפיו
בישיבת המועצה.

(ג) הודעה אישית לא תאריך יותר מחמש דקות,
והיא תישמע רק בסוף הישיבה, אולם רשאי יו-
שב-ראש הישיבה לתת לחבר המועצה להבהיר

44. הגשת הצעה והנמקה
המגיש הצעה להצבעה רשאי לנמקה לפני ההצ-
בעה, אך לא יאריך בדבריו למעלה מחמש דקות.

45. הצבעה
(א) לא היתה יותר מהצעה אחת בעניין הנדון
— יצביעו בעד ההצעה ונגדה.

(ב) עמדו להצבעה יותר מהצעה אחת בעניין אחד
— יצביעו עליהן אחת אחת בעד ונגד, כשה-
מרחיקה לכת שבהן, בכל הצבעה, קודמת לאח-
רות, ובכפוף לזה לפי סדר הגשתן.

(ג) עמדו להצבעה שתי הצעות בלבד — רשאי
היושב-ראש להעמידן להצבעה זו מול זו.

46. שיטת ההצבעה
ההצבעה תהיה בהרמת ידיים.

47. החלטות על-פי רוב קולות
החלטות המועצה שלא נדרש להן רוב מיוחד לפי
כל דין יתקבלו ברוב קולות המצביעים; היה מספר
הקולות שקול — תידחה ההצעה.

48. מניית הקולות
(א) בשעת ההצבעה ימנו את קולות המצביעים
בעד ונגד, ואם היו נמנעים בהצבעה — גם את
קולות הנמנעים אם דרש זאת אחד מהם.
(ב) אם תוצאות ההצבעה אינן ברורות ליושב-
ראש, או שעירער אחד מחברי המועצה עליהן,

52. פרוטוקול וניהול
(א) בכל ישיבה יירשם פרוטוקול; מזכיר העי-
ריה יהיה אחראי לניהולו התקין.

(ב) בפרוטוקול יצויינו —

- (1) מועד הישיבה ומקום קיומה;
- (2) שמות חברי המועצה הנוכחים בישיבה,
בציון אלה שנכחו בפתיחה;
- (3) שאילתות ותשובות עליהן;
- (4) סדר-היום וכל שינוי בו;
- (5) שמות המשתתפים בוויכוח בכל סעיף;
- (6) ההצעות והנמקות;

57. עמירת הפרוטוקול
פרוטוקול של ישיבות המועצה יהיה שמור במש"רדיה בידי מזכיר העיריה.
58. עיון בפרוטוקול
(א) פרוטוקול של ישיבה בדלתיים פתוחות יהיה פתוח לעיון בשעות העבודה הרגילות של העיריה לכל בעל נכס או מחזיקו בתחום העיריה, לכל אדם שמקום מגוריו הקבוע, לפי הרשום במרשם האוכלוסין, הוא בתחום העיריה, ולכל אדם אחר שיש לו עניין בכך.
(ב) פרוטוקול של ישיבה סגורה לא יהיה פתוח לעיון, אך רשאים המועצה להתיר את העיון בו, את הפצתו או העתקתו, בסייגים או בלעדיהם.
(ג) שר הפנים או מי שהוא מינה לכך רשאי לעיין בכל פרוטוקול של ישיבות המועצה.
59. דינים וחשבונות, הצעות תקציב והיטלי ארנונות
(א) ראש העיריה יקבע מועד לדיון מיוחד בדו"ח השנתי שהגיש הגזבר, בדו"ח מבקר המדינה ובדו"ח מבקר העיריה, שיהיה לכל המאוחר חודש לאחר הגשתם.
(ב) ראש העיריה יקבע מועד לדיון מיוחד בהצעת התקציב ובהיטל הארנונות, שיתקיים בישיבה שלא מן המניין.
(ג) ראש העיריה יגיש למועצה לפחות פעם בשנה דין-וחשבון על המצב בכל תאגיד שהעיריה משתתפת בו, ולפי דרישה של חבר המועצה יקר-יים דיון בדין-וחשבון זה.
(ד) הוראות סעיף 4(א) ו-1(ג) לעניין ימי השבוע יחולו גם על דיונים לפי סעיף זה.
54. בקשה לתיקון הפרוטוקול
(א) חבר המועצה רשאי להגיש בכתב למזכיר העיריה בקשה לתיקון הפרוטוקול.
(ב) לא הוגשה שום בקשה כאמור עד לפתיחת הישיבה מן המניין שלאחר מסירת העתקי הפרוטוקול, רואים אותו כמאושר.
55. דיון בהצעה לתיקון הפרוטוקול
הגיש חבר המועצה הצעה לתיקון הפרוטוקול, יקר-רא אותה מזכיר העיריה בישיבה מיד עם פתיחתה, ובאין הסכמה לתיקון המוצע יוכרע הדבר בהצבעה.
56. תיקון הפרוטוקול של ישיבה סגורה
תיקון פרוטוקול של ישיבה סגורה יידון בישיבה סגורה.

פרק שנים-עשר : דיונים מיוחדים

60. ישיבות בעניינים מיוחדים
(א) בישיבות בעניינים המיוחדים המפורטים בסעיף 59 יפתח היושב-ראש, או מי שהוא יורה, בדברי ההסבר, ובכפוף לאמור בסעיף 50 תקבוע המועצה בעצמה את משך הזמן שיוקדש לוויכוח; אולם שלישי מחברי המועצה רשאי לדרוש שהזמן שיוקדש לדיון בהצעת התקציב לא יפחת משש שעות.
(ב) בישיבה הראשונה בעניין המיוחד כאמור לא יידון כל דבר אחר.
61. הגדרת מזכיר
בתקנון זה "מזכיר" — לרבות מי שממלא תפקיד זה בפועל.
59. דינים וחשבונות, הצעות תקציב והיטלי ארנונות
(א) ראש העיריה יקבע מועד לדיון מיוחד בדו"ח השנתי שהגיש הגזבר, בדו"ח מבקר המדינה ובדו"ח מבקר העיריה, שיהיה לכל המאוחר חודש לאחר הגשתם.
(ב) ראש העיריה יקבע מועד לדיון מיוחד בהצעת התקציב ובהיטל הארנונות, שיתקיים בישיבה שלא מן המניין.
(ג) ראש העיריה יגיש למועצה לפחות פעם בשנה דין-וחשבון על המצב בכל תאגיד שהעיריה משתתפת בו, ולפי דרישה של חבר המועצה יקר-יים דיון בדין-וחשבון זה.
(ד) הוראות סעיף 4(א) ו-1(ג) לעניין ימי השבוע יחולו גם על דיונים לפי סעיף זה.

הסתניגויות לחוק הנ"ל

- לסעיף 4
י. בארי מציע :
(1) פיסקה (1) תימחק, ופיסקאות (2) ו-(3) יסומנו (1) ו-(2).
לסעיף 17 לתקנון
ד. קורן מציע :
בפיסקה (3), במקום "שלושה רבעים" יבוא "שליש".
- י. בארי מציע :
(1) בסעיף קטן (א), במקום "18:00" יבוא "19:15".
(2) בסעיף קטן (ב), במקום "18:00" יבוא "19:15".

יא. הצעת חוק המים (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 112 בסעיף 112 לחוק המים, תשי"ט—1959¹ (להלן — החוק העיקרי), אחרי "עם מועצת המים" יבוא "וב" אישור ועדה משותפת של ועדת הכלכלה וועדת הכספים של הכנסת".
2. תיקון סעיף 118 בסעיף 118 (א) לחוק העיקרי, במקום "ובאישור

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 166; תש"ך, עמ' 10; תשכ"א, עמ' 175; עמ' 193; תשכ"ה, עמ' 175.

יב. הצעת חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 2 בסעיף 2 לפקודת המתעסקים ברפואה, 1947¹ (להלן — הפקודה), בסופו יבוא:

"מחלה מסכנת — אחת מאלה:

  - (1) מחלת נפש;
  - (2) מחלה העשויה לסכן בריאות החולים שבטיפולו של רופא;
  - (3) מחלה או כושר לקוי העשויים לשלול מרופא את היכולת לעסוק ברפואה לחלוטין, זמנית או חלקית".
2. החלפת סעיף 45 במקום סעיף 5 לפקודה יבוא:

45א. ועדה מייעצת לעניין רשיונות לרופאים

(א) לעניין מתן רשיונות לרופאים יקים שר הבריאות ועדה של שלושה (להלן — הוועדה המייעצת) שחבריה הם רופא בשירות משרד הבריאות ושני רופאים שלפחות אחד מהם הוא חבר של סגל ההוראה בבית-ספר לרפואה בדרגת מרצה בכיר ומעלה; את שני הרופאים האלה ימנה שר הבריאות מתוך רשימה שהגישה לו ההסתדרות הרפואית בישראל, ואם לא הגישה לו תוך חודשיים מיום שקיבלה דרישה על כך — ימנה שר הבריאות כפי שייראה לו.

(ב) השר ימנה את יושב-ראש הוועדה מבין חבריה.

(ג) לכל חבר של הוועדה המייעצת ימנה השר ממלאי מקום בדרך ובתנאים שמינה את החבר.

(ד) השר יפרסם ברשומות הודעה על מינוי חברי הוועדה וממלאי מקומם".
3. החלפת סעיף 35 במקום סעיף 35 לפקודה יבוא:

35ג. תפקיד ממלאי מקום

הוועדה המייעצת תדון בכל עניין בהרכב שהחלה בו עד סיומו, אולם ממלא מקום של חבר הוועדה יבוא במקומו, לפי קביעת יושב-ראש הוועדה —

(1) אם התפטר החבר או נפטר או נבצר ממנו למלא תפקידו זמנית או לגבי מבקש פלוני."
4. החלפת סעיף 15 במקום סעיף 15 לפקודה יבוא:

15. ועדה רפואית

(א) לצורך בדיקת כושרו הנפשי או הגופני של אדם המבקש רשיון לעסוק ברפואה או המורשה לעסוק ברפואה, במקרים הקבועים בסעיפים 15 ו-15ט, ימנה המנהל ועדה של שלושה רופאים (להלן — ועדה רפואית); המינוי יכול להיות כללי או למקרה מסוים; התעוררה שאלה של כושר נפשי, תהיה הוועדה מורכבת משלושה רופאים פסיכיאטרים.

(ב) לצורך בדיקה כאמור תהיה לוועדה רפואית סמכות —

(1) להזמין אדם לבוא לפניו ולהעיד או להציג דבר;

(2) לחייב עד להעיד בשבועה או בהן צדק בהתאם להוראות לעניין זה שבחוקות סדר הדין האזרחי, תשכ"ג—1963²;

(3) לבקש מבית-משפט מחוזי שבתחום שיפוטו היא יושבת ליתן צו לפי סעיף

¹ ע"ר 1947, תוס' 1, עמ' 262; ס"ח תשכ"ו, עמ' 78; תשל"א, עמ' 68; תשל"ב, עמ' 104.

² ק"ת תשכ"ג, עמ' 1869.

להתלות רשיונו של אותו אדם עד להחלטה הסר-
פית לפי סעיף 5יג, אך לא יותר משלושה חו-
דשים ובתנאי שהעביר את העניין לטיפולו של
הוועדה הרפואית סמוך למתן החלטתו; הוראות
סעיף 5טו(ב) ו-5יג) יחולו גם על התליית רשיון
לפי סעיף זה.

(ב) לא סיימה הוועדה הרפואית את ההליכים
עד תום תקופת ההתליה, רשאי המנהל בהסכמת
הוועדה, אם דחיפות ההתליה עומדת בעינה, להת-
לות את הרשיון לשלושה חודשים נוספים.

5יב. חובת סודיות

מי שהגיעה אליו, על-פי הוראות סעיפים 15
או 5, ידיעה בדבר מחלה, חייב לשמרה בסוד
ולא לגלותה אלא במידה שיש בכך צורך לשם
ביצוע הוראות הסעיפים האמורים, או אם הורשה
לכך מאת בית-המשפט, או מכוח חובה לענות
על שאלות שהציג לו מי שהוסמך לערוך חקירה
על ביצוע עבירות.

8. תיקון סעיף 9

(א) בסעיף 9(1) לפקודה —

(1) בסיפה, אחרי "שהיה עשוי לקבוע באו-
תו צו" יבוא "או לתת למורשה לעסוק ברפו-
אה נזיפה או התראה";

(2) בסייג, המלים "של ביטול או התליה"
— יימחקו.

(ב) במקום סעיף 9(2) לפקודה יבוא:

"(2) (א) לוועד כאמור בסעיף קטן (1)
יהיו הסמכויות הנתונות לוועדה רפואית לפי
סעיף 15(ב), ולעניין זה יהיה בית-המשפט
המחוזי רשאי ליתן צו כאמור בסעיף 15(ג)
לפי בקשת המנהל או יושב-ראש הוועד.

(ג) הוועד יגיש דין-וחשבון בכתב לשר הב-
ריאות.

(ג) בסעיף 9(6) לפקודה, המלים "על ביטול או
התליה" — יימחקו.

9. תיקון סעיף 18

בסעיף 18 לפקודה —

"(1) בסעיף קטן (1)(א), אחרי "מרפאות או סוגי
מרפאות" יבוא "או בתי-חולים או סוגים של בתי-
חולים";

(2) סעיף קטן (2) יסומן (5) ולפניו יבוא:

"(2) המנהל הכללי של משרד הבריאות יק-
בע בתקנות את הכשירויות הדרושות לבצע
פעולות כאמור בסעיף קטן (1)(א); על יסוד
תקנות אלה רשאי מנהל מרפאה או בית-
חולים להרשות בעלי כשירות כנקבע בתק-
נות לבצע פעולות כאמור.

(3) סעיף קטן (2) לא יחול לגבי נסיבות
שיש בהן פיקוח נפש ושבהן הרשה המנהל

13 לפקודת הראיות (נוסח חדש), תשל"א
— 1971³;

(4) לפסוק דמי נסיעה ולינה ושכר בטלה
לעדים שהומנו מכוח סעיף זה כמו לעד
שהומנו להעיד בבית-משפט.

(ג) דרשה ועדה רפואית מאדם להעיד או
להציג דבר וסירב לעשות כן, ללא צידוק
המניח את דעת הוועדה, רשאי בית-משפט מחוזי
שבתחום שיפוטו יושבת הוועדה לצוות על-פי
בקשת המנהל או יושב-ראש הוועדה לכפות
את הציות להוראות הוועדה בדרך שתיראה
לו, לרבות מעצרו של הסרבן.

(ד) שר המשפטים יקבע סדרי דין לעניין בי-
צוע סעיף זה.

(ה) הוועדה תגיש למנהל את ממצאיה ומס-
קנותיה המנומקים.

5. תיקון סעיף 5ח

בסעיף 5ח לפקודה, בסעיף קטן (א), במקום "מח-
לת נפש" יבוא "מחלה מסכנת".

6. תיקוני מינוח

(א) בסעיפים 5ח עד 5יב לפקודה, במקום "ועדה
פסיכיאטרית" יבוא "ועדה רפואית".

(ב) בסעיפים 5ט עד 5יב לפקודה, במקום "מחלת
נפש" יבוא "מחלה מסכנת".

7. הוספת סעיפים

סעיפים 5י עד 5יג לפקודה יסומנו 5יג עד 5טז,
איזכוריהם בפקודה יתוקנו לפי זה, ולפניהם יבוא:

"5י. קבלת ראיות

בטרם יחליט המנהל, לפי סעיפים 5ח או 5ט,
הכל לפי העניין, לדרוש מאדם המבקש רשיון
לעסוק ברפואה או המורשה לעסוק ברפואה שית-
ייצב לפני ועדה רפואית לפי סעיף 15 לשם בדי-
קה, רשאי המנהל —

(1) אם יש לו יסוד להניח כי מידע העשוי
להעיד על מצב בריאותו של אותו אדם נמצא
בידיו של מוסד רפואי או רופא שטיפלו בו,
לדרוש מהם שימסרו לו את המידע;

(2) אם יש לו יסוד להניח כי מסמך הע-
שוי להעיד על מצב בריאותו של אותו אדם
נמצא בידי אדם אחר, לדרוש ממנו שימסור
לו את המסמך; ומי שנדרש למסור מידע או
מסמך לפי סעיף זה חייב לקיים את הדרישה.

5יא. התליית ביניים

(א) נוכח המנהל כי מחלה מסכנת של אדם המור-
שה לעסוק ברפואה גורמת לסכנה כה דחופה לצי-
בור שאין לחכות לסיום ההליכים בוועדה הרפו-
אית או בעירעור לפי סעיף 5ט, רשאי המנהל

ייעוצות עם יושב-ראש המועצה המדעית של ההסתדרות הרפואית בישראל, ובהעדרה — עם מי שלדעת שר הבריאות ממלא את תפקידיה.

10. תיקון סעיף 22א

בסעיף 22א לפקודה, בסופו יבוא:
 "ג) שר הבריאות רשאי, בהתייעצות עם שר האוצר, לקבוע אגרות בחינה לבחינות לפי סעיף 11א."

הכללי לבצע פעולה כאמור בסעיף קטן (1)א.

(3) סעיף קטן (2) לא יחול לגבי נסיבות שיש בהן פיקוח נפש ושהן הרשה המנהל הכללי לבצע פעולה כאמור בסעיף קטן (1)א.

(4) אם המנהל הכללי אינו מורשה לעסוק ברפואה יהיו תקנות לפי סעיף קטן (2) ומתן רשות לפי סעיף קטן (3) טעונים הת-

הסתתיגויות לחוק הנ"ל

מנהל שהחליט, לפי סעיפים 5 או 5ט, לדרוש מאדם המבקש רשיון לעסוק ברפואה, או המורשה לעסוק ברפואה, להתייצב לפני ועדה רפואית לפי סעיף 15 לשם בדיקה, רשאי —

(1) אם יש לו יסוד להניח כי מידע העשוי להעיד על מצב בריאותו של אדם תו אדם נמצא בידו של מוסד רפואי או רופא שטיפל בו, לדרוש מהם שימסרו את המידע לוועדה הרפואית;

(2) אם יש לו יסוד להניח כי מסמך העשוי להעיד על מצב בריאותו של אדם תו אדם נמצא בידי אדם אחר, לדרוש ממנו שימסור את המסמך לוועדה הרפואית.

לסעיף 9

ל. דיציאון, ה. זיירל ומ. יריר מציעים:

בסעיף 18(4) לפקודה, המלים "ובהעדרה — עם מי שלדעת שר הבריאות ממלא את תפקידיה" — יימחקו.

יג. הצעת חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976

תנאי התשלום לקרן ההשוואה, ובלבד שלא היה אותה שעה עובד, עובד עצמאי או תלמיד;

3. תיקון סעיף 13

בסעיף 13 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) עובד שאינו עובד חודשי, שעבד ברבע השנה שקדם לשירותו במילואים פחות מ-75 ימים רצופים אצל מעביד אחד או במקום עבודה אחד, ישולם לו התגמול על-ידי קרן ההשוואה; קרן החופשה שבאמצעותה משתלמת לאותו עובד תמונת חופשה לפי חוק החופשה השנתית, תשי"א—1951², תמציא לקרן ההשוואה, לפי דרישתה, את הפרטים הנוגעים לשכרו של העובד בתקופה של-גביה משולם התגמול."

לסעיף 2

ה. זיירל ומ. יריר מציעים:

בסעיף 5א(ג) לפקודה, במקום "ממלאי מקום" יבוא "ממלא מקום".

י. בארי מציע:

בסעיף 5א(ג), בסופו יבוא "ויקבע את סדר קדימתם";

קבלת הסתייגות זו כרוכה בקבלת ההסתייגות לסעיף 3.

לסעיף 3

י. בארי מציע:

בסעיף 5 לפקודה, ברישה, המלים "לפי קביעת יושב-ראש הוועדה" — יימחקו.

לסעיף 7

מ. פעיל מציע:

סעיף 15 לפקודה ינוסח כך:
 "5. קבלת ראיות

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק שירות מילואים (תגמולים), תשי"ט—1959 (נוסח משולב)¹ (להלן — החוק העיקרי —

(1) בסעיף קטן (א), בהגדרת "הכנסה", פיסקאות (2) ו-(3) — בטלות, והסיפה, "הכל בכפוף למאק-סימום" — תימחק;

(2) סעיף קטן (ב) — בטל, והסימון (א) יימחק.

2. תיקון סעיף 3

בסעיף 3(1) לחוק העיקרי, במקום פיסקה (2) יבוא:

"(2) היה מצוי בהכשרה מקצועית או בשיקום מקצועי שאישרם שר העבודה בצו ונתמלאו בו

¹ ס"ח תשי"ט, עמ' 306; תש"ך, עמ' 96; תשכ"ג, עמ' 113; תשכ"ו, עמ' 60, עמ' 74; תשכ"ז, עמ' 98; תשל"ל, עמ' 60; תשל"ג, עמ' 110; תשל"ד, עמ' 104; תשל"ה, עמ' 194.

² ס"ח תשי"א, עמ' 234.

קרים ופעולות ניסיוניות בקשר לכך —
ובלבד שסך כל ההענקות לשנה לא יעלה על
0.25% מאומדן הגבייה השנתית של קרן ההש-
וואה.

(ב) שר העבודה, בהתייעצות עם שר האו-
צר, יהיה רשאי להגדיל, באישור ועדת הע-
בודה של הכנסת, את השיעור הנקוב בסעיף
קטן (א) עד ל-0.5% מאומדן הגבייה השנ-
תית של קרן ההשוואה."

8. תיקון סעיף 26

בסעיף 26 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), הסיפה
המתחילה במלה "אולם" — תימחק.

9. תיקון סעיף 29

בסעיף 29(ב) לחוק העיקרי, המלים "לפי סעיף
25(א)" — יימחקו.

10. הוספת סעיף 36

אחרי סעיף 36 לחוק העיקרי יבוא :

"36ג. קביעת מועדים

שר המשפטים, בהתייעצות עם שר העבודה,
רשאי להתקין תקנות בדבר מועדים להגשת תוב-
ענות ועירעורים לעניין חוק זה לפני בית הדין
לעבודה."

11. הוראת מעבר

תחילתה של החובה שעל קיבוץ ועל מושב שי-
תופי לשלם לפי החוק העיקרי בעד חבריהם לקרן
ההשוואה, ושל זכות חבריהם לתגמול, מיום "א בת-
מוז תשל"ד (1 ביולי 1974).

הסתטיגויות לחוק הנ"ל

לה של תשלום גימלה לפי סעיף 181 לחוק
הביטוח."

לסעיף 7

שר האוצר מציע :

בסעיף 25 המוצע, סעיף קטן (ב) — יימחק.

יד. הצעת חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976

לפחות בתקופה שהן אמהות לילדים עד גיל 14,
יראו לעניין סעיף זה את חלקיות משרתה בתקו-
פה האמורה כמוגדלת בחלק העשירי של משרה
מלאה, ובלבד ששיעור החלקיות של המשרה לא
יעלה עקב הגדלה זו על מאה אחוז."

4. הוספת סעיף 113

אחרי סעיף 13 לחוק העיקרי יבוא :

"113א. תגמול בשירות גוסף במילואים

אדם שהחל לשרת במילואים תוך תקופה שנק-
בעה לכך בתקנות מסיום שירותו הקודם במי-
לואים שבעדו קיבל תגמול לפי חוק זה, יראוהו,
לעניין הזכאות לתגמול וחישבו בו בעד תקופת שי-
רותו הגוסף, כממשיך בשירותו הקודם, זולת אם
לטובתו הוא חשויב התגמול ייעשה ללא הת-
ייחסות לשירותו הקודם."

5. תיקון סעיף 25

בסעיף 25(ג) לחוק העיקרי, אחרי "סעיפים קט-
נים" יבוא "(ב)".

6. תיקון סעיף 25א

בסעיף 25א לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), בסופו
יבוא "וכן חוב של דמי ביטוח לפי חוק הביטוח המ-
גיע ממנו".

7. הוספת סעיף 25ב

אחרי סעיף 25א לחוק העיקרי יבוא :

"25ב. הענקות

(א) קרן ההשוואה תהיה רשאית, לאחר הת-
יעצות עם המועצה ובאישור שר העבודה,
ליתן הענקות —

- (1) לנערים עובדים עד גיל 18 שנעדרו
מעבודתם עקב השתתפותם בחינוך קדם
צבאי, הכל לפי כללים שייקבעו בתקנות
באישור ועדת העבודה של הכנסת,
- (2) לפיתוח שירותי רווחה למשרותם במי-
לואים ובני משפחותיהם, לרבות ביצוע מח-

לסעיף 6

ל דיציאן מציע :

בסוף הסעיף יבוא "ובלבד שלא תקוון כנגד
תגמולים חוב של דמי ביטוח בסכום העולה
על מחצית התגמולים אם שיעור הפיגור בתש-
לום דמי הביטוח מביא לידי הפחתה או שלי-

1 ס"ח תשל"ל, עמ' 65, עמ' 120; תשל"א, עמ' 107; תשל"ג, עמ' 78, עמ' 80, עמ' 200, עמ' 255; תשל"ה,
עמ' 128, עמ' 238; תשל"ו, עמ' 10, עמ' 18, עמ' 97.

2. תחולה
סעיף 1 יחול על קיצבאות המשתלמות החל מיום י"ד באלול תשל"ד (1 בספטמבר 1974) לגבי תקופות שירות שהיו החל מיום י"ב באלול תשכ"ג (1 בספ-

טמבר 1963), אך לא יחול על חישוב הגימלה בתקופה שלגביה הובאה בחשבון המשכורת הקובעת הטבה כא-מור בסעיף 1.

טו. הצעת חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילווה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 5
בסעיף 5 לחוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכ-נסה וערבות למילווה, תשט"ז—1956¹, בסעיף קטן (א) —

(1) בפסיקה (3), במקום "חוזן מן המס בשיעור של 35% שחברה חייבת לנכותו לפי סעיף 31(7) לפקודה" יבוא "חוזן מן המס שתבר-בני-אדם חייב לנכותו לפי סעיף 161(א) לפקודה";

(2) בפסיקה (4), במקום "לאחר שהנפקד ינכה

2. תחילה
תחילתו של חוק זה מיום י"ב באב תשל"ה (20 ביולי 1975).

¹ ס"ח תשט"ז, עמ' 52; תשי"ז, עמ' 156; תשל"ד, עמ' 56; תשל"ה, עמ' 166.

טז. הצעת חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיפים 6, 9, 10 ו-12
בחוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל), תשי"ח—1958¹, בסעיפים 6, 9, 10 ו-12, במקום "כ"ט

באדר ב' תשל"ו (31 במאָרס 1976) יבוא בכל מקום "י"ב בניסן תשל"ז (31 במאָרס 1977)".

¹ ס"ח תשי"ח, עמ' 131; תשל"ה, עמ' 119.

הסתייגויות לחוק הג"ל

1. לסעיף 1
י. פלומין מציע:
במקום "י"ב בניסן תשל"ז (31 במאָרס 1977)"

יבוא "עד המועד ששר האוצר יקבע כמועד להטלת מס ערך מוסף לפי סעיף 2 לחוק מס ערך מוסף, תשל"ו—1975".

יז. הצעת חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 1
בסעיף 1 לחוק אזורי נמל חפשיים, תשכ"ט—1969¹, בהגדרת "מסים עקיפים", אחרי "מכס" יבוא "מס ערך מוסף".

2. תחילה
תחילתו של חוק זה ביום תחילתו של חוק מס ערך מוסף, תשל"ו—1975², לגבי סוג כלשהו של עוס-קים כפי שנקבע בצו על-פי סעיף 147(א) לחוק הא-מור.

¹ ס"ח תשכ"ט, עמ' 228.

² ס"ח תשל"ו, עמ' 52.

יח. הצעת חוק לתיקון מקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976

1. תיקון סעיף 9 בסעיף 9 לפקודת מס הכנסה¹ (להלן — הפקודה), אחרי פיסקה (15). יבוא:

"(15) ביטוח מפני שינוי שער סכום שקיבל תושב חוץ על-פי פוליסה לביטוח הלוואה מפני שינוי שער החליפין של הלירה והמתייחס לקרן הלוואה שנתן במטבע חוץ שההזיק כדיון או בלירות שנבעו מהמרה כדיון של מטבע חוץ ואשר לפי תנאיה יש להחזירה בלירות ללא הפרשי הצמדה, ובלבד שהסכום הפטור לא יעלה על סכום השווה להפרש הגובע משינוי שער החליפין";
2. תיקון סעיף 120 בסעיף 120 לפקודה —
  - (1) בהגדרת "הנחות סוציאליות", אחרי "בסעיף 9א(ג)" יבוא "הסכום הנקוב בסעיף 32(9)(ב)";
  - (2) בסופו יבוא:

"תקרות הכנסה" — סכומי ההכנסה לעניין קביעת שיעורי המס על-פי סעיף 121.
3. תיקון סעיף 120 בסעיף 120(4) לפקודה, בסופו יבוא: "וההנחות הסוציאליות".
4. תיקון סעיף 121 בסעיף 121(א) לפקודה, ברישה, אחרי "הכנסתו" יבוא "החייבת".
5. תיקון סעיף 146 בסעיף 146 לפקודה, במקום סעיף קטן (ח) יבוא:

"(ח) שר המשפטים רשאי להתקין תקנות בדבר —

  - (1) נוהלי זימון ועדות הערך;
  - (2) סדרי הדין בוועדה;
  - (3) האגרות שישולמו בשל ההליכים לפני הוועדה;
  - (4) שכר חברי הוועדה."
6. תיקון סעיף 158 בסעיף 158(א) לפקודה, במקום "בסעיף 131" יבוא "בסעיפים 131, 161, 166, 171 או 8 ב"181".
7. תיקון סעיף 191 בסעיף 191(א) לפקודה, אחרי "10% מההכנסה" יבוא "החייבת".
8. תיקון סעיף 245 בסעיף 245 לפקודה, בסופו יבוא "או מכוח סמכות מוגדרת בחוק".
9. תיקון חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 22) בחוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 22), תשל"ה—1975², בסעיף 85 —
  - (1) בסעיף קטן (ט), בסופו יבוא "ואילו ביטולו של סעיף 40(א) כנוסחו לפני החלתו בחוק זה משנת המס 1975";
  - (2) אחרי סעיף קטן (טו) יבוא:

"(טו) תחולתו של סעיף 67 לגבי שומות לשנת המס 1975 ואילך";
  - (3) בסעיף קטן (כב), הסיפה המתחילה במלה "ובלבד" — תימחק;
  - (4) סעיף קטן (כג) יסומן (כד) ולפניו יבוא:

"(כג) לעניין הוראות חוק זה המתייחסות לניהול פנקסי חשבונות יראו אדם שחוייב בניהול פנקסים לראשונה בשנת המס 1975 והתחיל לנהלם במועד כלשהו באותה שנה כאילו ניהל פנקסים לשנת המס 1975, ובלבד שאם בעת הגשת הדו"ח לאותה שנה הוא חייב בניהול פנקסים, הוא ממשיך לנהלם."
10. תחילה ותחולה
  - (א) תחילתו של סעיף 1 מיום כ"ב בתמוז תשל"ה (1 ביולי 1975).
  - (ב) תחולתם של סעיפים 2 עד 4 ו-6 עד 8 — משנת המס 1975 ואילך.

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח תשל"ה, עמ' 168; תשל"ו, עמ' 84.
² ס"ח תשל"ה, עמ' 168.

הסתטיגויות לחוק הנ"ל

- 1 לסעיף 1. מדר מציע:

במקום "תושב חוץ" יבוא "אדם".
- 8 לסעיף 8. פלומין מציע:

סעיף 8 יסומן כסעיף קטן (א) ואחריו יבוא: "ב) תקפם של צווים שנתן שר האוצר למחוק פסיקאות (1) ו-(2)."
- 9 לסעיף 9. פלומין מציע:

למחוק פסיקאות (1) ו-(2).

יט. הצעת חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976

9א. ברירה לתשלום מס

החייב במילווה על-פי סעיף 2(2) רשאי, מדי שנה, לשלם במקום המילווה מס של 7% של-גבי חברי-בני-אדם ייחשב כמס חברות, ובלבד שהודיע על כוונתו לעשות כן לא יאוחר ממועד הגשת הדו"ח לאותה שנה.

3. תיקון סעיף 10

בסעיף 10 לחוק העיקרי, אחרי "על המילווה" יבוא "או על המס לגבי מי שבחר לשלם מס".

4. תחולה

תחולתו של חוק זה משנת זמס 1975 ואילך.

1. תיקון סעיף 1

בסעיף 1 לחוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים), תשל"ד—1974¹ (להלן — החוק העיקרי), בהגדרת "הכנסה מוטבת", במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) הכנסה שחלים עליה סעיפים 5 ו-6(א) ו-(ב) לחוק החברה לישראל בע"מ, תשכ"ט—1969², או סעיפים 6 ו-7(א) ו-(ב) לחוק לעידוד השקעות (חברות עתירות הון), תשל"ד—1973³, למעט די-בינדג המשתלם לתושב חוץ";

2. הוספת סעיף 9א

אחרי סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:

- 1 ס"ח תשל"ד, עמ' 67; תשל"ה, עמ' 165.
2 ס"ח תשכ"ט, עמ' 149.
3 ס"ח תשל"ד, עמ' 18.

הסתייגויות לחוק הנ"ל

לסעיף 2

ה. קורסו מציע:

למחוק את הסעיף.

כ. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטלים

בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה) (תי-

- 1 ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תשל"ל, עמ' 49; תשל"ג, עמ' 84; תשל"ד, עמ' 90; תשל"ו, עמ' 84.
2 ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 158, עמ' 625.

כא. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות היטלים

בהתאם לתקנה 3 לתקנות-שעת-חירום (תשלומי חובה), תשי"ח—1958¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו שעת-חירום (שיעור תשלום חובה)

- 1 ס"ח תשכ"ד, עמ' 175; תשל"ל, עמ' 49; תשל"ג, עמ' 84; תשל"ד, עמ' 90; תשל"ו, עמ' 48.
2 ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 160, עמ' 636.

כב. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה (סחורות ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על סח-

- 1 ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.
2 ס"ח תש"ט, עמ' 154; תשי"ח, עמ' 18.
3 ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 159, עמ' 628.

כג. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות או המטילות מס קנייה

בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק מס קנייה סחורות ושירותים), תשי"ב—1952¹, וסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949², מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו מס קנייה על סחור

רות ושיעורו (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976³, שכתור צאה מהן מוגדל מס קנייה או מוטל מס קנייה על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח תשי"ב, עמ' 344; תשכ"ב, עמ' 44.

² ס"ח תש"ט, עמ' 154; תש"ח, עמ' 18.

³ ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 161, עמ' 644.

כד. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

8), תשל"ו—1976², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 134; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 159, עמ' 630.

כה. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

9), תשל"ו—1976², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 134; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 159, עמ' 630.

כו. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

10), תשל"ו—1976², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 134; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 159, עמ' 632.

כז. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

11), תשל"ו—1976², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 134; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 161, עמ' 638.

כח. החלטה בדבר אישור הוראות המגדילות מכס או המטילות מכס

בהתאם לסעיף 2(א) לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט—1949¹, מחליטה הכנסת לאשר אותן הוראות בצו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

12), תשל"ו—1976², שכתוצאה מהן מוגדל מכס או מוטל מכס על סחורה שהיתה פטורה ממנו.

¹ ס"ח 19, תש"ט, עמ' 134; ס"ח 303, תש"ך, עמ' 18.

² ק"ת תשל"ו, שיעורי מק"ח 161, עמ' 640.

כט. הצעת חוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו-1976

1. הנדרה
בחוק זה "אמנת הבנק" — פרקי ההסכם בדבר כינון הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח (להלן — הבנק).
2. תשלומים לבנק
משעה שאמנת הבנק תיחתם בשם המדינה יהיה שר האוצר רשאי —
(1) לשלם בשם המדינה לבנק את הסכומים שעל-פיה לשלם על-פי אמנת הבנק;
(2) להוציא בשם המדינה, בהתאם להוראות אמנת הבנק, שטרי חוב שאינם סחירים ואינם נושאים ריבית והם משתלמים עם דרישה בערכם הנקוב.
3. ייצוג
בנק ישראל ייצג את המדינה לעניין החברות בבנק.
4. שינויים כאמנת הבנק
הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להסכים לשינויים באמנת הבנק.
5. ביצוע ותקנות
שר האוצר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצוען של הוראות אמנת הבנק ולמילוי התחייבויותיה של המדינה על פיהן, ובמיוחד בדבר המעמד, החסינויות וזכויות היתר של הבנק, של נגידיו ומנהליו וחליפיהם ושל פקידי ועובדי דיו.

ל. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בעניין הטיפול בילדים נכים

- מת הילדים המפגרים בכלל, והיא הקבוצה המקופחת ביותר בשירותים.
- בעיות הדיוור מכבידות גם הן על משפחת הילד הנכה. לעיתים נאלצת המשפחה המתגוררת בקומה עליונה להחליף את דירתה לדירת קרקע ולהסדיר דרכי גישה נוחים לדירה. מתברר כי לא אחת גת-קלת המשפחה בסירוב ובחוסר גמישות מצד משרד השיכון לאשר תכנית לדירה מיוחדת ולהקל על תנאי רכישת דירת קרקע.
- חוק ביטוח נכות המבוצע בידי המוסד לביטוח לאומי אינו חל על הנכה הקטין שגילו למטה משמונה-עשרה שנה, ומקפת נכים שהגיעו ארצה אחרי גיל שמונה-עשרה.
- נציגי המשרדים הציגו לפני הוועדה את פעולותיהם המקיפות בסוגי הנכות השונים, ואף-על-פי-כן התברר כי עדיין יש בעיות רבות. היקף הפתרונות אינו מספיק; יש צורך בטיפול עמוק יותר גם בקיום קשר הדוק ובתיאום עם משפחות הילדים.
- בעקבות העדויות שנשמעו באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:
1. הוועדה ממליצה להקים ועדה מתאמת בין-משרדית, שחבריה יהיו אנשי מקצוע. זו תשמש כגוף בת לפניית הורי הילדים הנכים, תדריך את משפחת הנפגע ותדאג למידע בנושא זה.
  - גוף זה עשוי להקל להמעיט את הקשיים הבינ-רוקראטיים שבהם נתקלים ההורים ולסייע במיגוון הצרכים הדרושים להם ולבנם. כן ממליצה הוועדה כי גוף מינהלי זה יהיה אחראי להתוויית קווי פעולה לשם קידום הטיפול שמעניקות רשויות המדינה לילדים נכים.
  2. הוועדה ממליצה, כי הוועדה המתאמת תטפל בהקמת מוקדים טיפוליים לילדים נכים ובהפעלתם. כל מוקד יהיה כתובת מפורשת המפנה את משפחת
- בעקבות פניות רבות של הורי ילדים נכים יזמה ועדת השירותים הציבוריים דיון במכלול הבעיות של ילדים נכים. בישיבת הכנסת ביום י"ב בשבט תשל"ו (14 בינואר 1976) החליטה הכנסת להעביר לוועדת השירותים הציבוריים הצעה לסדר-היום שהגישה חב-רת-הכנסת חייקה גרוסמן בנושא הנ"ל. הוועדה וכן ועדת משנה שהוקמה לצורך זה קיימו מספר ישיבות ושמעו את נציגי משרד הבריאות, משרד הסעד, משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי, נציגי ועדי הורים של ילדים נכים ואת נציגי איל"ן ואקו"ם.
- הדיון בוועדה הקיף את בעיותיהם של הילדים הנכים, ואוכלוסיית הילדים המפגרים על כל סוגיהם הנכללת בקטיגוריה של ילדים נכים. ככל שהעמיקו הדיונים בוועדה התברר כי הנושא מורכב מאוד. הוועדה נתנה לכלול בדיוניה את כל מיגוון הבעיות: בעיות פיסיות, נפשיות ורפואיות מחד גיסא, ובעיות סוציאליות, היקלטות במקומות עבודה והזדקקות לשירותי רווחה, מאידך גיסא.
- מן העדויות ששמעה הוועדה הוברר כי עיקר הבעיה הוא העדר גוף מרכזי אשר יטפל בכל הנושאים הנגועים לנכים צעירים, גוף שידאג להסברה, ימסור מידע על הפתרונות הקיימים ויעורר מודעות ציבורית בנושא הילד הנכה.
- על אף חלוקת התפקידים בין המשרדים השונים, כגון משרד הבריאות הממונה על הטיפול בילד הנכה מבחינה מוטורית ומשרד הסעד הממונה על הטיפול בילד המפגר, יש עדיין כפילויות בין המשרדים השונים, דבר המקשה על רציפות הטיפול בילד הנכה ועל משפחתו הנאלצת להתרוצץ בין המשרדים השונים ללא כתובת מוגדרת. לעיתים נשארת המשפחה ללא מענה.
- נציגי משרד הבריאות העלו לפני הוועדה את בעיית הילדים הנכים הסובלים מלקויים גופניים אך אינם מפגרים בשכלם. קבוצה זו קטנה יחסית לעו-

צועית. הזכאות מותנית ב"מבחנים ותוואים שיקבע השר בתקנות, באישור ועדת העבודה של הכנסת". הוועדה ממליצה כי יתקנו התקנות האלה לאלתר והזכאות תבוצע הלכה למעשה.

7. הוועדה ממליצה כי הרשויות המקומיות, משרד השיכון ומשרד הסעד, יתאמו פתרונות דיוור בש"כירות לגכים צעירים בוגרי מוסדות שסיימו תהליך טיפולי. הנכים יוכלו לגור בדירות בצוותה ולהמשיך להשתקם לבדם.

8. הוועדה ממליצה על מתן הקלות ברכישת רכב למשפחות ילדים נכים גם מתחת לגיל 5, אם מצבו של הילד הנכה מצריך זאת. יש להקים ועדה רפואית אשר תבדוק כל מקרה לגופו ובסמכותה להחליט בהתאם לכך.

9. הוועדה ממליצה כי יובטח פתרון כולל לבעיית העזרים הרפואיים ושירותי השיקום במסגרת חוק ביטוח בריאות. במצב הנוכחי גורמות הכפילויות בין המשרדים המטפלים בעזרים הרפואיים ביורוקראטיה וסחבת המקשות על השגת המכשיר.

10. הוועדה מקדמת בברכה את פעולותיהם של אירגונים וולונטאריים כמו אק"ם, אילן, מיח"א וניצ"ן, המטפלים בילד בהקמת מוסדות, הוסטלים, מועדונים, מעונות יום, פעוטונים ותחנות ייעוץ.

הוועדה סבורה כי יש להגביר את המידע בציבור על פעולות האירגונים האלה כדי לסייע להם לגייס משאבים.

11. הוועדה מציינת בחיוב את הקשר האמיץ בין אק"ם לבין משרד הסעד וכן את שיתוף הפעולה בין משרדים המטפלים בנכים לבין אירגונים וולונטאריים למיניהם.

הנכה לכל טיפול שיספק את צרכיו בתחום הרפואי, העזרה הכלכלית והסוציאלית, אספקת עזרים רפואיים, שיפור בתנאי הדיור, שיפוח או החלפת זירה בהתאם לצורך, הפניה לאיבחון ולבדיקות, ייעוץ למשפחה וכיוצא בזה. רצוי למקם מוקדים אלה ברשות המוקמת.

3. מרכזי האיבחון הקיימים אינם מספיקים לאביחון את כל הילדים הנזקקים ונוצר תור ארוך של ממתנים. הוועדה ממליצה כי המשרדים המקיימים מרכזי איבחון יפתחו מרכזים אזוריים נוספים ויפשטו את תהליך ההפניה לאיבחון רפואי.

4. הוועדה קובעת, כי מספר מרכזי הייעוץ שמרקימים משרד הסעד ומשרד הבריאות אינם מספיקים. הוועדה ממליצה על הקמת תחנות ייעוץ להורים שילדיהם נכים ומציינת לחיוב את פעולותיה של אק"ם המקימה שלוש עשרה תחנות ייעוץ להורי ילדים מפגריםים.

5. הוועדה קובעת, כי העדר מוסדות מספיקים לילדים נכים הזקוקים לאישפוז ממושך מכביד הן על הילד הנפגע, שאינו מקבל טיפול נאות, הן על המשפחה. אין במדינה די פתרונות מוסדיים לילדים נכים והוועדה מודעת לנטל הכרוך בפיתוח מוסדות מתאימים. הוועדה ממליצה כי המשרדים המטפלים בנושא יבחנו בהקדם את האפשרויות ויפתחו בתיכנון ראשוני להקמת מוסדות טיפוליים בילדים נכים ברמת שונות, למן הטיפול במישור הקהילתי ועד המוסד האישפוזי.

6. בהתאם לסעיפים 127(2), 127(3) (חוק הביטוח הלאומי) זכאים ילדים נכים שגילם למטה מגיל 18 לדמי מחיה, עזרה בלימודים והכשרה מקצועית.

לא. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בעניין המצב בבית החולים

בילינסון

הדעות אשר יהיו, ותהיה תביעת העובדים צודקת כש לעצמה, אין לנקוט בשום מקרה בסאנקציות הגורמות לתקלות בעבודה. יתר על כן, לא הוכח שאמנם היה הסיכסוך בבית החולים בחינת סיכסוך עבודה.

ואלה מסקנות הוועדה:

1. הוועדה מאמצת את ידי הנהלת בית החולים וציבור העובדים המסור בעבודתם הנאמנה והחשובה בשירותי האישפוז במסגרת אחד מבתי החולים המעורלים במדינה.

2. הוועדה מצאה כי הופעלו באחרונה בכמה מקרים צעדים שעלולים היו לפגוע בבריאותם של חורלים.

3. הוועדה ממליצה כי הנהלה והעובדים בבית החולים יקפידו על קיום חוקת העבודה והסכם העבודה הלכה למעשה וינקטו, במקרה הצורך, באמצעים משמעתיים נגד מי שיפר אותם.

מליאת הכנסת העבירה ביום ו' בטבת תשל"ו (10 בדצמבר 1975) לדיון בוועדת השירותים הציבוריים הצעה לסדר היום שהגיש חבר הכנסת א. אבטבי ב"נושא הנ"ל". הוועדה דנה בנושא בכמה ישיבות ושמה על את ניצגי משרד הבריאות, ניצגי קופת חולים הכללית וכן את מנהל המרכז הרפואי בילינסון.

מן העדויות שנמסרו בוועדה ומפירוטומים נרחבים על הנעשה בבית החולים בילינסון למדו חברי הוועדה לדעת כי היו שיבושים חמורים ביחסי העבודה בין כמה מחברי ועד העובדים לבין הנהלת המוסד. שיבושים וסיכסוכים ביחסי העבודה אינם בדרך כלל עילה מהותית לקביעת עמדה בוועדה; ואולי היתה סכנה כי הנעשה בתחום יחסי העבודה יפגע בשירותי האישפוז והריפוי שמעניק בית החולים.

בית החולים בילינסון הוא מרכז רפואי מן החשובים במדינה. תקציבו מגיע ל-120 מיליון לירות לשנה ובי-30 מחלקותיו עובדים 2,400 אנשים. במסגרת ועדת זיטלני נאמר בין היתר: "יהיו חילוקי

4. הוועדה ממליצה להדק את הקשר היומיומי בין ההנהלה ונציגי העובדים וקוראת לצדדים לקדם את ההידברות בין ההנהלה לציבור העובדים כדי להביא ליחסי-אנוש טובים ביניהם.

לסעיף 2

ל. ריצואן מציע :

הוועדה מצאה כי הופעלו באחרונה, בכמה מקרים, על-ידי ועד העובדים או חלק מחבריו צעדים שעלולים היו לפגוע בבריאותם של חולים.

לב. מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין גביית מס עסקים בתחומי העיריות

2. הוועדה קובעת כי יש לתקן את חוק מס העסקים כך שייקבעו בו קריטריונים אחידים וברורים שינחו את הרשויות המקומיות כדי להבטיח חלוקה צודקת ופרוגרסיבית של המס. הוועדה פונה למשרד הפנים להכין קריטריונים ברורים לגבי גביית מס עסקים.

3. הוועדה סבורה כי כל עוד לא הוצעו מקורות הכנסה אלטרנאטיביים לרשויות המקומיות וכל עוד לא בוצעה רפורמה במס הרשויות המקומיות אין לבטל את מס העסקים.

ב. ועדת הפנים ממליצה לפני שר הפנים :

1. תקרת מס העסקים השנתית תועלה מ-10,000 לירות ל-25,000 לירות.

2. הסייגים להעלאות בשיעורי מס העסקים ברשויות המקומיות יהיו כדלקמן :

- א. בעלי עסקים המשלמים עד 1,000 ל"י — לא תעלה התוספת על 25% — תוספת מקסימאלית 250 ל"י ;
- ב. בעלי עסקים המשלמים בין 1,000—2,000 — לא תעלה התוספת על 30% — תוספת מקסימאלית 500 ל"י ;
- ג. בעלי עסקים המשלמים בין 2,000—4,000 — לא תעלה התוספת על 35% — תוספת מקסימאלית 1,400 ל"י ;
- ד. בעלי עסקים המשלמים בין 4,000—6,000 — לא תעלה התוספת על 50% — תוספת מקסימאלית 3,000 ל"י ;
- ה. בעלי עסקים המשלמים בין 6,000—8,000 — לא תעלה התוספת על 100% — תוספת מקסימאלית 8,000 ל"י ;
- ו. בעלי עסקים המשלמים בין 8,000—10,000 — לא תעלה התוספת על 150% — תוספת מקסימאלית 15,000 ל"י .

כמו כן קובעת הוועדה שהכנסות הרשויות המקומיות ממס העסקים הן שוליות ומהוות חלק מזערי מכלל תקציבן.

י. ארידור, י. בארי, ב. צ. קשת וי. תמיר מציעים :
ועדת הפנים סבורה שחוק מס עסקים הוא חוק מיושן, שרירותי ובלתי צודק וממליצה על ביטולו המוחלט.

לג. מסקנות ועדת החינוך והתרבות בדבר הצורך בתנופה הסברתית בתפקידי משרד ההסברה

הממשלה, משרד החוץ ומרכז ההסברה, וכן מפי איש פירסום ויחסי ציבור.

1. מן הדברים שהושמעו הובהר לוועדה :

א. התעמולה הערבית עברה תהליך יסודי של תיח"כום ושיכלול. נוסח תעמולתי מתרברב שהיה נהוג בעבר פינה מקומו לגישה מקצועית המאפיינת את ההסברה הערבית בימים אלה.

בישיבת הכנסת שהתקיימה ביום ט"ז בשבט תשל"ה (28 בינואר 1975) העלה חבר-הכנסת י. מודעי את הנושא דלעיל על סדר-יומה של הכנסת. הכנסת החליטה להעביר את העניין לוועדה. ועדת הכנסת העבירה את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. הוועדה קיימה שש ישיבות בנושא ובמהלכן שמעה דברים מפי שר החינוך והתרבות, יושב-ראש הוועד המנהל של רשות השידור, מנכ"ל הרשות, נציגי משרד ראש

ב. יש לייעל את פעילות לשכת העתונות כדי שתרי-
חיב את היקף המפגש של עתונאים זרים עם
נושאי יסוד של החברה והמשק ועם גורמים
פוליטיים וציבוריים במדינה.

3. הוועדה ממליצה על גיוס הפוטנציאל של מסבי-
רים מתנדבים, מרצים ואקדמאים יהודים, סטודנ-
טים ומורים ישראלים השוהים בחוץ-לארץ, אנשי
דת יהודים ונוצרים ומתנדבים מחוץ-לארץ ששהו
בארץ וגילו אהדתם למפעלנו. יש לספק לני"ל
חומר מגוון ומרוכז הכולל הסברת בעיות היסוד
של מדינת ישראל במערכת ההסברה האקטואלית.
יש להבהיר את זכותנו על ארץ-ישראל ולהדגיש
את אופיה המתקדם של הצינוגות כתנועת שיחרור
של העם היהודי.

4. יש למצוא מכה משותף לפעולת האירגונים היהודי-
דיים במישור ההסברה בארצות-הברית ובעולם כדי
למנוע התחרות מזיקה וכפילות מיותרת.

ב. האמצעים הכספיים האדירים העומדים לרשות הי-
תעמולה הערבית מאפשרים לה הרחבת הפעיי-
לות באזורים חדשים ברחבי העולם בארצות-
הברית. עובדה זו מאפשרת לה חדירה בקשת
רחבה של חוגים לכלילים וחברתיים ובחוגי הגור-
ער בעולם.

ג. מן הראוי, שההסברה הישראלית תשכלל שיטור-
תיה ואמצעיה כדי לעמוד במערכה מול התער-
מולה הערבית שאינה בוחלת באמצעים.

ד. הוועדה התרשמה שיש צורך בהגברת התיאום
בין הגופים הממלכתיים העוסקים בהסברה כדי
למנוע כפילויות בפירסומים ואי-ניצול יעיל של
החומר היוצא לאור.

2. לאור המצב הקיים קובעת הוועדה:

א. יש לראות במאבק ההסברתי חזית חשובה גור-
ספת של עם ישראל. יש צורך בהיערכות מוג-
ברת בשדה ההסברה.

ה צ ע ו ת מ י ע ו ט

א. בין, א. שכטרמן, ג. כהן וי. פריץ מציעים:

לסעיף 3

בסיפה ייוסף:

לסעיף 1

במקום סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) יבוא:

ג. ההסברה הישראלית בחוץ-לארץ נושאת אופי
מתנצל, מתגונן ונגרר אחרי המאורעות. מש-
רד החוץ העוסק בה אינו יכול להקיף את
מכלול הבעיות הכרוכות בנושא שכן צוור-
תו מצומצם, ידיו כבולות והוא בורר לו
בהסגנות דרכי ביטוי. לעומתו נוהגת התער-
מולה הערבית בהפקרות, אינה בוחלת באמ-
צעים ומפיצה דברי השמצה ועלילה.

ד. יש מספר גופים ממלכתיים העוסקים בהס-
ברה, לרבות משרד החוץ ומשרד ראש הממ-
שלה. הוועדה התרשמה כי אין תיאום בין
גופים אלה וכי קיימת כפילות בפירסור-
מיס. חומר רב אינו מופץ די הצורך
דאינו מגיע ליעדו.

לסעיף 2

ברישה ייוסף:

מאז החלה הוועדה לדון בנושא חלה התפת-
חות חמורה ביותר אשר מצאה את ביטויה בהח-
לטת אייגון האומות המאוחדות המזוהה צינוגות
עם גזענות. מתן גושפנקא בין-לאומית זו מב-
שר הגברת תעמולה אנטי-יהודית במסווה של
אנטי-צינוגות. זו עלולה להיות מלווה גם במ-
עשי אלימות נגד יהודים. תעמולת שנאה וה-
סתה בקנה-מידה עולמי כבר החלה מתפשטת
ומקורה לא רק בארצות ערב. מעצמה אדירה
מעמידה את מנגנונה העצום בארצה וברחבי
תבל לרשות תעמולת הוועה והשטנה. מצב
חדש זה דורש מאמץ מיוחד והתארגנות הסברתית
בקנה-מידה רחב בהרבה מזה שנדרש לפני כן.

יש להפריד בין ההסברה להמונים ובין הסברה
המכוונת לחוגים מוגדרים, בין הסברה ליהודי-
דים ובין הסברה ללא יהודים.
במסגרת ההסברה ללא יהודים חייב התנ"ך לת-
פוס מקום מרכזי ויש להדגיש את זכותנו על
ארץ-ישראל ואת עיקרי היסוד של הצינוגות.

לסעיף 4

אחרי סעיף 4 יבואו:

5. לפיכך קוראת הוועדה לראש הממשלה לה-
קים ליד משרדו מטה הסברה, משותף לכל
הגופים העוסקים בהסברה, שיורכב ממיטב
אנשי הפרסומת וההסברה השונים, ירכז את
פעולותיהם ויתאם ביניהם. מטה ההסברה יקי-
בע את כיוון ההסברה הדרושה ואת האמ-
צעים שיש להקצות לכך. המטה ישקוד על
הכנת תשתית הסברתית, שתפעל כל ימות
השנה, בהתאם לתכנית יוזמה ומתוכננת.

6. הוועדה קוראת לראש הממשלה לזמן בירו-
שלים, עוד השנה, כנס שאליו יוזמנו גדולי
העתונאים ומיטב המומחים לתקשורת ול-
הסברה מבין ידידי ישראל בעולם. הכנס
ייקרא להתנדב להסברת העניין הישראלי ול-
גיוס כל המשאבים העומדים לרשות העם
בישראל ובגולה כדי להדוף את מתקפת
התעמולה האנטי-צינוגית והרצחנית של הער-
בים ובני-בריתם וכדי להגן על קיום מדינת
ישראל ותדמיתה בעיני העולם.

ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, המגישה מס-
קנות אלה לכנסת, לממשלת ישראל ולגופים יהודיים
בארץ ובעולם, תעקוב בהתמדה אחר ביצוען.

לד. מסקנות ועדת השירותים הציבוריים בעניין נשירתם של העובדים הסוציאליים והשלכותיה על קידום הרווחה הסוציאלית

א. הוועדה מודאגת מן המחסור בעובדים סוציאליים ומן האפשרות כי מחסור זה ילך ויחריף; הווי-עדה קובעת כי על משרד הסעד לפתוח בדחיפות בפעולה בשני מישורים:

1. הוועדה ממליצה להעמיק גיוס כוח-אדם מק-צועי בארבעה מאגרים:

א. בתי-ספר לעבודה סוציאלית: הגדלת מספר הסטודנטים בבתי-הספר לעבודה סוציאלית ופתיחת בתי-ספר חדשים במוסדות להשכלה גבוהה באוניברסיטת בן-גוריון ובמכללה לב-נות בירושלים. הוועדה פונה למשרד החי-נוך והתרבות ולמועצה להשכלה גבוהה לי-השגית כי הקיצוצים במשאבי האוניברסי-טאות לא יפגעו בהיקף הפעולה של בתי-הספר לעבודה סוציאלית ואף יאפשרו הת-רחבות נוספת. הוועדה שמעה בחיוב כי מש-רד הסעד מציע מילגות לתלמידי בתי-ספר לעבודה סוציאלית, לתלמידי המכון שמקיים משרד הסעד וכן לתלמידים בקורסים לה-סבה מקצועית, בתנאי שיעבדו בלשכות סעד שנתיים לאחר סיום לימודיהם.

ב. הסבה מקצועית: הוועדה סומכת ידה על תכניות ההסבה המקצועית שהיתווה משרד הסעד לבוגרי הפאקולטות למדעי החברה ולמדעי הרוח המתקשים למצוא עבודה במק-צוע שסיימו.

ג. קליטת עולים: הוועדה ממליצה כי משרד הסעד יעמיק פעולתו בקליטת עולים, בעי-קר מארצות הרווחה, שעבדו וצברו נסיון כעובדים סוציאליים בשטח. הוועדה שמעה בחיוב על קורסים שמקיים משרד הסעד לעולים עובדים סוציאליים כדי שייקלטו בע-בודה. הוועדה ממליצה כי משרד הסעד יפ-על ליצירת קשר עם עובדים סוציאליים ב-חוץ-לארץ שיוכלו להיות עולים פוטנציא-ליים לשטח זה ויצג בפניהם אתגר של פעילות סוציאלית בארץ.

ד. השבת עובדים שנשרו: הוועדה ממליצה כי משרד הסעד בשיתוף עם איגוד העובדים הסוציאליים יפנה פנייה לכל העוב-דים הסוציאליים שפרשו מן העבודה לבדי-קת אפשרות החזרתם לשירות. הוועדה ממ-ליצה לבדוק סדרי עבודה גמישים וחלקיים לעובדות סוציאליות שפרשו מטעמים מש-פחתיים.

2. הוועדה ממליצה לשפר את מכלול תנאי השי-רות בלשכות הסוציאליות:

א. שיפור התנאים הפיסיים בלשכות הסעד: הוועדה שבה וקובעת כי נוכח המחסור הח-מור בעובדים סוציאליים כשירים יש לש-קוד שעובד סוציאלי יעסוק רק בעבודה מק-

בישיבת הכנסת ביום ט"ו בכסלו תשל"ו (19 בנו-במבר 1975) הוחלט להעביר לוועדת השירותים הצי-בוריים את ההצעה בנושא הנ"ל.

הוועדה הקדישה לנושא זה חמש ישיבות, ובמ-הלכן שמעה את המנהל הכללי של משרד הסעד ונ-ציגי משרדו, את מזכיר איגוד העובדים הסוציאליים ועובדים סוציאליים בלשכות, בערי הפיתוח ובלישוב הערבי, וכן את יושב-ראש מועצת בתי-הספר לעבו-דה סוציאלית.

הוברר לוועדה, מן העדויות ששמעה, כי אף שחס-רה הערכה מדוייקת על שיעור נשירת עובדים סוצ-יאליים, אין ספק שמצב כוח-האדם המקצועי בשירו-תים הסוציאליים הוא חמור ורק ריכוז מאמצים גדו-לים ימנע הרעה נוספת. יש קושי בהגדרת המושג "נשירה"; לעיתים זו הפסקה זמנית ובעיקר כשמדו-בר בעובדות סוציאליות כאשר חלק גדול מן העוסקים במקצוע הם נשים; ולעיתים יש מעבר של עובדים מלשכות סעד פרובלמטיות, שבהן העבודה קשה ונע-שית בתנאים ירודים, לעבודה סוציאלית במסגרת מש-רד ממשלתי אחר. לפני הוועדה הועלה עניין הפער בתנאי העבודה והשכר בין העבודה בפרוייקט הרווחה לית בעיר-פיתוח לבין ההשתתפות בפרוייקט הרווחה של משרד החינוך או בעבודה סוציאלית בתעשייה או בבית-חולים, לרעת העובדים הסוציאליים בלשכות. על-פי כל ההערכות חסרים היום יותר מ-500 עובדים סוציאליים, ובשנים הקרובות יחסרו הרבה יותר מ-1,000 עובדים סוציאליים. משרד הסעד מסר כי 23% מהמשרות המקצועיות בשירותי הסעד המקומיים פנו-יות כיום. העובדים הסוציאליים מסרו כי 48% מבוגרי בתי-הספר לעבודה סוציאלית אינם עובדים במקצועם.

לפני חברי הוועדה הוגחו תזכירו של מנכ"ל מש-רד הסעד ותזכיר איגוד העובדים הסוציאליים המת-ווים דרכי פעולה בשני מישורים:

א. גיוס כל המשאבים בכוח אדם: בתי-הספר לע-בודה סוציאלית, השבת עובדים שעזבו את ה-מקצוע וקליטת עולים עובדים סוציאליים לע-בודה בלשכות.

ב. שיפור בתנאי העבודה המקצועית בתמורה חמ-רית ואחרת כדי למנוע נשירה נוספת.

לפני שלוש שנים דנה ועדת השירותים הציבוריים בהצעה לסדר-היום בנושא מעשי אלימות נגד עוב-דים סוציאליים והגישה ב-9 באפריל 1973 קשת רחבה של מסקנות והמלצות הנוגעות לשיפור תנאי העבודה של העובדים והלשכות. בעקבות דיון זה ובמהלך הדיון הנוכחי גיבש משרד הסעד מדיניות מקיפה ומפורטת לשיפור כולל במעמד העבודה הסוציאלית ובהיקפה. לדעת הוועדה חייב משרד הסעד לגשת בהקדם לבי-צוע המדיניות שקבע.

בעקבות הדיונים האלה הגיעה הוועדה למסקנות כלהלן:

בדרגה שווה במשרדים אחרים. הוועדה ממ' לצה כי יוקפד על מתח שכר שהוא לפ' חות שווה. חברי הוועדה התרשמו כי העוב' דים הסוציאליים שאינם עומדים בלחץ התנ' אים הקשים בלשכות, ורמת השכר למאמץ הפיסי והנפשי שהם משקיעים היא נמוכה, פורשים לעיתים מן העבודה. הוועדה סבר' רה שיש לעשות הכל להטבת התנאים ה' חמריים שהם גמול לעבודה בלשכות סוצ' יאליות בפרברים ובערי פיתוח כחלק ממר' כיב השכר. הוועדה ממליצה להעניק לעוב' דים סוציאליים הנתונים בעימות אישי ישיר עם מכלול הבעיות הסוציאליות תנאים מו' ערפים.

א. הוועדה פונה לוועדת השרים לענייני רווחה כי יב' דקו את סוגיית הכפילות בנושאים סוציאליים במש' רדי הרווחה השונים וברשויות המקומיות. הוועדה נוכחה לדעת כי משרדים אחרים עוסקים בנושאים כגון פרויקטים לרווחה, נערים ונערות במצוקה, שיקום מעונות-פנימייתיים ומעונות-יום ועוד. העוב' דים מקבלים בכל משרד ומשרד מערכת תגמולים שונה וגם השירות המונעק לנזקק שונה ברמתו ואף במהותו בכל משרד. הוועדה ממליצה לפעול ליתר האחדה ותיאום כדי למנוע ניקוז עובדים סוציאליים מלשכות הסעד לתפקידים במקומות אחרים המתבצעים בתנאים מועדפים.

לה. מסקנות הוועדה המשותפת לוועדת העבודה וועדת הפנים ואיכות הסביבה בדבר הקמת עיר חדשה על אדמות המדינה מערבית לראשון-לציון

3. במסר לוועדה, כי תכנית המיתאר המחוזית אשר הוכנה ואושרה על-ידי הוועדה המחוזית אושרה על-ידי המועצה הארצית לתכנון.

במסר לוועדה כי על-פי תכנית תפרוסת האיכ' לוסיה תגיע העיר ראשון-לציון ל-90,000 נפש בש' נות האלפיים ולכן סבורה הוועדה שגידול האוכלוסיה בראשון-לציון צריך להיות הדרגתי ולהתמשך לאורך שנים רבות כדי לעמוד בתחזיות של מספר האוכלו-סין בהתאם לתכנית המאושרת.

4. הוועדה רושמת לפנייה את הודעת נציג משרד השיכון כי אין בכונת משרדו לבנות בשנת 1976 בחולות ראשון-לציון. בשכונת רמת-אליהו, השייכת מבחינה מוניציפאלית לעיריית ראשון-לציון, ייבנו 108 יחידות דיור לחיסול צריפים ולשקום השכונה.

5. הוועדה סבורה שיש לעשות הכול כדי להמ' שייך ולשמור על הקרקעות החקלאיות במחוז המרכז המהוות בנוסף לתפקידן בתחום הייצור החקלאי ריאות ירוקות למאות אלפי תושבי הערים הסמוכות.

בכל בנייה במחוז זה יש להביא בחשבון חשי' בות זו של הקרקע החקלאית.

6. הוועדה ממליצה להקפיד פעולות הפיתוח זה' בנייה לתכנית בכללותה למשך 3-5 שנים ופעולות הכנייה של שכונה א' למשך שנה אחת.

צועית וכל נושאי הטיפול האחרים — סיוע חמרי, עבודת זכאות, פקידות מודיעין, עבו' דת מטפלות בוקנים וכיוצא-באלה — ייע' שו בידי עובדים שיוכשרו לכך במיוחד. הוועדה רשמה לפנייה את תכנית משרד הסעד לפתח פעילות איתור ומנע וכן הפעלת עוב' די מיון ואיבחון לשם הקטנת המעמסה על העובד הסוציאלי. כן ניתן להיעזר במת' נדבים לטיפול בוקנים וכיוצא-באלה בהד' רכת עובדים מקצועיים.

הוועדה פונה למשרד הבריאות וממליצה לה' עניק יתר סמכויות לעובדים הסוציאליים בש' טח בכל הנוגע להכונת חולי-נפש לטי' פול רפואי ואחר; הוברר לוועדה כי עוב' דים סוציאליים הם לעיתים הראשונים להב' חין בהריגות פאתולוגיות ואין זה סביר ש' לחוות דעתם ולנסיונם לא יהיה משקל ראוי. הוועדה ממליצה לשפר את הדימוי המק' צועי של העובדים הסוציאליים ולפעול לה' עלאת יוקרתם.

ב. שיפור בשכר ובתנאי עבודה: הוועדה ממ' לצה כי משרד הסעד ומשרד האוצר יקימו ועדה משותפת לבדיקת טענות איגוד העוב' דים הסוציאליים כי עובדים סוציאליים ב' משרד הסעד מקבלים שכר גמוך מאקדמאים

בישיבת הכנסת שהתקיימה ביום א' בכסלו תשל"ו (5 בנובמבר 1975) העלה חבר-הכנסת ב. מואב את הנושא דלעיל בסדר-יומה של הכנסת.

ועדת הכנסת החליטה להעביר את הנושא לוועדה משותפת של ועדת העבודה וועדת הפנים ואיכות הס' ביבה בראשות חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמוזלינו.

הוועדה המשותפת קיימה מספר ישיבות בנושא ובמהלכן שמעה את ראש עיריית ראשון-לציון; מנכ"ל משרד השיכון; מנכ"ל "חברת ערים לפיתוח עירוני"; ראש אגף התכנון במשרד הפנים; נציגי מינהל מקר' קעי ישראל ונציגי משרד השיכון.

בתום הדיונים ולאחר עיון בחומר שהוגש לה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

1. הוועדה מביעה דעתה כי נוכח החלטת הממ' שלה ותכניתיה בעניין מדיניות פיזור האוכלוסיה, יש להאט את קצת הפיתוח והבנייה באזור החוף ולהפ' נות את המשאבים הציבוריים לבנייה מואצת באזורי הפיתוח: בגליל, בנגב וכירושלים.

2. הוועדה בדעה שהבנייה הציבורית המיועדת ל' מרכז הארץ צריכה להיות מכוונת ברובה להטבת תנאי דיור לזוגות צעירים, לעולים חדשים ובעיקר לאלה המתגוררים בדיירות פרטיות שכורות.

הוועדה רשמה לפנייה כי נציגי משרד השיכון ומיני-הל מקרקעי ישראל יפעלו בהתאם להמלצות אלה.

הוועדה דורשת כי אם יחולו שינויים בנסיבות יהיה צורך להתחיל בבנייה באתר יובא העניין מראש לידיעת הוועדה, תוך הבאת הסיבות שגרמו לכך.

לו. מסקנות ועדת העבודה בדבר הקמת ענף להזנה הנותן שירות אוניברסאלי באמצעות המוסד לביטוח לאומי עקב העלאת דמי הביטוח בשיעור של 2.5%

כן מסר מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, כי מש"רדו ערך ניסויים באזורי הארץ השונים כדי לבחון את הדרכים ליישום מפעל ההזנה בכל חלקי הארץ. לאחר הניסויים הללו עיבד המוסד לביטוח לאומי הצ"ע למימוש מפעל הזנה כלל-ארצי שיתבצע בשלבים עד להשלמתו בשנת 1982. בהתאם להצעה זו השתת"פות ההורים תהיה מודרגת בהתאם למצבה הכלכלי של המשפחה.

הוועדה דנה בנושא ובחנה אותו מהיבטיו השו"נים, עיינה בחומר שהוגש ולאחר מיצוי הנושא הגי"שה הוועדה את המלצותיה:

1. הוועדה בדעה כי נוכח הנתונים שנמסרו לה ונוכח הניסויים שנעשו בתחום זה יש לחייב את המ"גמות להקמת מפעל הזנה כלל-ארצי במסגרת המו"סד לביטוח לאומי. הוועדה סבורה כי בנוסף לתרו"מתו של המפעל בתחום החברתי והחינוכי יש גם ביכולתו להיות גורם מסייע לביצוע תכניות משרד החי"נוך והתרבות בנושא יום חינוך ארוך — יוחא"י.

2. לוועדה נמסר כי ועדת השרים לענייני כל"כה החליטה, ביום 28 במארס 1976, להעלות את שי"עור הגבייה בדמי הביטוח הלאומי ב-2% ואלה ייו"עדו לכיסוי גרעונות בכמה מענפי הביטוח הלאומי לפי הפירוט כדלקמן: 1.4% — ענף זיקנה ושאי"רים; 0.4% — אמהות; 0.2% — ענף נכות.

3. מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי מסר לוועדה כי לצורך כיסוי הגרעונות בענפי הביטוח המפורטים בס"עף 2 תספיק הגדלה בשיעור של 1.1% בדמי הגבייה למוסד לביטוח לאומי.

4. הוועדה סבורה שנוכן היה לייעד את יתרת 0.9% מהגדלת זמי הביטוח הלאומי (ההפרש שבין 1.1% לבין 2%) להקמת ענף חדש בביטוח הלאומי להזנת ילדים במסגרת יוחא"י שיפעל בשלבים. הוועדה מביעה את צערה-אכזבתה מכך שוועדת השרים לענ"ייני כלכלה החליטה לייעד כספים אלה לרובד הרא"שון במסגרת חוק פנסייה ממלכתי.

5. הוועדה בדעה כי את יתרת הסכומים המתקבלים מהעלאת שיעורי דמי הביטוח הנוספים (0.9%) ניתן לצבור בקרן במסגרת המוסד לביטוח לאומי למספר שנים עד להפעלתו בשלבים של מפעל-הזנה ארצי על-פי תכנית שתקיבע על-ידי המוסד לביטוח לאומי ומשרד החינוך והתרבות.

6. הוועדה מביעה את דעתה כי דמי הביטוח הלאומי ייועדו לקידום הבטחון הסוציאלי של תושבי ישראל בלבד, והם לא יוכלו לשמש בשום מקרה לצרכים פסקאליים גרידא. דמי הביטוח המוטלים על המבוטחים חייבים להיות להם יעדים ברורים ומוג"דרים.

מליאת הכנסת העבירה ביום א' באדר א' תשל"ו (2 בפברואר 1976) לדיון בוועדת העבודה הצעה לס"דר-היום של חבר-הכנסת ד. לוי בנושא הנ"ל.

במהלך הדיונים שקיימה שמעה הוועדה את מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי ונציגיו; נציגי משרד החי"נוך והתרבות, נציגי משרד הסעד, נציגי אגף התק"ציבים באוצר, נציגות מועצת הפועלות, נציגי הוועד הפועל של ההסתדרות ונציגי מרכז השלטון המקומי.

אוכלוסיית התלמידים במערכת החינוך היסודי מו"נה כ-550,000 תלמידים, מתוכם 108,000 תלמידים ב"מיגור הערבי.

מקרב אוכלוסיית התלמידים בחינוך העברי מוג"דרים כ-44% כתלמידים טעוני טיפוח; חלקם במחו"רות הצפון והדרום גבוה בהרבה מהממוצע הארצי ובמחוזות המרכז ותל-אביב, חלקם נמוך יותר.

במסגרת מפעל ההזנה הקיים כיום, מתוך 550,000 תלמידים, לערך, נהנים כ-200,000 תלמידים בלבד, שהם כ-40% מכלל התלמידים בחינוך העברי. במחוזות הצ"פון והדרום שיעור הנהנים גבוה הרבה יותר. ניתן לומר כי ממפעל ההזנה נהנים בעיקר תלמידים הב"אים מקרב שכבות בלתי מבוססות וחלק נמוך יותר מן השכבות המבוססות. עלות המפעל כיום כ-150 מיליון לירות לפי 70 לירות לתלמיד יזיון לחודש.

מקורות המימון הם: 60% משרד החינוך, 25% הורים ו-15% מממנים הרשויות המקומיות. שיעור הש"תתפות ההורים הוא כ-16.8 לירות לחודש בממוצע. התשלום הנמוך ביותר הוא 5 לירות לחודש והגבוה ביותר הוא 50 לירות לחודש.

לוועדה נמסרו פרטים על גובה עלות מפעל הה"זנה הכללי ל-600,000 תלמידים, לערך. לפי מחירי 1975 הנאמדת ב-960 מיליון לירות, על-פי הערכת מש"רד האוצר ואילו על-פי הערכת המוסד לביטוח לאומי נאמדת העלות הכוללת של ההזנה ב-470 מיליון ל"רות (בשני המקרים ההערכות הן לפני צימצום הסוב"סידיות ומצרכי יסוד).

הוצאות נוספות העשויות לבוא: תשלום לשרתים ועובדי נקיון ופיצוי כספי מורים בעד נכונותם להש"גיה על התלמידים הסועדים בכיתות בעת ההפסקה במקומות בהם אין חדר-אוכל.

כן יידרשו כ-5,000 עובדים בייצור, בהובלה וב"שירותים שונים לקיום המפעל.

מנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, מר ע. סיון, מסר לוועדה, כי ההוצאות הכרוכות בהפעלת פרויקט הז"נה כלל-ארצי יחייבו העלאת דמי הביטוח הלאומי בקצת למעלה מ-1.5%.

8. הוועדה סבורה כי עד לביצועו של מפעל הז'נה כלל-ארצי יש לשפר את מפעל ההזנה הקיים, להיטיב את רמת התזונה והשירות, לרכוש ריהוט חדיש, לשפץ חדרי-אוכל ולהגדיל את מספר המשתתפים בו. הוועדה תובעת כי תעריפי התשלומים של ההורים יהיו כאלה שגם מעוטי יכולת יוכלו לעמוד בהם.

7. הוועדה סבורה שיש לחייב המשך הניסויים המשותפים שנעשו על-ידי משרד החינוך והתרבות והמוסד לביטוח לאומי — לבחינת האפשרויות השונות ליישום מפעל-הזנה כלל-ארצי. הוועדה תובעת העמידת האמצעים הכספיים הדרושים לביצוע הניסויים.

לו. מסקנות ועדת העבודה בדבר פעולה משותפת של הממשלה והסוכנות היהודית לאיתורם, שיכונם והחזרתם למולדת של רבבות יורדים

1973 — 14,000—16,000

1974 — 14,000—16,000

1975 — 12,000—14,000

דרך שנייה היא מספר הישראלים השהים בחוץ לארץ כבר שנה ויותר, ומספרם נאמד בסוף 1975 ב-230,000 לערך.

נציגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הצביעו על כך שמבין הישראלים שיצאו לחוץ-לארץ ב-1970 ולא חזרו עד סוף 1973 היו 32% ילידי הארץ, 8% לערך ילידי אסיה, 15% לערך ילידי אפריקה ו-45% ילידי אירופה—אמריקה. כדי לעמוד על השכיחות היחסית של הירידה בין קבוצות שונות באוכלוסיה יש לייחס את היוצאים לגודלה של אותה קבוצת אוכלוסיה. מבין התושבים שיצאו ב-1970 ולא חזרו עד סוף 1973 שייך עור גילאי 15 עד 29 היה 4.2 ל-1,000 תושבים בגיל לים אלה באוכלוסיה, בין ילידי ישראל השיעור באור-תם גילים (15 עד 29) היה 3.2, בין ילידי אסיה — 2.6, בין ילידי אפריקה — 3.8 ומבין ילידי איירופה—אמריקה — 8.8 ל-1,000 תושבים.

השיעורים בקרב הוותיקים (אלה שעלו עד 1964) היה 2.5 ל-1,000 תושבים ובקרב עולים חדשים יח-סית (שעלו בין 1965 לבין 1970) השיעור היה 12.6 ל-1,000 באוכלוסיה.

לגבי העולים שהגיעו החל ב-1970, ירידתם גא-מדת גם באמצעות סקר מעקב על קליטת עולים:

מבין כלל עולי 1970 ו-1971 (תשל"ל ותשל"א) יר-דו תוך 3 שנים כ-16% (כ-9% מהעולים לעומת כ-30% מהעולים-בכוח), ואילו מעולי 1972 (תשל"ב) אשר היו ברובם מברית-המועצות ירדו תוך 3 שנים כ-12% (6% מהעולים ו-30% מהעולים-בכוח כבשנים קוד-מות). יצויין שמבין עולי 1970, אשר מלאו להם 5 שנים לשבתם בישראל, שיעור הירידה הגיע לכ-21% (11% מהעולים לעומת 39% מהעולים-בכוח).

שיעורי הירידה של עולי 1973 (תשל"ג) ו-1974 (תשל"ד) תוך שנה מבואם היה כ-5.7% (3.5% מה-עולים וכ-12%—15% מהעולים-בכוח), שהיא רמת יר-דה נמוכה בכשליש מווי שהיתה אצל עולי 1970 ו-1971 כעבור אותו פרק זמן של שנה בישראל.

לוועדה נמסר על-ידי מר ח. פינקלשטיין, מנהל המחלקה לחינוך יהודי בגולה, על היקף הפעולה החי-נוכית הנעשית בתפוצות. לפי הנתונים שמסר לומ-דים בבתי-ספר יהודים ומקבלים חינוך יהודי כלשהו

מליאת הכנסת העבירה ביום י"ז בשבט תשל"ה (29 בינואר 1975) לוועדת העבודה הצעות לסדר-היום של חברי-הכנסת מ. גז וא. ורדיגר בנושא הנ"ל.

הוועדה קיימה מספר ישיבות בנושא ובמהלכן שם-עה את שר החינוך והתרבות, מר א. ידלין; יושב-ראש בפועל של הנהלת הסוכנות היהודית, מר א. דולצ'ין; חבר הנהלת הסוכנות היהודית ומנהל המח-לקה לחינוך יהודי בתפוצות, מר ח. פינקלשטיין; יושב-ראש הוועדה הציבורית שמונתה על-ידי השר לקליטת העלייה וממלא-מקום יושב-ראש הנהלת ההס-תדרות הציבורית, ושמפקידה היה לבדוק את נושא הירידה מן הארץ, חברי-הכנסת ע. יפה; סגן-אלוף (מיל.) א. יגורי; יושב-ראש הוועדה הבין-משרדית לטיפול באוכלוסיית היורדים, מר א. פז; נציגי המש-רד לקליטת העלייה; נציגי משרד העבודה; נציגי הסוכנות היהודית; נציגי הלשכה המרכזית לסטטיס-טיקה; נציגי משרד השיכון; נציגי אגף התקציבים במשרד האוצר ונציגי שירות התעסוקה.

מבוא

נציגי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה הסבירו לווי-עדה את הקשיים הקיימים בהגדרת "יורד" ומכאן הקשיים בחישוב אינדיקטורים לירידה.

דרך אחת היתה לאמוד את מספר הישראלים הנמצאים בחוץ-לארץ 4 שנים ויותר ברציפות. מס-פרם של אלה הגיע בסוף 1975 ל-166,000, לערך. אם נוסיף לאומדן זה תחזית של מספר הישראלים שיצאו בשנים האחרונות (1972—1975) ושלא יחזרו תוך 4 שנים מיציאתם, נאמד המספר ב-220,000. להגדרה זו יש להעיר:

(א) בני-אדם שיצאו את הארץ ומוסיפים להח-זיק בדרכון ישראלי ופוקדים את הארץ לביקר תוך פחות מ-4 שנים אינם נחשבים ל"יורדים";

(ב) גם אחרי שהות שמעל 4 שנים בחוץ-לא-רץ חוזרים מדי שנה 4,000 איש, לערך. עם זאת יש להעיר כי בשנתיים האחרונות צומצם מספר זה במקצת.

על-פי האומדנים לשנים האחרונות מוערך מספר מספר הישראלים שיצאו ולא יחזרו תוך שנים ליצי-אתם כדלקמן:

1971 — 9,000

1972 — 8,000—8,500

פעולותיהן ולהגביר את השפעתן בקרב הנוער כגורם המחנך ומעצב את דמותו של הדור הצעיר.

4. על המדינה ומוסדותיה להציב לפניו את המשימה להחזרתם של יורדים לישראל תוך טיפול נמרץ למניעת המשך הירידה. הוועדה בדעה, כי ממדי הירידה וגורמיה מחייבים יתר ערנות והיערכות מתאימה של ממשלת ישראל ושל ההסתדרות הציונית העולמית.

הוועדה סבורה, כי בתיכנון המדיניות הכלכלית והחברתית שומה על הממשלה ליצור ולהבטיח מקור רות תעסוקה לכל גוגני האוכלוסיה, דבר שסייע לקליטת העלייה וימנע ירידה מן הארץ, ליצור אפשרות ית תעסוקה למדענים, אקדמאים, מהנדסים ואנשי מחקר מבני הארץ ועולים חדשים בתחומי התעשייה והמחקר השימושי. בדרך זו ניתן למנוע ירידת פוטנציאל טכנולוגי רבי-ערך, שביכלתו לתרום להגברת ההתפתחות הטכנולוגית של מדינת ישראל. בד בבד יש להתמודד עם בעיות חברתיות חינוכיות, להבטיח פתרון דיוור נאותים לסוגיהם השונים.

5. לוועדה נמסר כי חלק גדול מן הישראלים השוהים בחוץ-לארץ מרוכזים בארצות-הברית של אמריקה ובקנאדה, וכמו כן יש ריכוזים של יורדים בצרפת ובברזיל. חוקרים מצביעים על הקשר הרגשי שיש הקיים אצל היורדים כלפי מדינת ישראל ורובם המכריע רואים את עצמם כישראלים. הוועדה בדעה כי הכרחי ליצור ולשמור על קשר עם הישראלים השוהים בחוץ-לארץ. על נציגי מוסדות ממלכתיים יש-ראליים בארצות השונות לטפח את הקשר אתם ולהעביר להם מידע על הנעשה בארץ. פעולה זו תתרום תרומה נכבדה לחיזוק הרגש הפאטריוטי והאדיאולוגי אצל היורדים, שהוא המניע העיקרי לשובם ארצה.

6. במהלך הדיון נתנה הוועדה את דעתה לנושא הענקת תמריצים ממריים להחזרת יורדים. לוועדה נמסר, כי בשנים 1968—1970 היה נסיון מכוון להחזרת ישראלים. בשנת 1970 החליטו הממשלה והסוכנות היהודית לא להאריך את הזכות האוטומאטית של האזרח הישראלי לקבלת הטבות עם שובו ארצה.

7. הוועדה הגיעה למסקנה שהתמריצים שניתנו ליורדים כדי לעודדם לחזור ארצה לא השיגו את מטרתם, ומעידה על כך העובדה שלא היה שינוי משמעותי במספר החוזרים כתוצאה ממתן התמריצים. הוועדה בדעה שיש לשמור על רמת סיוע לחוזרים שלא יהיה בה כדי לעורר תגובות שליליות בציבוריות הישראלית ואף שלא ישתמע מכך שניתן כאן פרס ליורד. עם זאת מצדדת הוועדה בסיוע לחוזרים כדי לשלבם בחיי המדינה ולהקל עליהם בחברה הישראלית.

8. הוועדה מאמצת את עקרונותיה והמלצותיה של הוועדה הציבורית בראשותו של חבר-הכנסת ע. יפה בכל הקשור בטיפול באוכלוסיית היורדים. הוועדה רשה לפניו כי לצורך מימוש ההמלצות הוקמה ועדה בראשותו של מר א. פז, יועץ יושב-ראש הנהלת הסוכנות היהודית, וחברים בה נציגי הסוכנות היהודית

כ-75,000 ילדים גילאי 5—17 שנים מתוך 1,700,000 ילדים יהודים הנמצאים בעולם החפשי. יש לציין שרק 25% מהם (200,000 ילדים) לומדים בבתי-ספר עבריים וכ-45,000 לומדים בבתי-ספר משלימים. בנוסף לכך לומדים את השפה העברית כ-200,000 מבוגרים בני עשרים ומעלה.

לוועדה נמסר כי המרכז לתעסוקת אקדמאים בשיירות התעסוקה החל ב-1962 בפעולה בחוץ-לארץ שמתרתה החזרת ישראלים למקומות תעסוקה בארץ. מאז הוא מתמיד ומפתח פעולותיו.

כן נמסר כי בניו-יורק בלבד נמצאים 3,150 איש בקשר פעיל עם המרכז, ו-900 איש מתוכם מעוניינים לחזור ארצה תוך שנה זו. בנוסף לכך נמצאת בסניף המרכז תיקיה ובה רשומים 5,000 איש.

הוועדה דנה בנושא ובחנה אותו מהיבטים רבים, עיינה בחומר הרב שהוגש אליה על-ידי הגורמים שהורשו לפניה, עיינה במחקרים הרבים שנעשו בנושא הירידה ומניעתה, והחזרתם של היורדים, ולאחר דיון מקיף וממצה באה הוועדה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מביעה דאגה מממדיה הגדולים של הירידה מן הארץ בשנים האחרונות ובמיוחד אחרי מלחמת יום-הכיפורים.

הוועדה מוצאת לנכון לציין במיוחד את גילם הצעיר, הרכבם המקצועי, מעמדם הכלכלי הטוב יחסית ורמתם ההשכלתית של ציבור היורדים — דבר שיש בו כדי לעורר להירחוק ולדאגה.

2. הוועדה רואה בירידה מן הארץ ניגוד והתחששות לחזון שיבת ציון למדינת ישראל.

הוועדה קובעת כי הסיבה העיקרית לירידה מן הארץ היא העדר הודעות יהודית-ציונית עם העם למדינת ישראל.

הוועדה בדעה כי העדר הויקה הלאומית של האזרח למדינה קובע במידה מכרעת בשיקולו בין ירידה מן הארץ ולבין היקלטות בה.

עם זאת אין הוועדה מתעלמת מהשפעתם של גורמים נוספים הקשורים בשיקוליו הכלכליים של הפרט: איכות החיים, קשרים משפחתיים, מעורבות בחברה והרגשת סיפוק או אכזבה מהסובב אותו.

3. הוועדה מביעה את חרדתה נוכח ריבוי היורדים מקרב הוותיקים וילדי הארץ. לדעת הוועדה נכשלה מערכת החינוך בהקניית תודעה יהודית-ציונית ובחינוך לאהבת הארץ.

הוועדה תובעת ממשרד החינוך והתרבות לבדוק מחדש את מערכת החינוך על שלוחותיה השונות במגמה להגביר ולהעמיק את התודעה היהודית-ציונית, את הויקה הלאומית ואת החינוך החלוצי ואהבת הארץ ולחזק את תחושת ההשתייכות והזהדות עם העם והמולדת.

הוועדה קוראת למשרד החינוך והתרבות, לתנועת הנוער והגורמים הציבוריים הנוגעים בדבר לחזק את תנועות הנוער החלוציות, להרחיב ולהעמיק את

הוועדה מברכת את פעולות המחלקות לחינוך יהודי בתפוצות, המחזקות את השרשים היהודיים ומגבירות את הזיקה והקשר למדינת ישראל ולעם היושב בציון.

11. הוועדה קוראת לממשלת ישראל ולהסתדרות הציונית לעשות כמיטב יכולתן להעמיד אתגרים בפני עולים וישראלים חוזרים כדי לקדם שיבת ישראלים למסגרות חלוציות, כגון השתקפות בעיירת הפיתוח והצטרפות למפעל ההתיישבות והתנחלות ומשימות חלוציות אחרות. כן קוראת הוועדה לממשלה ולסוכנות היהודית למצות את יכולתם ונסיגתם הטכנולוגי של הישראלים השוהים בחוץ-לארץ כדי לקדם פרויקטים טכנולוגיים התואמים את כישוריהם.

12. הוועדה תובעת מן הגורמים הנוגעים בדבר ליוזם פעולות שיקרבו את בני ישראלים השוהים בחוץ-לארץ לישראל במגמה להביא להחזרתם ארצה. יש לעודד את ההורים להעניק לילדיהם חינוך יהודי-ישראלי בחוץ-לארץ, להביאם לביקורים בארץ על-ידי יצירת מסגרות מתאימות, כגון קייטנות, פעולות חינוכיות מיוחדות בשבילם ופעולות-התנדבות אחרות. כן מסגרת שירות לאומי או כל מסגרת ממלכתית או ציבורית אחרת.

13. הוועדה קוראת לממשלת ישראל ולהסתדרות הציונית לנקוט פעולה משולבת של כל מערך השלי-חיים למיניהם והנציגים הרשמיים לפעולה בקרב האוכלוסיה הישראלית בחוץ-לארץ במגמה לקדם חזרתם לישראל. כן קוראת הוועדה למוסדות הממשלתיים והציבוריים השונים לנצל את תקופת שהותם בחוץ-לארץ של חברי הכנסת ושירי הממשלה לשם יצירת קשר עם ציבור הישראלים השוהים באותה עת בחוץ-לארץ — במפגשים פומביים, במסיבות פרטיות, בחוגי-בית ובכל דרך מקובלת אחרת. על הממשלה והסוכנות היהודית לסייע ולדרבן מפגשים עם אוכלוסיית היורדים בחוץ-לארץ.

14. הוועדה פונה לממשלה ולסוכנות היהודית ומבקשת מהן לקיים בהקדם דיון מעמיק וממצה בסוגיה זו וקבלת החלטות ביצוע להחזרת יורדים ולמניעת הירידה. הירידה מלוות תופעות שליליות בחינוך החברתיים והכלכליים, והמשכה יהווה מהלומה לערכים הלאומיים והציוניים שעל ברשתם חונכו ואשר לאורם אנו מצויים לחנך את הדורות הבאים.

דית, נציגי משרד האוצר, משרד השיכון, המשרד לקליטת העלייה ומשרד העבודה. נמסר כי הוועדה החלה בפעולתה בחודש יוני 1975.

9. הוועדה מוצאת לגבון לציון בהערכתו את פעולתו הברוכה של המרכז לתעסוקת אקדמאים במשרד העבודה בהחזרת אקדמאים ישראלים השוהים בחוץ-לארץ. הוועדה מוצאת לגבון לציון במיוחד את החשיבות במציאת תעסוקה הולמת כגורם להחזרת ישראלים בכ"ל ואקדמאים בפרט. הוועדה בדעה שיש לעודד את פעולתו של מרכז זה בחוץ-לארץ, שבכותו להחזיר כוחות מעולים לארץ. הוועדה ממליצה לפני משרד העבודה להרחיב את פעולתו גם לאלה שאינם אקדמאים.

10. הוועדה מציינת בהערכה את הפעולה החשובה והמבורכת הנעשית על-ידי המחלקות לחינוך יהודי בתפוצות שליד הסוכנות היהודית. עם זאת מביעה הוועדה דאגתה נוכח העובדה שמספר הילדים ובני-הנוער יהודיים הלומדים בבתי-ספר יהודיים מכלל הנוער היהודי בעולם החפשי מגיע ל-12% ומספרם הולך וקטן. הוועדה ממליצה שהסוכנות היהודית, תוך תיאום עם ממשלת ישראל, לפעול להעמקת והרחבת מערכת החינוך היהודי בתפוצות תוך תיאום ושיתוף פעולה עם הקהילות היהודיות בארצות השונות. על משרד החינוך והמחלקות הנוגעות בדבר בסוכנות היהודית להגביר את הפעולה ולדאוג לגיוס מורים ומחנכים שיצאו לארצות הגולה להתרות בבתי-הספר העבריים ויראו בתפקידם שליחות לאומית ממדרגה ראשונה. הוועדה תובעת להעמיד לרשותם את האמצעים הכספיים הדרושים לכך. על התנועה הציונית והסוכנות היהודית לפעול ולדאוג שבמסגרת בתי-הספר העבריים הקיימים ואלה שיוקמו תוקנה לתלמידים תועדה יהודית וציונית, ידעית השפה העברית, מורשת היהדות, זיקה והזדהות עם מדינת ישראל.

הוועדה מציינת כי הפעולה הנעשית על-ידי תנועות הנוער הציוניות אין די בה ואף אינה תואמת את הצרכים. השפעתן על הדור הצעיר מועטה ובלתי מורחבת. הוועדה ממליצה לפני ההסתדרות הציונית והסוכנות היהודית לחזק את תנועות הנוער הציוניות והחלוציות ולהגביר את פעולתן, כך שהן תהפוכנה לגורם משפיע בעיצוב דמותו של הנוער היהודי.

לח. מסקנות ועדת הכלכלה בעניין מתן שירותים לצרכנים

א. כללי

1. הוועדה התרשמה כי מתן שירותים לצרכנים אינו זוכה לתשומת-לב מספקת מצד מרבית החברות והגורמים הכלכליים הללו המנצלים את שוק המוכרים הקיים זה שנים מספר במרבית ענפי המשק, אינם טורחים לשפר את השירות הנתיח לצרכנים ומסתפקים במינימום הכרחי בלבד. הוועדה סבורה כי היחסים בתחום המסחר והשירותים צריכים להיות מבוססים על יחסי גומלין חיוביים בין הגורמים השונים ולא על ניגודי אינטרסים. הוועדה בדעה כי חוק הלי-

בישיבות הכנסת ביום י"ב בתמוז תשל"ד (2 ביולי 1974) העלתה חברת-הכנסת נ. קצב הצעה לסדר-היום בנושא הנ"ל. הכנסת החליטה להעביר את ההצעה ועדת משנה בהרכב: נ. קצב, יושבת-ראש, פ. גרופר, מ. חריש, א. אבטבי, א. לבנבראון, לדיון בנושא. ועדת המשנה פיצלה את ההצעה לנושאים-משנה שיפורטו להלן, שמעה בנושאים השונים עשרות עדים וקיבלה חומר רב בכתב. בהסתמך על החומר שהוגש על-ידי ועדת המשנה באה הוועדה לידי המסקנות הבאות:

- כות מסחר הנמצא בתהליך חקיקה יתרום' הר" ב. שירותי גז
1. הוועדה קובעת כי נוכח העובדה ש-90% מב" תי-האב בישראל משתמשים בגז לצרכים השו" נים מן הראוי היה כי הצרכן יוכה ליחס טוב יותר מזה הניתן לו כיום. הוועדה התרשמה כי יש חברות גז המודעות למצב ועושות מא" מץ לתקן את המעוות, אולם לא במידה מס- פקת. תוך כדי הדיונים בוועדה ובסיועם חל שיפור במצב, צומצם זמן ההמתנה של לקוחות והוצא צו מסגרת לאחזקת מיתקני גז.
  2. הוועדה מציינת כי יש תלונות האופייניות לכל חברות הגז אם כי במידה שונה, ובין השאר:
    - א. המתנה ממושכת לקבלת גז או שירותים.
    - ב. חוסר אפשרות להשיג קשר טלפוני עם חברות הגז כדי לקבל מידע.
    - ג. הצורך לבזבז ימי עבודה תוך ציפייה לשי- רותי תיקונים.
    - ד. תכולה לא מלאה של באלוני הגז.
    - ה. גבייה מיידית של סכומי כסף גבוהים מן הצרכנים בעד שירותים ופריטים שונים.
    - ו. רישום לא מדויק של מונה אספקה מר- כות.
    - ז. יחס גרוע מצד מחלקי הגז.
    - ח. סידורי תשלום המכבידים על הצרכנים.
    - ט. חיוב צרכנים הגרים בקומות גבוהות להו- ריד את מערכת הבאלונים החצר, בלי להת- חשב בהוצאות ובטריחה הכרוכים בכך.
  3. הוועדה ממליצה:
    - א. כי תוקם רשות גז עליונה שתקיף את כל הענף ותטפל בכל הבעיות.
    - ב. כי תזורז הקמת מרכזות גז.
    - ג. כי מינהל הדלק יזרו פעולות החקיקה לג- בי אספקת גז ושירותי גז בעקבות פעולת משרד המסחר והתעשיה.
  4. מוצרים בני-קיימא
    1. הוועדה קובעת כי נוכח הרזבת השימוש במו- צרים בני-קיימא כגון מקררים חשמליים, טל- וויזיות, מכונות כביסה ומחירים הגבוה, ראויים הצרכנים לשירות טוב יותר למוצרים אלו, בין אם על-ידי החברות המייצרות או מייבאות, או חברות העוסקות במתן שירותים.
    2. הוועדה התרשמה כי יש תלונות אופייניות בת- חום זה, ובין השאר:
      - א. השירות אינו מהיר דיו. הוועדה רושמת לפ- ניה את הודעת משרד המסחר והתעשיה על הצווים השונים בקשר למתן שירותים. כיום יש צווים טללוויזיות, מקררים, מכונות כבי- סה ותנורי הסקה דירתיים.
  2. הוועדה מציינת כי יש מקרים שבהם אין תיאום בין משרדי הממשלה המטפלים בנושא וכתוצאה מכך סובל הצרכן. מומלץ כי יוגבר התיאום בין משרדי הממשלה. עם זאת הת- רשמה הוועדה כי עצם העלאת הנושא והדיונים בו סייעו להחשת הטיפול בתיאום פתרונות ל- בעיות שהועלו.
  3. הוועדה התרשמה כי יש מקרים שבהם אין תיאום בין משרדי הממשלה המטפלים בנושא וכתוצאה מכך סובל הצרכן. מומלץ כי יוגבר התיאום בין משרדי הממשלה. עם זאת הת- רשמה הוועדה כי עצם העלאת הנושא והדיונים בו סייעו להחשת הטיפול בתיאום פתרונות ל- בעיות שהועלו.
  4. הוועדה מציינת את פעולתם החיובית של גור- מים כגון אירגוני הצרכנים, העתונות, הראדיו והטלוויזיה המעודדים את תודעת הצרכנות בק- רב הציבור ומעבירים ביקורת על חברות שו- נות במקרים השכיחים של זילזול בצרכנים.
  5. הוועדה התרשמה כי השירות הניתן לצרכנים לקוי ביותר, ככל שמדובר בחברות קטנות, לע- תים קיקיוניות. כמו כן לקוי השירות הניתן באזורים מרוחקים (בכלל זה, הכפרים הערביים). מומלץ כי תינתן תשומת-לב גם לאזורים אלו.
  6. הוועדה התרשמה כי לא נעשה די בחינוך וטיפול תודעתו של הצרכן החל ברמת בתי- הספר וכלה במבוגרים. מומלץ כי נושא הצר- כנות ואיכות החיים יודגש במערכת החינוך, בגילאים השונים, החל מבית-הספר העממי ואי- לך. על משרד החינוך ליטול יזמה, בשיתוף גופים וולונטאריים ומוסדות כגון אירגוני הצר- כנים, אירגוני נשים, השירות לאיכות הסבי- בה, האגודה לתרבות הדיור, מלר"ז והחברה לה- גנת הטבע, לטיפול בנושא זה.
  7. על הרשויות המטפלות והחברות השונות הניג- עות בנושא להעביר השתלמויות ביחסי אנוש לבני-אדם העוסקים במתן שירותים לצרכנים.
  8. יש ליצור תשתית רחבה של כוח אדם, שיע- סוק במתן שירותים ברמה מקצועית גבוהה יותר. על משרד העבודה להמשיך ולהרחיב את מאמציו בכיוון זה.
  9. יש להרחיב הוראות רישוי חוקיות במקצועות חיוניים מסוימים (פארארפואיים וכו') עד ש- תושלם חקיקת חוק האומנים.
  10. נוכח עדויות שהושמעו בוועדה מומלץ לשפר את מערך הטלפונים בענפים העוסקים במתן שירותים לצרכנים.

שנים, לבטח את המוצר, אפשר כדי לאלץ לק-
נות מוצר חדש.

מומלץ כי תישקל הפרדה מוחלטת בין החב-
רות המייצרות ומייבאות מוצרים בני-קיימא ו-
בין חברות המספקות שירותים, אך עד אז על
החברות להמשיך ולתת את כל השירותים שה-
צרכן זקוק להם כל עוד המכשיר ברשותו.

5. מומלץ כי תישקלנה אפשרויות תשלומים נוס-
פות ואלטרנאטיביות, למתן שירותים כגון תע-
ריפים עולים ככל שרב מספר הביקורים, ו/או
לחלופין, הנחות למבוטחים שאינם נזקקים לשי-
רותים תכופים וכדומה. ובלבד שלצרכן תינתן
אפשרות בחירה בין האפשרויות השונות.

ד. מוסכים

1. הוועדה קובעת כי מאות אלפי בעלי כלי-
רכב נתונים במקרים רבים לשרירות לבם של
בעלי המוסכים בכל הקשור למהות התיקון, מחיר
רו, מחיר חלקי חילוף, טיבם, משך התיקון
וכדומה. התופעה כללית אולם חמורה במיוחד
במוסכים קטנים.

הוועדה בדעה כי ככל הנראה אין הפיקוח של
משרד התחבורה מקיף והדוק די צרכן, והוא
הדין לגבי פעולתו של איגוד המוסכים.

מומלץ כי יונהג חיוב לנהל כרססת לקוחות
מסודרת בה יירשמו הפעולות הנעשות ברכב.

ללקוח תינתן דיאגנוזה ראשונית על התקלה
ותוספות לדיאגנוזה זו ידווחו ללקוח לפני התי-
קון ולא לאחריו.

יונהג טופס ברור ומפורט לגבי מהות התק-
לה, החלפים הדרושים והערכות מחיר של העי-
בודה והחלקים.

על משרד התחבורה ואיגוד המוסכים להגביר את
הפיקוח על המוסכים.

2. נוכח הביקורת שהועלתה בישיבות הוועדה מומ-
לץ לבחון את שיטת ה"שעתון" כדי לראות
אם אין מקום לשינויים שיוזילו את מרכיב
העבודה ללקוח.

3. הוועדה התרשמה כי בחלק ניכר מן המוסכים
מועסקים עובדים לא מיומנים. מומלץ כי מש-
רדי הממשלה הנוגעים בדבר ואיגוד המוסכים
ידאגו לכך שהרכב יטופל בידי בעלי מקצוע.
הדבר חיוני גם מבחינת הבטיחות.

4. הוועדה בדעה כי יש לאפשר לבעל רכב הרו-
צה בכך להיות נוכח בזמן התיקון.

5. הוועדה ממליצה שיש להחזיר חלקי חילוף יש-
נים אם ידרוש זאת בעל הרכב.

6. הוועדה סבורה כי יש להסדיר אפשרות תש-
לום בשקים (במקרים שבהם אין הדבר כך)
נוכח המחירים הגבוהים הקיימים היום במוס-
כים. הוא הדין לגבי תשלומים בתחנות הדלק.

מומלץ כי יוצאו צווים נוספים להסדרת משך
זמן מאקסימאלי שיש להמתין לקבלת שי-
רות לאותם מוצרים בהם אין צווים כא-
לו, וכי יוגבר הפיקוח לביצוע הצווים הק-
יימים. משרד המסחר והתעשייה ואירגוני ה-
צרכנים ימשיכו להביא לידיעת הציבור את
דבר קיום הצווים.

ב. אין קביעת זמן מדוייקת לגבי ביקור הטכ-
נאי, תופעה הגורמת לביזבוז זמן של הצר-
כנים. תוך כדי עבודת הוועדה חל שיפור
בנושא זה, אולם לא במידה מספקת. מומ-
לץ כי שעת ביקור הטכנאי תותאם לשעות
עבודה של נשים עובדות.

ג. אין לעתים ציון מפורש של תנאי האח-
ריות והביטוח לגבי אותם מוצרים בהם
אין צווי שירות. מומלץ כי יונהג הסכם
שירות ברור ומוגדר בין החברה ובין ה-
צרכן במקרים שבהם אין הדבר קיים.

ד. לעתים תקופת האחריות או הביטוח פגה
והצרכן אינו מודע לכך. מומלץ כי ייקבע
תאריך קבוע לחידוש ביטוח במוצרים בני-
קיימא וכי ההודעה על פקיעת הביטוח תי-
עשה בדואר רשום בעוד מועד.

ה. לצרכן קשה לעקוב אחרי השירות שהוא
קיבל, הפריט שהוחלף במכשיר, סבירות המ-
חיר וכדומה.

מומלץ, כי יונהג טופס ברור ומפורט לתי-
קונים של מוצרים בני-קיימא. בטופס יצויינו
פרטי העבודה, החלפים ומחירם. הטופס יי-
חתם על-ידי הצרכן ועותק ממנו יישאר בי-
דיו למקרה של ברור. בתיקונים שאינם
במסגרת ביטוח יונהג, במוצרים שבהם ני-
תן הדבר, טופס אישור מוקדם על פרטי
התיקון שיש לבצע ושיעור הסכום שיש
לשלם. על משרד המסחר והתעשייה לבדוק
את התמחיר של מתן השירותים.

ו. לא תמיד מגיע הטכנאי בעל המיומנות
הנכונה ויש צורך במספר ביקורים לגבי או-
תה תקלה עם כל הטרדה הכרוכה בכך
לצרכן.

ז. לא תמיד יש לחברה ו/או נתון הביטוח
מלאי מספיק של חלפים; וגם הקיימים לע-
תים הם בטיב לקוי.

3. הוועדה התרשמה כי יש מקרים שבהם יכול
היה הצרכן לתקן בעצמו את המוצר, דבר שיכול
לסייע לו להימנע מלקרוא לטכנאי אם החב-
רות השונות תדאגנה לספק הסברים. מומלץ
שהחברות השונות תדאגנה לספק בכתב או ב-
על-פה הסברים כדי שהצרכן יוכל להתגבר ב-
כוחות עצמו על תקלות כאלו.

4. הוועדה רואה בחומרה רבה את התופעה, שחב-
רות מייצרות ומייבאות מפסיקות, לאחר מספר

ומספרות ללא כל אפשרות פיקוח עליהם. הוועדה סבורה כי אחת הסיבות לתופעה זו היא שחסרה סמכות פיקוח ברורה מצד המשרדים הנוגעים בדבר (משרדי המסחר והתעשייה, בריאות, פנים ועבודה). הוועדה בדעה כי במצב הקיים עלולים להיגרם נזקים בריאותיים, בעיקר במכוני יופי, כ" תוצאה משימוש בחומרים לא בדוקים ומאוסרים וטיפול מידי בני-אדם שאינם בעלי מקצוע. מומלץ כי יוגבר התיאום בין המשרדים הנוגעים בדבר וכי כל משרד יקפיד על הביצוע המוטל עליו בתחום סמכותו.

ח. שירותים הניתנים בחנויות

1. הוועדה בדעה כי היחס הניתן לצרכנים על-ידי זבנים וממלאי תפקידים אחרים בחנויות לא תמיד תואם את הדרישה, ולעתים רחוק הוא מן הנורמות המקובלות בעולם. מומלץ כי רש"ת תות השיווק הגדולות ימשיכו לשפר את הטעון תיקון ובכך ישמשו דוגמה לחנויות הקמעון נאיות ולאירגוני הסחרים, שאינם עושים די לשיפור השירות בחנויות אלו.

2. הוועדה קובעת כי לא תמיד יכול הצרכן להחזיר (להחליף) מוצר פגום שקנה. מומלץ כי יונהגו נוהלים קבועים של החזרת מוצרים פגומים.

3. הוועדה ממליצה כי יש להקפיד יותר על סיימון מוצרים כדי שהצרכן ידע בדיוק מה הוא קונה מבחינת זיהוי המוצר, טיבו, תאריך ייצור וכו'.

4. הוועדה רושמת לפנייה את קיומו של צו הממשלה קלות האחידים וממליצה על הוצאת צו כללי שיקבע חייב לציין "מחיר סגולי"

5. הוועדה קובעת כי יש צורך בהקפדה יתרה על החוק המחייב הצגת מחיר המוצר בכתב גיוות וממליצה לזרז את תהליך החקיקה שתחייב הטבעת המחיר על המוצר.

6. הוועדה ממליצה כי יום אחד בשבוע תהינה החנויות פתוחות בשעות הערב, וכמו כן יימ"שך המצב הנוכחי בו סגורות החנויות יום אחד בשבוע אחר-הצהריים באופן וולונטארי (ולא ל-חייב זאת בחוק).

7. הוועדה ממליצה כי משרד המסחר והתעשייה ואירגוני הצרכנים יזהירו ויסבו תשומת-לב הרציבור מפני קביעה מזדמנים לא מהימנים שאין יד הפיקוח מגעת אליהם (כגון רוכלי בית).

הוועדה קיימה 12 ישיבות. ליוו אותה בקביעות בישיבותיה נציגי אירגוני הצרכנים, מר ג. לירם וד"ר י. יפה ממשרד המסחר והתעשייה ועורכי מדור תלונות הציבור וצרכנות בעתונות, כדי להפיק את מאקסימום התועלת מנסיונם בעבודתם.

כמו כן הוזמנו לישיבות הוועדה נציגי הענפים השונים שבהם דנה הוועדה. להלן רשימת האנשים שהשתתפו בישיבות הוועדה כולן או חלקן:

7. הוועדה בדעה כי יש להפחית באופן משמעותי את המסים השונים המוטלים על חלקי הי-לוף בטיחותיים.

ה. שירותי בית (שרכרבים, נגרים, השמלצאים וכו')

1. הוועדה קובעת כי בתחום זה המצב פרוץ כמעט לחלוטין באשר אין גוף שיוכל לכפות על בע"ל המלאכה הבלתי-מאורגנים מתן שירות ראוי ובמחיר הוגן. זאת, בין השאר, היות ואירגון בעלי מלאכה ותעשייה זעירה, בהיותו אירגון וולונטארי, אינו חולש על כל ציבור בעלי המלאכה בתחום זה, ואין משרד ממשלתי אשר תהא לו סמכות ברורה ומחלטת לגבי בעלי מלאכה אלו.

מומלץ כי אירגון בעלי מלאכה ותעשייה זעירה יעשה כל מאמץ כדי להביא תחת חסותו בעלי מלאכה אלו ויפעל יותר בתחום זה.

2. הוועדה ממליצה כי משרדי השיכון והעבודה, תוך תיאום עם משרד המסחר והתעשייה, וב-שיתוף עם אירגון בעלי מלאכה ותעשייה זעירה, רה, ינהיגו רישוי, וסיווג של בעלי מלאכה באותם ענפים שבהם אין הדבר נהוג ויג-בירו את הפיקוח על בעלי המקצוע.

3. מומלץ כי תוקמנה, ביזמת התאחדות בעלי מלאכה ותעשייה זעירה ומשרדי הממשלה המתאימים, חברות למתן שירותי בית שבאמצעות מחיר סביר, טיב ושירות נאות תמשוכנה א-ליהן את הצרכנים מבלי המלאכה הבלתי-מאורגנים. הדבר ימשוך במשך הזמן גם את בעלי המקצוע אל החברות האלו.

ו. מנכסות (בכלל זה ניקוי יבש)

1. הוועדה קובעת כי יש מקרים שבהם נגרם נזק ללקוח כתוצאה מטיפול רשלני ו/או לא מקצועי. הוועדה מציינת כי חל שיפור בשנים האחרונות מאז קיים צו הכובסים, בתחום מכ"סות הקיטור. מומלץ כי יונהג חוזה אחיד לגבי מסירת פריטים לכביסה ו/או ניקוי יבש, שטיחים וכדומה. בחוזה כזה יפורטו חובות יז-כויות הצדדים, ייקבע נוהל מפורט לגבי פיצוי במקרה נזק וכדומה.

2. הוועדה מציינת כי יש מקרים שבהם נמסרת הכביסה לחנות ואין הצרכן יודע איזה מכון כביסה או ניקוי מטפל בה. מומלץ כי תחול חובה על בעלי חנויות להודיע לצרכן עם איזה מכון כביסה וניקוי הם עובדים.

3. הוועדה ממליצה כי המשרדים הנוגעים בדבר יגבירו את הפיקוח על הענף זירחיבו את הח-קיקה, בפרט בענף הניקוי היבש.

ז. מכוני יופי ומספרות

הוועדה קובעת כי בתחום זה שוררת כמעט הפ-רות מוחלטת באשר נפתחים בבתים מכוני יופי

- א. נציגי אירגוני הצרכנים, עורכי מדורי תלונות הציבור לצרכנות בעתונות: עו"ד מ. תבורי ונ. פרנקל — המועצה הישראלית לצרכנות; עו"ד ר. ביבי, עדה לבנון, ר. קרינגל וי. כספית — הרשות המרכזת לצרכנות; ד"ר ק. קנדלר, ח. מינר ות. אילון — איגוד הצרכנים; א. הורביץ — המכון למסחר הזוג; י. העליון ור. שי — מעריב; ג. ארד וג. גושן — ידיעות אחרונות; ל. פורת — הארץ; ה. אנוש — דבר; ע. את-רונסון — שידורי ישראל.
- ב. בנושא שירותי הגז
א. קני — פטרולגו; כ. אייזנברג וא. סלע — פזגו; י. מוצ'ניק, מ. פרדיס וג'. דבי — אמיש-רגז; י. רשף וד. רותם — סופרגו.
- ג. בנושא מוצרים בני-קיימא
ש. בנצלוביץ — פילוט שירותים; ו. מרפלד ומ. שרף — אמפא; א. אלון — תדיראן; ה. אל-פרד — אלקטרה; י. קידר — קורעו; י. חכמי וע. גרניצקי — הובר; ח. גלזר — פרידמן; י. קידרון וא. גלעדי — זוהר; מ. גרבר — ג'. אלקטריק.
- ד. בנושא מזככים
ב. יעקובי — מ.מ.ס.; א. עמיר וא. רודיק — צ'מפיון מוטורס; י. סלעי — מכשירי תנועה; ב. מתפד וי. שמיר — סוכנות מכוניות למורח התי-כון; א. בדר וא. ויצמן — ש.מ.ג.ר.; ע. רונן
- ומ. דיין — מגור; צ. סגל — לשכת מסחר תל-אביב;
פ. בוריאן, צ. שניצר וי. זקס — איגוד המוס-כים; י. פרויס, א. ארבל, מ. בר-אורין, א. רו-בין וצ. יונט — משרד התחבורה; י. ארד — מכס, האוצר.
- ה. בנושא שירותי בית
ח"כ י. פרנק, ח. פינקלשטיין, ח. ינקלביץ ונ. איל — התאחדות בעלי מלאכה ותעשייה זעירה.
- ו. בנושא מכסות
ב. מוך — מכסת מוך, התאחדות בעלי מלאכה, ירושלים; ג. טוכלר — "קשת", ניקוי יבש; י. ורדי — נציג מכסות הקיטור.
- ז. בנושא מפוני יופי ומספרות
מ. אברמוביץ — אירגון המספרות ירושלים; ח. סיקרון — מזכיר התאחדות בעלי מלאכה; מ. שפי-רא — מזכיר אירגון הקוסמטיקאיות, התאחדות בע-לי מלאכה; ד. יהלום — יושב-ראש אירגון הס-פרים בישראל, תל-אביב; מ. פיזנטי ופ. שפלר — אירגון הקוסמטיקאיות; י. מירון וא. ווייסברג — משרד הבריאות.
- ח. בנושא שירותים בחנויות
ב.צ. וייסמן — ברית הקואופרציה הצרכנית; י. בן-איל — סופרסל; ח. גיאור וד"ר י. באו — שקם.
- ט. בנושא חינוך, הרכבה ותקשורת
י. יונאי ומ. כהן — משרד החינוך והתרבות; י. גורלינק — משרד העבודה; י. הברפלד — מש-רד התקשורת.

סיכום הישיבות

ישיבה רפ"ב (כ"ז באדר ב' תשל"ו — 29 במארס 1976)

היו"ר — י. ישעיהו; ב. צ. קשת; ש. ז. אברמוב.

א. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ב. א. אנקוריון (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חי-לופי גברי בוועדת החוץ והבטחון.

ג. שר-העבודה מ. ברעם ושר-הסעד ז. המר מסרו סקירות על פעולות משרדיהם. בוויכוח השתתפו: ל. דיציאן, ש. ארבלי-אלמוזלינו, א. אבוחצירא, ח. שמעוני, ע. נוף, ק. כהנא, ה. זיידל, א. נמיר.

ד. שר-האוצר י. רבינוביץ השיב על 26 שאילתות של חברי-הכנסת: י. בארי, ש. לוי, ז. שמעוני, י. גולן, א. אפרת, ע. נוף, ב. מואב, ש. ארבלי-אלמוזלינו, ש. לורינץ, מ. בן-פורת, נ. קצב, א. אבוחצירא, א. אבטבי, י. תמיר.

ה. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ו. שר-המשטרה ש. הלל השיב על 28 שאילתות של חברי-הכנסת: ש. ארבלי-אלמוזלינו, מ. פרידמן, ת. טובי, ב. צ. חלפון, י. תמיר, ז. שובל, י. בן-מאיר, י. בארי, ע. הדר (הורביץ), א. אולמרט, מ. פעיל, א. הרליץ, א. לבנבראון, ד. זכין, מ. כהן, א. לין.

ז. שר התחבורה ג. יעקבי השיב על 17 שאילתות של חברי-הכנסת: א. ורדיגר, א. אפרת, ש. לוי, א. אבטבי, ה. זיידל, ש. תמיר, ש. ארבלי-אלמוזלינו, מ. פעיל, י. בארי, ד. קורו, ע. הדר (הור-ביץ).

ח. בהמשך הדיון על סקירות שר העבודה ושר הסעד על פעולות משרדיהם השתתפו: י. כהן, א. לבני-בראון, ב. מואב.

ישיבה רפ"ג (כ"ח באדר ב' תשל"ו — 30 במארס 1976)

היו"ר — י. ישעיהו; א. גיבלבר; פ. שינמן; מ. שחל.

א. יושב-ראש הכנסת י. ישעיהו קידם בברכה את מר דניאל אודובר קירוס, נשיא קוסטה-ריקה, שבא לישיבת הכנסת, והזמין את האורח אל הדוכן לשאת את דברו. בישיבה נכח נשיא המדינה.

נשיא קוסטה-ריקה נשא דברו לפני הכנסת.

ב. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ג. א. אנקוריון (יו"ר ועדת הכנסת) הודיע על חי-לופי גברי בוועדות הכנסת.

ד. י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק תקציב הביניים לשנת הכספים 1976, תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: י. בדר, מ. אר-נס, י. פלומין, ח. קורפו, י. קרגמן השיב להם.

הוחלט: לקבל את החוק.

ה. שר-הסעד ז. המר השיב על 12 שאילתות של חברי-הכנסת: נ. קצב, א. לבנבראון, מ. פעיל, ת. טובי, מ. יידיד, ש. אלוני, ח. שמעוני, ה. זיידל.

ו. שר-האוצר י. רבינוביץ הביא לקריאה ראשונה חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976; חוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976; חוק מס רכוש וקרן פיצויים (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976. בדיון המשולב השתתפו: י. ז. אמיר, א. אבטבי, י. פלומין, פ. גרופר, מ. פעיל. שר האוצר השיב למתווכחים.

הוחלט: להעביר את שלושת החוקים לוועדת הכספים.

ז. שר-העבודה מ. ברעם הביא לקריאה ראשונה יוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: י. פלומין, ל. דיציאן.

ח. ש. ארבלי-אלמוזלינו (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שנייה חוק הסכמים קיבוציים (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

ט. ש. ארבלי-אלמוזלינו (יו"ר ועדת העבודה) הביא לקריאה שנייה חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 21), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

ישיבה רפ"ד (כ"ט באדר ב' תשל"ו — 31 במארס 1976)

היו"ר — מ. שחל; ש. ז. אברמוב; י. ישעיהו.

א. מ. וילנר הגיש הצעה להביע אי-אמון לממשלה. ראש-הממשלה י. רבין השיב להצעה. הודעות בשם סיעותיהם מסרו מ. פעיל, ש. י. גרוס, ת. טובי, א. לין.

הוחלט: לא לקבל את ההצעה.

ב. בהמשך הדיון על חוק מילווה חסכון, תשל"ו—1976, קריאה ראשונה, העמיד היושב-ראש מ. שחל את החוק להצבעה.

הוחלט: להעביר את החוק לוועדת הכספים.

ג. י. קרגמן (יו"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק המקדמה, תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: י. פלומין, ש. ארליך.

הוחלט: לקבל את החוק.

ד. שר-העבודה מ. ברעם הביא לקריאה ראשונה חוק מס מקביל (תיקון), תשל"ו—1976.

ה. שר-המשפטים ח. י. צדוק השיב על 7 שאילתות של חברי-הכנסת: א. מלמד, י. בארי, ב. מור-אב.

יז. ח. גרוסמן (י"ר ועדת השירותים הציבוריים) הביא אה לקריאה שנייה חוק לתיקון פקודת המתעסקים ברפואה (מס' 4), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתף י. בארי. ח. גרוסמן השיבה לו.

הוחלט: לקבל את החוק.

טו. ש. ארבליי-אלמוזלינו (י"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק שירות מילואים (תגמולים) (תיקון מס' 10), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

טז. ש. ארבליי-אלמוזלינו (י"ר ועדת העבודה) הביאה לקריאה שנייה חוק שירות המדינה (גימלאות) (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

יז. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק עידוד החסכון, הנחות ממס הכנסה וערבות למילואות (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

יח. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק בול בטחון (תיקון והארכת תקופת ההיטל) (תיקון מס' 12), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתף י. פלומין.

הוחלט: לקבל את החוק.

יט. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק אזורי נמל חפשיים (תיקון), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

כ. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 24), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתף י. פלומין.

הוחלט: לקבל את החוק.

כא. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) (תיקון מס' 2), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

כב. ע. אמוראי (בשם ועדת הכספים) הביא החלטות בדבר אישור הוראות: 1. בצווי שעת חירום (שי" עור תשלום חובה) (תיקונים מס' 16, 18), תשל"ו—1976; 2. בצווי מס קנייה על סחורות ושי" עורו (תיקונים מס' 8, 10), תשל"ו—1976; 3. בצ" ווי תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 8, 9, 10, 11, 12), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את ההחלטות.

כג. י. קרגמן (י"ר ועדת הכספים) הביא לקריאה שנייה חוק אמנת הבנק הבינ-אמריקני לפיתוח, תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

שר-המסחר והתעשייה ח. בר-לב השיב על 26 שאיל-תות של חברי-הכנסת: ע. נוף, י. דרניצקי (י"ר דין), מ. שחל, י. תמיר, ש. י. גרוס, א. אבטבי, נ. קצב, א. אבוחצירא, ש. לוי, י. שמיר, י. בן-מאיר, א. אפרת, א. הרליץ, ע. הדר (הורביץ), י. מ. אברמוביץ, ש. ארבליי-אלמוזלינו, ה. זיידל, א. לבנבראון.

שר-הדתות י. רפאל השיב על 5 שאילתות של חברי-הכנסת: ה. זיידל, ש. לוי, מ. פעיל, י. גולן.

ו. סגן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

ז. י. בן-מאיר, מ. בגין, מ. חריש, י. שערי ומ. פעיל הגישו הצעות (נפרדות) לסדר-היום בעניין נאומי של נציג ארצות-הברית במועצת הבטחון. שר-החוץ י. אלון השיב להצעות. א. לבנבראון הציע לא לכלול את ההצעות של חברי-הכנסת י. בן-מאיר ומ. בגין בסדר-היום.

הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.

ח. י. ארידור (בשם ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק יסוד: הצבא. בוויכוח השתתפו: מ. פעיל, ש. אלוני, י. ארידור נימק את הסתייגותו לסעיף 3(ג). ז. ורהפטיג (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) השיב לחלק מן המתוכחים. י. ארידור השיב על הסתייגותה של ש. אלוני.

הוחלט: לקבל את החוק.

ט. ז. ורהפטיג (י"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט) הביא לקריאה שנייה חוק הירושה (תיקון מס' 4), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: א. אנקוריון, ש. י. גרוס, י. ארידור. ז. ורהפטיג נימק את ההסתייגות לסעיף 11(א), המשותפת לו ולש. י. גרוס.

הוחלט: 1. לקבל גירסה א' לסעיף 1; 2. לקבל את החוק.

י. י. ארידור (י"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא לקריאה שנייה חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: א. אבוחצירא, ש. י. גרוס, א. לבנבראון. י. ארידור השיב להם.

הוחלט: לקבל את החוק.

יא. מזכיר הכנסת נ. לורך הודיע על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

יב. י. ארידור (י"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה) הביא לקריאה שנייה חוק לתיקון פקודת העיריות (מס' 20), תשל"ו—1976. בוויכוח השתתפו: י. בא-רי, ד. קורן. י. ארידור השיב להם.

הוחלט: לקבל את החוק.

יג. י. הורביץ (י"ר ועדת הכלכלה) הביא לקריאה שנייה חוק המיס (תיקון מס' 6), תשל"ו—1976.

הוחלט: לקבל את החוק.

ודיונים מייגעים בכנס הבא בכדי להתגבר על הנושאים השונים שנותרו על השולחן כ"סימפוזיה בלתי גמורה". כן הביע תקוותו כי סיכום יבול עבודת הכנסת ייערך בסוף הכנס השנתי. בנעילת הישיבה שלח היושב-ראש ברכת חג פסח שמח וכשר לחברי הכנסת ולכל בית ישראל.

כר. בסכמו את עבודת הכנסת בכנס החורף עמד יו" שב-ראש הכנסת י. ישעיהו על הצורך להדגיש כי בכנס זה אושר תקציב ביניים למדינה. כן נת-קבלו שורה גדולה של חוקים ובין השאר חוק יסוד: צבא הגנה לישראל. היושב-ראש הוסיף ואמר שאיגו רואה טעם לערוך סיכום ביניים של עבודת הכנס מכיוון שעוד נכונים עבודה קשה